
PlanMER bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

29 oktober 2013

Verantwoording

Titel	PlanMER bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer
Opdrachtgever	Gemeente Opmeer
Projectleider	Niels Bronsgeest
Auteur(s)	Floris Eenink, Marcel Schillemans, Frank Druif en Lex Bekker
Projectnummer	1211874
Aantal pagina's	146 (exclusief bijlagen)
Datum	29 oktober 2013
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
BU Ruimtelijke Kwaliteit
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1
Fax +31 57 06 99 66 6

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
Samenvatting	9
1 Inleiding	23
1.1 Een nieuw bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer	23
1.2 Doel van het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer	24
1.3 Waarom dit Milieueffectrapport?	24
1.4 Hoofddoel planm.e.r.	25
1.5 Initiatiefnemer en bevoegd gezag	26
1.6 M.e.r.-procedure	26
1.7 Opbouw van dit milieueffectrapport	26
1.8 Leeswijzer	27
2 Kader van dit MER	28
2.1 Algemeen	28
2.2 Plan- en studiegebied	29
2.3 Kenschets agrarische sector Opmeer in de huidige situatie	30
2.4 Beleid rondom stikstofdepositie	33
2.4.1 Probleemschets stikstofdepositie	33
2.4.2 Stand-still voor emissie van eutrofiërende en verzurende stoffen	34
2.5 Mogelijke ontwikkelingen op nationaal niveau	35
2.6 Relevant beleidskader	36
2.6.1 Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS) Noord-Holland (2010, laatste actualisatie maart 2013)	36
2.6.2 Natuurbeschermingswetgeving (Nbw)	39
3 Het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer: een proces	40
3.1 Oorspronkelijke ambities aan de start van het planproces	40
3.2 Agrarische en overige ontwikkelingsmogelijkheden	42
3.3 Vervolgproces in vogelvlucht	43
4 Onderzoeksaanpak stikstof	45
4.1 Gebiedsgerichte benadering	45
4.2 Te onderzoeken alternatieven	46

4.3	Referentiesituatie	47
4.3.1	Referentiekader Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw)	47
4.3.2	Referentie vanuit de Wet milieubeheer (Wm)	48
4.4	Worstcase alternatief: maximale ontwikkelmogelijkheden van de landbouwsector	50
4.5	Planalternatief	52
4.6	Dynamiek in de sector: de basis voor vele scenario's	52
4.7	Inzet van techniek: de mogelijkheden die de sector ter beschikking staat	53
4.8	Glastuinbouw	53
4.9	Welke alternatieven worden niet onderzocht?	54
5	Effecten op de natuur	55
5.1	Beoordelingskader	55
5.2	Wijze van effectwaardering	56
5.3	Huidige natuurwaarden	56
5.3.1	Algemeen	56
5.3.2	Autonome ontwikkeling	57
5.3.3	Beschermde soorten / soortgroepen	58
5.3.4	Provinciaal beschermde gebieden	62
5.3.5	Weidevogelleefgebieden	66
5.3.6	Natura2000-gebieden	68
5.4	Toekomstige situatie en ecologische effectbeoordeling	77
5.4.1	Effectbeoordeling beschermde soorten	78
5.4.2	Effecten op provinciaal beschermde natuurgebieden (EHS)	84
5.4.3	Effecten op provinciaal beschermde natuurgebieden (Weidevogelleefgebieden) ..	85
5.5	Effecten op Natura2000-gebieden (passende beoordeling)	86
5.5.1	Effecten algemeen	86
5.5.2	Verandering foerageergelegenheid door verandering landgebruik	88
5.5.3	Effecten door lichthinder	88
5.5.4	Effecten door mestvergistingsinstallaties voor eigen gebruik	89
5.6	Resultaten van de gebiedsgerichte modelleringen (tweede deel van de passende beoordeling)	89
5.6.1	Effect van de worstcase ten opzichte van het huidig gebruik	91
5.6.2	Planalternatief - drie sporen waarlangs dit kan worden bereikt	93
5.6.3	Resultaten van de uitgevoerde depositie berekeningen	95
5.6.4	Effecten vanuit de glastuinbouw	100
5.7	Conclusies passende beoordeling Natura2000-gebieden	102
5.8	Conclusie met betrekking tot het thema natuur	102

6	Milieueffecten overige thema's	103
6.1	Methodiek effectenonderzoek.....	103
6.2	Beoordelingskader	103
6.3	Landschap	104
6.3.1	Inleiding	104
6.3.2	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	104
6.3.3	Effecten landschap	106
6.3.4	Conclusie effectbeschouwing landschap (en mitigerende maatregelen).....	109
6.4	Cultuurhistorie en archeologie	109
6.4.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling cultuurhistorie	109
6.4.2	Huidige situatie en autonome ontwikkeling archeologie	112
6.4.3	Effecten op cultuurhistorie en archeologie.....	113
6.4.4	Conclusie effectbeschouwing cultuurhistorie en archeologie	115
6.5	Geomorfologie en bodem	115
6.5.1	Bodemopbouw.....	115
6.5.2	Effecten / resultaten	116
6.6	Hydrologie en water	117
6.6.1	Waterkwantiteit - oppervlaktewater en grondwater.....	117
6.6.2	Effecten / resultaten	121
6.6.3	Waterkwaliteit - oppervlaktewater en grondwater	122
6.6.4	Effecten / resultaten	122
6.7	Verkeer	122
6.7.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	122
6.7.2	Effecten / resultaten	123
6.8	Geluid	124
6.8.1	Effecten / resultaten	126
6.9	Geur	127
6.9.1	Toetsingskader	127
6.9.2	Effecten / resultaten	130
6.10	Luchtkwaliteit	130
6.10.1	Toetsingskader voor fijn stof.....	130
6.10.2	Effecten / resultaten	131
6.11	Lichthinder	132
6.11.1	Effecten / resultaten	133
6.12	Gezondheid	133
6.12.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	133
6.12.2	Effecten / resultaten	133
6.13	Recreatieve ontwikkelingen	135

6.13.1	Huidige situatie en autonome ontwikkeling.....	135
6.13.2	Effecten / resultaten	136
7	De effecten op een rij	137
7.1	Inleiding	137
7.2	Natuur	137
7.3	Landschap	138
7.4	Cultuurhistorie (historische geografie en bouwhistorie) en archeologie	138
7.5	Bodem	138
7.6	Water	139
7.7	Verkeer	139
7.8	Geluid	139
7.9	Geur	139
7.10	Luchtkwaliteit	140
7.11	Gezondheid	140
7.12	Lichthinder	140
7.13	Recreatie	140
7.14	Overzicht effectscores	141
8	Proces bestemmingsplan	142
8.1	Van voorontwerp- naar ontwerpbestemmingsplan	142
8.2	Vervolgproces	142
8.3	Aanbevelingen	143
9	Leemten in kennis en evaluatie	144
9.1	Leemten in kennis en informatie	144
9.2	Kort voorstel voor te evalueren aspecten	145

Bijlage(n)

- 1 Stappen in uitgebreide m.e.r.-procedure en koppeling m.e.r.-procedure met besluit
- 2 Begrippen- en afkortingenlijst
- 3 Wettelijke kaders & beleidsdocumenten
- 4 Literatuurlijst
- 5 Beschrijving methodiek berekening ammoniakemissie
- 6 Ecologie
- 7 Kaarten in groot formaat (A3)

Samenvatting

De gemeente Opmeer stelt een nieuw bestemmingsplan Landelijk Gebied op. Naast een actualiseringslag is het doel van het plan het selectief bieden van ontwikkelingskansen voor landbouw, recreatie en plattelandsvernieuwing. De belangrijkste waarden in het plangebied, het agrarisch grondgebruik, het openlandschap met inversieruggen en de natuur, worden daarbij geborgd. Het meest recente provinciale beleid en het geldende gemeentelijke beleid zijn doorvertaald. Voor het nieuwe bestemmingsplan is dit milieueffectrapport opgesteld.

Waarom dit planMER

Voor het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied moet een milieueffectrapport worden gemaakt, een zogenaamd planMER (als planMER met hoofdletters wordt geschreven wordt het milieueffectrapport bedoeld, met kleine letters (planm.e.r.) de procedure). Hiervoor zijn twee redenen:

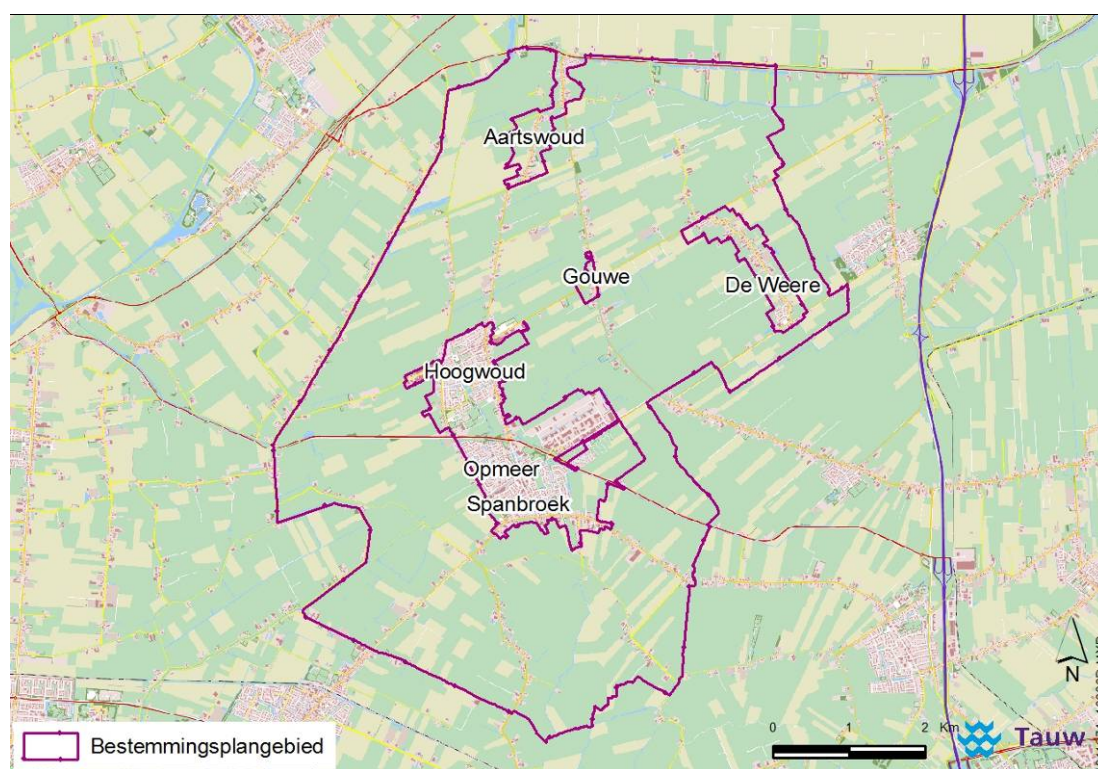
1. Het nieuwe bestemmingsplan maakt het mogelijk om bestaande agrarische bouwvlakken te vergroten of nieuwe bouwvlakken aan te wijzen voor agrarische bedrijven (geen intensieve veehouderij zijnde). Daarmee vormt het bestemmingsplan het kader voor eventuele Besluitm.e.r. (beoordelings)plichtige activiteiten (kaderstelling: uitbreidingen van veehouderijen). In dat geval geldt vanuit het Besluitm.e.r, onderdeel D, categorie 14 dat voor het kaderstellende plan (het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer) een planMER opgesteld dient te worden
2. Het is niet uitgesloten dat het nieuwe bestemmingsplan significant negatieve effecten veroorzaakt op nabijgelegen Natura2000-gebieden ('Abtskolk & De Putten', 'Schoorlse Duinen', 'Markermeer en IJmeer', 'IJsselmeer', 'Eilandspolder', 'Zwanenwater & Pettemerduinen' en 'Noordzeekustzone'), op grond waarvan een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 moet worden opgesteld. Ook op grond daarvan is planm.e.r.-plicht aan de orde

Zowel de kaderstelling als de passende beoordeling zorgen ervoor dat voor dit plan een planMER moet worden opgesteld.

Het milieueffectrapport (inclusief passende beoordeling) vormt een bijlage bij het bestemmingsplan. Als in een later stadium over vergunningverlening voor bijvoorbeeld uitbreiding van veehouderijbedrijven wordt besloten, is daarvoor een aparte milieueffectprocedure nodig, de Besluitm.e.r.-procedure.

Wat staat er in dit MER

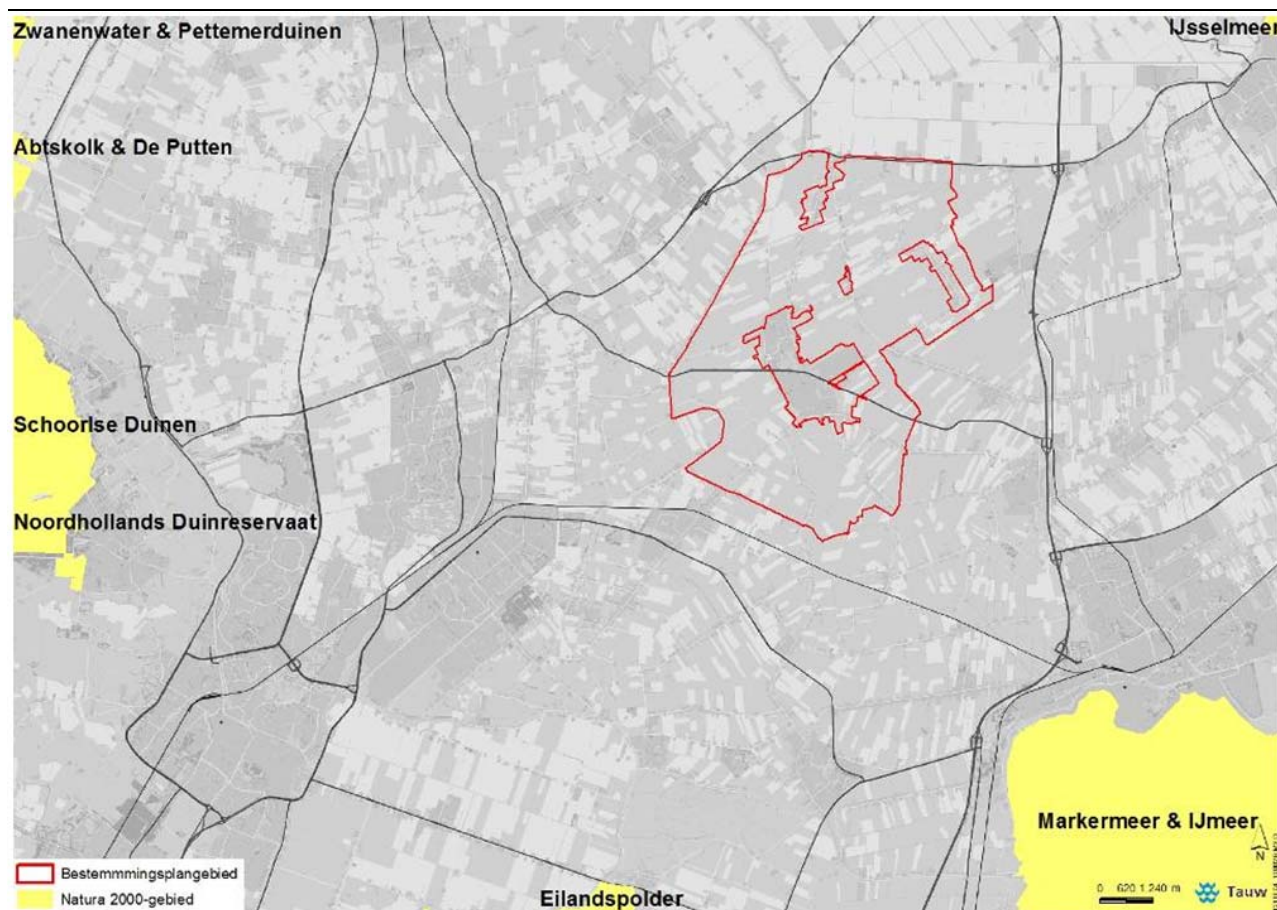
Het hoofddoel van dit planMER is het in beeld brengen van de milieugevolgen van de agrarische ontwikkelruimte die het bestemmingsplan biedt op het milieu en de natuur. De gevolgen van de uitstoot van stikstof (met name landbouw) zijn in het bijzonder in beeld gebracht omdat als gevolg van uitvoering van het bestemmingsplan binnen Natura2000-gebieden waar voor verzuring gevoelige natuur ligt, geen toename van de neerslag van stikstof mag plaatsvinden. Daarnaast zijn ook de overige ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt beschouwd. Dat is kwalitatief, beschrijvend gedaan. Het gaat dan om de aspecten landschap, cultuurhistorie en archeologie, bodem en water, verkeer, luchtkwaliteit, geluid, geur, gezondheid en recreatie. Het onderzoek strekt zich in principe uit over het hele plangebied zoals dat in het navolgende figuur wordt weergegeven.

Figuur 0.1 Plangrenzen bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

Het studiegebied bestaat uit het plangebied aangevuld met gebieden buiten het plangebied waarop effecten te verwachten zijn, zoals de Natura2000-gebieden 'Abtskolk & De Putten', 'Schoorlse Duinen', Noordhollands Duinreservaat', 'Markermeer en IJmeer', 'IJsselmeer', 'Eilandspolder' en 'Zwanenwater & Pettemerduinen'.

Op figuur 0.2 is te zien waar deze Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten liggen in relatie tot het plangebied.

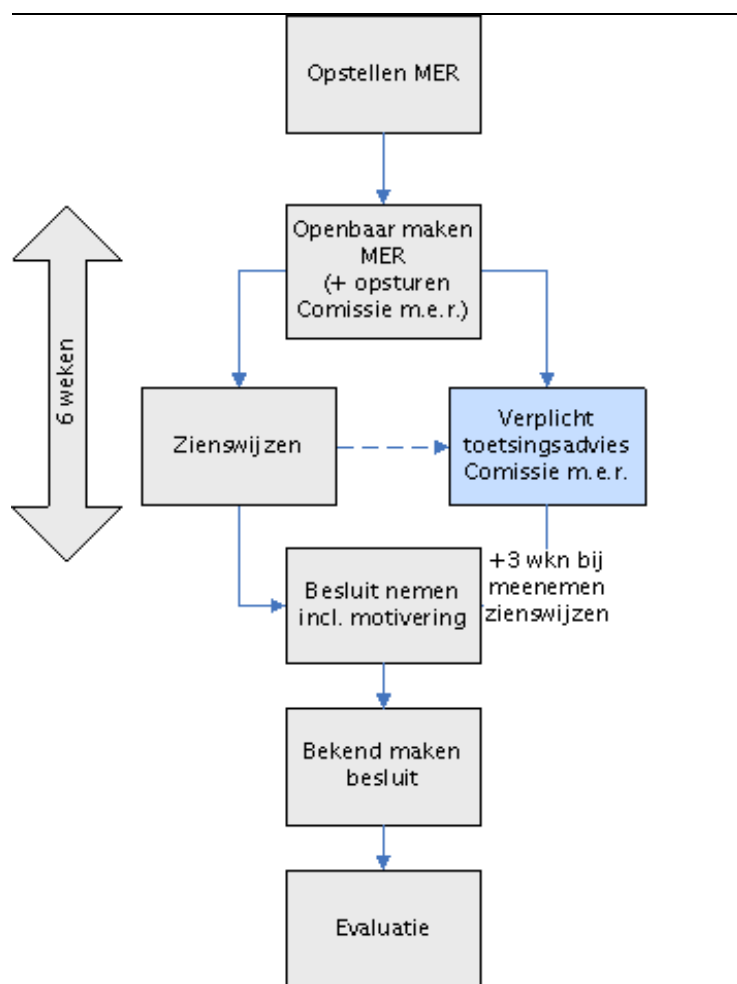

Figuur 0.2 Natura2000-gebieden nabij het plangebied (plangebied zwart omcirkeld)

De m.e.r.-procedure

Op deze milieueffectprocedure is de uitgebreide procedure van toepassing (art. 7.9 Wet Milieubeheer). Deze uitgebreide procedure is in acht genomen. In figuur 0.3 staat die schematisch weergegeven. Het MER bevat het onderzoek naar de milieueffecten die voortkomen uit het bestemmingsplan.

De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de procedure van het bestemmingsplan Landelijk Gebied. Het MER wordt samen met het Ontwerpbestemmingsplan ter visie gelegd. Vervolgens geeft de Commissie voor de m.e.r. een (verplicht) toetsingsadvies (binnen de inspraaktermijn). De gemeenteraad neemt vervolgens een besluit op basis van het MER, de inspraakreacties en overige adviezen. Het besluit wordt bekend gemaakt.

Figuur 0.3 Uitgebreide milieueffectprocedure
(Bron: Commissie voor de m.e.r.)

Wat beoogt het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

Hoofddoel van het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan is (naast de wettelijke verplichting) het waarborgen van de belangrijkste waarden in het plangebied. Deze waarden zijn benoemd met als doel de identiteit van het landelijk gebied te behouden en te versterken waar mogelijk. Het bestemmingsplan is overwegend conserverend van aard. Het betekent dat de bestaande vergunde situatie een positieve bestemming krijgt. Uitbreiding is onder voorwaarden mogelijk middels een wijzigingsbevoegdheid.

De gemeente kiest voor bouwvlakken op maat met een wijzigingsbevoegdheid. Voor verschillende wijzigingen in omvang en gebruik van het bouwvlak is toepassing van de wijzigingsbevoegdheid vereist. De omschakeling binnen bouwvlakken naar grondgebonden agrarische bedrijfsactiviteiten is middels een afwijkingsbevoegdheid mogelijk; omschakeling van een grondgebonden bedrijf naar een intensieve veehouderij niet. Het komt er op neer dat de vigerende bouwvlakken zijn overgenomen in de nieuwe plankaart. Voor vergroting van bouwvlakken moet een beroep worden gedaan op de wijzigingsbevoegdheid.

De gemeente wil onnodige verstening en verspreiding van bebouwing in het landelijk gebied voorkomen maar wel ontwikkelingsruimte bieden voor extensieve en kleinschalige vormen van wonen, werken en recreatie bij of met gebruikmaking van vrijkomende agrarische opstallen.

Hoe het onderzoek is opgezet

De gebiedseigen stikstofdepositie is bepalend voor de kwantificering van de effecten op verzuring en eutrofiëring van de nabijgelegen Natura2000-gebieden. Om een gebiedsgericht onderzoek efficiënt in te kunnen richten is het noodzakelijk om een zekere standaardisering aan te brengen. De bronsterkte voor stikstofemissies vanuit het gebied wordt bepaald door het staltype en het aantal dieren. Het aantal dieren wordt grotendeels bepaald door de beschikbare omvang van het huidige bouwvlak. Om het gebied te kunnen karakteriseren is een overzicht gemaakt van de relatieve bijdrage aan de emissies van de verschillende diergroepen (= huidige situatie). De onderstaande tabel geeft dit emissieprofiel van het gebied weer.

Tabel 0.1 Het emissieprofiel van het plangebied in de huidige situatie

Diergroep	Relatieve bijdrage aan de emissies	Opmerkingen
Melkvee	84 %	Inclusief jongvee
Varkens	9 %	Uitbreidingen in dit deel van de sector worden niet mogelijk gemaakt
Overig	7 %	Pluimvee, schapen, paarden en dergelijke

Proces wisselwerking bestemmingsplantraject en milieueffectrapportage

De planm.e.r. heeft er toe geleid dat het voorontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied op een aantal punten is aangepast. Op basis van de uitgangspunten in het voorontwerpbestemmingsplan is bij de start van de planm.e.r. eerst het worstcase alternatief bepaald. Dat betekent dat aan alle ontwikkelmogelijkheden die het voorontwerpbestemmingsplan bood maximaal invulling is gegeven. Op basis van die effectresultaten was sprake van significant negatieve effecten (als gevolg van de neerslag van stikstof) op de nabijgelegen Natura2000-gebieden. De gemeente heeft vervolgens op grond van bovengenoemde effectresultaten en bijbehorende conclusies besloten de agrarische ontwikkelingsmogelijkheden (middels een wijzigingsbevoegdheid) te beperken tot een maximum van 1,5 hectare.

Ook worden in een vangnetregeling voorwaarden gesteld aan de uitbreidingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven: om nieuwe dierenverblijven te kunnen bouwen, dan wel in gebruik te kunnen nemen, moet aangetoond zijn dat de emissie / depositie op gevoelige habitats in de nabijgelegen Natura2000-gebieden niet toe neemt. Daarnaast zijn in het ontwerpbestemmingsplan de landschappelijke- en aardkundige waarden beter beschermd dan het geval was in het voorontwerpbestemmingsplan.

Van het aangepaste voornemen (het ontwerpbestemmingsplan) zijn vervolgens wederom de effecten bepaald om vast te kunnen stellen of het voornemen nu daadwerkelijk geen significant negatieve effecten meer heeft. Daarbij is het nieuwe artikel 19 kd Natuurbeschermingswet (Nbw) in acht genomen. Ook deze effectbeschouwing is opgenomen in dit MER.

Onderzochte alternatieven in het kader van stikstofdepositie

Volgens de natuurbeschermingswet moet voor plannen welke een significant effect kunnen hebben op Natura2000-gebieden een toetsing plaatsvinden zoals bedoeld in artikel 19J van de Natuurbeschermingswet. Dit significante effect wordt in het kader van dit bestemmingsplan vooral gevormd door de depositie van stikstof op nabijgelegen Natura2000-gebieden en natuurbeschermingsgebieden. De effecten van de landbouw zijn aan de hand van verschillende alternatieven in beeld gebracht, waarbij binnen het planalternatief een scenario-onderzoek is uitgevoerd. Dit wordt navolgend toegelicht.

Referentiesituatie

Gestart is met het in beeld brengen van de referentiesituatie. In het MER wordt, vanuit de eisen die de Wet Milieubeheer (Wm) stelt aan een MER, daar een vergelijking met de autonome ontwikkeling aan toegevoegd. Daarbij gaat het om ontwikkelingen die voortkomen uit autonoom (reeds vastgesteld) beleid, zoals maatregelen die volgen uit het Besluit huisvesting.

Op basis van de door de gemeente aangeleverde gegevens is voor het huidige gebruik een veehouderij-emissieprofiel gemaakt. Daarbij is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens voor wat betreft het daadwerkelijk gebruik van de stallen in de gemeente, gecorrigeerd voor de grootste afwijkingen ten opzichte van de metingen 2012.

Uit de berekeningen komt naar voren dat er vanuit het gebied sprake is van een totale emissie vanuit de bebouwing die in gebruik is voor het houden van dieren van 52.750 kg/jaar. In hoofdstuk 4 is een figuur opgenomen met daarin de geografische verspreiding van de daaruit voortkomende depositie. De kwalificerende habitats bevinden zich op (meer dan) 10 kilometer afstand. De bijdrage daar ter plaatse is in de meeste gevallen 2-3 mol/ha/jaar.

*Worstcase-alternatief***Veehouderij**

Vastgesteld is wat het maximaal mogelijke effect kan zijn vanuit het plangebied, uitgaande van de uitgangspunten zoals opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan. Dit is het zogenaamde “Worstcase alternatief”.

Deze geldt als de maximale toename van de depositie die op basis van het opvullen van de planologische ruimte zou kunnen worden bereikt, zonder rekening te houden met andere invloeden die op de landbouwsector inwerken.

Uit de berekeningen blijkt dat voor de Natura2000-gebieden geldt dat het uitbreiden van alle veehouderijbedrijven in het plangebied, zonder gebruik te maken van een salderingsregeling of van de mogelijkheden die door de techniek worden geboden, tot resultaat heeft dat de depositie toeneemt in alle omliggende Natura2000-gebieden. In bijna het volledige areaal met kwalificerende habitats zou er dan sprake kunnen zijn van een toename van de depositie met 12 mol/ha/jaar. Vanuit de natuurbeschermingswet zou het plan daarmee niet uitvoerbaar zijn.

Glastuinbouw

Het voorontwerpbestemmingsplan voorziet ook in uitbreidingsmogelijkheden voor glastuinbouw. Over deze sector in Opmeer is veel minder perceel specifieke informatie bekend dan voor de veehouderij sector. Daardoor is het niet mogelijk een verspreidingsonderzoek uit te voeren dat gestoeld is op perceel emissies zoals is gedaan voor de veehouderij sector. Daarom is er voor het onderzoek naar mogelijke effecten vanuit de glastuinbouw gebruik gemaakt van een semi-kwantitatieve methodiek.

Op basis van kentallen uit de literatuur is de toename van de gebiedsemissie bepaald in het geval alle beschikbare percelen zouden worden volgebouwd met glastuinbouw, zonder het nemen van maatregelen (worstcase-alternatief). De toename van de gebiedsemissie vanuit de glastuinbouw sector is ongeveer 5-10 % van de berekende toename vanuit het worstcase alternatief voor de veehouderij. Dat betekent dat de toename van de emissie in het worstcase alternatief voor de glastuinbouw ongeveer 0,5 mol/ha/jaar kan bedragen. Omdat er sprake is van een overspannen situatie (de kritische depositie waarden van de kwalificerende habitats in de omliggende Natura2000-gebieden worden in de referentiesituatie reeds overschreden) zal een dergelijke toename van de depositie mogelijk gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstelling van de kwalificerende habitats. Vanuit de natuurbeschermingswet zou het plan daarmee niet uitvoerbaar zijn.

Plan alternatief

Veehouderij

Naast het worstcase alternatief, met daarin een aantal wezenlijke kenmerken die tot onacceptabele effecten leiden, is een planalternatief ontwikkeld. De doelstelling van het planalternatief is het vaststellen van de randvoorwaarden waarmee significant negatieve effecten voorkomen kunnen worden.

Hiertoe is onderzocht wat de effecten zouden kunnen zijn van het aanbrengen van een planologisch slot-op-de-muur. Een dergelijk slot-op-de muur heeft gevolgen voor de omgeving, maar vooral voor de bedrijfsvoering. Het eindbeeld kan langs drie sporen worden bereikt:

- Fixeren van de harde veestalmuren op de nu geldende situatie
- Fixeren van het aantal dieren dat wordt gehouden
- Fixeren van de emissie / depositie op de nu geldende situatie

Na dit kwalitatief onderzoek naar mogelijke planologische alternatieven is een scenario-onderzoek uitgevoerd, waarin gebiedsgerichte modelleringen zijn uitgevoerd om de effecten vanuit het plangebied op de depositie ter plaatse van de kwalificerende habitats inzichtelijk te kunnen maken. In het scenario-onderzoek is de dynamiek in de sector meegenomen. Bij het uitvoeren van het scenario-onderzoek is een belangrijk uitgangspunt dat het niet realistisch is om er van uit te gaan dat alle bestaande veehouderijen gedurende de planperiode zullen blijven bestaan. Daarom is onderbouwd aangenomen dat een deel van de populatie binnen de planperiode zal stoppen. Ook is in het scenario-onderzoek betrokken wat het effect zou zijn van het toepassen van Best Beschikbare Technieken bij de nieuw te bouwen stallen.

Uit het scenario-onderzoek blijkt dat de eerste twee sporen (fixeren harde veestalmuren en fixeren aantal dieren) stuiten op praktische bezwaren. Deze sporen zorgen voor extra procedurele verplichtingen als een bedrijf de bedrijfsvoering wil aanpassen.

Het derde spoor (fixeren emissie / depositie) wordt bereikt door het in de planregels opnemen van een voorwaardelijke verplichting, ook wel aangeduid als een “verbale regeling” of een “vangnet constructie”. In materiële zin laat een dergelijk regeling alleen ontwikkelingen toe als is aangetoond dat de emissie / depositie in de nieuwe situatie niet zal toenemen ten opzichte van de huidige emissies / deposities. Het voordeel van een dergelijke regeling is dat er voor bedrijfsontwikkelingen geen aanvullende procedures doorlopen hoeven te worden, als is aangetoond dat er geen sprake is van een toename van depositie op de kwalificerende habitats.

Uit het scenario-onderzoek voor dit derde spoor blijkt dat door gebruik te maken van “interne saldering” (het (deels) vervangen van bestaande stallen door volledig nieuwe emissie-arme (groen label) stallen) het mogelijk is dat de sector tot ontwikkeling komt, zonder dat de gebiedsemissie toeneemt. Berekend is dat de gebiedsemissie afneemt van 52.750 kg/jaar tot maximaal 43.000 kg/jaar.

Omdat sprake is van interne saldering zal het depositie-profiel niet veranderen. Als langs een dergelijke spoor een slot-op-de-muur wordt bewerkstelligd blijft er, zonder dat er sprake hoeft te zijn van negatieve effecten op de depositie, ruimte voor ontwikkeling van de sector. Daarmee kan er geen sprake zijn van een toename van de depositie in de kwalificerende habitats en daarmee een negatief effect.

Glastuinbouw

Een geaccepteerde maatregel is, op basis van Natuurbeschermingswet artikel 19 kd, binnen een project de depositie te salderen. Onderzocht is of binnen het plangebied voldoende salderingsmogelijkheden voorhanden zijn die, door de ondernemers die op basis van dit plan vergunning aanvragen voor het bebouwen van (een stukje van) de resterende percelen, kunnen worden opgevoerd ten behoeve van een dergelijke saldering.

Er is op dit moment 8,5 ha glastuinbouw in gebruik en binnen de bouwvlakken met de bestemming glastuinbouw bestaat nog voor 2,5 ha de mogelijkheid om nieuwe glastuinbouw in gebruik te nemen. Uitbreiding van glastuinbouw kan, als alle restruimte zou worden volgebouwd, zorgen voor 6,3 ton extra NO_x emissies per jaar. Een voorzichtige schatting gaat ervan uit dat op 1/3 van het nu bebouwde areaal sprake is van dusdanig verouderde installaties dat vervanging door nieuwe technieken in combinatie met de nieuwbouw voor de hand ligt. De totale salderingscapaciteit in het plangebied is daarmee ongeveer 7 ton/jaar zijn. Dit is iets meer dan de extra emissies die voort zouden kunnen komen uit het volbouwen van de resterende 2,5 ha met kassen. Daarmee is voor de glastuinbouw in het plangebied voldoende "salderings-capaciteit" beschikbaar om het volledig volbouwen van de resterende capaciteit mogelijk te maken.

Conclusies effectonderzoeken

In onderstaande paragrafen worden de effecten van de beoogde planontwikkeling beknopt weergegeven.

Effecten op Natura2000-gebieden

De maximale ontwikkelingsmogelijkheden die het vertrekpunt van de planvorming (voorontwerpbestemmingsplan) oorspronkelijk bood, leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden in de directe omgeving van het plangebied. Op basis van het onderzoek is aangetoond dat de inzet van techniek, gebruik makend van de vervolgens in het ontwerpbestemmingsplan opgenomen verbale regeling, mogelijkheden biedt om tot ontwikkeling te komen zonder dat er sprake zal zijn van een toename van de depositie van verzurende en eutrofiërende stoffen in de kwalificerende habitats.

Naast de stikstof effecten leiden de ontwikkelingsmogelijkheden die het ontwerpbestemmingsplan biedt niet tot (significant) negatieve effecten op instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebieden of Beschermde Natuurmonumenten. Het effect op Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten is als 'neutraal' (0) beoordeeld.

Effecten op EHS

Vanuit het bestemmingsplan worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die effect hebben op de ecologische hoofdstructuur. Daarom zijn er vanuit dit punt geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Het effect is neutraal (0).

Effecten op Flora en Faunawet

Aangaande de Flora- en faunawet zijn er voor het bestemmingsplan geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid. Hierdoor is het bestemmingsplan op grond van de Flora- en faunawet redelijkerwijs uitvoerbaar. Het effect is neutraal (0).

Effecten op landschap

Gezien de mogelijkheden voor nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven is overall sprake van een licht negatief effect (0/-) op de landschappelijke karakteristiek van het landelijk gebied van Opmeer. Hoewel aan enkele ruimtelijke uitbreidingen eisen worden gesteld aan de landschappelijke inpassing (middels een beplantingsplan), is dat niet voor alle ruimtelijke ontwikkelingen het geval.

Effecten op cultuurhistorie en archeologie

De effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied Landelijk Gebied Opmeer concentreren zich op de bovengrondse cultuurhistorie. Het effect op de cultuurhistorie in het landelijk gebied is evenwel neutraal. Dit als gevolg van de borging en bescherming van de cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan en de eisen voor kwaliteitsverbetering die aan agrarische, recreatieve en nieuwbouwontwikkelingen gesteld worden. De te beschermen archeologische waarden zijn opgenomen in de archeologische verwachtingswaardenkaart van de gemeente Opmeer en zijn geregeld in dit bestemmingsplan. Hiermee is behoud van archeologische gebieden en waarden voldoende geborgd in het voorliggende plan. Het effect op archeologie en cultuurhistorie wordt als neutraal (0) beschouwd.

Effecten op bodem

Gezien de aard en omvang van de ontwikkeling is de impact van het bestemmingsplan op de bodemopbouw zeer beperkt. Het verwijderen, uitbreiden of ontwikkelen van bebouwing heeft weinig invloed op de geomorfologie van het gebied. Het effect is daarom als neutraal (0) beoordeeld.

Het bestemmingsplan beschermt de aardkundige waarden middels een dubbelbestemming. Dit is gedaan voor de bescherming en veiligstelling van het aardkundig waardevolle reliëf en de geologisch waardevolle opbouw van de bodem.

Er worden geen bodemverontreinigende activiteiten mogelijk gemaakt. De bodemkwaliteit zal tenminste gelijk blijven met de huidige situatie, wat als neutraal (0) is beoordeeld.

Effecten op water

De aard en omvang van de beoogde ontwikkelingen in het bestemmingsplan en de impact daarmee op de waterkwantiteit zijn zeer beperkt. Waterneutraal ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt bij de uitbreidingen. Een voorbeeld hiervan is dat het hemelwater in principe wordt afgevoerd naar open water. Extra verhard oppervlak hoeft indien het een oppervlak betreft van minder dan 800 m² niet direct gecompenseerd te worden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt dit getoetst middels de Watertoets. Het effect is daarmee neutraal (0).

Gezien de aard en omvang van de beoogde ontwikkelingen is de impact van het bestemmingsplan op de bodemopbouw zeer beperkt. Bovendien vindt er geen emissie plaats van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater door het gebruik van vloeistofdichte vloeren. Het effect op de waterkwaliteit is daarmee neutraal(0)

Effecten door verkeer

In het kader van het bestemmingsplan nemen de verkeersintensiteiten in het plangebied mogelijk (zeer) beperkt toe maar gezien de (zeer) beperkte omvang van de toename zal de hinderbeleving naar verwachting nagenoeg gelijk blijven. De verkeersveiligheid blijft gelijk ten opzichte van de referentiesituatie. Het effect op verkeer is als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten door geluid

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt leiden niet tot verandering in de gebiedseigenschappen wat betreft (industrie)lawaai in relatie tot de omgeving. Doordat de toename van het aantal verkeersbewegingen zeer gering is, zal ook het wegverkeerslawaai naar verwachting geen knelpunten opleveren. Het effect op geluid is als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op geur

Op basis van de generieke normen uit de Wet geurhinder veehouderij (Wgv) zou er sprake zijn van enkele knelpunten voor wat betreft geur rond grondgebonden agrarische bedrijven op geurgevoelige objecten. De door de gemeente opgestelde Geurgebiedsvisie (2012) komt met adequate voorstellen om een groot deel van de knelpunten weg te nemen.

De uitbreiding met nieuwe stallen, ook in de melkveehouderij, gaat veelal gepaard met (vergaande) emissie-reducerende technieken. Deze zijn weliswaar primair gericht op het verminderen van ammoniak uitstoot, maar hebben ook een gunstig effect op de geuremissies. Daarom is het aannemelijk dat de inzet van techniek er toe zal leiden dat de bestaande geurhinder af zal nemen. Uiteindelijk zal dit er voor geur toe leiden dat in de gehele gemeente de achtergrondbelasting zal dalen. Lokaal kan mogelijk sprake zijn van een geringe toename van de geurbelasting in de buurt van een bedrijf dat verder tot ontwikkeling komt. Omdat voldaan moet worden aan de geurverordening en de Wgv, zal er dus nergens een nieuw knelpunt optreden. Het effect is per saldo neutraal (0).

Effecten op luchtkwaliteit

Overschrijdingen van grenswaarden voor de emissie van fijn stof door uitbreidingen van stallen kunnen in de toekomst niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) kan worden afgegeven als de norm voor fijn stof (of NO₂) wordt overschreden.

Gezien de geringe fijn stof toename door een relatief kleine verkeersbijdrage vanuit de agrarische sector zijn er ook langs de wegen geen effecten te verwachten. De voorgenomen activiteit (de mogelijkheden tot uitbreidingen en nieuwvestiging) draagt namelijk niet in betekende mate bij aan de luchtverontreiniging in het gebied. Het effect op luchtkwaliteit is als neutraal (0) beoordeeld.

Effecten op lichthinder

Wanneer aan de bepalingen en de vereiste afstanden uit het Besluit Glastuinbouw wordt voldaan wordt er geen lichthinder verwacht als gevolg van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden. Het effect is neutraal (0).

Effecten op gezondheid

Het is de verwachting dat door de dynamiek in de sector het aantal bronnen af zal nemen, er weliswaar sprake zal zijn van een zekere schaalvergroting op de groeiende bedrijven, maar dat de moderne bedrijfsvoering er zoveel mogelijk op gericht is om het risico van uitbraken te voorkomen. De ontwikkelingen in de veehouderij en glastuinbouw sector zorgen tevens voor minimaal een gelijkblijvend niveau van stikstofdepositie.

Netto wordt het effect als neutraal (0) beoordeeld, met de kanttekening dat dit een voorzichtige beoordeling is.

Effecten door recreatie

Het nieuwe bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe grootschalige recreatieve ontwikkelingen. Het plan is gericht op behoud en versterken van de bestaande (extensieve) recreatief-toeristische functie binnen de gemeente en het op beperkte schaal bieden van ontwikkelmogelijkheden (zoals kamperen bij de boer met maximaal 15 kampeermiddelen).

Gezien de aard, ligging en beperkte schaal van de mogelijke ontwikkelingen is niet te verwachten dat die in betekende mate zullen bijdragen aan een verslechtering van de leefmilieu- en omgevingskwaliteit. Het effect is neutraal (0).

De navolgende tabel geeft een samenvattend overzicht van de effectscores op de onderzochte milieuaspecten.

Tabel 0.2 Score effectbeschrijving per milieuthema

Milieuaspecten	Criterium	Waardering ten opzichte van		
		Huidig gebruik	Autonome ontwikkeling (voorontwerp bestemmingsplan)	Autonome ontwikkeling (ontwerp bestemmingsplan) (indien afwijkend van voorontwerp bestemmingsplan)
Natuur	Natura2000-gebieden / Beschermde natuurmonumenten	0	-	0
	EHS	0	0	
	Soorten	0	0	
Landschap	Landschappelijke kwaliteit		0/-	
Cultuurhistorie / archeologie	Archeologische verwachtingswaarden		0	
	Cultuurhistorie		0	
Water en Bodem	Bodem		0/-	0
	Water		0	
Verkeer	Knelpunten verkeersveiligheid		0	
Milieukwaliteit	Geluid		0	
	Geur		0	
	Fijn stof		0	
Recreatie	Recreatie kwaliteit		0	

Uitvoerbaarheid bestemmingsplan

Het voorgenomen bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer geeft uitwerking aan vastgesteld beleid voor het gebied. Het plan faciliteert met name agrarische ontwikkelingsmogelijkheden, met een wijzigingsbevoegdheid tot het uitbreiden van bouwvlakken tot een maximum van 1,5 hectare, het consolideren van de kleinschalige mogelijkheden voor glastuinbouw en kleinschalige recreatie in het gebied. Het beleid uit de PRVS is overgenomen in het bestemmingsplan.

Speciale aandacht in dit planMER is uitgegaan naar mogelijke effecten van de ontwikkelruimte die aan agrarische bedrijven geboden wordt. Voor het onderdeel ecologie is een passende beoordeling uitgevoerd.

Het planMER toont aan dat als gevolg van uitvoering van het bestemmingsplan geen knelpunten ontstaan op het gebied van wet- en regelgeving, omdat er in een vangnetregeling voorwaarden worden gesteld aan de uitbreidingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven: om nieuwe dierenverblijven te kunnen bouwen, dan wel gebruik te kunnen nemen, moet aangetoond zijn dat de emissie / depositie niet toe neemt.

Ook zijn in het ontwerpbestemmingsplan aanvullende bepalingen opgenomen om (ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan) aantasting van de landschappelijke- en aardkundige waarden te voorkomen.

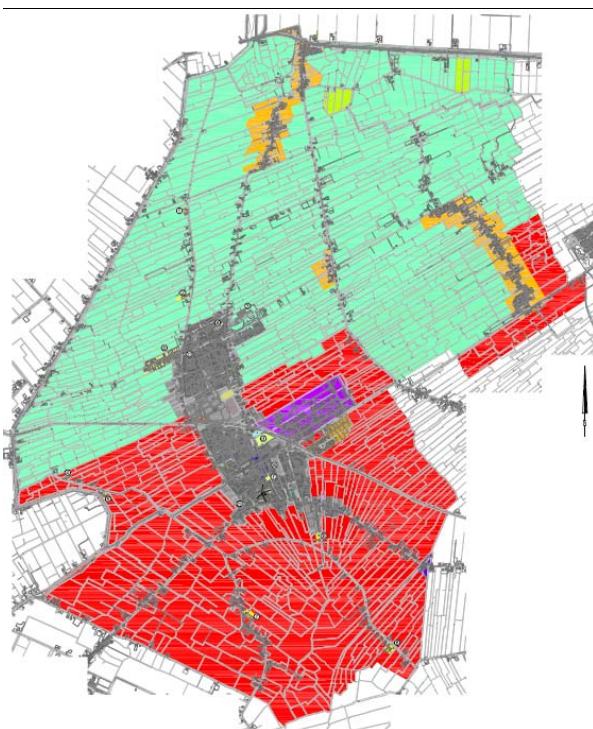
Met dit planMER inclusief passende beoordeling is vastgesteld dat er ten aanzien van de Natuurbeschermingswet geen belemmeringen worden verwacht die het voorliggende plan onuitvoerbaar zouden kunnen laten zijn. Ook vanuit de andere sectorale kaders zijn de plannen inpasbaar.

1 Inleiding

Voor u ligt het milieueffectrapport (MER) over het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied van de gemeente Opmeer. Dit hoofdstuk beschrijft de aanleiding voor de m.e.r.-procedure, de belangrijkste betrokken partijen en de stappen die in de m.e.r.-procedure worden gezet.

1.1 Een nieuw bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

In het landelijk gebied zijn momenteel meerdere bestemmingsplannen vigerend, de belangrijkste zijn de bestemmingsplannen Wadweren en Braakpolder-Zuid (2010), Buitengebied Hoogwoud (1998) en Buitengebied Opmeer (1988). Tevens gelden er verschillende wijzigingen ex artikel 11 WRO (vergelijkbaar met artikel 3.6 Wro) op deze bestemmingsplannen. De hierin opgenomen beleidskaders sluiten niet meer aan op de huidige situatie en de plannen voorzien niet in regelgeving voor actuele ontwikkelingen.

Figuur 1.1 Illustratie groot aantal vigerende ruimtelijke plannen en wijzigingsplannen in de gemeente Opmeer. Het gaat om de bestemmingsplannen 'Wadweren en Braakpolder-Zuid' (licht groen), 'Buitengebied Hoogwoud' (groen) en 'Buitengebied Opmeer' (rood)

Om een goede ruimtelijke kwaliteit te behouden, wil de gemeente over een instrumentarium beschikken om hierop actief te kunnen sturen. Alle oude plannen worden vervangen door één nieuw bestemmingsplan. Dit zal de bestaande waarden beschermen, maar tegelijkertijd over voldoende flexibiliteit moeten beschikken om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. Het uitgangspunt van dit plan is dan ook 'behoud door ontwikkeling'.

1.2 Doel van het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

Hoofddoel van het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan is (naast de wettelijke verplichting) het waarborgen van de belangrijkste waarden van het gebied. Dit betreft onder andere:

- Agrarisch grondgebruik (landbouw)
- Open landschap met inversieruggen¹
- Natuurwaarden

Deze waarden zijn benoemd met als doel de identiteit van het landelijk gebied te behouden en te versterken waar mogelijk. Het bestemmingsplan is overwegend conserverend van aard. Dat betekent dat de bestaande vergunde situatie een positieve bestemming krijgt. Uitbreiding is onder voorwaarden mogelijk middels een wijzigingsbevoegdheid, waarover meer in paragraaf 3.2.

1.3 Waarom dit Milieueffectrapport?

Kaderstelling

Het nieuwe bestemmingsplan biedt het kader voor eventuele Besluitm.e.r.(beoordelings)-plichtige activiteiten (kaderstelling). Het gaat daarbij specifiek om het bieden van ontwikkelruimte voor agrarische bedrijven zoals de oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren² (Besluit m.e.r., onderdeel D, categorie 14).

Passende beoordeling

Onderdeel van dit planMER is een passende beoordeling. Die is opgesteld omdat op voorhand niet uitgesloten kon worden dat het nieuwe bestemmingsplan significant negatieve effecten veroorzaakt op de nabijgelegen Natura2000-gebieden 'Abtskolk & De Putten', 'Schoorlse Duinen', 'Noordhollands Duinreservaat', 'Markermeer en IJmeer', 'IJsselmeer', 'Eilandspolder' en 'Zwanenwater & Pettemerduinen'.

Zowel de kaderstelling als de passende beoordeling zorgen ervoor dat voor dit plan een milieueffectrapport (PlanMER³) moet worden opgesteld.

¹ Omkering van het reliëf. De oorspronkelijke laag gelegen zandige of kleiige delen liggen nu als lage ruggen (kreekruggen) in het veen- of kleilandschap. Door klink als gevolg van ontwatering en/of oxidatie zijn de klei- en veelagen lager komen te liggen dan de meer zandige (kreek)afzettingen.

² Pluimvee, mestvarkens, zeugen, gespeende biggen, pelsdieren, voedsters, vlees- en opfokkonijnen, melk-, kalf- of zoogkoeien, vrouwelijk jongvee, vleesrunderen, schapen, geiten, paarden, pony's en struisvogels

³ MER (met hoofdletters) betreft het milieueffectrapport, terwijl m.e.r. (met kleine letters) de milieueffectprocedure betreft.

Dit milieueffectrapport vormt een bijlage bij het bestemmingsplan. Als in een later stadium over vergunningverlening voor bijvoorbeeld veehouderijbedrijven wordt besloten, is daarvoor mogelijk tevens een aparte milieueffectprocedure nodig, de Besluitm.e.r.-procedure, uitmondend in het BesluitMER.

1.4 Hoofddoel planm.e.r.

Het 'overall' doel van dit milieueffectrapport is het in beeld brengen van de maximale gevolgen van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer op verschillende terreinen biedt, inclusief ontwikkelruimte die via flexibiliteitsbepalingen geboden wordt. De belangrijkste zijn de milieugevolgen van agrarische en recreatieve ontwikkelingen. Het gaat vooral om effecten op landschap, natuur en de aan het water gebonden kwaliteiten en waarden. Op basis van het MER kan het bevoegd gezag vervolgens een verantwoord besluit nemen over het nieuwe bestemmingsplan.

Op basis van ontwikkelscenario's wordt de emissietrend behorend bij agrarische bedrijven binnen de gemeente Opmeer inzichtelijk gemaakt. In hoofdstuk 4 wordt uitgebreid stilgestaan bij de onderbouwing van deze gebiedsgerichte aanpak. De volgende subdoelen zijn aan de orde:

- Inzichtelijk maken van de gevolgen van uitbreidingen van veehouderijbedrijven en de salderingsruimte binnen het plangebied op basis van navolgbare scenario's binnen het planalternatief
- Kwantificeren van de mogelijke effecten van stikstofdepositie op beschermde habitats (Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) (primaire effecten)
- Inzicht geven in de secundaire effecten (onder andere landschap, bodem en water, cultuurhistorie, verkeer, geur en geluid)

Effectvergelijking vindt m.e.r.-technisch (spoor Wet milieubeheer) plaats door het planalternatief (= het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer) te vergelijken met de referentiesituatie (= de huidige situatie ten tijde van de ter visielegging van het Ontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer + autonome ontwikkelingen)⁴. De autonome ontwikkeling wordt inzichtelijk gemaakt door aan te haken bij vigerende bestemmingsplannen, trends en vastgestelde wet- en regelgeving, zoals het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij ('AMvB Huisvesting').

De referentiesituatie voor de passende beoordeling (spoor Natuurbeschermingswet), die integraal onderdeel uitmaakt van dit MER, is een andere, namelijk de feitelijke situatie (de feitelijk aanwezige ammoniakemissie ten tijde van de ter visielegging van het Ontwerpbestemmingsplan).

⁴ E.e.a. conform de factsheet "Referentiesituatie in MER voor bestemmingsplannen", Commissie m.e.r. / factsheet nr. 29, versie 29 mei 2012

1.5 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

Het initiatief tot het opstellen van het bestemmingsplan is genomen door het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Opmeer. Zij zijn ook belast met de voorbereiding van het bestemmingsplan. Het bevoegd gezag in de procedure is de eindverantwoordelijke voor het plan m.e.r.-plichtige plan. Bij dit bestemmingsplan is dat de gemeenteraad van de gemeente Opmeer.

1.6 M.e.r.-procedure

Op deze milieueffectprocedure is de uitgebreide procedure van toepassing (art. 7.9 Wet Milieubeheer). Deze uitgebreide procedure is in acht genomen. Het gemeentebestuur heeft ervoor gekozen de Commissie voor de m.e.r. in de voorfase niet te betrekken (advies op het startdocument over de reikwijdte en detailniveau).

Het MER is voorafgegaan door de openbare kennisgeving op 8 november 2012 en een notitie Reikwijdte en Detailniveau (startdocument), welke vanaf 9 november 2012 6 weken ter inzage heeft gelegen. Het startdocument is tevens naar relevante bestuursorganen en adviseurs verstuurd, zoals omliggende gemeenten, de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Op het startdocument zijn geen zienswijzen binnengekomen.

De m.e.r.-procedure is gekoppeld aan de procedure van het Bestemmingsplan Landelijk Gebied. Het MER wordt samen met het Ontwerp-bestemmingsplan ter visie gelegd. Vervolgens geeft de Commissie voor de m.e.r. een (verplicht) toetsingsadvies (binnen de inspraaktermijn). De gemeenteraad neemt vervolgens een besluit op basis van het MER, de inspraakreacties en overige adviezen. Het besluit wordt bekend gemaakt. Na afronding van deze planm.e.r.-procedure ten behoeve van het bestemmingsplan kan er nog steeds sprake zijn van een projectm.e.r. plicht voor nieuw- en hervestiging of uitbreiding van veehouderijbedrijven. Dit is afhankelijk van de omvang van de bedrijven. De projectm.e.r. dient uitgevoerd te worden op individueel bedrijfsniveau in het kader van de vergunningverlening.

1.7 Opbouw van dit milieueffectrapport

Eisen waaraan dit MER moet voldoen

Een MER moet aan een aantal eisen voldoen. Deze eisen zijn wettelijk bepaald (conform Wet milieubeheer). Het gaat om:

- Een beschrijving van de voorgenomen activiteit en de wijze van uitvoering, met de (reële) alternatieven daarvoor, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven (zie hoofdstuk 3 en 4)
- Een aanduiding van het te nemen besluit of de besluiten waarvoor het milieueffectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en alternatieven (zie paragraaf 1.1)

- Een beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben (zie hoofdstuk 5 en 6)
- Een beschrijving van de gevolgen van voorgenomen activiteit en alternatieven voor het milieu, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven (zie hoofdstuk 5 en 6)
- Een vergelijking van de alternatieven op basis van de bepaalde milieueffecten (zie hoofdstuk 7)
- Een beschrijving van de maatregelen om belangrijke nadelige milieueffecten van de activiteit te voorkomen, te beperken of zoveel mogelijk teniet te doen (zie hoofdstuk 5 en 6)
- Een overzicht van de leemten in kennis, ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens (zie hoofdstuk 8)
- Een publieksvriendelijke samenvatting (zie voorin dit document)

1.8 Leeswijzer

Hoofdstuk 1 bevat de inleiding (onder andere doel bestemmingsplan, aanleiding m.e.r.). De uitgangspunten en het kader van dit milieueffectrapport worden behandeld in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 en 4 wordt ingegaan op het plan en de alternatieven. Hoofdstuk 4 bevat ook de onderzoeks aanpak stikstof. In hoofdstuk 5 zijn de milieueffecten voor natuur beschreven. De overige milieueffecten zijn terug te vinden in hoofdstuk 6 (steeds voorafgegaan door de referentiesituatie). De vergelijking van de alternatieven en scenario's en leemten in kennis staan in hoofdstuk 7 en 8. Onderdeel van de bijlagen is onder meer een verklarende woordenlijst en kaarten op groot formaat. In de hoofdtekst wordt verder verwezen naar verschillende andere bijlagen.

2 Kader van dit MER

In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten en het kader van het MER. Ingegaan wordt op het plan- en studiegebied alsmede op de voorgeschiedenis die heeft geleid tot dit MER. Daarnaast wordt de samenhang met overige ontwikkelingen benoemd alsmede het meest relevante beleid. Het overige beleidskader wordt per thema belicht in bijlage 3.

2.1 Algemeen

Opmeer is een gemeente in het midden van de provincie Noord-Holland, grofweg gelegen ten noorden van Heerhugowaard en Hoorn. Het gebied staat bekend als *West-Friesland*. De gemeente grenst aan de gemeenten Hollands Kroon, Medemblik, Koggenland en Heerhugowaard.

Opmeer bestaat, in zijn huidige vorm, sinds 1 januari 1979 uit de kerkdorpen en buurtschappen Aartswoud, Gouwe, Hoogwoud, Opmeer, Spanbroek, De Weere, Wadway en Zandwerven.

De gemeente heeft een oppervlak van ruim 40 vierkante kilometer, waarvan 31 hectare binnenwater. Het aantal inwoners is circa 11.400. Het landelijk gebied van de gemeente Opmeer kent overwegend een agrarisch grondgebruik. Het gebied betreft een waardevol en gaaf oud zeekleilandschap. Kenmerkend voor het gebied zijn de vele bebouwingslinten en de lange opstreckende verkaveling met een enigszins onregelmatig patroon van sloten en dwarssloten.

De bebouwing binnen de gemeente is met name geconcentreerd in een vrijwel aaneengesloten gebied dat wordt gevormd door de dorpskernen Spanbroek, Hoogwoud en Opmeer en industrieterrein de Veken. De grootste samengestelde kern is Opmeer / Spanbroek. Aansluitend op de bestaande bebouwing wordt met name hier in de toekomst nog een uitbreiding van het bebouwd oppervlak verwacht (uitbreiding woonwijk Heerenweide te Spanbroek en uitbreiding Industrieterrein De Veken).

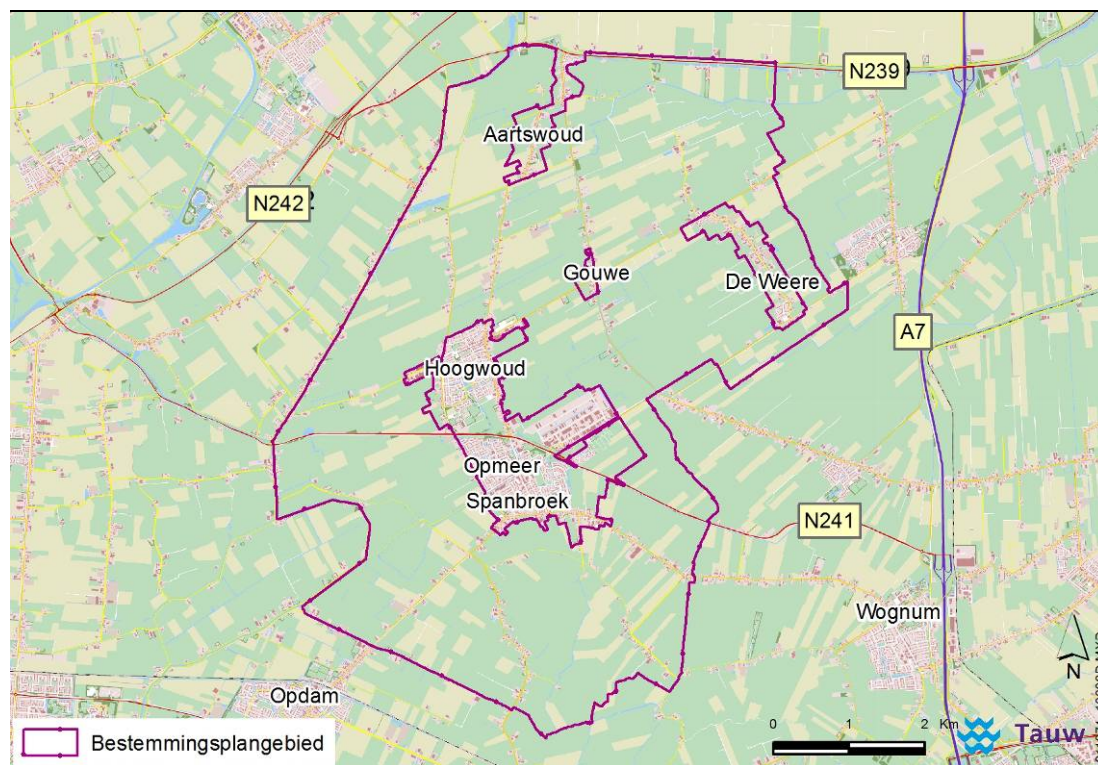
Verder zijn in de gemeente enkele kleinere dorpskernen met een wat meer landelijk karakter aanwezig (Aartswoud, De Weere en Gouwe) met een met name lintvormig karakter waarbij het karakter van het lint geleidelijk overgaat van aaneengesloten bebouwing tot verspreid liggende bebouwing.

Naast individuele woningen in het landelijk gebied zijn er ook diverse voormalige agrarische bouwpercelen aanwezig, waarbij de bedrijfswoning functioneert als burgerwoning. Een deel van de bebouwing bestaat uit stolpwoningen, deze woningen hebben een cultuurhistorische waarde. Er is een beperkt aantal (niet-agrarische) bedrijven aanwezig. Eén daarvan is het tuincentrum 'De Boet' aan de Oosterboekelweg. Verder zijn er een kaasboerderij en een camping aanwezig en bevinden zich horecabedrijven in Zandwerven en Wadway.

2.2 Plan- en studiegebied

Het plangebied wordt in het noorden begrensd door de West-Friese Omringsdijk, in het westen door de Langereis en de Lutkedijk en in het zuiden door Zandwerven. Oostelijk is geen duidelijke begrenzing middels een infrastructurele verbinding aan te geven. De provinciale A.C. de Graafweg doorsnijdt het gebied. Er is aangesloten bij de grens van de bestemmingsplannen voor de aanliggende gebieden.

De geografische reikwijdte van het planMER wordt gevormd door de grenzen van het bestemmingsplan. Het plangebied omvat het gehele landelijke gebied van de gemeente Opmeer exclusief de kernen Hoogwoud, Opmeer, Spanbroek, De Weere, Aartswoud en de Gouwe, maar inclusief de bebouwingsconcentraties in het landelijk gebied. De effecten van de voorgestelde activiteiten kunnen echter verder reiken dan de grenzen van het bestemmingsplan. Gedurende de planm.e.r. wordt daar rekening mee gehouden (studiegebied). Binnen het plangebied liggen geen Natura2000-gebieden, maar wel gebiedsdelen die tot de Ecologische Hoofdstructuur behoren. Op vrij grote afstand (7 tot 20 kilometer) liggen de Natura2000-gebieden 'Abtskolk & De Putten', 'Schoorlse Duinen', Noordhollands Duinreservaat', 'Markermeer en IJmeer', 'IJsselmeer', 'Eilandspolder' en 'Zwanenwater & Pettemerduinen'. Deze gebieden maken wel onderdeel uit van het studiegebied. De omvang van het plangebied kan per milieuaspect verschillen. In onderstaande figuur 2.1 staat het plangebied weergegeven met de kernen en belangrijkste wegen.

Figuur 2.1 Plangrenzen bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

2.3 Kenschets agrarische sector Opmeer in de huidige situatie

Van oudsher heeft de gemeente Opmeer een sterk agrarisch karakter waarbij een grote plaats is ingeruimd voor extensieve veehouderijen met grasland voor beweiding. Het aantal agrarische bedrijven is sinds 2000 in absolute zin afgenomen van 177 naar 119 bedrijven in 2012 (- 33 %). Deze afname vindt zowel plaats bij akkerbouwbedrijven als bij tuinbouwbedrijven, maar ook bij veehouderijen. De totale omvang van het agrarisch grondgebruik laat eveneens een dalende trend zien. De agrarische bedrijven zijn daarentegen wel in omvang gegroeid.

De akkerbouwsector bestaat momenteel voornamelijk uit de verbouw van granen en aardappelen. Een groot deel van de tuinbouw, zowel op open grond als onder glas is bestemd voor bloemen en sierplanten.

Het aantal veehouderijen is afgenomen van 117 in 2000 naar 70 in 2009 (zie tabel 3.1 in het Ontwerp Bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer) en 57 in 2013. De meest voorkomende graasdieren zijn (melk)koeien en schapen.

Het aantal bedrijven met hokdieren (intensieve veehouderij) is binnen het plangebied afgenomen van vijf naar twee. Deze bedrijven houden varkens en kippen. Bij deze bedrijven zijn geen plannen (meer) aanwezig voor het uitbreiden van het aantal dieren. De overige veehouderijen betreffen met name melkrundveehouderijen (al dan niet gecombineerd met schapen) en schapenhouderijen.

Een van de belangrijkste ontwikkelingen voor de komende jaren is de doorgaande daling van het aantal landbouwbedrijven als gevolg van schaalvergroting en extensivering. Dit is overigens een landelijke trend. Hierbij valt binnen de gemeente Opmeer op dat veel bedrijven die afbouwen en stoppen met melkrundvee overgaan tot het houden van (meer) schapen.

Tabel 2.1 geeft een overzicht weer van de veehouderijsector in Opmeer, inclusief de bedrijven waarvan op basis van hun Bedrijfs Ontwikkel Plan (BOP) verwacht wordt dat de bedrijfsvoering niet zal worden voortgezet. In paragraaf 3.2 wordt nader ingegaan op de omvang en locaties (spreiding) van de veehouderij.

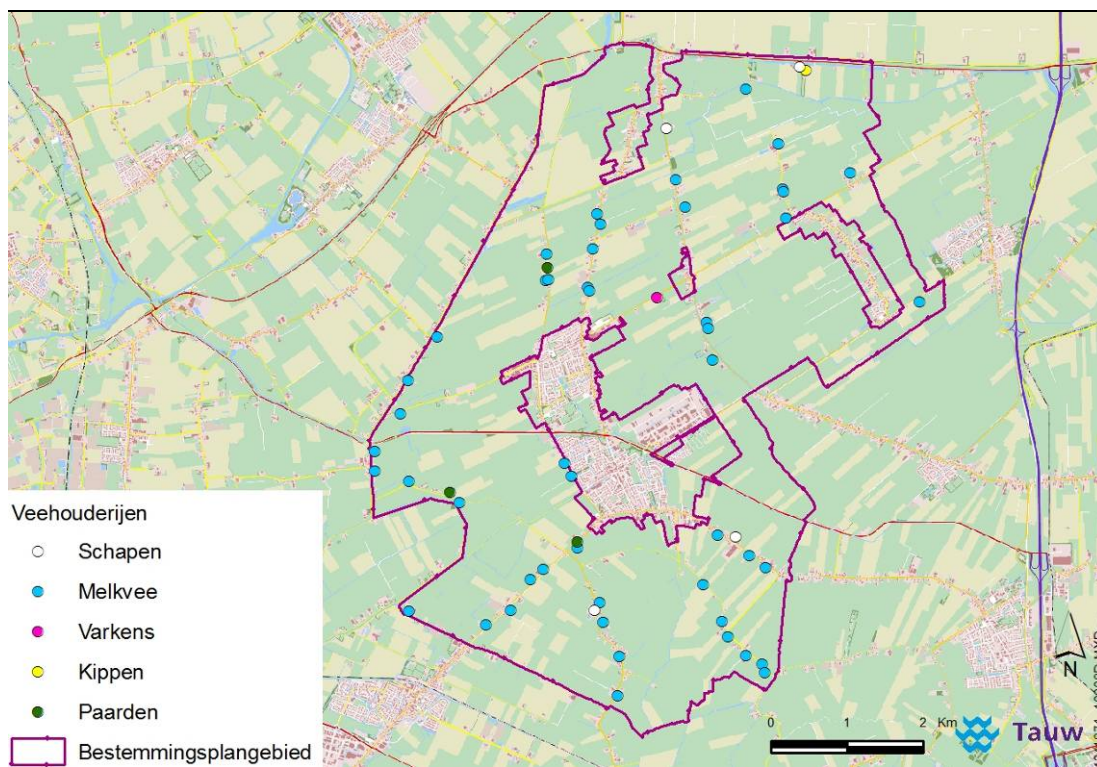
Tabel 2.1 Dieraantallen binnen plangebied

Diersoort	Dieraantal na correcties	Mei-telling CBS 2012
Pluimvee	47.000	43.100
Melkrundvee	5.614	6.430
Schapen	1.394	6.815
Varkens	1.900	623

Noot: in het vergunningenbestand van de gemeente Opmeer (inclusief correctie voor bereiken van de feitelijke situatie ten behoeve van de referentiesituatie Nbw) komen minder schapen voor dan conform de meitelling 2012 (gecombineerde opgave). Dat komt doordat bij de meitelling lammeren wel moeten worden opgegeven, terwijl die niet onderdeel zijn van het gemeentelijke vergunningenbestand. Binnen de gemeente Opmeer zijn de lammeren slechts tijdelijk aanwezig. Het leeuwendeel van lammetjes die in het voorjaar wordt geboren gaat na drie maanden (als de lammeren 18 kg hebben bereikt) naar slachterijen. Het verschil in aantallen varkens tussen de meitelling 2012 en het vergunningenbestand bij de gemeente is inmiddels hersteld. Het betreft namelijk één varkensbedrijf, waardoor deze correctie mogelijk was. Het aantal varkens is naar beneden bijgesteld conform de meitelling 2012, te weten naar 623 varkens. Met dat aantal is gerekend in dit planMER. Voor wat betreft het ene pluimveebedrijf is deze correctie niet doorgevoerd. Gerekend is met de aantallen die bekend waren in de gemeentelijke administratie, te weten 47.000.

Tabel 2.2 Veebedrijven binnen plangebied

Dominante diersoort	Aantal
Pluimvee	1
Melkrundvee	48
Paarden	3
Schapen	4
Varkens	1

Figuur 2.2 Ligging veehouderijlocaties en dominante diersoort

Dynamiek in de sector

Het buitengebied is in beweging. Door de bank genomen geldt dat de grotere bedrijven blijven bestaan en de kleinere verdwijnen. Dit betekent dat eigenaren van de stoppende bedrijven zoeken naar een nieuwe invulling of exploitatie van hun locatie. Het nu geldende bestemmingsplan is in dat opzicht verouderd. Daarom kunnen veel wenselijke ontwikkelingen in het buitengebied niet met een eenvoudig procedure worden gerealiseerd. Het nieuwe plan moet ruimte bieden aan gewenste functiewijzigingen naar niet-agrarische functies. De overblijvende agrarische bedrijven willen blijven ontwikkelen en groeien. Analyses van elders in het land laten zien dat op jaarbasis circa 6 % van de intensieve veehouderijen verwacht te stoppen.

In Opmeer zal deze ontwikkeling ook plaatsvinden. De afgelopen periode zijn drie van de vijf intensieve veehouderijen in het plangebied gestopt. Van de grondgebonden veehouderijen is het de verwachting dat alle bedrijven die nu een omvang hebben van minder dan 30 NGE, tijdens de planperiode zullen stoppen met het bedrijfsmatig houden van dieren. Daarvoor is de omvang van de bedrijfsvoering te gering.

2.4 Beleid rondom stikstofdepositie

2.4.1 Probleemschets stikstofdepositie

Om de voortdurende aantasting van biodiversiteit te keren zijn op Europees niveau natuurdoelen geformuleerd. De verschillende lidstaten moeten deze natuurdoelen realiseren teneinde een Europees natuurnetwerk te creëren, het Natura2000-netwerk.

Het blijkt dat de verzuring en eutrofiëring een lastig knelpunt is bij de implementatie van Natuurbeschermingswetgeving (Nbw). Het gaat daarbij om de externe werking van stikstofemitterende activiteiten (landbouw, verkeer, industrie) op voor stikstofgevoelige natuur. De ervaring leert dat het invloedsgebied waarbinnen nog een toename van de depositie van verzurende en eutrofiërende stoffen (zoals ammoniak) kan worden vastgesteld, veel groter is dan de invloedsgebieden van de aspecten als geur, fijn stof, geluid, verstoring, verkeersaantrekkende werking en dergelijke.

Voor het beoordelen van het aspect ammoniak afkomstig van dierenverblijven van veehouderijen, is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) het toetsingskader. De Wav bevat een zonering van 250 meter rondom zeer kwetsbare gebieden die gelegen zijn binnen de Ecologische Hoofdstructuur. Binnen die gebieden en die zone is vergunningverlening slechts in beperkte mate mogelijk. Bepaling van de ammoniakemissie vindt plaats aan de hand van de Regeling ammoniak en veehouderij.

Op basis van deze overwegingen is tot de conclusie gekomen dat de ordenende werking die uitgaat van de ammoniakemissies bepalend is voor de haalbaarheid van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden.

De bescherming van de Natura2000-gebieden vindt plaats op grond van de Natuurbeschermingswet 1998. Op grond van de Crisis- en Herstelwet 2010 (CHW) wordt voor de stikstofdepositie op deze gebieden het bestaand gebruik wettelijk geregeld. Als peildatum is hiervoor 7 december 2004 opgenomen. De CHW is op 31 maart 2010 aangenomen door de Tweede Kamer en sindsdien zijn de hiervoor aangehaalde regelingen onderdeel geworden van de Natuurbeschermingswet. Op 25 april 2013 is de wet "permanent maken Crisis- en herstelwet en het aanbrengen van verbeteringen op terrein omgevingsrecht" in werking getreden (Stb. 2013, 144 en Stb. 2013, 145). In de CHW is opgenomen dat de provincie een verordening mag opstellen met maatregelen om de stikstofdepositie te beperken. De provincie Noord-Holland heeft vooralsnog geen verordening van dien aard opgesteld.

2.4.2 Stand-still voor emissie van eutrofiërende en verzurende stoffen

In grote delen van Nederland is sprake van een overbelaste situatie: de achtergronddepositie van stikstof overschrijdt de maximaal toelaatbare hoeveelheid stikstof die Natura2000-gebieden kunnen hebben (kritische depositiewaarde - KDW). Dat betekent dat iedere mol stikstof extra in potentie leidt tot een (mogelijk significante) verslechtering van de natuurlijke kenmerken van omliggende Natura2000-gebieden.

Op basis van jurisprudentie in relatie tot de overbelaste situaties kan er in Nederland wellicht '*geen mol stikstof extra meer bij*', de rek lijkt eruit. Als deze lijn zou worden doorgezet zijn individuele bedrijfsplannen alleen mogelijk als er sprake is van een dalende totale emissie / depositie vanuit deze bedrijven.

Via het toepassen van (BBT⁵-)maatregelen op bestaande (intensieve) veehouderijen lijkt er nog wel ruimte voor ontwikkelingen, gedacht kan worden aan: saldering, het toepassen van emissiearme stalsystemen en het aanpassen van de voeding⁶ (nutriëntenmanagement).

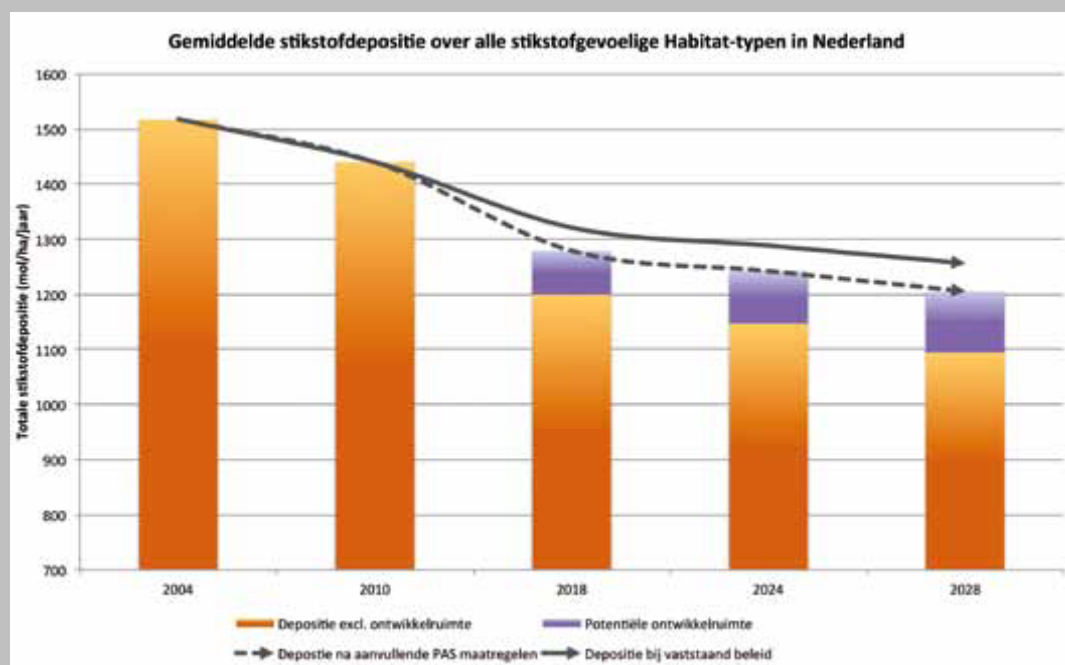
Binnen melkrundveehouderijen is via deze lijnen tussen de 20 en 50 % emissiereductie haalbaar. Dit is het percentage waar de sector van uitgaat in het kader van bijvoorbeeld de besluitvormingsprocessen rondom de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Binnen de intensieve veehouderij wordt al uitgegaan van technische maatregelen die een reductie van 70 % tot 85 % bewerkstellingen. In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is 70 % reductie vooralsnog de minst vergaande nageschakelde techniek.

⁵ BBT: Best Beschikbare Techniek

⁶ Deze laatste maatregel staat bekend als 'het voerspoor'

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

De PAS beoogt de achteruitgang van de biodiversiteit (veroorzaakt door stikstofbelasting) te stoppen, zonder de economische ontwikkeling in gevaar te brengen. De aanvullende maatregelen uit de PAS moeten leiden tot een extra daling van stikstof. Een deel van die extra daling wordt benut om incidentele toenames te kunnen salderen, zodat er op gebiedsniveau voldoende zekerheid is dat per saldo sprake is van een afname van de totale depositie. Op deze manier ontstaat er ontwikkelruimte voor individuele projecten (zie de onderstaande figuur). Het programma is (nog) niet ingericht om te worden gebruikt bij een beoordeling van (bestemmings)plannen.

Bronnen: de website over de PAS van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (<http://pas.natura2000.nl/pages/home.aspx>) en de brochure 'Hoe werkt de programmatische aanpak stikstof?' (eveneens van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie).

2.5 Mogelijke ontwikkelingen op nationaal niveau

In Nederland wordt het probleem van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden zwaarder gevoeld dan in de ons omringende landen. Dat heeft onder andere te maken met veehouderijen die dicht bij elkaar liggen. In het overgrote deel van de gebieden liggen stikstofgevoelige habitats en in ruim vijftig gebieden is er sprake van fors overbelaste situaties. De landbouw levert een belangrijke bijdrage aan deze overbelasting (plusminus 35 %), maar niet de enige (verkeer, industrie).

Het gat tussen de huidige depositie van stikstof en de voor natuur nog te verdragen depositie is nog steeds groot. In paragraaf 5.3.6 en de tabellen 5.5 en verder wordt hier nader op ingegaan (achtergronddepositie in relatie tot instandhoudingsdoelen).

Het is de bedoeling dat binnen de PAS afspraken worden gemaakt over een daling van de stikstofdepositie, waaraan alle sectoren een bijdrage leveren. Deze afspraken worden juridisch geborgd. Daarnaast wordt ecologisch onderbouwd wat de vereiste daling van de stikstofdepositie is, waarmee de instandhoudingsdoelen worden bereikt. Daar kan op dit moment echter nog niet op vooruit worden gelopen c.q. rekening mee worden gehouden.

Stikstofbeleid provinciaal niveau

Anderhalf jaar geleden hebben provincie Noord-Holland samen met een aantal maatschappelijke organisaties, waaronder de agrarische sector in de provincie, zich uitgesproken voor een gezamenlijke aanpak van de stikstofproblematiek in de Noord-Hollandse natuurgebieden. Dit ondanks het feit dat bijna driekwart van de stikstof in de lucht niet uit de provincie zelf afkomstig is waardoor landelijk beleid verreweg het grootste deel van de oplossing moet bieden. Uitgangspunt moet zijn dat er geen stijging van stikstofuitstoot optreedt, maar dat er wel voldoende uitbreidingsmogelijkheden voor agrariërs blijven bestaan. De daling zou moeten worden bewerkstelligd middels een gebiedsgerichte aanpak. Het plan is dat de agrarische sector zorgt voor een extra daling (ten opzichte van de landelijke daling) van de uitstoot van stikstof. Daardoor ontstaan uitbreidingsmogelijkheden voor boerenbedrijven. De provincie zorgt op haar beurt voor regelgeving die ervoor zorgt dat uitbreiden van agrarische bedrijven eenvoudiger wordt. Op dit moment kent Noord-Holland echter nog geen provinciale stikstofregelgeving.

2.6 Relevant beleidskader

In deze paragraaf beschrijven wij het generieke en relevante algemene beleidskader. De beleidskaders voor de specifieke thema's zijn opgenomen in bijlage 3.

2.6.1 Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS) Noord-Holland (2010, laatste actualisatie maart 2013)

Ruimtelijke verordening

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) wordt weergegeven hoe provincies invulling kunnen geven aan het provinciale ruimtelijke beleid. De provincie Noord-Holland heeft in dat kader de Provinciale ruimtelijke verordening structuurvisie (PRVS) op 21 juni 2010 vastgesteld. Op 1 november 2010 is de verordening in werking getreden. Nadien is de PRVS enkele malen gewijzigd (voor het laatst op 19 maart 2013). De regels van de PRVS vloeien voort uit de Structuurvisie Noord-Holland 2040. De PRVS schrijft voor waaraan bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen moeten voldoen.

Landbouw

Het hele plangebied is aangewezen als gebied voor gecombineerde landbouw. In de zone voor grootschalige landbouw is ruimte voor schaalvergroting, structuurverbetering en (mondiaal) concurrerende productielandbouw, de bijbehorende be- en verwerking, handel en distributie en het uitplaatsen van groeiende bedrijven uit stedelijk of kwetsbaar gebied.

Voor bollenteelt en glastuinbouw wijst de provincie Noord-Holland clustergebieden aan. Deze gebieden zorgen voor ruimtelijke clustering van bepaalde landbouwsectoren wat leidt tot economische en landschappelijke voordelen. De toeleverende en uitbestedende bedrijven kunnen zich in de nabijheid vestigen. Dit levert voordelen op voor milieu en logistiek. De reizende bollenkraam en andere grondgebonden teelten behouden de ruimte om een gezonde en duurzame manier van vruchtwisseling in stand te houden en zijn hierdoor een belangrijke drager van de melkveehouderij. Opmeer ligt niet een clustergebied voor glastuinbouw.

De trend naar schaalvergroting en specialisatie zal zich voortzetten vanuit een economisch perspectief. Deze trend brengt ook de behoefte aan grotere bouwpercelen met zich mee. In het landelijk gebied van Opmeer zijn agrarische bouwpercelen van 2 hectare mogelijk (via wijziging). Grotere bouwpercelen zijn in dit gebied alleen mogelijk met een ontheffing van Gedeputeerde Staten.

Figuur 2.3 Gebied voor grootschalige landbouw (lichtgeel) binnen het plangebied (stippellijn) en concentratiegebied intensieve veehouderij (geconcentreerde stippenwolk, enkel buiten het plangebied) (Bron: Structuurvisie 2040 provincie Noord-Holland)

De PRVS schrijft voor dat een volwaardig bedrijf slechts één bedrijfswoning bij recht mag hebben, een extra bedrijfswoning is mogelijk middels een afwijking in het bestemmingsplan. Een nieuwe intensieve veehouderij en de uitbreiding van het aantal dierplaatsen voor intensieve veehouderij, al dan niet als neventak, is niet toegestaan.

2.6.2 Natuurbeschermingswetgeving (Nbw)

De huidige natuurbeschermingswetgeving kan worden onderverdeeld in soortenbescherming en gebiedsbescherming.

- Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw). Deze wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de Nbw noodzakelijk
- Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheidt wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk
- De planologische bescherming van gebieden aangemerkt als Ecologische Hoofdstructuur vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen

Om de biodiversiteit binnen de Europese Unie te behouden en te herstellen is het Natura2000-beleid opgesteld. Dit is een samenhangend netwerk van Beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Het netwerk is nog in ontwikkeling en omvat alle gebieden die beschermd zijn op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992).

De (dichtstbijzijnde) Natura2000-gebieden rond het plangebied zijn 'Abtskolk & De Putten', 'Schoorlse Duinen', Noordhollands Duinreservaat', 'Markermeer en IJmeer', 'IJsselmeer', 'Eilandspolder' en 'Zwanenwater & Pettemerduinen'. Deze liggen allen op geruime afstand (7 tot 20 kilometer) van het plangebied.

3 Het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer: een proces

Het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied is de voorgenomen activiteit. In dit hoofdstuk wordt kort stilgestaan bij de ontwikkelruimte van de agrarische sector binnen het plangebied. Daarnaast worden de meest wezenlijke bestemmingen zoals agrarische bedrijven en landschappelijke waarden behandeld. Ook wordt het proces beschreven waarlangs de uitgangspunten voor dit planMER zijn bepaald.

3.1 Oorspronkelijke ambities aan de start van het planproces

Aan het begin van het planproces zijn er door de gemeente Opmeer een aantal uitgangspunten geformuleerd voor het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer. In de Nota van Uitgangspunten bestemmingsplan Opmeer, voorgelegd aan de raadscommissie Ruimte en vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouders op 8 november 2011, zijn die destijds vastgelegd. Voor het landelijk gebied van Opmeer lag het accent op het conserveren van de belangrijkste waarden van het landelijk gebied (agrarisch grondgebruik, het open landschap en de natuurwaarden), het bieden van ruimte aan schaalvergroting in de agrarische sector en de toename van agrarische en niet-agrarische nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven. De Nota van Uitgangspunten richtte zich op het bestendigen en verbeteren van de productieomstandigheden van bestaande bedrijven, daartoe wordt in de Nota ruimte gecreëerd ten aanzien van bebouwings- en gebruiksmogelijkheden.

Landbouw

- Voorop staat het agrarisch gebruik van vrijwel het gehele plangebied, in eerste instantie toegespitst op bestendiging van of verbetering van productieomstandigheden van de bestaande bedrijven
- De nadruk ligt niet op nieuwvestiging van bedrijven, maar veeleer op verplaatsing (hervestiging), samenvoeging en/of uitbreiding
- De uitbreiding van bestaande en realisatie van nieuwe tuinbouwbedrijven op de open grond en in beperkte mate onder glas zal op geschikte locaties mogelijk moeten zijn

Natuur en waterbeheer

- De natuur(ontwikkelings)gebieden en ecologische verbindingzones middels adequate bestemmingsbepalingen te beschermen
- In het bestemmingsplan wordt een regeling opgenomen, waarmee de agrarische bestemming kan worden omgezet naar een natuurbestemming

Landschap, archeologie en cultuurhistorie

- Voorkomen dat de bestaande archeologische waarden in het plangebied worden beschadigd
- Behoud van landschappelijke waarden; karakteristieke verkavelingspatronen, openheid en het voorkomen van zogenaamde inversieruggen
- Een aantal straten, wegen en linten wordt in een later stadium concreet benoemd om gevrijwaard te blijven van nieuwe (agrarische) bebouwing

Wonen en werken in de lintbebouwing

- Behoud en bescherming van het woon- en leefmilieu in de bebouwingslinten
- Met nieuwvestiging van niet-agrarische activiteiten in het landelijk gebied wordt terughoudend omgegaan
- Nieuwbouw van burgerwoningen in het landelijk gebied is ongewenst, tenzij de bouw dient als vervanging van een bestaande woning op de huidige plaats
- Een bestaande woning mag middels een wijzigingsbevoegdheid vervangen worden door een stolpboerderij

Bodem en milieu

- Bescherming van de bodemkundige en milieuwaarden in het plangebied
- Bescherming van de aanwezige kabels en leidingen in het gebied
- het zoveel mogelijk rekening houden met milieuzoneringen en milieuzones en het bereiken van de algemene milieukwaliteit

Recreatie

- Het recreatieve (mede)gebruik van de bestaande routes en voorzieningen in het plangebied handhaven
- Voor verblijfsrecreatie wordt een conservatief beleid gevoerd, waarbij bestaande rechten worden overgenomen
- In het bestemmingsplan wordt ruimte geboden voor kamperen bij agrarische en niet-agrarische bestemmingen in de vorm van kleinschalige seizoensgebonden kampeerplaatsen bij de boer
- Extensieve vormen van recreatie (wandelpaden, fietspaden, picknickplaatsen en dergelijke) worden in principe toegestaan in gebieden met een andere hoofdfunctie, zoals agrarische en natuurbestemmingen

Het bestemmingsplan onderscheidt verschillende bestemmingen. In onderstaande paragrafen wordt de ontwikkelruimte beschreven die het bestemmingsplan biedt aan de voor de in dit MER relevante bestemmingen.

3.2 Agrarische en overige ontwikkelingsmogelijkheden

Op basis van de Nota van Uitgangspunten is een voorontwerpbestemmingsplan opgesteld en gepubliceerd. De belangrijkste agrarische en overige ontwikkelingen die op basis van het voorontwerpbestemmingsplan mogelijk zouden zijn staan hieronder puntsgewijs samengevat:

Agrarisch

- Middels een wijzigingsbevoegdheid is het mogelijk nieuwe bouwvlakken aan te wijzen voor een agrarisch bedrijf (geen intensieve veehouderij zijnde) met een oppervlakte van ten hoogste 2 hectare. Het oppervlak is maximaal 1 hectare bij de bestemmingen 'agrarisch met waarden - openheid', 'agrarisch met waarden - openheid en reliëf' en 'agrarisch met waarden - reliëf'
- De bestaande agrarische bedrijven krijgen op de huidige locatie de ruimte voor ontwikkeling. De bestaande situatie is het uitgangspunt voor het bestemmingsplan. Via een wijzigingsbevoegdheid is uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven (ook intensieve veehouderij) mogelijk tot 2 hectare. De diepte van het bouwvlak mag niet meer dan 200 m bedragen. Het aantal dierplaatsen mag daarbij niet worden vergroot bij de intensieve veehouderij
- Behoudens binnen bouwvlakken ter plaatse van de aanduiding 'intensieve veehouderij', mag de gezamenlijke oppervlakte van bedrijfsgebouwen ten behoeve van intensieve veehouderij binnen een agrarisch bouwvlak niet meer dan 1.000 m² bedragen

Glastuinbouw

Bestaande glastuinbouwbedrijven krijgen een aparte bestemming 'glastuinbouw'. Het bouwvlak mag niet uitgebreid worden, wel is opvulling van het toegekende bouwvlak mogelijk.

Voor nieuwvestiging of vergroting van agrarische bouwvlakken geldt dat dit niet mogelijk is binnen de 'kernrandzone', welke gelegen is rond de kernen. Dit om te voorkomen dat het leefmilieu in de aangrenzende kern met overwegend woonbebouwing niet onevenredig wordt aangetast.

Overig

- Via een wijzigingsbevoegdheid is het mogelijk om de agrarische bestemming van voormalig agrarische bouwvlakken te wijzigen in de bestemmingen 'wonen', 'maatschappelijk', 'recreatie' of 'bedrijf'. Deze wijziging is mogelijk voor een: loonwerk-, veehandels- en hoveniersbedrijf, dierenkliniek, -asiel en -pension, of een ambachtelijk bedrijf (maximaal categorie 2)
- De oprichting van vergistingsinstallaties is toegestaan als de opgewekte stroom voor eigen gebruik is. De installaties mogen niet bedoeld zijn voor de vergisting van mest van derden
- Een verdergaande verdichting van burgerbebouwing in het agrarisch gebied is in principe ongewenst. Omschakeling van boerderij naar burgerwoning is enkel mogelijk indien agrarische bedrijven niet worden beperkt in de bedrijfsvoering en ontwikkelingsmogelijkheden
- Bij de sloop van schuren/opstallen is de bouw van één burgerwoning mogelijk ter plaatse van het bouwperceel

- Middels een wijzigingsbevoegdheid kan de bestemming agrarisch vervangen worden door de bestemming wonen, maatschappelijk, recreatie of bedrijf. Daarbij gelden beperkingen ten aanzien van bebouwing en activiteiten
- Het realiseren van kampeerplaatsen (maximaal 15 binnen een bouwvlak) is mogelijk middels een afwijkingsbesluit
- Verbreding van de bedrijfsactiviteiten van agrarische bedrijven is mogelijk onder de voorwaarde dat de nevenactiviteiten ondergeschikt zijn aan het agrarisch bedrijf

3.3 Vervolgproces in vogelvlucht

Na het publiceren van het voorontwerpbestemmingsplan is ook de planm.e.r.-procedure gestart. Na de start van de planm.e.r. heeft de jurisprudentie en de wetgeving met betrekking tot de wijze waarop rekenschap gegeven dient te worden van de effecten van verzuring en eutrofiëring zich verder ontwikkeld. Zo heeft de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State van 5 december 2012 (201109053/1/R2) inzake het bestemmingsplan Buitengebied Zelhem, gemeente Bronckhorst, gevolgen voor de praktijk inzake de manier waarop effecten van bijvoorbeeld agrarische ontwikkelingen in planm.e.r.'s gestalte krijgt, en de daaruit voortvloeiende wijze van bestemmen in bestemmingsplannen.

Het werken aan de hand van realistische scenario's leek tot 5 december 2012 door jurisprudentie bevestigd (bestemmingsplan Buitengebied 2010 Lochem, AbRvS 22 augustus 2012, nr. 201101467/1/R2). Gelet op de eerder genoemde uitspraak inzake bestemmingsplan Buitengebied Zelhem van 5 december 2012, en later bevestigd door de uitspraak van 14 december 2012 inzake het bestemmingsplan Landbouwontwikkelingsgebied Beemte-Vaassen (201209306/2/R2), zal het werken met realistische scenario's, zonder een degelijke borging ervan in de planregels, naar alle waarschijnlijkheid juridisch bij vervolguitspraken niet meer standhouden. Omwille van een juridisch houdbaar bestemmingplan Landelijk Gebied Opmeer heeft de gemeente Opmeer er daarom voor gekozen rekenschap te geven van de uitspraak van 5 december 2012 inzake het Buitengebiedplan Zelhem.

Het stikstofeffectenonderzoek (zie verder voor de opzet en resultaten hoofdstuk 4) laat zien dat het voorontwerpbestemmingsplan gelet op de gegeven milieugebruiksruimte uitvoerbaar is onder bepaalde randvoorwaarden. De gemeente heeft na advisering door het planbureau hieromtrent ervoor gekozen een maatregel te treffen door in de planregels op te nemen dat de maximale uitbreidingsruimte voor agrarische bedrijven via een wijzigingsbevoegdheid is begrensd tot 1,5 hectare waarbij ten aanzien van verschuiving en vergroting van bouwvlakken en nieuwvestiging een vangnetregeling is opgenomen die inhoudt dat aanvragen alleen gehonoreerd worden indien is aangetoond dat de wezenlijke kenmerken of waarden van het Natura2000-gebied niet worden aangetast vanwege ammoniakdepositie. Dit betreft een aanpassing van het ontwerpbestemmingsplan ten opzichte van het eerdere voorontwerpbestemmingsplan.

Op die manier wordt voorkomen dat uitvoering van het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer leidt tot extra stikstofemissies, waarmee het voornemen in lijn is met het milieueffectenonderzoek. Door het verbod specifiek te laten zijn voor het bouwen van dierenverblijven / te gebruiken voor het houden van dieren, wordt voorkomen dat bouw mogelijkheden op bouwvlakken van bijvoorbeeld akkerbouwbedrijven en bouw mogelijkheden voor onder andere loodsen of andere bedrijfsgebouwen waar geen dieren worden gehouden geblokkeerd worden (die emitteren ten slotte geen stikstof).

Op basis van de uitkomsten van de planm.e.r. is het voornemen op nog enkele andere punten aangepast, bijvoorbeeld voor de thema's landschap, geomorfologie en bodem (aardkunde). Deze aanpassingen hebben doorvertaling gekregen in het ontwerpbestemmingsplan. Daarmee zijn de waarden die mogelijk in het geding zouden komen beter beschermd.

De belangrijkste agrarische en overige ontwikkelingen die op basis van dit ontwerpbestemmingsplan mogelijk zijn en die afwijken van het voorontwerpbestemmingsplan (zoals opgesomd in paragraaf 3.2) staan hieronder puntsgewijs samengevat:

- Ten aanzien van grondgebonden veehouderijen geldt een maximale vullinggraad van 20 %
- Enkel volwaardige agrarische bedrijven kunnen aanspraak maken op de uitbreidingsmogelijkheden (grens ligt op 30 NGE)
- De uitbreidingsruimte van agrarische bedrijven is via een wijzigingsbevoegdheid begrensd op maximaal 1,5 hectare. Ten aanzien van verschuiving en vergroting van agrarische bouwvlakken en nieuwvestiging is een vangnetregeling opgesteld (verbale regel) die inhoudt dat aanvragen alleen gehonoreerd worden indien is aangetoond dat de wezenlijke kenmerken of waarden van beschermde natuurgebieden niet worden aangetast vanwege ammoniakdepositie
- Omschakeling van grondgebonden agrarische bedrijven (akkerbouw) naar veehouderijen is enkel toegestaan via een afwijkingsbevoegdheid waarbij dezelfde voorwaarde geldt als genoemd in de voorgaande bullit
- Omschakeling van akkerbouw naar veehouderij en andersom is via een afwijkingsbevoegdheid mogelijk, hiervoor gelden dezelfde voorwaarden als voor de uitbreidingsruimte
- Ter bescherming van waardevolle aardkundige elementen is een dubbelbestemming "Waarde - Aardkundig" opgenomen, overeenkomstig de provinciale aardkundige kaart. Binnen de dubbelbestemming geldt een vergunningplicht voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden, zoals het verlagen of verhogen van het waterpeil of het aanleggen van bos of een boomgaard. Werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud van de gronden zijn uitgezonderd van de vergunningplicht

4 Onderzoeksaanpak stikstof

Het voorontwerpbestemmingsplan is het vertrekpunt geweest in de planm.e.r. Vanuit het perspectief van mogelijke verzuring en eutrofiëring van de Natura2000-gebieden in de omgeving is het noodzakelijk gebleken tot een planalternatief te komen. De wijze waarop dit is gebeurd wordt in dit hoofdstuk toegelicht, ondersteund door meer details in bijlage 5 (opzet methodiek stikstofonderzoek).

4.1 Gebiedsgerichte benadering

Het onderzoek in dit MER wordt uitgevoerd in het kader van een ruimtelijk plan. Dit betekent dat de effecten op 'strategisch niveau' duidelijk moeten worden. Dit vraagt om een gebiedsgerichte benadering omdat op projectniveau de kennis over details ontbreekt. De gebiedsgerichte benadering spitst zich dan ook toe op een onderbouwde berekening van de stikstofemissies uit het plangebied en de stikstofdepositie op Natura2000-areaal.

In bijlage 5 is een uitgebreide algemene omschrijving van de gehanteerde stikstofonderzoeksmethodiek opgenomen. Hierdoor is het uitgevoerde onderzoek navolgbaar.

Bijlage 5 samenvattend geldt dat vanuit de beschikbare informatie een model is gebouwd waarin unieke informatie wordt gekoppeld aan de individuele percelen. Maar om een gebiedsgericht onderzoek efficiënt in te kunnen richten is het wel noodzakelijk om een zekere standaardisering aan te brengen. De bronsterkte voor stikstofemissies vanuit het gebied wordt bepaald door het staltype⁷ en het aantal dierplaatsen. Het aantal dierplaatsen wordt grotendeels bepaald door de beschikbare omvang van het bouwvlak. Om het gebied te kunnen karakteriseren is een overzicht gemaakt van de relatieve bijdrage aan de emissies door de verschillende diergroepen. De navolgende tabel geeft dit emissieprofiel van het gebied weer. Voor een geografische kenschets van de verspreiding van de percelen die bedrijfsmatig in gebruik zijn binnen het plangebied wordt verwezen naar hoofdstuk 2.

Tabel 4.1 Het emissieprofiel van het plangebied

Diergroep	Relatieve bijdrage aan de emissies	Opmerkingen
Melkvee	84 %	Inclusief jongvee
Varkens	9 %	Uitbreidingen in dit deel van de sector worden niet mogelijk gemaakt
Overig	7 %	Pluimvee, schapen, paarden en dergelijke

⁷ De emissies vanuit de verschillende staltypes staan vastgelegd in de Rav, alleen deze kentallen zijn gebruikt

In de gebiedsgerichte modellering zijn de twee diergroepen die samen ruim 90 % van het emissieprofiel vullen (melkvee en varkens) gebruikt om de gevoeligheid van de depositie voor gebiedsgerichte sturing (zoals bijvoorbeeld een zonering) te onderzoeken. De emissies van de restgroep zijn gedurende deze studie gefixeerd want die zijn te klein om veel effect te hebben op gebiedsgerichte planologische maatregelen.

Bijlage 5 beschrijft de door ons gevolgde methodiek waarbij gebruik is gemaakt van de computerapplicaties OPS-Pro versie 4.3.15 (Operationeel Prioritaire Stoffen model⁸, ontwikkeld door PRL, RIVM en ARIS; versie van 9 december 2011) en GIS om de individuele emissiegegevens om te zetten in gebiedseigen depositiecontouren.

4.2 Te onderzoeken alternatieven

De effecten van de landbouw zullen aan de hand van verschillende alternatieven, in beeld worden gebracht waarbij binnen het planalternatief een scenario-onderzoek wordt uitgevoerd (zie hieronder). Als eerste alternatief wordt de worstcase-situatie in beeld gebracht. Het gaat dan om de maximale ontwikkelmogelijkheden die het voorontwerpbestemmingsplan mogelijk zou maken. Dat zijn de effecten van de situatie waarbij alle ontwikkelmogelijkheden die het voorontwerpbestemmingsplan biedt ook daadwerkelijk worden ingevuld. Vastgesteld wordt of deze worstcase binnen de milieugebruiksruimte past en of deze worstcase voldoende realiteitswaarde heeft. Met deze effectresultaten is rekening gehouden bij het maken van het ontwerpbestemmingsplan zoals die ter visie gaat tezamen met dit planMER. De overige ontwikkelingen, zoals die omtrent verbreding van de landbouw en kwaliteitsslagen binnen de recreatieve sector, zullen niet via alternatieven worden beschouwd. Van deze ontwikkelingen zal een inschatting van de (milieu)gevolgen worden gegeven als hier maximaal op wordt ingezet (worstcase).

Wij onderscheiden voor de veehouderijbedrijven de volgende alternatieven:

- Referentiesituatie: huidige situatie + autonome ontwikkeling (inclusief genomen maatregelen AmvB Huisvesting)
- Worstcase alternatief: maximale ontwikkelmogelijkheden van de landbouwsector met rekenschap van de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het voorontwerpbestemmingsplan
- Planalternatief: op basis van het MER, langs drie sporen en gebruik makend van verschillende scenario's, worden de randvoorwaarden duidelijk waaraan een haalbaar bestemmingsplan zal moeten voldoen om ongewenste milieueffecten te voorkomen

⁸ OPS is een rekenprogramma om de verspreiding van verontreinigende stoffen in de lucht te simuleren. Daarnaast berekent het model hoeveel van die stoffen per hectare op bodem of gewas terecht komt (depositie). Het model wordt sinds 1989 gebruikt om de relatie tussen de uitstoot van stoffen in Europa enerzijds en de concentratie of depositie van die stoffen anderzijds op de schaal van Nederland te bepalen (Bron RIVM, 2013)

4.3 Referentiesituatie

Met dit MER wordt invulling gegeven aan de vereisten die voortvloeien uit de Wet milieubeheer en de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw), inclusief de wijziging van artikel 19 kd Nbw zoals in werking getreden op 25 april 2013⁹. De referentiesituaties die gehanteerd worden voor de effectbeschouwingen zijn echter voor beide kaders verschillend.

4.3.1 Referentiekader Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw)

Vanuit de directe en indirecte kaders die tot mei 2013 werden gesteld vanuit de (jurisprudentie met betrekking tot de) Natuurbeschermingswet zijn de uitgevoerde inventarisaties erop gericht geweest om de voorgenomen activiteit te kunnen vergelijken met het 'huidig gebruik'. De basis voor de bepaling van het huidige gebruik in dit MER zijn de vergunningen en meldingen geweest zoals die staan geregistreerd bij de gemeente. Op basis van de geregistreerde gebruiksgegevens zoals die uit deze database zijn geëxporteerd is een eerste gebiedskaart gemaakt.

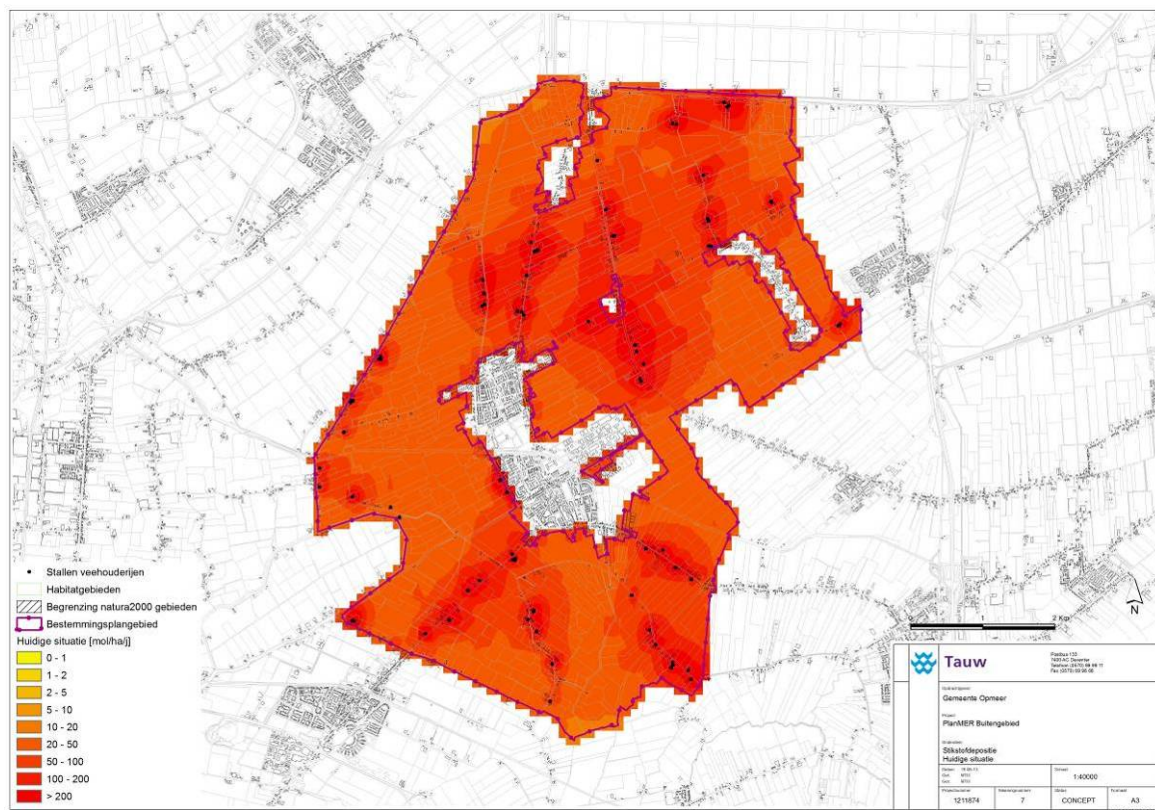
Deze is vervolgens gecorrigeerd naar de feitelijke situatie, gebruik makend van de gebiedskennis zoals die bij de gemeente beschikbaar is. Zo zijn bijvoorbeeld de 20 inrichtingen verwijderd die nog wel vergund waren maar waarvan bekend was dat er niet langer sprake is van enige bedrijfsvoering.

Ook zijn er correcties doorgevoerd op de bedrijfsvoering van de overige inrichtingen. Daarmee is bewerkstelligd dat deze referentiesituatie zo goed als mogelijk overeenkomt met de definitie van 'huidig gebruik' zoals die voortkomt uit de Natuurbeschermingswet. Het gaat aldus om de feitelijke situatie op het moment van publicatie van het voorontwerpbestemmingsplan in 2013. In eerste instantie zijn de bouwvlakken uit het bestemmingsplan overgenomen. Op basis van de inventarisatie, na correctie tot 'huidig gebruik' is aan elk van deze bouwvlakken een emissiepunt gekoppeld. Een vergelijking van deze inventarisatie met de perceelsoverschrijdende, geanonimiseerde "mei-tellingen" die jaarlijks door het CBS worden gepubliceerd (gecombineerde opgave 2012) gaf geen reden om het bronbestand aan te passen. Opgemerkt wordt dat deze aanpassingen het gebruikte model in generieke zin verbeteren, zonder dat alle lokale eigenschappen in het plangebied daarin verdisconteerd worden. Daartoe zijn de verschillen te klein en verschilt de grondslag tussen beide benaderingen te veel¹⁰.

In bijlage 5 wordt toegelicht op welke wijze de emissies zijn vertaald naar individuele en gebiedseigen depositiekarakteristieken. Het resultaat van deze gebiedsgerichte modellering is weergegeven in de onderstaande figuur.

⁹ Per 1 januari 2014 komt dit artikel te vervallen. Een en ander heeft verder geen consequenties voor dit MER

¹⁰ De inventarisatie die ten grondslag ligt aan het MER houdt rekening met perceel-specifieke kenmerken, terwijl de CBS-gegevens perceelsoverschrijdend zijn; door gebruik te maken van perceel-specifieke eigenschappen stelt het model ons in staat mogelijk lokale knelpunten beter in beeld te brengen

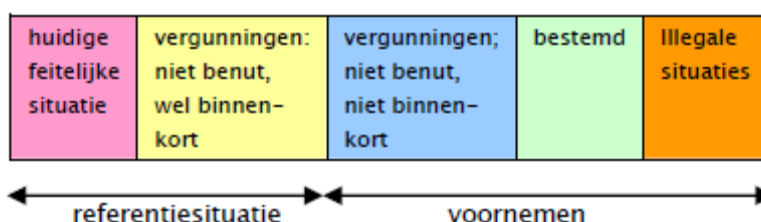
Figuur 4.1 Huidige situatie: depositie van verzurende en eutrofiërende stoffen vanuit de in bedrijf zijnde agrarische ondernemingen in het plangebied (in mol/ha/jaar)

4.3.2 Referentie vanuit de Wet milieubeheer (Wm)

Vanuit de eisen die de Wet milieubeheer aan een MER stelt wordt de voorgenomen activiteit vergeleken met de referentiesituatie (huidige situatie + de autonome ontwikkeling). Daarvoor geldt dat in eerste instantie de huidige situatie in het referentiejaar 2013 beschreven moet worden en vervolgens de te verwachte autonome ontwikkelingen. Het gaat om de ontwikkelingen die voortkomen uit autonoom (reeds vastgesteld) beleid.

De referentiesituatie¹¹ bestaat uit:

- De huidige feitelijke situatie: alle vergunde activiteiten die zijn gerealiseerd, uitgezonderd illegale activiteiten
- De toekomstig zekere ontwikkelingen binnen en buiten het plangebied: dit zijn bestemde en vergunde activiteiten die zeker binnenkort ingevuld worden
- Generieke, planoverstijgende ontwikkelingen, zoals normen die voortvloeien uit het strikt handhaven van het Besluit Huisvesting (voor veehouderij) of het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit

Figuur 4.2 Referentiesituatie en voornemen schematisch weergegeven (bron Factsheet Referentiesituatie in MER voor bestemmingsplannen, Commissie voor de m.e.r., 29 mei 2012)

Vanuit het ruimtelijk spoor zijn er geen relevante autonome ontwikkelingen waar rekening mee gehouden moet worden. Vanuit de sectorale wetgeving is die er wel. Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij van 8 december 2005 (verder afgekort als Besluit Huisvesting) is voor het grootste deel verantwoordelijk voor de autonome ontwikkeling waar in dit MER rekening mee wordt gehouden. Dit Besluit schrijft namelijk voor dat de ammoniakemissies voor drie hoofdcategorieën dieren uiterlijk in 2013 aan de grenswaarden uit het Besluit moeten voldoen. Voor rundvee, varkens (en kippen) zijn daartoe een aantal emissiegrenswaarden vastgesteld, zonder dat is voorgeschreven met welke middelen deze grenswaarden gehaald dienen te worden. Opgemerkt wordt dat 1 januari 2013 als formele datum geldt waarop deze grenswaarden gerealiseerd moesten zijn. Er is echter in sommige gevallen spraken van een actief gedoogbeleid en in andere gevallen is er sprake van een (onbedoelde) achterstand in de strikte handhaving.

Op grond van het Besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden. Voor de melkrundveehouderij heeft dit in de praktijk geen verstrekkende consequenties omdat de grenswaarde overeenkomt met de huidige bedrijfsvoering. Voor de intensieve veehouderij kan het strikt handhaven van deze grenswaarden consequenties hebben voor de sector.

¹¹ Bron van deze opsomming is de Factsheet Referentiesituatie in MER voor bestemmingsplan van de Commissie voor de m.e.r. van 29 mei 2012

Met het Besluit Huisvesting wordt invulling gegeven aan het algemene emissiebeleid voor heel Nederland. Het Besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissiearme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissiearm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Bij het vaststellen van de autonome ontwikkeling is hiermee rekening gehouden in de gebiedsgerichte modellen die zijn gebruikt.

4.4 Worstcase alternatief: maximale ontwikkelmogelijkheden van de landbouwsector

Vastgesteld is wat het maximaal mogelijke effect kan zijn vanuit het plangebied. Dat is gedaan door uit te gaan van de uitgangspunten en randvoorwaarden uit het voorontwerpbestemmingsplan zoals die staan samengevat in onderstaande tabel ('worstcase'). De algemene uitgangspunten in het gebiedsgerichte onderzoek naar de effecten van eutrofiëring en verzuring op de Natura2000-gebieden zijn daarin:

- Het maximaal opvullen van de bestaande bouwvlakken
- Het maximaal benutten van alle flexibiliteit (gebruik omschakelmogelijkheden, wijzigingsbevoegdheden, et cetera)
- Geen verdergaande inzet van emissiebeperkende maatregelen ten opzichte van autonome ontwikkelingen

Voor het maximaal opvullen van elk bouwvlak is daarbij uitgegaan van de maximale toename die nog past binnen de planologische randvoorwaarden. Zo geldt bijvoorbeeld (op basis van provinciaal beleid) dat binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag mag worden gebruikt voor het houden van dieren.

Tabel 4.2 Uitbreidingsruimte binnen voorontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

Gebied ↓	Nieuwvestiging van het bouwvlak voor bedrijfsdoeleinden	Uitbreiding van het bouwvlak voor bedrijfsdoeleinden
Grondgebonden agrarische bedrijven		
Agrarisch	2,0 ha	2,0 ha
Tuinbouw	2,0 ha	2,0 ha
Agrarisch met waarden - openheid	1,0 ha	
Niet grondgebonden agrarische bedrijven (intensieve veehouderij)		
Agrarisch	N.v.t.	2,0 ha ¹²

¹² Het aantal dierplaatsen mag daarbij niet toenemen

Op basis van het voorontwerpbestemmingsplan is in eerste instantie de maximale groei van de sector vastgesteld die binnen deze uitbreidingsmogelijkheden gerealiseerd zou kunnen worden. Het tweede vertrekpunt voor dit alternatief is dat er geen verdergaande emissiebeperkende maatregelen zijn ingezet dan zoals die op basis van het Besluit Huisvesting al zijn verwerkt. Aannee ten behoeve van de gebiedsgerichte modellering is daarom geweest dat het aantal dieren, en dus de emissies, rechtsevenredig toenemen met de toename van het bebouwd oppervlak. Het verschil met de referentiesituatie is dus het aantal dieren dat wordt gehouden. De emissie per dier is gelijk gehouden. Bijlage 5 gaat meer detail in op (de onderbouwing en toelichting) van deze methodiek.

Vooruitlopend op de resultaten van het onderzoek is vastgesteld dat voor nieuwvestiging, zonder dat aan bestaande kavels de agrarische bestemming wordt onttrokken, geen ruimte is. Zelfs zonder nieuwvestiging zorgen de uitbreidingen die mogelijk zijn namelijk al voor een dusdanige stikstofemissietoename dat sprake zal zijn van een substantiële toename van de gebiedsemissie.

Van deze worstcase-situatie is een gebiedsdepositie berekend: de depositie op de Natura2000-gebieden vanuit het plangebied. Deze geldt als de maximale toename van de depositie die op basis van het opvullen van de planologische ruimte zou kunnen worden bereikt, zonder rekening te houden met andere invloeden die op de landbouwsector inwerken.

In onderstaand tekstkader wordt geschetst van welke invloeden op de landbouwsector binnen de gemeente Opmeer sprake kan zijn. Bij de verdere ontwikkeling van scenario's en bij de beoordeling hiervan, is daar rekening mee gehouden.

Ontwikkellijnen vanuit het worstcase scenario

De totale ontwikkelruimte die het bestemmingsplan biedt aan de individuele percelen is vanuit ruimtelijk perspectief aanvaardbaar en inpasbaar. Stallen van 1,5 - 2,0 ha passen, als aan alle randvoorwaarden en kwaliteitseisen uit het plan wordt voldaan, op die plaatsen waar dat in het plan wordt mogelijk gemaakt.

Voor alle veehouderijen in het gebied geldt echter dat uitbreiding alleen mogelijk is als kan worden aangetoond dat er geen netto toename is van de bijdrage op de verzuring en eutrofiëring in de omliggende Natura2000-gebieden.

Voor de grondgebonden melkveehouderij geldt dat er in de huidige situatie sprake is van een veebezetting van ruim één melkkoe per hectare. Een dergelijke veebezetting is niet heel erg hoog maar past bij het gebied. Bij een (veel) hogere veebezetting zijn structurele aanpassingen aan de tot nog toe gangbare bedrijfsvoering onvermijdelijk.

4.5 Planalternatief

Naast het worstcase alternatief is het planalternatief ontwikkeld. De doelstelling van het planalternatief is het vaststellen van de randvoorwaarden waarbinnen significant negatieve effecten voorkomen kunnen worden.

Hiertoe is in eerste instantie onderzocht wat de effecten zouden kunnen zijn van het aanbrengen van een planologisch slot-op-de-muur. Een dergelijk slot-op-de muur heeft gevolgen voor de omgeving, maar vooral voor de bedrijfsvoering. Het eindbeeld kan langs drie sporen worden bereikt:

- Fixeren van de harde veestalmuren op de nu geldende situatie
- Fixeren van het aantal dieren dat wordt gehouden
- Fixeren van de emissie / depositie op de nu geldende situatie

Na dit kwalitatief onderzoek naar mogelijke planologische alternatieven is een scenario-onderzoek uitgevoerd, waarin gebiedsgerichte modelleringen zijn gedaan om de effecten vanuit het plangebied op de depositie ter plaatse van de kwalificerende habitats binnen de Natura2000-gebieden inzichtelijk te kunnen maken.

Verwezen wordt naar bijlage 5 waarin deze methodiek op generieke wijze staat omschreven, en waarin de resultaten van het vooronderzoek (naar de gevolgen voor de emissies van de vele verschillende scenario's op het planalternatief die mogelijk zijn) zijn weergegeven.

4.6 Dynamiek in de sector: de basis voor vele scenario's

Bij het uitvoeren van het scenario-onderzoek is een belangrijk uitgangspunt dat het niet realistisch is om er van uit te gaan dat alle bestaande veehouderijen gedurende de planperiode zullen blijven bestaan. Al gedurende een langere periode is er sprake van een trend waarbij elk jaar ongeveer 5 % van de boeren er mee stopt. Echter, het is redelijk om rekening te houden met het fenomeen dat niet levensvatbare bedrijven vaak een overgangsfase meemaken waarin de bedrijfsactiviteiten wel worden voortgezet, maar er van groei geen sprake meer is. Een populatie kenmerkt zich dus door een deel stoppers, een deel blijvers en een deel groeiers.

De gemeente Opmeer heeft een redelijk goed beeld van de te verwachten dynamiek binnen de sector binnen haar eigen grondgebied. Kleine bedrijven (met minder dan 30 NGE) zijn niet levensvatbaar op de lange termijn. Er zijn voldoende redenen om aan te nemen dat het merendeel (ongeveer 15 % van de populatie) hiervan binnen de planperiode zal stoppen (bron: gemeente Opmeer, 2013).

4.7 Inzet van techniek: de mogelijkheden die de sector ter beschikking staat

Op basis van de hierboven beschreven te verwachten dynamiek binnen de agrarische sector is in het scenario-onderzoek betrokken wat het effect zou zijn van het toepassen van Best Beschikbare Technieken bij de nieuw te bouwen stallen. Binnen de intensieve veehouderij wordt al uitgegaan van technische maatregelen die een reductie van 70 % tot 85 % bewerkstellingen.

In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is 70 % reductie vooralsnog de minst vergaande nageschakelde techniek. Binnen het plangebied liggen nog twee intensieve veehouderijen. Nieuwe ontwikkelingen worden niet mogelijk gemaakt met het bestemmingsplan.

Via het toepassen van BBT-maatregelen op bestaande grondgebonden veehouderijen lijkt er nog wel ruimte voor ontwikkelingen, bijvoorbeeld door het bouwen van moderne stallen die de emissies vanuit de stal met ongeveer de helft kunnen terugbrengen. Deze maatregelen zijn doorgerekend. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen het scenario dat uitgaat van het handhaven van bestaande stallen in combinatie met het bouwen van nieuwe emissie-arme stallen en het scenario waarbij ook bestaande stallen worden aangepast (zie bijlage 5 voor een nadere toelichting op deze scenario's).

In het voorontwerpbestemmingsplan is sprake van de mogelijkheid van het lokaal bewerken van de vrijkomende mest in een vergister (mogelijk middels een afwijkingsbevoegdheid).

Jurisprudentie¹³ leert dat het gebruik van dergelijke mestvergistingsinstallaties ten behoeve van het eigen agrarische bedrijf niet betrokken hoeven te worden in planMER's en de passende beoordelingen omdat het een ondergeschikt onderdeel van de agrarische bedrijfsvoering is dat niet afzonderlijk hoeft te worden onderzocht. Ook omdat de inzet van een dergelijke installatie naar verwachting voor een afname van de bedrijfsemissies¹⁴ zal zorgen is deze ontwikkeling niet meegenomen in de gebiedsgerichte modellering.

4.8 Glastuinbouw

Over de glastuinbouwsector in de gemeente Opmeer is veel minder perceelspecifieke informatie bekend en beschikbaar dan voor de veehouderijsector. De meeste glastuinbouwondernemers zijn niet vergunningplichtig en hebben zich gevestigd op basis van een melding. Dat betekent dat in de beschikbare dossiers (bijna) geen detailinformatie beschikbaar is over de emissiebronnen. Zonder deze informatie is het niet goed mogelijk een verspreidingsonderzoek uit te voeren dat gestoeld is op perceelemissies. Daarom is er voor het onderzoek naar mogelijke effecten vanuit de glastuinbouw gebruik gemaakt van een semi-kwantitatieve methodiek. De basis voor deze methodiek zijn de emissiekentallen per hectare die in de literatuur over deze sector beschikbaar zijn.

¹³ RvS-uitspraak "Buitengebied" van de gemeente Oisterwijk", 14 augustus 2013 / ECLI:NL:RVS:2013:697

¹⁴ Door de snelle verwerking van mest in een vergister wordt de emissie verlaagd; deze effecten zijn nog niet in een Rav-emissiefactor verdisconteerd. Dit betekent dat de nu berekende gebiedsemissie een overschatting is van de werkelijke situatie

Voor het berekenen van de mogelijke effecten op de stikstofdepositie vanuit de in het plangebied aanwezige glastuinbouw is uitgegaan van de emissiekentallen zoals die recent zijn gepubliceerd in een DCMR-rapport: "Luchtkwaliteit in de glastuinbouw" DCMR, referentienummer 21377033, concept 22 mei 2012. Daarin zijn tot nu toe gangbare aannames voor de emissies vanuit de gangbare warmtekrachtkoppeling-installaties (WKK-installaties) bijgesteld. Een nieuw kassencomplex met een hoogte van 10 meter emitteert ongeveer 2,5 ton NO_x/ha/jaar¹⁵.

Op basis van een Vlaams onderzoek, *Best Beschikbare Technieken in de glastuinbouw (van juni 2005)*, komen wij tot de conclusie dat BBT voor nieuwe glastuinderijen uitgaat van een 50 % lagere emissie van luchtverontreinigende stoffen dan BBT voor bestaande glastuinderijen.

4.9 Welke alternatieven worden niet onderzocht?

De provincie Noord-Holland heeft geen provinciale stikstofverordening. Daardoor kan geen alternatief doorgerekend worden waarbij een dergelijke verordening wordt toegepast. Vanuit het provinciaal beleid is een doorrekening van een alternatief met dubbellaags stallen ook niet van toepassing.

Het plan biedt ook mogelijkheden tot omschakelen naar het gebruik van agrarische bedrijfsgebouwen door bedrijven uit de milieucategorie 1 en 2. Dit zijn bijvoorbeeld kleine aannemers, groothandel in verpakte producten of het produceren van medische apparatuur. Deze activiteiten veroorzaken geen substantiële emissies naar de atmosfeer. De effecten van een dergelijke omschakeling vanuit een veehouderij zullen een verbetering zijn van de milieusituatie (hinder / overlast / milieuschade). Ook voor de transportbewegingen die voor dergelijke bedrijven nodig zijn geldt dat deze zullen afnemen, en dat er (veel) minder zwaar transport nodig zal zijn. Ook daardoor is het de verwachting dat een omschakeling een verbetering van de (leef)omgevingskwaliteit tot gevolg heeft. Door deze planmogelijkheden niet in het onderzoek te betrekken geldt ook hiervoor dat de ontwikkelde scenario's een overschatting weergeven van de reëel te verwachten ontwikkelingen in het plangebied.

¹⁵ 2,5 NO_x/ha/jaar is een afronding naar boven van het kental dat DCMR noemt

5 Effecten op de natuur

Belangrijk onderwerp van dit milieueffectrapport is het aspect natuur. Inzichtelijk is gemaakt of door ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan wezenlijke / significant negatieve effecten kunnen optreden op relevante natuurwaarden. Belangrijk is daarbij ook of eventuele effecten een probleem kunnen vormen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan in het licht van natuurwetgeving, zoals de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998. Dit hoofdstuk gaat in op de effecten op natuurwaarden. De toetsing van effecten op Natura2000-gebieden betreft een passende beoordeling zoals bedoeld in artikel 19J van de Natuurbeschermingswet 1998. Daarbij is onder meer ruime aandacht besteed aan uitbreidingsmogelijkheden van agrarische bouwvlakken in relatie tot de milieukwaliteit binnen het Natura2000-areaal (met name ammoniakdepositie).

5.1 Beoordelingskader

De ontwikkelingsruimte die in het bestemmingsplan wordt geboden aan agrarische bedrijven, andere bedrijven, inwoners en recreanten kan op verschillende manieren van invloed zijn op de beschermde natuurgebieden en diersoorten in het studiegebied. In de onderstaande tabel is aangegeven welke beoordelingskaders zijn toegepast voor dit onderdeel.

Tabel 5.1 Wijze van beoordeling effecten op natuur

Natuur	
Onderdeel	Criterium
Natura 2000	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op instandhoudingsdoelen
Beschermde natuurmonumenten	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op 'oude doelen'
Ecologische Hoofdstructuur en agrarisch natuurbeheer	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op wezenlijke waarden en kenmerken EHS
Flora- en faunawet	Redelijke uitvoerbaarheid bestemmingsplan, betreft: Effecten op zwaarder beschermde soorten

De bovenstaande beoordelingskaders komen in dit hoofdstuk achtereenvolgens aan bod. Paragraaf 5.3 beschrijft de aanwezige natuurwaarden (huidige situatie) en de autonome ontwikkeling. In de navolgende paragrafen is per onderdeel (zie tabel 5.1) getoetst welke effecten het bestemmingsplan heeft voor het desbetreffende onderdeel. Samen vormt dit een volledig beeld van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan op het gebied van de natuurwetgeving.

5.2 Wijze van effectwaardering

De te verwachte effecten worden in tabellen gewaardeerd (gescoord). Dit gebeurt met behulp van plussen en minnen in een vijf puntsschaal. De volgende waarderingen worden onderscheiden:

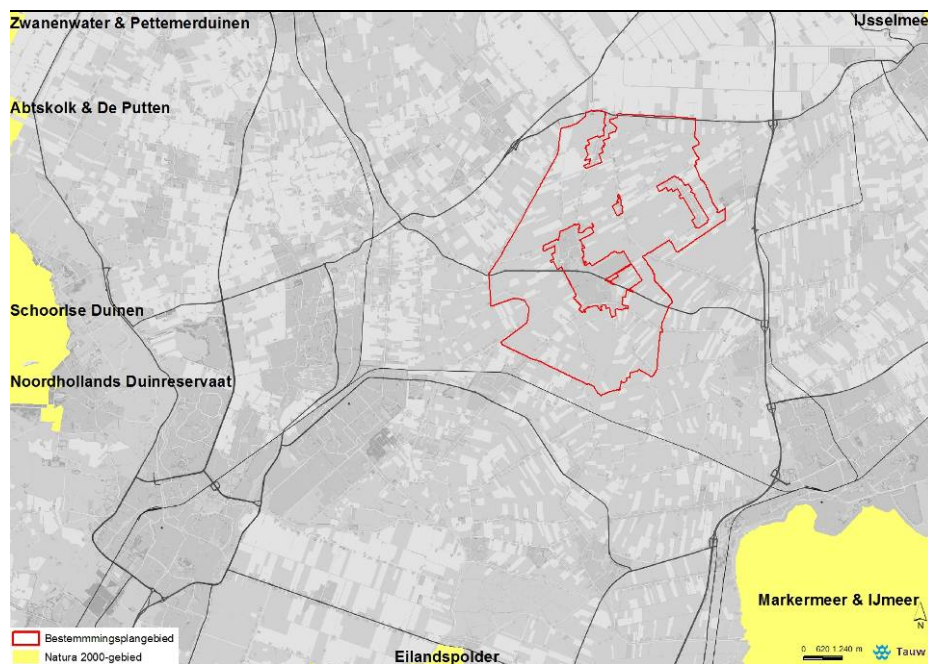
-	negatief effect
0/-	licht negatief effect
0	geen effect (neutraal)
0/+	licht positief effect
+	positief effect

5.3 Huidige natuurwaarden

5.3.1 Algemeen

Het plangebied is onderdeel van een oud zeekleilandschap, ontstaan door aanslibbing van klei in een kwelder- en krekenslandschap. Op de huidige hoogtes (kreekoverwallen) zijn nederzettingen ontstaan (lintbebouwing). Omstreeks de middeleeuwen is de dijk naar de omliggende zee gesloten (West-Friese omringdijk). Plaatselijk zijn oude doorbraken van de dijk nog herkenbaar als kleiputten (of 'wielen'). Het noorden van het plangebied grenst aan de Kolk van Dussen, Weelpolder (beide laag gelegen waterrijke gebieden) en de IJsselmeerpolders. Het landschap is een open landschap met veelal een zuidwest-noordoost georiënteerde slagenverkaveling met een onregelmatig sloten- en watergangenpatroon. Opgaande begroeiing komt met name langs de (weinig) wegen en in de erfbeplanting voor. Het zuiden(westen) van het plangebied nabij (polder Westerveer) heeft een ander, meer radiaal, verkavelingspatroon en met deels vochtige graslanden. Het gebied is een landbouwgebied met vochtige tot natte graslanden en het betreft vrijwel geheel een weidevogelleefgebied. De natuurwaarden zijn dan ook veelal gebonden aan vochtige tot natte graslandbiotopen in het agrarische landschap.

In figuur 5.1 is de ligging van de Natura2000-gebieden in de omgeving van het plangebied (rood omlijnd) weergegeven. Het betreffen de gebieden 'Abtskolk & De Putten', 'Schoorlse Duinen', Noordhollands Duinreservaat', 'Markermeer en IJmeer', 'IJsselmeer', 'Eilandspolder' en 'Zwanenwater & Pettemerduinen'. Al deze Natura2000-gebieden liggen op vrij grote afstand, tussen de 7 en 20 km van het plangebied verwijderd.

Figuur 5.1 Natura2000-gebieden nabij het plangebied

5.3.2 Autonome ontwikkeling

Bij de beschrijvingen van de natuurwaarden is geen nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen de huidige situatie en de autonome ontwikkeling.

Autonome ontwikkeling biodiversiteit

Uit de Balans van de Leefomgeving 2012¹⁶ blijkt dat de achteruitgang van de biodiversiteit in Nederland gemiddeld gestabiliseerd is. Dit gemiddelde beeld wordt echter sterk gekleurd door de toename van algemene soorten. Voor veel zeldzame soorten is sprake van een aanhoudende teruggang. Met name soorten die hoge eisen stellen aan de kwaliteit van het leefgebied en soorten die kenmerkend zijn voor het agrarisch landschap nemen in veel gevallen nog steeds sterk af. Deze negatieve trend valt ondermeer te verklaren doordat milieuoedities onvoldoende verbeteren. Door aanhoudende verdroging, vermessing, verzuring en een gebrek aan ruimtelijke samenhang blijft sprake van een 'vervlakking' van de biodiversiteit.

¹⁶ Bron: PBL, 2012

Wetgeving

Er mag van worden uitgegaan dat de gebieds- en soortenbescherming in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en Flora- en faunawet, behoud en ontwikkeling van de EHS en andere ruimtelijke beschermingsregimes een belangrijke bijdrage leveren aan het remmen van de achteruitgang van biodiversiteit. Dat er desondanks toch nog steeds sprake is van een vervlakking van de biodiversiteit hangt, zoals hiervoor omschreven, dus vooral samen met een onvoldoende verbetering van duurzame milieucondities.

Hoewel de milieucondities de laatste decennia wel verbeterd zijn, is momenteel sprake van een afvlakking van de snelheid van verbetering. Op overzienbare termijn zullen daardoor de gestelde doelen voor duurzame milieucondities voor behoud van biodiversiteit nog niet gehaald worden.

Hoewel er veel onzekerheid is over de doelstellingen in de tijd, geldt wel dat de ambities voor het realiseren van de EHS grotendeels overeind blijven. In het kader van de Habitat- en Vogelrichtlijn heeft Nederland zich verder verplicht om zorg te dragen voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor Natura2000-gebieden. Ook voor veel Europees en nationaal bedreigde soorten geldt dat sprake blijft van een passende bescherming via de Flora- en faunawet, waar het gaat om bijvoorbeeld ruimtelijke ingrepen zowel binnen als buiten natuurgebieden.

Inpassing in ruimtelijk beleid en toetsing

Beïnvloeding van milieucondities hangt veelal samen met langlopende beleidsambities en ontwikkelingen op landelijke of zelfs internationale schaal. Deze worden niet wezenlijk beïnvloed door het ruimtelijke ordeningsspoor op lokale schaal, en blijven hier verder buiten beschouwing. Vanuit het perspectief van de bestemmingsplannen hanteren wij daarom als uitgangspunt dat de autonome ontwikkeling van natuurwaarden op basis van geldend beleid en geldende wetgeving minimaal neutraal zal (moeten) zijn. Dit betekent concreet dat wij de autonome ontwikkeling gelijk stellen aan de huidige situatie. De toetsing van effecten op natuur vindt daarom plaats op basis van de huidige situatie.

5.3.3 Beschermde soorten / soortgroepen

Op basis van regionale verspreidingsgegevens kan de aanwezigheid van de volgende strikt beschermde soorten in het plangebied niet worden uitgesloten. Het overzicht beperkt zich tot zogenaamde tabel 2 en 3 soorten en tot vogels met jaarrond beschermde nesten (cat. 1-4) conform het beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Aanvullend is ook gekeken naar soortgroepen waarvoor op provinciaal niveau beleidsmatig extra aandacht is, zoals weidevogels. Deze categorieën soorten geven een goed beeld van de biodiversiteit in het gebied. Een beoordeling van effecten op deze soorten geeft dus ook goed inzicht in effecten op de biodiversiteit als geheel.

Tabel 5.2 Strikt beschermde soorten (Flora- en faunawet) die op basis van regionale verspreidingsdata en deskundigenoordelen in of nabij het plangebied te verwachten¹⁷. Algemene broedvogels en broedvogels uit categorie vijf zijn niet vermeld*

Soortgroep	Soortnaam	Wetgeving	Categorie	Habitat
Grondgebonden zoogdieren	Waterspitsmuis	Ff-wet	Tabel 3	Nabij schone niet te voedselrijke wateren met voldoende bedekking aan en nabij oever
	Noordse woelmuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	In en nabij rietmoerassen, zeer vochtige graslanden
Vogels	Boomvalk	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Rust- en verblijfplaatsen in (hoge) bomen
	Buizerd	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Rust- en verblijfplaatsen in (hoge) bomen
	Gierzwaluw	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Hogere gebouwen
	Huisemus	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Gebouwen
	Kerkuil	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Gebouwen (kasten)
	Ooievaar	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Nestpalen, gebouwen
	Ransuil	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Dichte opgaande begroeiing, roofvogelhorsten
	Roek	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Rust- en verblijfplaatsen in (hoge) bomen
	Sperwer	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Rust- en verblijfplaatsen in (hoge) bomen
	Steenuil	Ff-wet en VR	Cat. 1-4	Gebouwen
Vissen	Bittervoorn	Ff-wet	Tabel 3	Schone diepere wateren
	Rivierdonderdpad	Ff-wet	Tabel 2	Diepere wateren met stenig substraat
	Kleine modderkruiper	Ff-wet	Tabel 2	Verlandende ondiepe wateren, ondiepe wateren
Vaatplanten	Brede- en Rietorchis	Ff-wet	Tabel 2	Matig voedselrijke, vochtige graslanden
	Gele helmbloem	Ff-wet	Tabel 2	Stedelijk gebied
	Tongvaren	Ff-wet	Tabel 2	Oude vochtige bossen, stedelijk gebied
	Steenbreekvaren	Ff-wet	Tabel 2	Oude vochtige bossen, stedelijk gebied
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	Vrijwel overal / gebouwbewoner

¹⁷ Bron: Naturalis 1999-2010, Zoogdierverseniging, 2012, Ravon, 2012, Sovon, 2012, Herder et al., 2011, Mostert & Willemsen, 2008

Soortgroep	Soortnaam	Wetgeving	Categorie	Habitat
	Laatvlieger	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	Vrijwel overal/gebouwbewoner
	Meervleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	Met name nabij grote, traag stromende, schone wateren / gebouwbewoner
	Ruige dwergvleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	Vrijwel overal met voldoende begroeiing / boombewoner (kan gebouwen gebruiken)
	Watervleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	Met name in omgeving van schone (ook kleinere) wateren/ boombewoner
	Rosse vleermuis	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	Bosrijke gebieden/boombewoner
Amfibieën	Rugstreeppad	Ff-wet en HR	Tabel 3 en Bijlage IV	Vrijwel stilstaande (vaak geïsoleerde) wateren met weinig vegetatie (of competitie door andere amfibieën)

*Zie bijlage I over vogels voor de uitleg van de verschillende categorie vogels

Amfibieën

De Rugstreeppad kan relatief makkelijk tijdelijke habitats bevolken, met name wanneer sprake is van ondiepe wateren en vergraven zandige terreinen. Ook in het agrarisch gebied komt zij voor. De soort gebruikt (polder)sloten als voortplantingsplaats en overwintert vaak onder stenen en dergelijke bij boerderijen. Het plangebied voorziet in dergelijk habitat.

Vogels

Gierzwaluw, Huismus, Kerkuil, Steenuil, Slechtvalk en Ooievaar broeden veel in of nabij (hogere) bebouwing, zo ook op agrarische bouwblokken of in de meer stedelijke omgeving van Opmeer en Hoogwoud. Ransuil, Sperwer, Boomvalk, Roek en Buizerd broeden in (hoge) bomen en zijn vooral te vinden in landschappen met een afwisseling tussen open gebied en opgaande landschapselementen. Hoge bomen zijn vrijwel uitsluitend te vinden langs de wegen en bij bebouwing.

Vleermuizen en overige zoogdieren

Vleermuizen zijn overdag inactief. Zij rusten dan in donkere, rustige en koele ruimtes in gebouwen en/of bomen. Sommige vleermuissoorten trekken weg in de winter, terwijl andere soorten overwinteren in Nederland op soortgelijke locaties. Deze zomer- en winteringverblijfplaatsen en kraamkolonies zijn vaste verblijfplaatsen. Zij zijn van groot belang voor de overleving van de soort en zijn dan ook strikt beschermd.

's Avonds en 's nachts zijn vleermuizen actief. Zij maken dan gebruik van een netwerk in het - al dan niet stedelijke - landschap¹⁸. Onderdelen van dit netwerk zijn paarplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen en -routes. Dit netwerk is van levensbelang voor de instandhouding van populaties van de verschillende soorten. Vaak maken min of meer lijnvormige elementen in het landschap deel uit van het netwerk.

Tabel 5.3 Karakteristieken van de verschillende soorten vleermuizen die in en nabij het plangebied kunnen voorkomen op basis van literatuurgegevens¹⁹

Soort	Winterverblijf	Zomerverblijf	Kraamverblijf	Paarverblijf	Vliegroutes	Landschap
Gewone dwergvleermuis	Gebouwen, ondergrondse ruimtes	Gebouwen, ondergrondse ruimtes	Gebouwen, ondergrondse ruimtes	Gebouwen, ondergrondse ruimtes	Opgaande begroeiing, water en soms bebouwing	Vrijwel overal
Ruige dwergvleermuis	Bomen en gebouwen (daklijsten)	Bomen	Niet in Nederland (zeer zeldzaam)	Bomen, gebouwen (daklijsten)	Opgaande begroeiing, water en soms bebouwing	Bos, parken in stedelijke omgeving
Watervleermuis	Ondergrondse ruimtes, soms gebouwen	(Oudere) Bomen	(Oudere) Bomen	Ondergrondse ruimtes (deels dezelfde als winterverblijven)	Voornamelijk water	Water- en moerasgebieden en oudere bossen, zeer lichtschuw
Meervleermuis	Ondergrondse ruimtes, soms gebouwen	Gebouwen, ondergrondse ruimtes	Gebouwen, ondergrondse ruimtes	Ondergrondse ruimtes (deels dezelfde als winterverblijven)	Voornamelijk water	Water- en moerasgebieden, zeer lichtschuw
Laatvlieger (deel van de verblijven onbekend)	Gebouwen, ondergrondse ruimtes?	Gebouwen, ondergrondse ruimtes?	Gebouwen, ondergrondse ruimtes?	Gebouwen, ondergrondse ruimtes?	Weinig binding met structuren	Open landschap
Rosse vleermuis	Bomen	(Oudere) Bomen	(Oudere) Bomen	(Oudere) Bomen	Weinig binding met structuren	Open landschap

¹⁸ Bron: Kapteyn, 1995 en Simon et al., 2004]

¹⁹ Bron: Dietz et al, 2011, Kapteyn, 1995 en Limpens et al., 1997

De Waterspitsmuis is een grote muis die insecten eet. De nesten van deze muis bevinden zich onder de grond in een gangenstelsel²⁰. Waterspitsmuizen komen voor in tal van habitats. Kenmerkend voor het optimale habitat van de Waterspitsmuis is dat het water niet te voedselrijk is en er voldoende schuilmogelijkheden in de directe omgeving van het water zijn²¹. In het plangebied komt dergelijk habitat niet veelvuldig voor. De Noordse woelmuis is een middelgrote woelmuis die planten(wortels) eet. De Waterspitsmuis komt voor in en nabij zeer natte (riet)moerassen. De dieren gebruiken ondergrondse of bovengrondse gangen en maken nesten met twee toegangen. De nesten zijn meestal bovengronds²².

Vaatplanten

Brede en Rietorchis worden in het plangebied niet verwacht, maar kunnen niet uitgesloten worden in de vochtige graslanden. De overige beschermde vaatplanten in tabel 5.2 zijn soorten die in dit deel van Nederland vrijwel zonder uitzondering in oude bossen of stedelijk gebied worden aangetroffen.

Vissen

Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad en Bittervoorn komen voor in watergangen in het agrarisch gebied.

5.3.4 Provinciaal beschermde gebieden

Alle grotere natuurgebieden, ook de gebieden die niet zijn aangemerkt als Natura2000-gebied of Beschermde natuurmonument, zijn in Nederland planologisch beschermd. Deze gebieden maken veelal deel uit van de *Ecologische Hoofdstructuur* (EHS), het samenhangende netwerk van natuurgebieden in Nederland. De EHS is in de provincie Noord-Holland vastgelegd in de Structuurvisie en bijbehorende Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (PRVS)²³. Het beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij'-regime, zoals verwoord in de 'Spelregel van de EHS'²⁴. Ruimtelijke ingrepen in de EHS met negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Een dergelijk project kan alleen doorgaan, als er geen reële alternatieven mogelijk zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Een initiatiefnemer is in dit geval verplicht om de negatieve effecten te mitigeren. Dit houdt in dat het optreden van negatieve effecten wordt voorkomen of beperkt door aanvullende maatregelen te treffen. Bij overblijvende negatieve effecten is compensatie de laatste stap om de optredende schade te herstellen.

²⁰ Bron: Twisk et al., 2010

²¹ Bron: Greenwood et al., 2002 en Carter & Churchfield, 2006

²² Bron: Twisk et al., 2010

²³ Bron: provincie Noord-Holland, 2012a en b

²⁴ Bron: Ministerie van LNV (thans het ministerie van Economische Zaken), 2007 en provincie Noord-Holland 2012a en b

De Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie²⁵ stelt dat:

“Het eerste lid regelt de planologische bescherming van de EHS in gemeentelijke bestemmingsplannen. Het opnemen van de natuurfunctie in het bestemmingsplan dient pas te geschieden wanneer de natuurfunctie ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd. Wel dienen bestemmingsplannen een wijzigingsbevoegdheid te bevatten, waarmee de bestemmingswijziging naar ‘natuur’ gerealiseerd kan worden. Dit gebeurt na verwerving of ontpachting van de desbetreffende percelen of na het afsluiten van een overeenkomst voor particulier natuurbeheer. Ook dient de wijzigingsbevoegdheid te worden gebruikt als gedeputeerde staten aan provinciale staten zullen verzoeken een besluit tot verzoek voor onteigening aan de Kroon te doen. Het eerste en tweede lid bevatten tevens een verwijzing naar de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. Deze wezenlijke kenmerken en waarden zijn niet voor elk afzonderlijk deel van de EHS vastgesteld. Om vast te stellen wat de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied zijn, laten gedeputeerde staten zich leiden door de inhoud van de Spelregels EHS en het Natuurbeheerplan”.

In figuur 5.2 is de ligging van de EHS en de ambitiebeheertypen uit het natuurbeheerplan in en rondom het plangebied afgebeeld. Het betreft voornamelijk kruiden- en faunarijke en weidevogelgraslanden en een aantal verbindingzones. De graslanden zijn grotendeels weidevogelgraslanden maar bieden ook leefgebied voor bijvoorbeeld de Waterspitsmuis. De verbindingzone in het noorden van het plangebied verbindt het Zwanenwater met het IJsselmeer. Doelsoorten zijn Waterspitsmuis, Rugstreeppad, Meervleermuis en Otter en bestaat uit moeraselementen²⁶.

De verbindingzone in het westen verbindt de Mijzenpolder / Groetpolder met de Weelpolder en heeft als doelsoorten Meervleermuis, Waterspitsmuis en het Hooibeestje, terwijl de zuidelijk gelegen verbindingzone Kromme Leek met Berkmeer verbindt met als doelsoorten Rugstreeppad, Hooibeestje en Otter. Beide verbindingzones bestaan uit moeraselementen en graslandelementen²⁷.

Bestemmingsplannen kunnen doorgang krijgen wanneer er geen sprake is van effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken van EHS. Wanneer sprake is van een groot openbaar belang en er geen reële andere mogelijkheid is kan hiervan worden afgeweken en is in dat geval compensatie noodzakelijk.

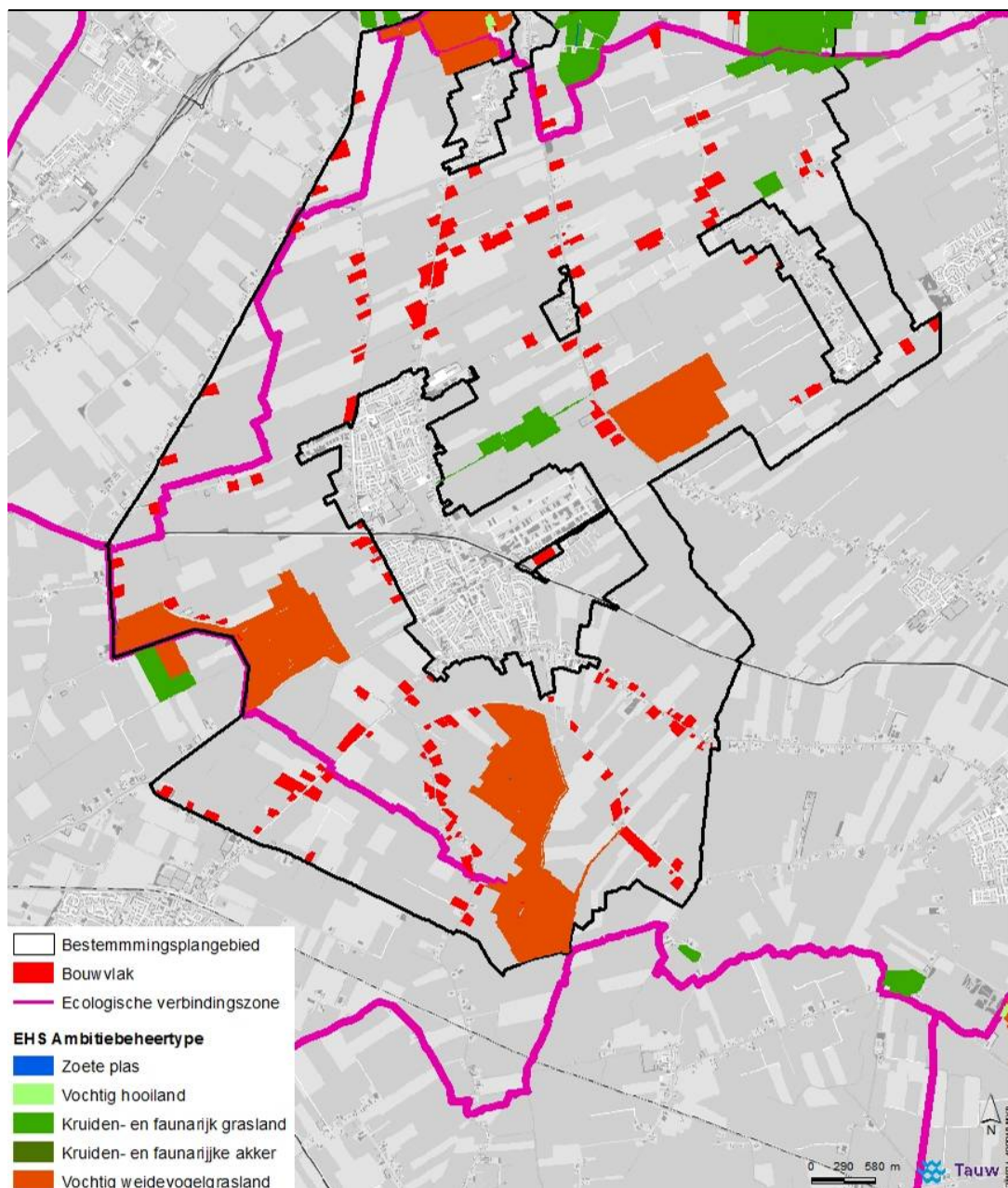
²⁵ Bron: provincie Zuid-Holland, 2012a

²⁶ Bron: provincie Noord-Holland, 1999

²⁷ Bron: provincie Noord-Holland, 1999

De begrenzing van EHS-gebieden waar de natuurfunctie nog niet is gerealiseerd, leidt in beginsel niet tot consequenties voor de uit een vigerend bestemmingsplan voortvloeiende gebruiksmogelijkheden. Deze gebieden houden doorgaans hun oorspronkelijke (meestal agrarische) bestemming tot de gronden zijn verworven voor natuurontwikkeling of een overeenkomst voor functieverandering is afgesloten. Pas dan dient de gemeente de vigerende bestemming te wijzigen in een natuurbestemming.

Het is de eigenaar of gebruiker van de gronden echter niet toegestaan om maatregelen te nemen die de beoogde natuurontwikkeling minder of zelfs geheel niet meer mogelijk maken. Gemeenten en provincie dienen ervoor te zorgen dat geen onomkeerbare ingrepen plaatsvinden. Voor gronden die grenzen aan de EHS, maar daar zelf buiten liggen, gelden geen beperkingen. De EHS heeft, in tegenstelling tot Natura2000-gebieden, geen 'externe werking' die een toets van gebruik aangrenzend op het natuurgebied verplicht stelt (Natuurbeheerplan 2014, provincie Noord-Holland).

Figuur 5.2 Ligging EHS in en nabij plangebied. Ambitiebeheertypen zijn overgenomen uit natuurbeheerplan²⁸

²⁸ Bron: provincie Noord-Holland, 2012c

5.3.5 Weidevogelleefgebieden

Naast Natura2000-gebieden en EHS-gebieden zijn ook Weidevogelleefgebieden beschermd. De Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie ²⁹ stelt:

Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op weidevogelleefgebieden, zoals op kaart aangegeven, voorziet niet in:

- A. De mogelijkheid van nieuwe bebouwing, anders dan binnen een bestaand bouwblok of een uitbreiding daarvan
- B. De mogelijkheid van aanleg van nieuwe weginfrastructuur
- C. De mogelijkheid van aanleg van bossen of boomgaarden
- D. De mogelijkheid versturende activiteiten, buiten de huidige agrarische activiteiten, te verrichten die het weidevogelleefgebied verstoren, en
- E. De mogelijkheid werken uit te voeren die realisatie van nieuwe peilverlagingen mogelijk maken

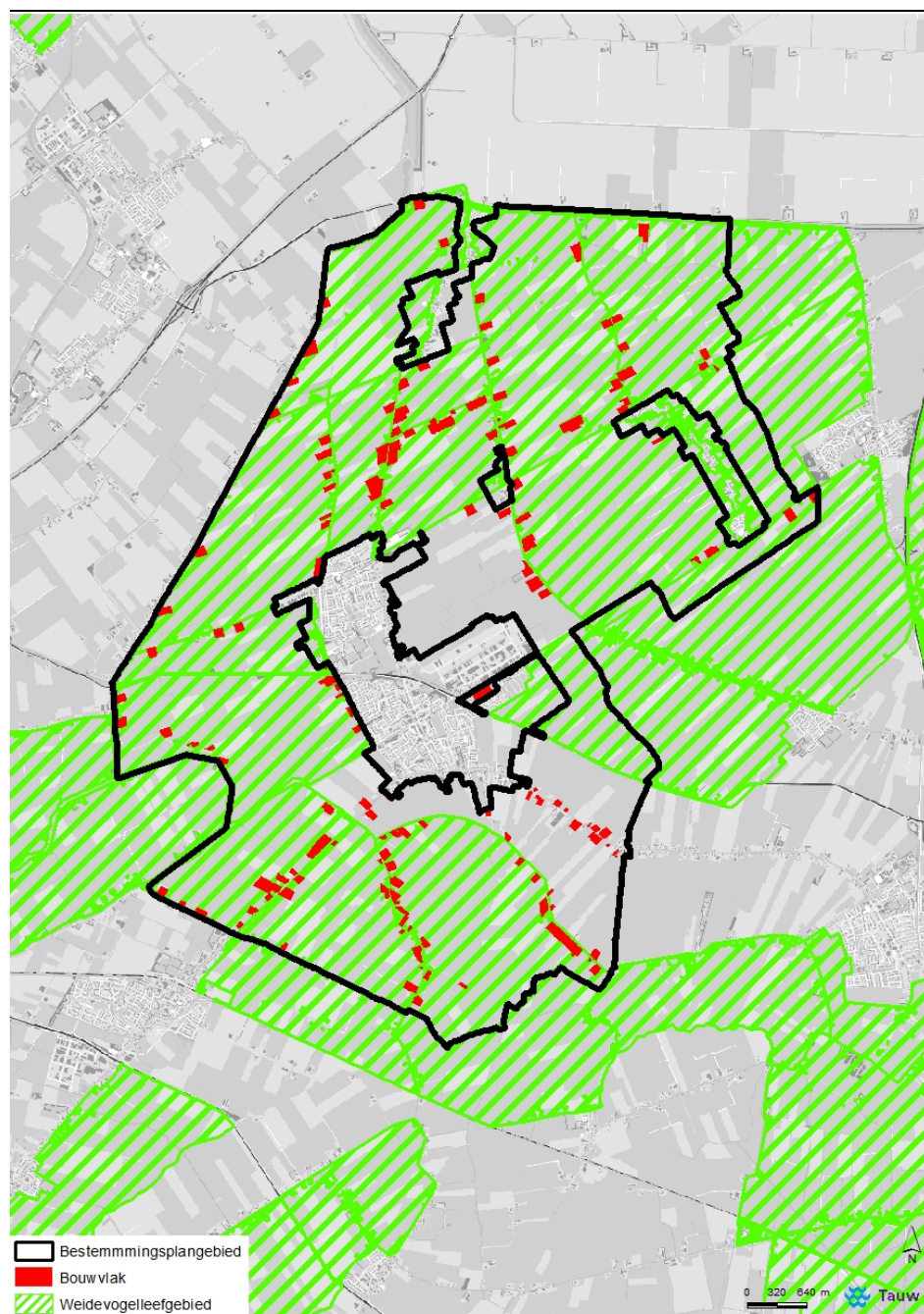
In een bestemmingsplan wordt de aanleg van hoogopgaande beplantingen of laanbeplanting afhankelijk gesteld van een aanlegvergunning, als bedoeld in artikel 3.3 sub a. van de Wro.

Vrijwel het gehele plangebied is als weidevogelleefgebied opgenomen³⁰ (zie ook figuur 5.3). Het is tevens een weidevogelkerngebied. De trend in aantallen was positief in recente jaren³¹.

²⁹ Bron: provincie Noord-Holland, 2012b

³⁰ Bron: provincie Noord-Holland, 2012a

³¹ Bron: van 't Veer et al., 2010

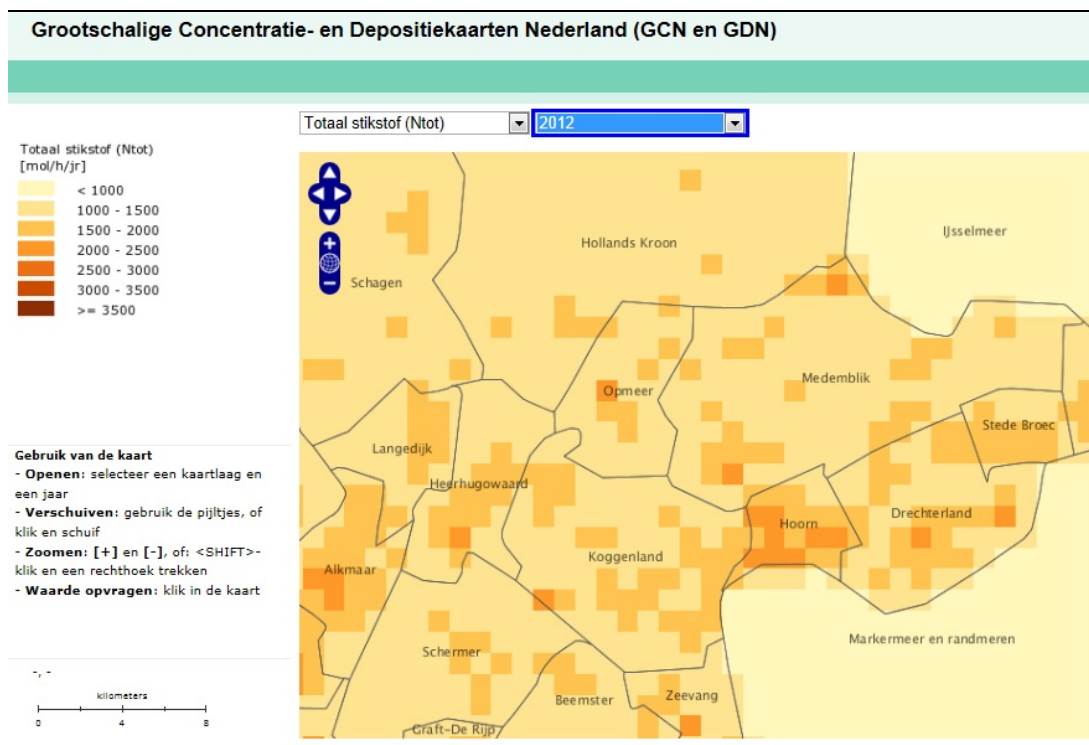

Figuur 5.3 Weidevogelleefgebieden in en nabij het plangebied

5.3.6 Natura2000-gebieden

In figuur 5.1 is te zien dat in de (wijde) omgeving van het plangebied de Natura2000-gebieden IJsselmeer, Markermeer & IJmeer en Eilandspolder liggen. Een negatief effect op habitattypen en -soorten met een instandhoudingsdoel in deze Natura2000-gebieden of met doelstellingen kan daardoor niet op voorhand worden uitgesloten.

Effecten door een verhoogde stikstofdepositie zijn bepaald voor de meest nabij gelegen gebieden met stikstofgevoelige habitattypen: Schoorlse Duinen, Zwanenwater, IJsselmeer (alleen de gevoelige habitat) en de Eilandspolder. Indien effecten door stikstofdepositie op dit gebied zijn uitgesloten, zijn de effecten op verder gelegen gebieden met kwalificerende habitattypen met dezelfde of lagere gevoeligheid voor stikstofdepositie ook uitgesloten. De kritische depositiewaarden van de verschillende binnen de Natura2000-gebieden voorkomen habitattypen staan vermeld in onderstaande tabellen. De achtergronddepositie stikstof in het plangebied ligt tussen de 1000 en 2000 mol/ha/jaar.

Figuur 5.4 Totaal aan stikstofdepositie in 2012 in Opmeer en omgeving (achtergrondconcentratie)
(Bron: Rivm)

Tabel 5.4 Afstanden vanaf de rand van het plangebied tot de Natura2000-gebieden

Naam gebied	Afstand (afgerond op hele kilometers)
IJsselmeer	8
Eilandspolder	10
Markermeer & IJmeer	7
Zwanenwater & Pettemerduinen	17
Schoorlse Duinen	13

Natura2000-gebied IJsselmeer

Het IJsselmeer in zijn huidige vorm is ontstaan door afsluiting van de voormalige Zuiderzee door de aanleg van de Afsluitdijk, voltooid in 1932, de aanleg van de IJsselmeerpolders (voltooid in 1968) en tenslotte van de Houtribdijk, voltooid in 1976. Na de aanleg van de Afsluitdijk is het water binnen enkele maanden verzoet, en sindsdien ontbreekt een brakke overgangszone naar de zee. De faunagemeenschappen verdwenen binnen enkele jaren en werden vervangen door een zoetwater gemeenschap met twee in de voedselketen cruciale sleutelsoorten: de driehoeksmossel en de spiering. Het grootste deel van het water wordt aangevoerd door de IJssel. Het mondingsgebied is meer dynamisch met geulen tot 7 meter diep en grotendeels zandig sediment. Het doorzicht wordt voor een groot deel bepaald door algen en is in het algemeen relatief hoog. Het waterpeil is gefixeerd, maar door het grote oppervlak van het meer kan de wind echter een aanzienlijke scheefstand (orde grootte van een meter) veroorzaken die tevens resulteert in een zekere peildynamiek. Het gebied heeft een weids en open karakter en de kusten vormen op veel plaatsen een afwisselende overgang naar het binnenland. Ten zuiden van Mirns ligt een klifkust. Verder is er langs de Friese kust (voormalig intergetijdengebied) sprake van substantiële ondieptes met waterplanten en buitendijkse slikken en platen. De buitendijkse kweldergebieden hebben zilte en brakke milieus. In de natte terreindelen treedt moerasvorming op in de vorm van biezestroken. Op de overgang van water en land en op de laagliggende delen van de oude platen komt rietland voor. Bij verdere successie verruigt het rietland en vindt opslag van wilg plaats. Vooral op de hogere delen ontwikkelen zich struwelen en bos. De graslanden zijn soortenrijk, vooral op kalkrijk vochtig substraat³².

Het Natura2000-gebied IJsselmeer is definitief aangewezen vanwege de aanwezigheid van de onderstaande habitattypen en kwalificerende vogel- en habitatrichtlijnsoorten. Het beheerplan is momenteel in ontwikkeling. In tabel 5.5 is een overzicht met de kwalificerende soorten en habitattypen opgenomen³³. Bijlage II geeft de ecologische vereisten en doelstellingen voor de kwalificerende soorten en habitattypen.

³² Bron: uit Ministerie van LNV, 2009a, ministerie van EL&I 2012a en b

³³ Binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied vallen enkele voormalige Beschermden natuurmonumenten. De doelstellingen van de ze Beschermden natuurmonumenten zijn komen te vervallen voorzover zij onder de doelstellingen van het Natura2000-gebied zijn vervat. Voor een deel behouden zijn hun zelfstandige betekenis (Natuurwetenschappelijke betekenis en Natuurschoon). Het voormalige Beschermd natuurmonument (BN) de Ven is het meest nabij gelegen gebied, in het IJsselmeer tussen Oosterdijk en Enkhuizen. Omdat effecten op de 'doelstellingen' van dit BN op voorhand worden uitgesloten op basis van de afstand, wordt het gebied ook niet verder beschreven

Naast een beperkt aantal habitattypen en habitatrichtlijnsoorten is het gebied vooral van belang voor verschillende vogelrichtlijnsoorten. Voor een aantal van deze soorten is het gebied aangewezen als belangrijke slaappleaats, de vogels foerageren in de nabijheid van het Natura2000-gebied IJsselmeer (naast in het gebied zelf). Deze soorten zijn weergegeven in tabel 5.6. Het plangebied is mogelijk een van klein belang als foerageergebied voor die soorten. Voor de Meervleermuis zijn de verschillende (grotere) watergangen in het gebied zoals de Molensloot van belang als vliegroute van en naar het IJsselmeer vanaf verblijfplaatsen.

Tabel 5.5 Kwalificerende habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (KDW = 2.143 Mol / N / ha / jaar)	H1163 Rivierdonderpad	Broedvogels
H6430A - Ruigten en zomen (moerasspirea) (KDW = > 2.400 Mol / N / ha / jaar)	H1318 Meervleermuis	A017 Aalscholver
H6430B - Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) (KDW = > 2.400 Mol / N / ha / jaar)	H1340 *Noordse woelmuis	A021 Roerdomp
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen) (KDW = 1.214 Mol / N / ha / jaar)	H1903 Groenknolorchis	A034 Lepelaar
		A081 - Bruine Kiekendief
		A119 - Porseleinhoen
		A137 - Bontbekplevier
		A151 - Kemphaan
		A193 - Visdief
		A292 - Snor
		A295 - Rietzanger
		Niet-broedvogels
		A005 - Fuut
		A017 - Aalscholver
		A034 - Lepelaar
		A037 - Kleine Zwaan
		A039 - Toendrarietgans
		A040 - Kleine Rietgans
		A041 - Kolgans
		A043 - Grauwe Gans
		A045 - Brandgans
		A048 - Bergeend
		A050 - Smient

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
		A051 - Krakeend
		A052 - Wintertaling
		A053 - Wilde eend
		A054 - Pijlstaart
		A056 - Slobeend
		A059 - Tafeleend
		A061 - Kuifeend
		A062 - Toppereend
		A067 - Brilduiker
		A068 - Nonnetje
		A070 - Grote Zaagbek
		A125 - Meerkoet
		A132 - Kluut
		A140 - Goudplevier
		A151 - Kemphaan
		A156 - Grutto
		A160 - Wulp
		A177 - Dwergmeeuw
		A190 - Reuzenster
		A197 - Zwarte Stern

Tabel 5.6 Kwalificerende vogelrichtlijnsoorten waarvoor het Natura2000-gebied (tevens) een slaappleatsfunctie heeft

Soort	Soort	Soort
A045 - Brandgans	A041 - Kolgans	A037 - Kleine Zwaan
A151 - Kemphaan	A156 - Grutto	A160 - Wulp

Natura2000-gebied Eilandspolder

De Eilandspolder is een veenweidegebied in Noord-Holland. Rond 1200 was het gebied omgeven door een aantal meren die in open verbinding stonden met zee. Het water was soms behoorlijk in beweging, wat landafslag veroorzaakte. Mede hierom werden in de 13^e en 14^e eeuw dijken om de Eilandspolder gelegd. Langs de dijken ontwikkelden zich nieuwe bevolkingskernen. Vanaf deze tijd werden de ontginningen grootschaliger aangepakt. In de 17^e eeuw werden de omringende veenmeren drooggelegd. Door de ontwatering oxydeerde het veen en daalde de bodem. Er ontstond een cyclisch proces van wateroverlast, ontwatering en bodemdaling. De Eilandspolder omvat hooi- en weilanden tussen brede watergangen met verlandingsvegetaties. Een klein deel is kragge-veenmosrietland.

Het westelijk deel kent open waterrijk graslandgebied maar ook halfopen gebieden met spontaan opgekomen bosjes en rietkragen tussen de graslanden. Kenmerkend zijn de natuurlijk gevormde meertjes als de Knie, de Lei, Arismeer en Kruissloot³⁴.

Het Natura2000-gebied Eilandspolder is in ontwerp aangewezen vanwege de aanwezigheid van de onderstaande habitattypen en kwalificerende vogel- en habitatrichtlijnsoorten. In tabel 5.7 is een overzicht met de kwalificerende soorten en habitattypen opgenomen. Bijlage III geeft de ecologische vereisten en doelstellingen voor de kwalificerende soorten en habitattypen.

Tabel 5.7 Kwalificerende vogelrichtlijnsoorten

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H6430B - Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) (KDW = > 2.400 Mol / N / ha / jaar)	H1134 Bittervoorn	Broedvogels
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) (KDW = 714 Mol / N / ha / jaar)	H1149 Kleine modderkruiper	A295 Rietzanger
	H1340 *Noordse woelmuis	Niet-broedvogels
		A034 - Lepelaar
		A050 Smient
		A052 - Wintertaling
		A125 - Meekoet
		A140 - Goudplevier
		A142 - Kievit
		A156 - Grutto

Natura2000-gebied Markermeer & IJmeer

Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhuizen en Lelystad in 1976. Het meer is met gemiddeld circa 3,5 meter, met enkele diepe zandwinputten, relatief ondiep. De bodem bestaat grotendeels uit klei en slib, dat door de wind gemakkelijk opwervelt, waardoor het water alleen in de meer beschutte delen redelijk helder is. De watertoevoer vindt voornamelijk plaats vanuit het IJsselmeer, de randmeren en door uitslagwater van polders (Zuid-Flevoland). De afwatering is primair via het Noordzeekanaal.

Kenmerkend voor het IJmeer zijn de verschillen in waterdiepte, vooral door de aanwezigheid van diepe zandwinputten en vaargeulen. Het grootste deel is minder dan 3 meter diep. De oever van het IJmeer bestaat uit dijken, ondiepe oeverstroken met moerasbegroeiing ontbreken grotendeels. Het water in het IJmeer is voornamelijk afkomstig van neerslag, aanvoer vanuit het IJsselmeer via het Markermeer, het Gooimeer en uitgeslagen boezemwater vanuit Flevoland en Waterland. Waterafvoer vindt voornamelijk plaats via het Noordzeekanaal.

³⁴ Bron: uit ministerie van LNV, 2008

Ook is er wegzijging van water naar aangrenzende polders. De bodem bestaat grotendeels uit klei. Het Markermeer en IJmeer bestaan vrijwel geheel uit open water. In luwere en ondiepere delen, zoals de Gouwzee (het deelgebied tussen het eiland Marken en het vasteland van Noord-Holland) en de Kustzone Muiden zijn kranswierbegroeiingen ontstaan. Het gaat zowel om vegetaties die gebonden zijn aan meer als minder voedselrijke milieus. Langs de Noord-Hollandse kust liggen enkele buitendijkse graslanden en ruigten. Langs de Houtribdijk is een vooroever aangelegd (natuurontwikkeling) ³⁵.

Het Natura2000-gebied Markermeer & IJmeer is in ontwerp aangewezen vanwege de aanwezigheid van de onderstaande habitattypen en kwalificerende vogel- en habitatrictlijnsoorten. In tabel 5.8 is een overzicht met de kwalificerende soorten en habitattypen opgenomen. Bijlage IV geeft de ecologische vereisten en doelstellingen voor de kwalificerende soorten en habitattypen.

Voor een aantal kwalificerende vogels is het Natura2000-gebied met name van belang als slaapplaats en kan het plangebied een – kleine - rol spelen als foerageergebied. Het betreft de Smient, Zwarte stern, Grauwe gans en Brandgans.

Voor de Meervleermuis zijn de verschillende (grotere) watergangen in het gebied zoals de Molensloot van belang als vliegroute van en naar het Markermeer en het IJmeer vanaf verblijfplaatsen.

Tabel 5.8 Kwalificerende habitattypen, habitatrictlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten

Habitattypen	Habitatrictlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H3140 Kranswierwateren (KDW = 571 Mol / N / ha / jaar)	H1163 Rivierdonderpad	Broedvogels
	H1318 Meervleermuis	A017 Aalscholver
		A193 Visdief
		Niet-broedvogels
		A005 - Fuut
		A017 - Aalscholver
		A034 - Lepelaar
		A043 - Grauwe Gans
		A045 - Brandgans
		A050 - Smient
		A051 - Krakeend
		A056 - Slobeend
		A058 - Krooneend
		A059 - Tafeleend

³⁵ Bron: uit ministerie van LNV, 2009b en ministerie van EL&I, 2012b

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
		A061 - Kuifeend
		A062 - Toppereend
		A067 - Brilduiker
		A068 - Nonnetje
		A070 - Grote Zaagbek
		A125 - Meerkoet
		A177 - Dwergmeeuw
		A197 - Zwarte Stern

Natura2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen

Ten zuiden van Callantsoog ligt een uitgestrekt duingebied dat tot Petten doorloopt. Het noordelijke deel hiervan is het Zwanenwater. Het Zwanenwater is een vrijwel ongeschonden landschap van overwegend kalkarme duinen met vochtige en drassige valleien. In het centrum liggen twee uitgestrekte duinmeren. Beide meren worden omringd door een brede strook moerasland. In sommige van de vochtige duinvalleien en plaatselijk op de oevers van de meren treedt laagveenvorming op. Achter de zeereep in het zuidelijke deel, de Pettemerduinen, liggen goed ontwikkelde duinvalleien, zoals de Korfwateren, en droge duinen. Door de grote variatie in milieutypen in het gebied, variërend van droog tot zeer nat en van kalkrijk tot kalkarm, is een grote verscheidenheid van vegetatietypen aanwezig waarin tal van zeldzame plantensoorten voorkomen. De kalkarme droge duinen van met name het Zwanenwater herbergen een oppervlakte duinheide.

Het gebied is ontstaan nadat omstreeks 1600 het zeegat Zijpe werd afgesloten. Door deze afsluiting kon duinvorming optreden, eerst aan de oostzijde van de aanwezige strandwal, later ook aan de westzijde. Tussen beide duinenrijen ontstond een duinvallei. De westelijke duinenrij is tot aan de dag van vandaag onderhevig aan verstuiving. Er is dan ook een ingewikkeld complex ontstaan van secundaire valleien en paraboolduinen, die elkaar op vele manieren overlappen en doorkruisen³⁶.

Het Natura2000-gebied Zwanenwater & Pettemerduinen is in ontwerp aangewezen vanwege de aanwezigheid van de onderstaande habitattypen en kwalificerende vogelrichtlijnsoorten. In tabel 5.9 is een overzicht met de kwalificerende soorten en habitattypen opgenomen. Bijlage V geeft de ecologische vereisten en doelstellingen voor de kwalificerende soorten en habitattypen.

³⁶ Bron: Uit ministerie van LNV, 2007

Tabel 5.9 Kwalificerende habitattypen en vogelrichtlijnsoorten

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H2120 - Witte duinen (KDW = 1.429 Mol / N / ha / jaar)	nvt	Broedvogels
H2130B – Grijze duinen (Kalkarm) (KDW = 714 Mol / N / ha / jaar)		A017 Aalscholver
H2130C – Grijze duinen (Heischraal) (KDW = 714 Mol / N / ha / jaar)		A021 Roerdomp
H2140A - Duinheiden met Kraaihei (Vochtig) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		A034 Lepelaar
H2140B - Duinheiden met Kraaihei (Droog) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		A183 - Kleine mantelmeeuw
H2170 – Kruipwilgstruweel (KDW = 2.286 Mol / N / ha / jaar)		A277 - Tapuit
H2180A – Duinbos (Droog) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		
H2180B – Dunbos (Vochtig) (KDW = 2.214 Mol / N / ha / jaar)		Niet-broedvogels
H2190A – Vochtige duinvallei (Open water) (KDW = 1.000 Mol / N / ha / jaar)		A042 - Dwerggans
H2190C – Vochtige duinvallei (Ontkalkt) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		A056 - Slobeend
H2190D – Vochtige duinvallei (Hoge moerasplanten) (KDW = > 2.400 Mol / N / ha / jaar)		
H6230 – Heischrale graslanden (KDW = 857 Mol / N / ha / jaar)		
H7210 – Galigaanmoeras (KDW = 1.571 Mol / N / ha / jaar)		

Natura2000-gebied Schoorlse Duinen

Het gebied Schoorlse Duinen beslaat een strook kalkarme (en plaatselijk kalkrijkere) duinen die ligt tussen Bergen en de Hondsbossche Zeewering. Hier bevinden zich de hoogste duinen van ons land, tot maximaal 58 m boven zeeniveau.

Het is een gevarieerd en uitgestrekt duinlandschap dat reliëfrijk en landschappelijk zeer afwisselend is. In het westen liggen lagere zeereepduinen, gevolgd door een sterk geaccidenteerd landschap met uitgestrekte valleicomplexen, met een duinmeer en diverse duinplasjes en over een grote oppervlakte begroeid met dophei- en kraaiheivegetatie. De binnenduinrand is vrijwel geheel bebost. Een deel van deze bossen zijn oude loofbossen, een ander deel bestaat uit naaldbossen, die gezien de ouderdom en het lokaal voorkomen van zeldzame planten grote natuurwaarde hebben.

In het zuidelijke deel lopen de boscomplexen door tot aan het buitenduin. In 1997 is ter hoogte van de Parnassiavallei een "kerf" aangebracht in de 100-150 meter brede zeereep om zeewaterinvloed tot in de binnenduinen terug te brengen³⁷.

Het Natura2000-gebied Schoorlse Duinen is definitief aangewezen vanwege de aanwezigheid van de onderstaande habitattypen en kwalificerende vogelrichtlijnsoorten. De voormalige natuurmonumenten Hargergat en Schoorlse Duinen zijn als zelfstandige monumenten komen te vervallen. Echter de betekenis van die gebieden voor zover deze niet onder de Natura 2000-deelen is verval blijft wel beschermd. In tabel 5.10 is een overzicht met de kwalificerende soorten en habitattypen opgenomen. Bijlage VI geeft de ecologische vereisten en doelstellingen voor de kwalificerende soorten en habitattypen, alsmede de waarden van de monumenten.

³⁷ Bron: Uit ministerie van LNV, 2009c

Tabel 5.10 Kwalificerende habitattypen

Habitattypen	Habitatrichtlijnsoorten	Vogelrichtlijnsoorten
H2110 - Embryonale duinen (KDW = 1.429 N.v.t. Mol / N / ha / jaar)		N.v.t.
H2120 - Witte duinen (KDW = 1.429 Mol / N / ha / jaar)		
H2130A - Grijze duinen (Kalkrijk) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		
H2130B - Grijze duinen (Kalkarm) (KDW = 714 Mol / N / ha / jaar)		
H2140A - Duinheiden met Kraaihei (Vochtig) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		
H2140B - Duinheiden met Kraaihei (Droog) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		
H2150 - Duinheiden met Struikhei (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		
H2160 - Duindoornstruweel (KDW = 2.000 Mol / N / ha / jaar)		
H2170 - Kruipwilgstruweel (KDW = 2.286 Mol / N / ha / jaar)		
H2180A - Duinbos (Droog) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		
H2180B - Dunbos (Vochtig) (KDW = 2.214 Mol / N / ha / jaar)		
H2180C - Duinbos (Binnenduinrand) (KDW = 1.786 Mol / N / ha / jaar)		
H2190A - Vochtige duinvallei (Open water) (KDW = 1.000 Mol / N / ha / jaar)		
H2190C - Vochtige duinvallei (Ontkalkt) (KDW = 1.071 Mol / N / ha / jaar)		
H3260A - Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels) (KDW = > 2.400 Mol / N / ha / jaar)		

5.4 Toekomstige situatie en ecologische effectbeoordeling

Voor de ontwikkelingen die het nieuwe bestemmingsplan mogelijk wil maken, en die een mogelijk effect op de natuurwaarden hebben, wordt verwezen naar paragraaf 3.2 en 3.3. In deze paragraaf worden de te verwachten ecologische effecten beoordeeld, met uitzondering van de passende beoordeling Natura 2000. Die staat apart omschreven in paragraaf 5.5 en 5.6.

5.4.1 Effectbeoordeling beschermde soorten

In het bestemmingsplan zijn geen mogelijkheden opgenomen voor grootschalige ingrepen in groenstructuren, bebouwingsstructuren en het watersysteem. Ontwikkelingsmogelijkheden zijn kleinschaliger van karakter en beperken zich met name tot ontwikkelingen op of nabij bestaande bebouwing, zoals agrarische bouwblokken en glastuinbouwblokken. Lokaal kunnen daarbij door bouw- en sloopwerkzaamheden, het kappen van beplanting of het kleinschalig aanpassen van ontwatering effecten optreden op beschermde soorten. Hoewel door het lokale karakter van deze ontwikkelingen de duurzame instandhouding op gebiedsniveau niet snel in het geding is, kan wel sprake zijn van een overtreding van verbodsbepalingen Flora- en faunawet en een daaruit volgende ontheffingsplicht.

Bos- en natuurgebieden

Effecten op soorten die vooral voorkomen in bos- en natuurgebieden (zie tabel 5.2) worden voorkomen door de beperkende bouw- en gebruiksregels in deze gebieden. Gronden met de bestemming "Waarde - Ecologie" zijn mede bestemd voor de instandhouding en ontwikkeling van ecologische verbindingzones tussen natuur- en natuurontwikkelingsgebieden en voor de ontwikkeling van natuurgebieden. Op gronden waarop deze bestemming rust mag uitsluitend worden gebouwd indien uit overleg met de beheerder van de ecologische verbindingzone blijkt, dat daartegen uit hoofde van dat beheer en de ontwikkeling geen bezwaar bestaat, de landschappelijke en ecologische waarden van de ecologische verbindingzone niet worden aangetast en daardoor de toekomstige ontwikkeling van natuurgebieden niet onmogelijk wordt gemaakt. Voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden op en in gronden met bovenstaande bestemmingen, is een Omgevingsvergunning vereist (al dan niet met daarbij aangegeven voorwaarden en uitzonderingen). Overigens worden binnen deze bestemmingen dusdanig weinig ontwikkelingen mogelijk gemaakt, dat er geen belemmeringen zijn voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan [Amer, 2013].

Het agrarisch buitengebied

Een groot deel van de soorten die voorkomen in het agrarisch gebied (zie tabel 5.2) leeft vooral in en om landschapselementen. Dit leefgebied wordt via het bestemmingsplan onder meer beschermd met een dubbelbestemming "Waarde - Aardkundig". Binnen deze dubbelbestemming geldt een vergunningplicht voor het uitvoeren van werken of werkzaamheden, zoals het verlagen of verhogen van het waterpeil of het aanleggen van bos of een boomgaard. Werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud van de gronden zijn uitgezonderd van de vergunningplicht. Verder geldt binnen de bestemming "Agrarisch met waarden - Openheid" instandhouding van de in het gebied voorkomende danwel daaraan eigen openheid van het landschap en faunistische en vegetatieve waarden.

Bescherming van het leefgebied van soorten die tevens in overige delen van het agrarisch gebied is in de bestemmingsplanregels slechts beperkt vastgelegd. Dit is ook niet strikt noodzakelijk. In het bestemmingsplan zijn namelijk geen mogelijkheden opgenomen voor grootschalige ingrepen in groenstructuren, bebouwingsstructuren en het watersysteem. Ontwikkelingsmogelijkheden die effect kunnen hebben op deze soorten zijn vooral beperkt tot agrarische bouwblokken.

Zo regelt het bestemmingsplan dat voor soorten die zich ophouden in en om agrarische opstallen een Omgevingsvergunning voor het slopen van een bouwwerk van toepassing is.

Binnen het bestemmingsplan landelijk gebied is aldus via specifieke planregels voldoende rekening gehouden met binnen het plangebied voorkomende flora en fauna. Lokaal kunnen werkzaamheden natuurlijk altijd een effect hebben op deze beschermde soorten. Het gaat dan bijvoorbeeld om bouw- en sloopwerkzaamheden, het kappen van beplanting of het kleinschalig aanpassen van ontwatering. Hoewel door het lokale karakter van deze ontwikkelingen de duurzame instandhouding op gebiedsniveau niet snel in het geding is, kan bij uitvoering wel sprake zijn van een overtreding van verbodsbepalingen Flora- en faunawet en een daaruit volgende ontheffingsplicht. Wanneer toestemming is vereist voor een handeling waarop de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet van toepassing zijn, dan is eerst een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig (bijvoorbeeld voor het slopen omdat in het te slopen gebouw beschermde vleermuizen zitten). In gevallen waarbij de toestemming op grond van de Flora- en faunawet nog niet eerder is aangevraagd, haakt deze verplicht aan bij de Omgevingsvergunning, in dit geval voor het slopen.

Uitvoeringspraktijk

De uitvoeringspraktijk van de ontheffingverlening Flora- en faunawet leert dat er doorgaans een duidelijke voorkeur is voor het zoveel mogelijk voorkomen of beperken van de negatieve effecten. Dit geldt dan ook als voorwaarde voor het voorkomen van een ontheffingsplicht of het verkrijgen van een ontheffing als dit onverhoopt toch nodig is. Voor alle genoemde beschermde soorten bestaan er in de praktijk ruime mogelijkheden om effecten te voorkomen of te minimaliseren door een passende locatiekeuze, inrichting en uitvoeringstijdstip. Zo nodig kunnen aanvullend ook andere mitigerende (verzachtende) maatregelen worden getroffen zoals het aanbieden van alternatieve broedgelegenheid (bijvoorbeeld nestkasten) en kan de kwaliteit van het omringende leefgebied worden behouden of zelfs verbeterd. Dit betekent wel dat bij de aanwezigheid van beschermde soorten een gericht plan en/of werkprotocol dient te worden ontwikkeld, waarbij de aanwezige waarden worden ontzien en het leefgebied wordt ingepast in de ruimtelijke ontwikkeling.

Jurisprudentie³⁸ laat zien dat voor categorie 1 t/m 4-vogelsoorten of overige tabel 3-soorten met een negatieve trend niet zondermeer ontheffingen worden afgegeven. Onderstaande tabel geeft daarom een overzicht van de maatregelen die getroffen kunnen worden indien verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) mogelijk worden aangetast van te verwachten tabel 3-soorten en vogels. Omdat voor vogelsoorten ad-hoc maatregelen vaak moeilijker inpasbaar zijn, verdient het aanbeveling om een gericht gebiedsdekkend plan te ontwikkelen. Onderdeel van een dergelijk plan is versterking van de populatie in het gebied. Hierdoor zullen effecten op de staat van instandhouding minder snel optreden. Naast het treffen van maatregelen zelf, dienen de werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) te worden uitgevoerd.

³⁸ RvS-uitspraak 201104809/1/T1/A3

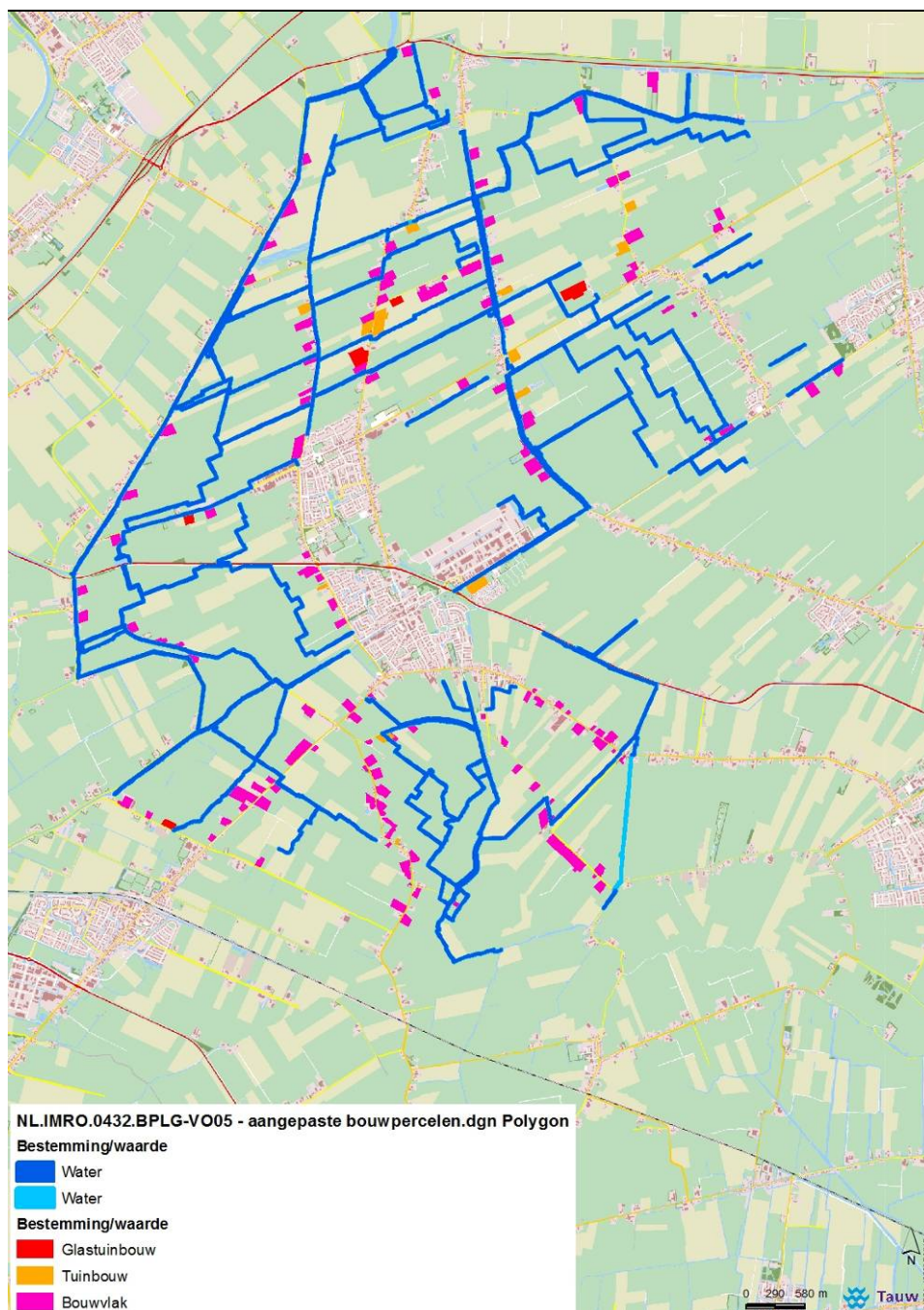
Tabel 5.11 Inschatting van geschikt leefgebied, effectbepaling en voorbeelden mogelijke mitigerende maatregelen van enkele soorten (niet limitatief) binnen het plangebied Opmeer

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
Buizerd, havik, slechtvalk, sperwer, boomvalk	In het plangebied is opgaande laanbeplanting aanwezig. Buizerd, sperwer en boomvalk zijn wat minder kritisch qua locatiekeuze en kunnen in deze bomenrijen broeden. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat (aaneengesloten boscomplexen) is het onwaarschijnlijk dat binnen het plangebied de Havik broedt. Slechtvalken hebben hoge masten en hoge gebouwen met daarin nestkasten nodig om in te broeden. Deze soort zal incidenteel in het plangebied aanwezig zijn	Bij het kappen van hoge bomen langs de lanen en (erf)bosjes verdwijnt nestgelegenheid en mogelijk een jaarrond beschermd nest	Niet van toepassing mits voldoende bomen en bosschages in het plangebied blijven staan. Eventueel aanplanten van bomen en bosschages. Zie ook soortenstandaard ³⁹
Ransuil	Bosschages en dichte naaldbomen in tuinen zijn geschikt als nestlocatie en vaste rust- en verblijfplaats. Voldoende nesten van zwarte kraai en ekster die als nest van de ransuil kunnen dienen. Uitgestrekt agrarisch gebied biedt voldoende foerageermogelijkheden	Door het kappen van bomen verdwijnt broedgelegenheid en mogelijk een jaarrond beschermde verblijfplaats	Behoud van voldoende bosschages en open landschap om te foerageren. Eventueel aanplanten van bomen in de nabijheid van geschikt foerageergebied
Steenuil	In de regio West-Friesland (westelijk van A7, inclusief Opmeer) zijn de laatste jaren 30 territoria gevonden. Het plangebied biedt geschikt leefgebied in de vorm van erven met schuren die in nestgelegenheid voorzien.	Zeer gevoelig voor ruimtelijke ontwikkelingen door de onlosmakelijke samenhang tussen de vaste verblijfplaats en de functionele leefomgeving (foerageergebied) in de	Inventariseren van territoria van steenuilen. Plekken waar geen steenuilen zitten of waar gebouwd wordt geschikt maken voor steenuilen in combinatie met het aanbieden van alternatieve vaste verblijfplaatsen (nestkasten).

³⁹ Bron: <http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/soortenstandaards>

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
	Boerderijen met bomenrijen, paaltjes, grasland, rommelhoekjes voorzien in geschikt foerageergebied	directe omgeving van de vaste verblijfplaats	Zie ook soortenstandaard
Kerkuil	Vanuit de Wieringermeer, het bolwerk van de Kerkuil in Noord-Holland, vindt de laatste jaren zuidwaartse uitbreiding plaats, onder meer binnen het plangebied van Opmeer. Het gebied vormt een geschikt leefgebied in de vorm van erven met schuren die in nestgelegenheid voorzien. Boerderijen met bomenrijen, paaltjes, grasland, rommelhoekjes en uitgestrekt agrarisch gebied voorzien in geschikt foerageergebied	Gevoelig voor ruimtelijke ontwikkelingen. Vergelijkbaar met steenuil maar kerkuil is in staat om vliegend foerageergebieden te bereiken die verder van zijn vaste verblijfplaats af liggen	Blijvend inventariseren van territoria van kerkuilen. Op plekken waar geen kerkuilen zitten of waar gebouwd wordt kan een alternatieve vaste verblijfplaats (nestkast) worden aangeboden in een gebouw dat geschikt is als broedlocatie en binnen het bereik van geschikt foerageergebied ligt. Zie ook soortenstandaard
Rugstreeppad, poelkikker, kamsalamander en Alpenwatersalamander	Geschikt leefgebied komt voor in het gehele gebied. Voortplantingswateren bestaan uit de - kleine - watergangen. Landhabitat kan onder andere bestaan uit schuilplaatsen onder of nabij bebouwing	In staat om snel nieuw leefgebied te koloniseren. Bij de beperkte ruimtelijke ontwikkelingen die het bestemmingsplan toestaat is een kans dat de rugstreeppad het gebied koloniseert, voortzetting van de werkzaamheden is dan in overtreding van de flora- en faunawet. Bij vergraving van watergangen kan schade optreden	Afschermen van werkgebieden zodat kolonisatie wordt voorkomen. Eventueel aanwezige dieren wegvangen en in tijdelijk alternatief habitat (evt. nieuwe watergangen) uit zetten. Bij vergraving van watergangen dient aangrenzend alternatief leefgebied voorhanden te zijn en/of kunnen de watergangen geschikt gehouden blijven. Zie ook soortenstandaard
Gierzwaluw, huismus en vleermuizen	Woningen en agrarische gebouwen herbergen potentiële verblijfplaatsen. Daarnaast kunnen de bomen in het gebied een rol spelen als paarplaats	Bij aantasting verblijfplaatsen (sloop) kunnen effecten optreden. Het bestemmingsplan maakt	Mitigerende maatregelen bestaan uit het - na inventariseren - aanbrengen van tijdelijke of permanente alternatieve verblijfplaatsen

Soort	Inschatting geschikt leefgebied	Mogelijke effecten	Mogelijke mitigerende maatregelen
	voor de Ruige dwergvleermuis en als onderdeel van vliegroutes	dat niet rechtstreeks mogelijk. Kap van bomen kan resulteren in aantasting van vliegroutes of paarplaatsen. Ook renovaties of verbouwingen kunnen verblijfplaatsen aantasten	(vogelkasten of geschikte vleermuiskasten). Zie ook soortenstandaard voor huismus, gierzwaluw, gewone en ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis. Vanwege de ligging van bestaande glastuinbouw (zie figuur 5.5) blijft het effect op vliegroutes vanuit nieuw te bouwen kassen beperkt. Aantasting van vliegroutes kan dus eenvoudig voorkomen worden door het (her)plaatsen/of planten van bomen of struikgewas
Bittervoorn, kleine - en grote modderkruiper	Geschikt leefgebied komt voor in het gehele gebied. Voortplantingswateren bestaan uit de kleinere en grotere (bittervoorn) watergangen	Bij vergraving van watergangen kan schade optreden	Mitigerende maatregelen bestaan uit het creëren van geschikt alternatief leefgebied (watergangen) en/of geschikt houden van de te vergraven watergang en tijdens uitvoering voorkomen van verwonding en doding van individuen. Zie ook soortenstandaard

Figuur 5.5 Overzicht van de agrarische bouwvlakken, waaronder die met de bestemming (glas)tuinbouw

Voor tabel 2-soorten kan worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Door tijdig maatregelen te treffen kan ook voor tabel 3-soorten en vogels aangetoond worden dat een overtreding van de verbodsbepalingen effectief kan worden voorkomen.

Op basis van de eisen die aan individuele ontwikkelingen worden gesteld en de praktische mogelijkheden om beschermde soorten in te passen in lokale ontwikkelingen (zie onder andere tabel 5.11), zijn als gevolg van het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer geen wezenlijke effecten op beschermde soorten te verwachten. Dit betekent ook dat geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan aan de orde zijn.

Conclusie

Aangaande de Flora- en faunawet zijn er voor het bestemmingsplan geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid. De nieuwbouw en herbouw van stallen, het vergraven van kleine watergangen, renovaties of verbouwingen aan huizen, vergraven van overhoekjes en de kap van bomen kunnen negatieve effecten op beschermde (tabel 2- en 3-) soorten teweeg brengen. Echter; er zijn ruimschoots mogelijkheden de negatieve effecten te voorkomen door periodisering (buiten kwetsbare periode werken) en het tijdig treffen van maatregelen. Voor sloop van gebouwen of vergraven van grote wateren is een omgevingsvergunning vereist. Eventuele negatieve effecten op beschermde soorten kunnen ook dan voorkomen worden door het treffen van maatregelen en periodisering.

Bij afwezigheid van effecten is een ontheffing niet aan de orde. Voorgaande betekent wel dat ook tijdig inzicht moet zijn verkregen of en zo ja welke en voor welke functies beschermde soorten voorkomen in of nabij een locatie waar werkzaamheden plaatsvinden. Hierdoor is het bestemmingsplan op grond van de Flora- en faunawet redelijkerwijs uitvoerbaar. Het effect is neutraal (0).

5.4.2 Effecten op provinciaal beschermde natuurgebieden (EHS)

Het bestemmingsplan voorziet niet in ontwikkelingen die de Ecologische Hoofdstructuur fysiek aantasten. Hierbij is gekeken naar het aspect vernietiging. Ook vinden geen grootschalige ingrepen vlakbij de EHS plaats. Overigens kent de EHS geen externe werking⁴⁰. Als er al sprake zou zijn geweest van effecten van ingrepen buiten de EHS op de wezenlijke kenmerken en waarden, dan hadden die aldus niet beoordeeld hoeven te worden. Opgemerkt wordt overigens dat de achtergronddepositie van stikstof in dit gebied tussen 2010 en 2020 aanzienlijk daalt, ongeveer 100 tot 200 mol N/ha/jr. Hierdoor zal de totale stikstofdepositie in de EHS in 2020 aanzienlijk lager zijn dan nu het geval. Verder speelt stikstof in dit gebied een minder grote rol dan op bijvoorbeeld de zandgronden. Een aanzienlijk deel van de veenweidegebieden binnen het plangebied vallen binnen Ecologische Hoofdstructuur met name vanwege de ornithologische betekenis. Sommige andere gebiedsdelen binnen de Ecologische Hoofdstructuur, zoals natte hooilanden, hebben ook floristische betekenis.

⁴⁰ Zie tevens brief van minister LNV ierover (2008) in het kader van het project spitsstroken A9 Alkmaar - Uitgeest. TK 29576, nrs. 12 en 52.

Intensief beheer in deze gebieden, waaronder maaien en afvoeren van maaisel (verschraling) zorgen ervoor dat de eventuele impact van stikstofdepositie niet of nauwelijks aanwezig is.

Planologische verankering Ecologische Hoofdstructuur in het bestemmingsplan

Uit vergelijking tussen figuren 3.1 en 5.2 blijkt dat de EHS is bestemd als 'natuur' of met 'waarde - ecologie'. De EHS is daarmee passend bestemd. De ecologische verbindingzones zijn, buiten de bouwvlakken, eveneens bestemd als 'natuur' of met 'waarde-ecologie' en zijn. De EHS is daarmee passend bestemd.

Conclusie

Het bestemmingsplan maakt geen ingrepen mogelijk die de EHS fysiek aantasten. Hierbij is gekeken naar het aspect vernietiging. Aangezien de EHS geen externe werking kent hoeven de effecten van ingrepen buiten de EHS op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet te worden beoordeeld. De EHS is in het bestemmingsplan passend bestemd en heeft hierdoor een afdoende bescherming. Daarom zijn er vanuit dit punt geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. **Het effect is neutraal (0).**

5.4.3 Effecten op provinciaal beschermde natuurgebieden (Weidevogelleefgebieden)

Vrijwel het gehele agrarische gebied is tevens als weidevogelleefgebied aangewezen. Ontwikkelingen die het open agrarische land aantasten, zijn daarom niet toegestaan. Mogelijke effecten op de geschiktheid van de weidevogelleefgebieden door ontwikkelingen die slechts zijn toegestaan nadat een omgevingsvergunning is verleend, worden niet verwacht. Immers de effecten op weidevogelleefgebieden worden middels de vergunningverlening duidelijk en zijn niet toegestaan; de vergunning kan niet worden verleend.

In het bestemmingsplan worden enkele voor weidevogelgebieden mogelijk schadelijke ontwikkelingen via een wijzigingsbevoegdheid toegestaan mits de waarden zoals 'instandhouding van de in het gebied voorkomende danwel daaraan eigen faunistische en vegetatieve waarden' niet onevenredig worden aangetast'. Indien onder de faunistische waarden ook de waarde als weidevogelleefgebied (aanwezigheid van weidevogels) behoort, zijn effecten door deze ontwikkelingen uit te sluiten. Het is dan wel noodzakelijk weidevogels expliciet te vermelden als 'faunistische' waarde.

Voor overige ontwikkelingen is niet een dergelijke bepaling of beperking opgenomen. Het gaat dan om het opvullen van bouwvlakken binnen de bestemming glastuinbouw op het realiseren van teelt ondersteunende kassen bij de aanduiding tuinbouw. Deze ontwikkelingen vinden plaats grenzend aan bestaande bouwvlakken of kassen en zijn daarmee conform de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie toegestaan.

De omschakeling van (niet intensieve) veeteelt naar akkerbouw is mogelijk in het gehele gebied. Deze omschakeling zal negatief zijn voor het weidevogelleefgebied.

Het is daarom sterk aan te bevelen ook deze ontwikkeling afhankelijk te maken van de voorwaarde dat de waarden zoals 'instandhouding van de in het gebied voorkomende danwel daaraan eigen faunistische en vegetatieve waarden' niet onevenredig worden aangetast'.

Aanleg van hoogopgaande beplanting dan wel laanbeplanting wordt niet expliciet aan verdere toetsing voor het effect op weidevogelleefgebieden onderworpen (aanlegvergunning).

Conclusie

De mogelijkheid om te schakelen van veeteelt naar bijvoorbeeld akkerbouw en/of laanbeplanting of hoogopgaande beplanting toe te passen is niet aan voorwaarden verbonden die een impact op de geschiktheid van het weidevogelleefgebied voorkomen. Zonder verdere voorwaarden aan deze ontwikkelingen kan een negatief effect op de weidevogelleefgebieden niet worden uitgesloten. Zij zijn ook niet conform de regels uit de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie. Het is daarom noodzakelijk deze mogelijkheden aan te scherpen, bijvoorbeeld door deze enkel mogelijk te maken onder de voorwaarde dat de faunistische waarde niet wordt aangetast.

De overige ontwikkelingen zijn verbonden aan nadere voorwaarden zoals een omgevingsvergunning of dienen de faunistische waarden in stand houden (zoals vermeld in artikel 3.1). Er van uitgaande dat een 'faunistische' waarde van het weidevogelleefgebied de weidevogels betreft zijn, daarom negatieve effecten op het weidevogelgebied uitgesloten. Het is dan wel noodzakelijk weidevogels expliciet te vermelden als 'faunistische' waarde. Daarbij horen dan ook de voor weidevogels belangrijke aspecten van het landschap zoals openheid, hoge grondwaterstand, rust en type landgebruik. **Het effect is neutraal (0).**

Maatregel in ontwerp bestemmingsplan

In het ontwerp bestemmingsplan wordt gesteld dat ruimtelijke ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, indien ter plaatse van de aanduiding 'overige zone - weidevogelgebied' het weidevogelgebied niet onevenredig worden aangetast. Daarmee vindt op expliciete wijze bescherming plaats. Voor de effectbeoordeling heeft dit geen consequentie.

5.5 Effecten op Natura2000-gebieden (passende beoordeling)

5.5.1 Effecten algemeen

Hieronder wordt ingegaan op alle relevante ecologische effecten die van belang kunnen zijn voor Natura2000-gebieden. Hiervoor is gebruik gemaakt van de zogenaamde effectenindicator [www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicator]. Per effectcategorie is beschreven in hoeverre deze relevant is voor het bestemmingsplan.

Ruimtelijke effecten: oppervlakteverlies & versnippering

Er is geen sprake van directe ruimtelijke ingrepen in de Natura2000-gebieden; van oppervlakteverlies en versnippering als gevolg daarvan, is geen sprake. Deze aspecten blijven dus verder buiten beschouwing. Mogelijke indirecte effecten, bijvoorbeeld oppervlakteverlies door verslechtering van milieucondities, worden bij de volgende thema's belicht.

Het plangebied speelt mogelijk een beperkte rol als foerageergebied voor een aantal kwalificerende vogelsoorten van de Natura2000-gebieden. Verandering van de eigenschappen van het plangebied van belang voor foerageergelegenheid voor kwalificerende vogels, kan daarom mogelijk effecten teweeg brengen op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden (externe effecten). Dit wordt nader behandeld in paragraaf 5.5.2.

Milieueffecten: verzuring & vermesting

Door bijvoorbeeld verbetering van de waterkwaliteit, meer evenwicht in agrarische bemesting en een sterke afname van de uitstoot van zwavelverbindingen door verkeer en industrie is in veel situaties een gunstige trend waarneembaar als het gaat om vermesting en verzuring van het milieu. Stikstofdepositie draagt op dit moment echter nog sterk bij aan verzuring en vermesting in natuurgebieden. Met name landbouw, industrie en verkeer vormen de belangrijkste bronnen van stikstofuitstoot.

Ook in en nabij de gemeente Opmeer is sprake van een overbelaste situatie waar het gaat om stikstofverbindingen die zowel verzuring als vermesting tot gevolg hebben. Alle ontwikkelingen in het bestemmingsplan die een toename van stikstofdepositie tot gevolg hebben (hoe klein ook) dienen daarom op dit aspect te worden getoetst omdat zij een negatief effect kunnen hebben op de kwaliteit en omvang van habitattypen en leefgebieden van soorten.

In het kader van de passende beoordeling is een modelberekening gemaakt van de stikstofdepositie door de mogelijke ontwikkelingen uit het bestemmingsplan. Hiervoor zijn verschillende denkbare scenario's binnen het planalternatief doorgerekend.

Milieueffecten: verzoeting, verzilting & verontreiniging

Het bestemmingsplan biedt geen ruimte aan ontwikkelingen die verzoeting, verzilting of verontreiniging in Natura2000-gebieden veroorzaken, zoals grootschalige ingrepen in de waterhuishouding. Deze aspecten blijven dus verder buiten beschouwing.

Effecten watersysteem: verdroging, vernatting, verandering stroomsnelheid, verandering overstomingsfrequentie, verandering dynamiek substraat

Door het achterwege blijven van wezenlijke (grootschalige) ingrepen in het bestaande watersysteem zijn negatieve effecten niet aan de orde. Deze aspecten blijven dus verder buiten beschouwing.

Verstoring door geluid, licht, trilling of optische verstoring

Het bestemmingsplan maakt geen ontwikkelingen mogelijk die leiden tot een toename van verstoring van soorten in Natura2000-gebieden. Het plangebied kan een kleine rol spelen voor een aantal vogelsoorten waarvoor de Natura2000-gebieden zijn aangewezen. De ontwikkelingen vinden buiten de beschermde natuurgebieden plaats in gebieden waar in de huidige situatie al menselijk gebruik plaatsvindt (extern effect).

Onderstaande ontwikkelingsmogelijkheden hebben mogelijk invloed op de lichthinder:
Vergroting oppervlakte kassen bij bestemming 'glastuinbouw' (binnen bouwvlak) heeft mogelijk invloed op de lichthinder. Of deze ontwikkelingsmogelijkheden een effect hebben op de instandhoudingsdoelstellingen wordt nader behandeld in paragraaf 5.5.3.

*Biotische effecten: verandering in populatiedynamiek & bewuste verandering
soortensamenstelling*

Deze effecten zijn geen direct gevolg van ontwikkelingen in het bestemmingsplan. Deze aspecten blijven verder buiten beschouwing.

5.5.2 Verandering foerageergelegenheid door verandering landgebruik

De oppervlakte potentieel foerageergebied in het plangebied is zeer klein ten opzichte van de grote oppervlakten foerageergebied tussen het plangebied en Natura2000-gebieden en de oppervlakten foerageergebied in de Natura2000-gebieden. Aantasting hiervan heeft een verwaarloosbaar effect op de foerageergelegenheid en daarmee ook op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden.

Door omschakeling van veeteelt naar akkerbouw (of vice versa) wordt een verandering foerageercapaciteit voor een aantal vogelsoorten teweeggebracht. Echter gezien de zeer geringe rol die het plangebied potentieel kan vervullen als foerageergebied worden effecten op instandhoudingsdoelstellingen uitgesloten. **Het effect is neutraal (0).**

5.5.3 Effecten door lichthinder

De oppervlakte potentieel foerageergebied voor kwalificerende vogels in het plangebied is zeer klein ten opzichte van de grote oppervlakten foerageergebied tussen het plangebied en de Natura2000-gebieden en de oppervlakten foerageergebied in de Natura2000-gebieden.

De locaties waar uitbreiding van kassen kan plaatsvinden, bevinden zich vrijwel allen te midden van reeds aanwezige bebouwing bestaande uit of kassen of agrarische bedrijven of hebben reeds een groot oppervlakte kassen, zo blijkt uit nadere beschouwing (zie ook figuur 5.5). Op die locaties zal daarom al sprake zijn van lichtverstoring.

Daarnaast wordt als uitgangspunt genomen dat nieuwe kassen dienen te voldoen aan het 'besluit glastuinbouw', waarin wordt gesteld dat de lichtuitstraling tot 95 % dient te worden tegengegaan. De toename van lichthinder is daarom gering. Bij de belangrijke vliegroute in het noorden van het plangebied is geen sprake van ontwikkelingsmogelijkheden.

Van vermindering van de foerageercapaciteit van het plangebied als gevolg van een toegenomen lichthinder is nauwelijks sprake en zal de foerageergelegenheid voor de vogels nauwelijks beïnvloeden. Het is daarmee een niet betekenisvol effect op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden.

Natura2000-gebieden IJsselmeer en Markermeer & IJmeer zijn van belang voor de Meervleermuis. In het plangebied spelen de grote watergangen (zoals de Molensloot) een mogelijke rol als vliegroute voor de Meervleermuis. De Meervleermuis is zeer gevoelig voor verlichting. De geringe toename van lichthinder kan plaatsvinden op locaties waar al sprake is van lichthinder. Een effect op de geschiktheid van vliegroutes voor de Meervleermuis wordt niet verwacht.

Betekenisvolle additioneel versturende effecten op vliegbewegingen of foeragegedrag van vogels of de Meervleermuis worden uitgesloten en daarmee ook effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. **Het effect is neutraal (0).**

5.5.4 Effecten door mestvergistingsinstallaties voor eigen gebruik

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd een Omgevingsvergunning te verlenen in afwijking van het bestemmingsplan voor het realiseren van een mestvergistingsinstallatie voor de vergisting van mest van het eigen bedrijf, in de vorm van een gesloten systeem en indien aannemelijk kan worden gemaakt dat de opgewekte stroom voor eigen gebruik is.

Jurisprudentie⁴¹ leert dat het gebruik van dergelijke mestvergistingsinstallaties ten behoeve van het eigen agrarische bedrijf niet betrokken hoeven te worden in planMER's en de passende beoordelingen omdat het een ondergeschikt onderdeel van de agrarische bedrijfsvoering is dat niet afzonderlijk hoeft te worden onderzocht. De reden hiervoor is dat het niet aannemelijk is dat dergelijke installaties voor eigen gebruik meer ammoniak uitstoten dan de ammoniak die reeds vrijkomt voordat de mest opgeslagen wordt. Deze installaties zullen daarom in verhouding tot het agrarisch gebruik als zodanig geen significante negatieve effecten kunnen hebben op de Natura2000-gebieden. Het effect is neutraal (0).

5.6 Resultaten van de gebiedsgerichte modelleringen (tweede deel van de passende beoordeling)

Los van de in het eerste deel van de passende beoordeling beschreven versturende mechanismen wordt in dit tweede deel van de passende beoordeling apart ingegaan op de verschillende mechanismen die vanuit het plangebied invloed uit zouden kunnen oefenen op de nabijgelegen voor verzuring en vermisting gevoelige habitats. In de brief van de Staatsecretaris van EZ aan de Tweede Kamer van 4 februari 2013 staat duidelijk verwoordt waarom verzuring/eutrofiering specifieke aandacht heeft: zie het kader volgende pagina.

⁴¹ RvS-uitspraak "Buitengebied" van de gemeente Oisterwijk", 14 augustus 2013 / ECLI:NL:RVS:2013:697

Voor welke juridische en milieuproblemen biedt de PAS een oplossing?

Na de plaatsing door de Europese Commissie van de door Nederland aangemelde Natura2000-gebieden op de Lijst van Communautair Belang moeten deze gebieden ook naar nationaal recht worden aangewezen en beschermd. De basis hiervoor is de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw), waarmee Nederland de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn heeft geïmplementeerd. Belangrijk hierbij is dat de natuurwaarden in de Natura2000-gebieden niet alleen beschermd moeten worden tegen (mogelijk) negatieve invloeden van projecten en ontwikkelingen in het gebied, maar ook tegen (mogelijk) negatieve invloeden van projecten en ontwikkelingen buiten het gebied. Dit heet de zogenaamde externe werking.

Voor een groot deel van de Natura2000-gebieden geldt dat stikstofemitterende activiteiten buiten de gebieden zo'n negatieve invloed kan hebben. Deze leiden namelijk tot een te hoge stikstofdepositie in de gebieden met verzuring en vermisting tot gevolg. Deze te hoge depositie kan zich bijvoorbeeld uiten in vergrassing, waardoor de aanwezige natuurwaarden worden overgroeid. De belangrijkste bron van uitstoot van deze stikstof is de sector veehouderij en in mindere mate verkeer & vervoer en industrie.

Op een zekere afstand van het plangebied zijn de volgende Natura2000-gebieden gelegen waar effecten van veranderingen in de stikstofdepositie zijn te verwachten. Dit zijn:

- Het Zwanenwater
- De Schoorlse Duinen
- Het Noordhollands Duinreservaat
- De Eilandspolder (met name vanwege de veenmosrietlanden)

In de Abtskolk & De Putten en het Markermeer & IJmeer bevinden zich geen kwalificerende habitats die gevoelig zijn voor eutrofiering/verzuring. Deze twee Natura2000-gebieden worden in de passende beoordeling daarom verder niet meegenomen.

Aan de rand van het IJsselmeer zijn die op één plaats wel aanwezig in de vorm van een strook trilvenen. Deze bevindt zich echter in het noord-westelijk deel van de kust van Friesland, in de buurt van de Afsluitdijk. Gezien de afstand tot het plangebied wordt deze kwalificerende habitat van het IJsselmeer in de passende beoordeling ook niet meegenomen. Ook de andere gebieden liggen verder weg en zijn daarom niet expliciet betrokken bij de rapportage van de resultaten van de berekeningen.

5.6.1 Effect van de worstcase ten opzichte van het huidig gebruik

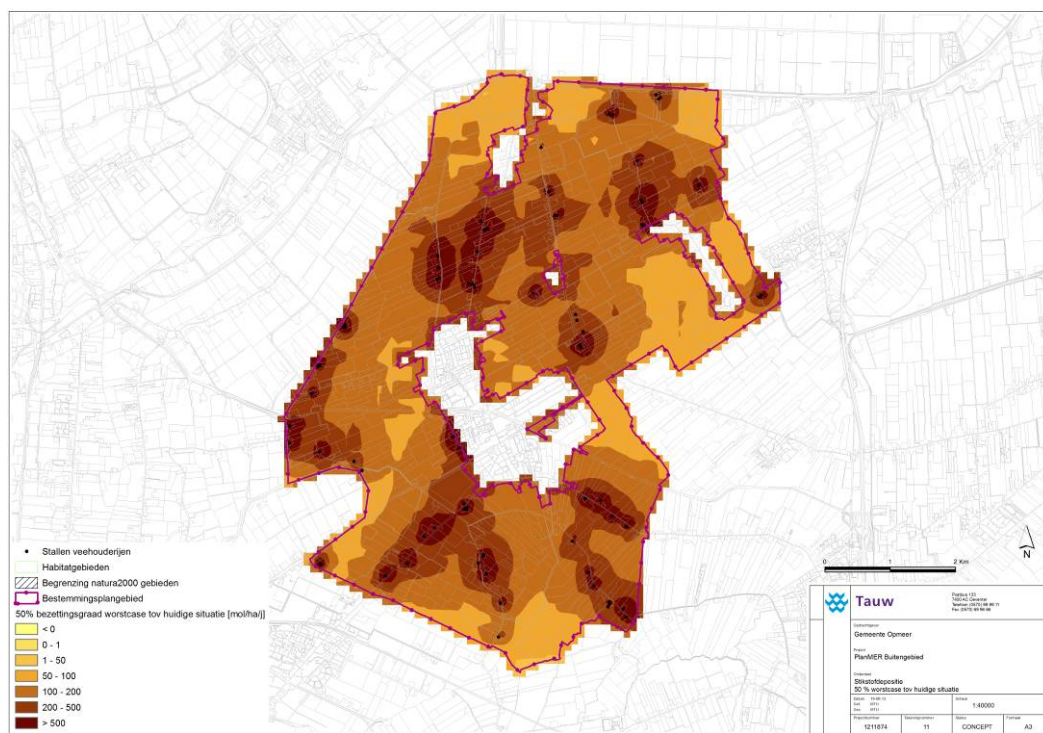
Naast de mogelijke effecten vanuit de veehouderij wordt ingegaan op de mogelijke effecten vanuit de glastuinbouw.

Veehouderij

Op basis van de door de gemeente aangeleverde gegevens is voor het huidig gebruik een veehouderij-emissieprofiel gemaakt. Daarbij is gebruik gemaakt van de meest recente gegevens voor wat betreft het daadwerkelijk gebruik van de stallen in de gemeente, gecorrigeerd voor de grootste afwijkingen ten opzichte van de metellingen 2012.

Uit de berekeningen komt naar voren dat vanuit het gebied sprake is van een totale emissie vanuit de bebouwing die in gebruik is voor het houden van dieren van 52.750 kg/jaar. In hoofdstuk 4 is een figuur opgenomen met daarin de geografische verspreiding van de daaruit voortkomende depositie binnen het plangebied. Echter, de kwalificerende habitats bevinden zich op (meer dan) 10 kilometer afstand. De bijdrage daar ter plaatse is in de meeste gevallen 2-3 mol/ha/jaar.

Vanuit het voorontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer is voor het worstcase alternatief een emissieprofiel vastgesteld voor het geval de wijzigingsbevoegdheid voor de omvang van de vigerende bouwvlakken volledig zou worden verwezenlijkt. Berekeningen tonen aan dat de bijdrage ter plaatse van de kwalificerende habitats in dat geval toe kan nemen tot meer dan 12 mol/ha/jaar. **Het effect is daarmee negatief (-).** De onderstaande figuur geeft de berekende toename van de stikstofdepositie weer in het plangebied zelf.

Figuur 5.6 Effect van het worstcase alternatief, ten opzichte van de huidige situatie, op de stikstofdepositie in het plangebied van de gemeente Opmeer

Glastuinbouw

Zoals in paragraaf 4.8 is aangegeven is een modellering van het effect op basis van een verspreidingsberekening vanuit de glastuinbouw niet mogelijk in eenzelfde opzet als die is uitgevoerd voor de veehouderij. Om toch een maximaal effect te kunnen bepalen is, op basis van kentallen uit de literatuur, de toename van de gebiedsemissie bepaald in het geval alle beschikbare percelen zouden worden volgebouwd met glastuinbouw, zonder het nemen van maatregelen. Deze toename vanuit de glastuinbouw is vervolgens vergeleken met de gebiedstoename (uitgedrukt in emissie-vracht) vanuit de veehouderij. Op basis van een interpolatie van de verspreidingsberekeningen is globaal bepaald welke maximaal effect er op de kwalificerende habitats te verwachten kan zijn.

De glastuinbouw sector kenmerkt zich door een beperkt aantal (minder dan 10), relatief kleine kassencomplexen met een beperkte hoogte met daarin vaak nog oude / verouderde verwarmingssystemen. Er is geen sprake van een aaneengesloten glastuinbouw gebied. De bedrijven liggen solitair in het landschap. Wel is het zo dat in de omgeving van Hoogwoud er sprake is van een zekere concentratie.

Op dit moment is er in het plangebied ongeveer 8,5 ha in gebruik als glastuinderij. Deze tuinderijen kenmerken zich voor een belangrijk deel door een redelijke kleinschaligheid en gedateerdheid. In het gebied vindt momenteel een beweging plaats waarbij verouderde complexen, daar waar dat nog mogelijk is, worden gemoderniseerd en uitgebreid.

De uitbreidingsmogelijkheden, binnen het plangebied, omvatten ongeveer 2,5 ha. Daar rust al wel de bestemming glastuinbouw op, maar die 2,5 ha is nog niet als zodanig in gebruik. Als er sprake zou zijn van het volbouwen van dit areaal zou deze uitbreiding zorgen voor $2,5 \times 2,5 = 6,3$ ton extra NO_x emissies per jaar. Een dergelijke toename van de gebiedsemissie is ongeveer 5-10 % van de berekende toename vanuit het worstcase alternatief voor de veehouderij. Dat betekent dat de toename van de emissie bij de worstcase voor de glastuinbouw ongeveer 0,5 mol/ha/jaar kan bedragen. Omdat er hier sprake is van een overspannen situatie (de kritische depositie waarden van de kwalificerende habitats wordt overschreden) zal een dergelijke toename van de depositie mogelijk gevolgen hebben op de instandhoudingsdoelstelling van de kwalificerende habitats. Significante effecten zijn niet uit te sluiten. **Het effect is daarmee negatief (-).**

Maatregel in ontwerp bestemmingsplan

Om aan de mogelijk negatieve gevolgen vanuit de veehouderij en glastuinbouw tegemoet te komen is besloten het voorontwerpbestemmingsplan aan te passen. De te nemen maatregelen hebben betrekking op de mate waarin uitbreidingen in generieke vorm worden toegestaan, in combinatie met een vangnetregeling die voorwaarden stelt aan het gebruik (zie ontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer).

5.6.2 Planalternatief - drie sporen waarlangs dit kan worden bereikt

Vanuit een vergelijking van de maximaal planologische mogelijkheden met het huidige gebruik van het plangebied is dus in de bovenstaande paragraaf afgeleid dat er sprake zal zijn van een dusdanige toename van de depositie van verzurende en eutrofiërende stoffen, op een aantal (verder weg gelegen) overspannen habitattypes, dat significante effecten niet op voorhand zijn uit te sluiten. Om te onderzoeken welke mogelijkheden de gemeente ten dienste staat om deze significante effecten te voorkomen is in een eerste instantie de gevolgen voor de bedrijfsvoering onderzocht voor drie sporen waarlangs het beoogde “planologisch slot op de muur” bewerkstelligd kan worden. Opgemerkt dat in alle drie varianten het depositieprofiel van de huidige situatie, dat is gepresenteerd in hoofdstuk 4, niet verandert. Het planalternatief kan dus, na invoering, significante effecten voorkomen ten opzichte van het huidige gebruik.

Fixeren van de harde muren

Het is in principe mogelijk om binnen het plangebied geen uitbreiding toe te staan van de ruimte die nu wordt gebruikt door gebouwen waarin dieren gehouden kunnen worden. In dat geval zou voor elke verbouwing een (uitgebreide) planologische procedure doorlopen moeten worden, of in ieder geval een omgevingsvergunning die het toe staat om, in afwijking van de bestemming, een dergelijke uitbreiding toe te staan.

Een dergelijk planologisch slot op de muur garandeert dat het aantal dierplaatsen niet toe kan nemen op basis van het onderhavige plan. Het zorgt echter ook voor een zware procedurele last voor de ondernemers die, om gezond te kunnen blijven boeren, de mogelijkheid moeten hebben om (kleine) veranderingen / verbeteringen aan te kunnen brengen in de manier waarop de bedrijfsvoering plaats vindt.

Fixeren van het aantal dierplaatsen, ook in de melkveehouderij

Als het vanuit ruimtelijke overwegingen noodzakelijk is, kan worden overwogen om in het bestemmingsplan het aantal dierplaatsen vast te leggen in het bestemmingsplan (de uitspraak van 8 mei 2013 - nr. 201208118/1/R1 - bevestigt dat het vastleggen van een maximum aantal dieren in het bestemmingsplan kan). Een dergelijke invulling van een slot-op-de-muur geeft aan de ondernemers in het plangebied in ieder geval de mogelijkheid om verbeteringen aan te brengen in de bedrijfsgebouwen. Groei van de onderneming, bijna altijd een randvoorwaarde om ontwikkelingen mogelijk te maken, is ook in langs dit spoor echter alleen mogelijk door (uitgebreide) planologische procedures te doorlopen, of in ieder geval een omgevingsvergunning aan te vragen die het toe staat om, in afwijking van de bestemming, een dergelijke uitbreiding toe te staan. Dit spoor levert wel meer flexibiliteit, maar zorgt toch ook voor extra procedurele verplichtingen met alle nadelen van dien.

Fixeren van de emissie / depositie

Een slot-op-de-muur kan ook langs een derde spoor worden bereikt, namelijk door in de planregels een voorwaardelijke verplichting op te nemen, ook wel aangeduid als een “verbale regeling” of een “vangnet constructie”. In materiële zin laat een dergelijk regeling alleen ontwikkelingen toe als is aangetoond dat de emissie/depositie in de nieuwe situatie niet zal toenemen ten opzichte van de huidige emissies/deposities. Het voordeel van een dergelijke regeling is dat er voor bedrijfsontwikkelingen geen aanvullende procedures doorlopen hoeven te worden. Aan de regeling kan in principe worden voldaan door een door het bevoegd gezag geaccordeerd Nb-wet dossier te overleggen.

Naast saldering met emissies vanuit stoppers is het bij bestaande bedrijven, die nog geen BBT-maatregelen hebben toegepast, het in principe mogelijk om, door de inzet van techniek in de bestaande dierenverblijven, de emissies per dier te verlagen waardoor er ruimte ontstaat voor een bedrijfsuitbreiding. Een dergelijk bedrijfsproces is in het onderhavige plangebied met name aan de orde bij melkveehouderijen, want daar zijn er (veel) meer van dan varkenshouderijen. Bij melkveehouderijen geldt dat de stallen die nu gebruikt worden gekenmerkt door een emissiefactor van ongeveer 9,5 kg/dierplaats⁴². Er bestaan wel mogelijkheden om deze emissie met (meer dan) de helft omlaag te brengen, maar dat is in de melkveehouderij (in tegenstelling tot de intensieve veehouderij) eigenlijk alleen goed mogelijk als de bestaande dierverblijven worden gesloten en vervangen door moderne dierverblijven met een lage ammoniak-uitstoot. In bijlage 5 wordt dit scenario nader toegelicht (als scenario 4).

⁴² waarmee voldaan kan worden aan het Besluit huisvesting

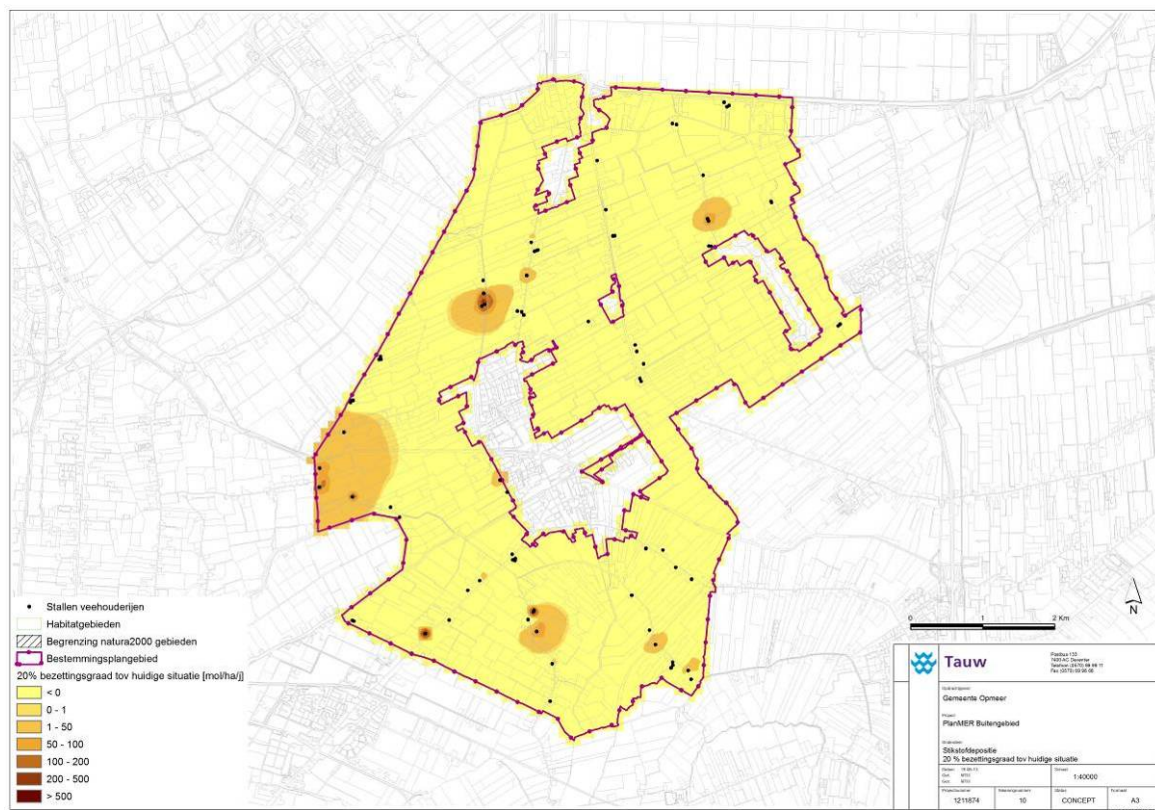
In het scenario-onderzoek, waarvan de resultaten in paragraaf 5.6.3 worden gerapporteerd, is komen vast te staan dat, door gebruik te maken van “interne saldering” het mogelijk is dat de sector tot ontwikkeling komt, zonder dat de gebieds-emissie toeneemt. En omdat er sprake is van interne saldering zal het depositie-profiel niet veranderen. Als langs een dergelijke spoor een slot-op-de-muur wordt bewerkstelligd blijft er dus, zonder dat er sprake hoeft te zijn van negatieve effecten op de depositie, ruimte voor ontwikkeling van de sector.

5.6.3 Resultaten van de uitgevoerde depositie berekeningen

Er bestaan veel scenario's waarlangs het planalternatief gerealiseerd kan worden. Om een duidelijk beeld te kunnen krijgen van welke scenario's passen binnen de eigenschappen van het plangebied is een scenario-onderzoek uitgevoerd. In eerste instantie is dat gericht geweest op de gebiedsemissies. Vervolgens zijn van een aantal kansrijke scenario's een gebiedsgerichte depositie-berekening uitgevoerd. In bijlage 5 worden de resultaten van de uitgevoerde emissie-berekeningen samengevat die ten grondslag hebben gelegen aan de geselecteerde scenario's waarvoor een depositieberekening is uitgevoerd.

De onderstaande tabellen tonen de rekenresultaten van alle uitgevoerde depositie berekeningen met betrekking tot de depositie van stikstof in de meest kwetsbare kwalificerende habitats in de omgeving.

De gebiedsgerichte berekeningen tonen aan dat in het geselecteerde scenario, dat uitgaat van de inzet van de bouw van volledige nieuwe emissie-arme (groen label) stallen in de melkveehouderij, in combinatie met bedrijfs-saldering van de stoppers in een sectoraal parallel-spoor (Nbw-vergunning 19d), vanuit de piekbelasting door de groeiers in het gebied geen sprake kan zijn van een lokale (ongewenste) toename van de depositie op de kwetsbare habitats in de omgeving. Daarvoor liggen de kwalificerende habitats op een veel te grote afstand. Dit scenario gaat uit van een maximale omvang (middels wijzigingsbevoegdheid) van (bestaande en nieuwe) bouwvlakken van 1,5 hectare. Een ander belangrijk uitgangspunt daarbij is de voor het plangebied passende vulgraad van de bouwvlakken van 20 %. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar bijlage 5.

Figuur 5.7 Scenario 4: effect op de depositie, ten opzichte van het huidige gebruik, dat voortkomt uit de inzet van emissiebeperkende maatregelen op nieuw te bouwen stallen, in combinatie met een 20 % opvulling van de vigerende bouwvlakken (van ongeveer 1,5 ha), rekening houdend met het stoppen van alle bedrijven kleiner dan 30 NGE

Berekend is (in bijlage 5) dat de gebiedsemissie afneemt van 52.750 kg/jaar tot maximaal 43.000 kg/jaar. Opgemerkt wordt dat deze berekeningen in het kader van de passende beoordeling zoals bedoeld in artikel 19j van de Nb-wet zijn gemaakt. Daarvoor geldt als referentie de huidige bedrijfsvoering, zoals geïnventariseerd. Voor de individuele procedures die in het kader van Nb-wet artikel 19d zullen worden doorlopen geldt een andere referentie situatie, namelijk de emissie zoals vergund in het jaar waarop de beschermingszones zijn aangemeld dan wel aangewezen. In veel gevallen is dat 2000 of 2004. Gezien de historische ontwikkelingen in de sector zullen met name de vitale delen van de sector zijn gegroeid tussen 2000 en 2013. Door de gebiedsgerichte modelleringen, in dit plan, uit te laten gaan van de huidige situatie zou er, als er in de verbale regeling wordt verwezen naar het Nb-wet dossier, sprake kunnen zijn van een zekere onderschatting van het effect vanuit het plangebied. Echter, het is de verwachting dat de berekende afname van bijna 10.000 kg/jaar als scenario 4 wordt vergeleken met de huidige situatie voldoende marge is om te voorkomen dat er sprake is van een onderschatting van het effect.

Het alternatief zou zijn om, ook in het kader van deze plan-procedure, een volledige inventarisatie te doen van de vergunde emissies van 10-13 jaar geleden. Een dergelijke inventarisatie stuit op dusdanig praktische bezwaren dat deze niet is uitgevoerd. De marge in de afname van de gebiedsemissies is dusdanig ruim dat een toename van de depositie bij volledige realisatie van scenario 4 uitgesloten kan worden. Vooral ook omdat de ervaring leert dat nooit alle bedrijven die blijven ook zullen groeien en dat er ook van de bedrijven die groter zijn dan 30 NGE er een aantal zullen stoppen, geldt dat scenario 4, geborgd in het plan door het opnemen van de genoemde verbale regeling, geen toename van de depositie tot gevolg zal hebben en dat er dus geen sprake zal zijn van significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen in de kwalificerende habitats.

Tabel 5.12 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Schoorlse Duinen (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Schoorlse Duinen		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verskil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	116	0	0
+	1-10	608	380	0
+	0-1	0	325	0
-	0-1	0	19	724

Tabel 5.13 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen het Zwanenwater (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Zwanenwater		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verskil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	0	0	0
+	1-10	627	146	0
+	0-1	19	500	0
-	0-1	0	0	646

Tabel 5.14 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen het Noordhollands Duinreservaat (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Noordhollands Duinreservaat		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verskil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	69	0	0
+	1-10	4391	1617	0
+	0-1	50	2866	0
-	0-1	0	27	4510

Tabel 5.15 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Eilandspolder (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Eilandspolder		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verskil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	0	0	0
+	1-10	523	44	0
+	0-1	0	479	0
-	0-1	0	0	523

De maximale ontwikkelingsmogelijkheden die het vertrekpunt van de planvorming oorspronkelijk bood, leiden dus tot effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden in de directe omgeving van het plangebied. Dit is aangetoond met doorrekenen van het worstcase alternatief ten opzichte van het huidige gebruik, in lijn met de onderzoeksstrategie die gold op het moment dat het onderzoek in de MER begon. Op basis van eenzelfde vergelijking is aangetoond dat de inzet van techniek, gebruik makend van de in het plan op te nemen verbale regeling, mogelijkheden biedt om tot ontwikkeling te komen zonder dat er sprake zal zijn van een toename van de depositie van verzurende en eutrofiërende stoffen in de kwalificerende habitats. **Het effect is daarmee neutraal (0).**

Verschil ten opzichte van de autonome ontwikkeling

In de onderstaande tabellen zijn de effecten op de depositie vergeleken ten opzichte van de autonome ontwikkelingen zoals die in 2013 worden voorgeschreven door het Besluit huisvesting. In de autonome ontwikkeling is er dus al wel sprake van een zekere daling van de emissie omdat nog niet alle stallen voldoen aan de grenswaarde uit het besluit huisvesting. Dat verklaart dat de afname van de depositie ten opzichte van de autonome ontwikkeling iets minder is dan de afname ten opzichte van de huidige situatie.

Tabel 5.16 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Schoorlse Duinen (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Schoorlse Duinen		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verschil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	150	0	0
+	1-10	574	466	0
+	0-1	0	239	675
-	0-1	0	19	49

Tabel 5.17 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen het Zwanenwater (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Zwanenwater		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verschil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	0	0	0
+	1-10	646	315	0
+	0-1	0	331	346
-	0-1	0	0	300

Tabel 5.18 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen het Noordhollands Duinreservaat (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Noordhollands Duinreservaat		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verschil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	97	0	0
+	1-10	4369	1973	0
+	0-1	44	2510	1861
-	0-1	0	27	2649

Tabel 5.19 Arealen kwalificerend habitat (in hectare) binnen de Eilandspolder (ten opzichte van het huidige gebruik): inzicht in de toe- / afname van de depositie bij de verschillende alternatieven en scenario's daarop

Noordhollands Duinreservaat		Worstcase alternatief	Doorgerekende scenario's binnen het planalternatief	
Toename / afname	Verschil in depositie (mol/ha/jaar)	(gebaseerd op het voorontwerp bestemmingsplan)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 50% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)	Realisatie van groenlabel stallen met een vulgraad van 20% op bouwvlakken van 1,5 ha (variant op scenario 4 uit bijlage 5)
+	>10	0	0	0
+	1-10	523	172	0
+	0-1	0	351	413
-	0-1	0	0	110

5.6.4 Effecten vanuit de glastuinbouw

In paragraaf 5.6.1 is vastgesteld dat zonder maatregelen, uitbreiding van glastuinbouw niet zonder meer mogelijk is. Een geaccepteerde maatregel is, op basis van Nb-wet artikel 19kd, binnen een project de depositie te salderen. De onderzoeksvraag die voor ligt is of er in het plangebied voldoende salderingsmogelijkheden zijn die, door de ondernemers die op basis van dit plan vergunning aanvragen voor het bebouwen van (een stukje van) de resterende percelen, kunnen worden opgevoerd ten behoeve van een dergelijke saldering.

Daartoe is eerst een analyse gemaakt van de uitbreidingsmogelijkheden. Er is op dit moment 8,5 ha glastuinbouw in gebruik en er is op 2,5 ha de mogelijkheid om nieuwe glastuinbouw in gebruik te nemen. Deze 2,5 hectares bestaat grotendeel uit kleine stukjes resterend bouwvlak waarop het nog mogelijk is om nieuwe kassen te bouwen.

Vastgesteld is dus dat er binnen het plangebied ruimte is voor een uitbreiding van maximaal 30 % ten opzichte van de huidige situatie. Vanuit historisch perspectief zal deze uitbreiding plaatsvinden, in het kader van de schaalvergroting en modernisering in dit deel van de sector, in combinatie met het renoveren van oude / verouderde kassen.

De onderzoeksvraag die rest is of het glastuinbouwgebied in het plangebied voldoende “salderings-capaciteit” in zich heeft om het volledig volbouwen van de resterende capaciteit mogelijk te maken. Uitbreiding van glastuinbouw kan, als alle restruimte zou worden volgebouwd, zorgen voor $2,5 \times 2,5 = 6,3$ ton extra NO_x emissies per jaar. Een dergelijke ontwikkeling is alleen mogelijk als deze saldeerbaar is. Om de maakbaarheid van het plan te beoordelen hebben wij ons beperkt tot een onderzoek naar de saldeerbaarheid binnen het plangebied. Uitgaande van het in paragraaf 4.8 aangehaalde BBT-document gaan wij ervan uit dat bij het vervangen en vernieuwen van oude kascomplexen, er sprake zal zijn van 50 % emissiereductie. Een voorzichtige schatting gaat ervan uit dat op 1/3 van het nu bebouwde areaal er sprake is van een dusdanig verouderde installatie dat deze halvering van de emissie haalbaar is. De totale salderingscapaciteit in het plangebied zou dan $0,333 \times 8,5 \times 2,5$ is ongeveer 7 ton/jaar zijn. Dit is iets meer dan de extra emissies die voort zouden kunnen komen uit het volbouwen van de resterende 2,5 ha met kassen. Het **effect is daarmee neutraal (0)**.

Daarom luidt de conclusie dat er binnen het plangebied voldoende te saneren kassen aanwezig zijn om het, binnen het plangebied, mogelijk te maken dat alle nu nog beschikbare restruimte wordt volgebouwd.

Overigens moet daarbij nog worden opgemerkt dat op een deel van de restruimte weliswaar de bestemming glastuinbouw rust, maar dat deze percelen nu in gebruik zijn voor andere functies die een goede bedrijfsvoering ondersteunen. Het volbouwen van alle restruimte is planologisch wel mogelijk, maar zou tot onwerkbaar bedrijfssituaties leiden. Dit versterkt de redenering dat er binnen het plangebied voldoende areaal verouderde kassen aanwezig is om deze in te zetten als “wisselgeld” bij het ontwikkelen van nieuwe kassen.

5.7 Conclusies passende beoordeling Natura2000-gebieden

Het ontwerpbestemmingsplan Landelijk gebied Opmeer is wat betreft de bescherming van Natura2000-gebieden redelijkerwijs uitvoerbaar, doordat in de planregels een voorwaardelijke verplichting is opgenomen, ook wel aangeduid als een “verbale regeling” of een “vangnet constructie”.

De gebieden zijn gepast bestemd. Ontwikkelingsmogelijkheden zoals uitbreiding van de bebouwing op vigerende agrarische bouwvlakken en recreatief medegebruik, leiden naar verwachting niet tot (significant) negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen. Het effect op Natura2000-gebieden is dus als ‘neutraal’ beoordeeld.

5.8 Conclusie met betrekking tot het thema natuur

Met betrekking tot het thema natuur, leidt het bestemmingsplan niet tot onaanvaardbare effecten op beschermde natuurwaarden. **Het effect wordt als neutraal (0) beoordeeld.**

6 Milieueffecten overige thema's

In het vorige hoofdstuk beschreven wij de effecten voor natuur. Dit hoofdstuk geeft de effecten voor de andere thema's weer. Voor de effectbepaling ontleen wij toetsingscriteria aan de in het bestemmingsplan geformuleerde doelen. Daarnaast gebruiken wij de sectorale wetgeving.

6.1 Methodiek effectenonderzoek

De milieueffecten hebben betrekking op het plan- en studiegebied. De reikwijdte van het studiegebied kan per aspect verschillen. Om effecten correct te kunnen bepalen, moet eerst een goede referentiesituatie worden vastgelegd. De referentiesituatie betreft de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Deze zijn eerder in hoofdstuk 3 al globaal beschreven. In dit hoofdstuk wordt voor elk milieuaspect de meer specifieke referentiesituatie toegelicht.

6.2 Beoordelingskader

In tabel 6.1 is uiteengezet op welke aspecten het onderzoek zich heeft gericht en welke criteria daarbij zijn gehanteerd.

Tabel 6.1 Beoordelingskader

Aspect	Criterium	Beoordeling
Landschap	Landschappelijke kwaliteit. Mate van aantasting of versterking van de landschappelijke identiteit, het landelijke karakter en verscheidenheid in de verschillende deelgebieden, zowel visueel-ruimtelijk als cultuurhistorisch gezien	Kwalitatief
Cultuurhistorie	Cultuurhistorische waarde. Aantasting of behoud waardevolle cultuurhistorische structuren, clusters en elementen	Kwalitatief
Archeologie	Archeologische waarde. Aantasting of behoud van de archeologische waarden	Kwalitatief
Water	Voorkomen aantasting veerkracht watersysteem en aantasting waterbergend vermogen	Kwalitatief
Verkeer	Knelpunten binnen verkeersstructuur als gevolg van planuitvoering en verkeersveiligheid	Kwalitatief
Woon en leefmilieu	Overschrijdingen grenswaarden en opvallende verslechtingen van 'geluid-, geur- en luchtkwaliteitsniveaus. Kwalitatieve beschouwing lichthinder en effecten van veehouderijen op gezondheid luchtkwaliteit, geur en zoönosen ⁴³)	Kwalitatief

⁴³ Een zoönose is een ziekte die kan worden overgedragen van dieren op mensen, denk aan Q-koorts of MRSA

6.3 Landschap

6.3.1 Inleiding

Deze paragraaf beschrijft naast de landschappelijke karakteristiek van het plangebied de mogelijke effecten op die karakteristiek ten gevolge van de ontwikkelingen zoals deze in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Hierbij wordt uitgegaan van de worstcase-situatie.

6.3.2 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

In het plangebied komt voornamelijk één landschapstype voor, te weten het oude zeekleilandschap. Alleen het meest noordelijke deel van het plangebied, direct ten zuiden van de West Friese Omringdijk valt onder het landschapstype: droogmakerijen. Een landschapstype is een karakteristieke combinatie van landschapskenmerken en -elementen die in een bepaalde samenhang voorkomen.

Oude zeekleilandschap

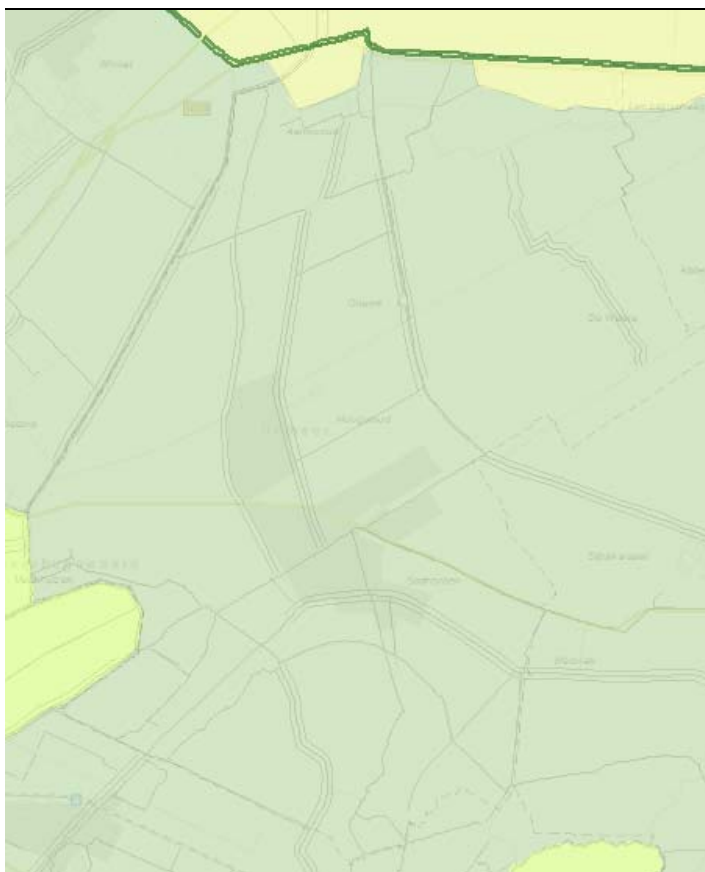
De gemeente Opmeer valt evenals het overgrote deel van het plangebied onder de landschapstypologie van het "oude zeekleilandschap". In het Holocene vond opslibbing van zand en klei plaats, waardoor kwelders en geulruggen ontstonden. Op deze kwelders en langs de kleinere geulen woonden al in het Neolithicum mensen. Er zijn dan ook in West-Friesland nog veel archeologische resten uit de prehistorie te vinden. De oude getijdengeulen zijn als verhogingen in het oude zeekleilandschap nog te zien in het landschap. Later werd het gebied bedekt met veen. De lintdorpen in het landelijk gebied van Opmeer zijn kenmerkend voor het gebied en zijn ontstaan in de tijd van de ontginning van het veen (vanaf circa 1.000 na Chr.). Tussen Opmeer en Spanbroek ontstond de eerste industriële bedrijvigheid die voorzag in de agrarische behoeftes. De agrarische activiteiten zijn nog steeds kenmerkend voor het landelijk gebied van Opmeer. Er is een sterk rationele verkavelingsstructuur ten noorden van de lijn Hogeweg / A.C.deGraafweg. De verkavelingsstructuur aan de zuidkant van deze lijn, rond het buurtschap Wadway, is meer radiaal. Het landschap is hier halfopen. Het oude zeekleilandschap valt onder te verdelen in een aantal landschappelijke subtypen:

- De grote kreekruggen vormen de hoogste delen van het gebied met NAP hoogtes tot rond 0. Vrijwel alle recentere bebouwing (Middeleeuwen tot heden) is op de kreekruggen gesitueerd. Achter de oude boerderijen liggen de tuineerdgronden, de zogenaamde Middeleeuwse cultuurgronden
- De zandrug van Zandwerven is voor een groot deel opgebouwd uit grof zand. Veel zand is reeds afgegraven
- Het gebied net ten zuiden van de West-Friese Omringdijk en ten noorden van Aartswoud is aangetast door dijkdoorbraken. Kolken en braken zijn later weer ingepolderd
- De flanken (gebieden met "holle-bollige" percelen) liggen aan weerszijden van de grote Kreekruggen. Karakteristiek voor deze gebieden is de afwisseling van kleiige kommen en zavelige kreekkruggetjes. Door de greppels wordt het 'holbolle' effect versterkt. Percelen die in dit gebied liggen zijn de laatste jaren veelal geëgaliseerd
- Polder De Kaag (De Lage Hoek) met een ligging van 1,5 tot 2 m. - NAP. De bodem is kleiig tot zavelig

West-Friese Omringdijk

De West-Friese Omringdijk vormt de noordelijke grens van het plangebied en is een karakteristiek landschapselement in het West-Friese landschap. In het jaar 1000 werd begonnen met de aanleg van de West-Friese dijk, zodat de bewoners in het gebied beschermd waren tegen stormvloeden en springtij. In de dertiende eeuw gaat men de afzonderlijke bedijkte gebieden met elkaar verbinden. Omstreeks 1300 is de West-Friese Omringdijk gesloten. Met de aanleg van de dijk was de dreiging van het water niet voorgoed geweken. De dijk brak nog op verschillende punten door, veelal door onvoldoende onderhoud aan de dijk. Het huidige tracé van de dijk is zuidelijk van het oudere tracé aangelegd. Ook na de aanleg van deze inlaagdijk heeft het gebied erachter nog te lijden gehad van het zeewater. Hierop duidt de afwijkende verkaveling aan de noordzijde van het gemeentelijk grondgebied, alsmede de namen Braakpolder en Weelpolder (een braak of weel is een dijkdoorbraak). Voor de inpoldering (windpoldermolens), maar ook voor het malen van koren waren molens nodig. Enkele hiervan zijn nog steeds in het landschap terug te vinden.

De landschappelijke karakteristiek van het landelijk gebied van Opmeer wordt bepaald door de karakteristieke verkavelingspatronen, de lintbebouwingen, de openheid en het voorkomen van zogenaamde inversieruggen (een vroegere kreek opgevuld met zand, dat langzamer inklonk dan de omgeving).

Randvoorwaarden

De bovengenoemde landschappelijke openheid wordt op de verbeelding opgenomen met de functieaanduiding 'agrarisch met waarden - openheid' of 'agrarisch met waarden - openheid en reliëf'. Het bestemmingsplan laat binnen een bouwvlak waar sprake is van agrarische bedrijvigheid als hoofdactiviteit andere activiteiten toe (ondergeschikte nevenactiviteiten). Geregeld is dat dit "andere gebruik" door de visuele aspecten, zoals buitenstalling, reclame-uitingen en technische installaties, het landelijk karakter van de omgeving niet onevenredig mag aantasten. Zo moet de aanvrager ter onderbouwing een beplantingsplan overleggen en ter bewerkstelling van een redelijke visuele inpassing van een en ander in het landschap kunnen eisen worden gesteld betreffende situering en afscherming door beplanting of anderszins.

Effecten op landschap ten gevolge van nieuwvestiging bouwvlakken

In het voorontwerpbestemmingsplan wordt de nieuwvestiging van agrarische bedrijven mogelijk gemaakt via de toepassing van de binnenplanse afwijkingsbevoegdheid. Het oppervlak is maximaal 1 hectare bij de bestemming 'agrarisch met waarden - openheid' en 2 hectare in het overige deel van het plangebied. Nieuwvestiging wordt alleen toegestaan bij grondgebonden veehouderijen en is niet mogelijk binnen de 'kernrandzone', welke is gelegen is rond de kernen. Dit om te voorkomen dat het leefmilieu in de aangrenzende kern met overwegend woonbebouwing wordt aangetast. De mogelijkheid tot nieuwvestiging van agrarische bedrijven kan leiden tot verdere verdichting en verstening van de bebouwingslinten en versterking van de karakteristieke openheid. Al met al wordt het effect van nieuwvestiging als **licht negatief (0/-)** beoordeeld.

Intermezzo ruimtelijke kwaliteit

Bekend is dat de beëindiging van bedrijven, het introduceren van nieuwe functies en schaalvergroting een grote ruimtelijke impact kunnen hebben. De verkenning van Vogelzang e.a. (2010) voor bijvoorbeeld veenweidegebied Laag Holland, laat zien dat ook in kwetsbare landschappen schaalvergroting geen beperking hoeft te zijn voor de omvang van de bouwblokken. Als er ten minste aandacht is voor de ruimtelijke kwaliteit. Denk hierbij aan inpassing in het landschap, vormgeving van stallen en schuren en de inrichting van boerenerven.

Maatregel in ontwerpbestemmingsplan

Ook in het ontwerpbestemmingsplan wordt de nieuwvestiging van agrarische bedrijven mogelijk gemaakt via de toepassing van de binnenplanse afwijkingsbevoegdheid. Het oppervlak is maximaal 1 hectare bij de bestemming 'agrarisch met waarden - openheid'. Bij het overige deel van het plangebied is de oorspronkelijke uitbreiding van 2 hectare verkleind naar 1,5 hectare. Ook dit kan leiden tot een verdere verdichting en verstening van de bebouwingslinten en versterking van de karakteristieke openheid. Daarmee blijft het effect **licht negatief (0/-)**.

Effecten ten gevolge van uitbreiding van bouwvlakken

Aan uitbreiding van agrarische bouwvlakken in het agrarisch gebied met waarden worden kwaliteitseisen verbonden. Zo mag de landschappelijke openheid niet onevenredig worden aangetast. Met betrekking tot de uitbreiding van het agrarisch bouwvlak binnen de bestemming 'agrarisch' zijn geen aanvullende kwaliteitseisen opgenomen als het gaat over de landschappelijke inpassing. De mogelijkheid tot uitbreiding van het bouwvlak voor grondgebonden agrarische bedrijven in het gehele plangebied met uitzondering van de kernrandzone leidt tot verdere verstening van het landelijk gebied en dan met name de bebouwingslinten. Dit heeft een **licht negatief effect (0/-)** op de openheid van het landschap.

Effecten nevenfuncties en recreatie

Nevenfuncties worden op het agrarisch bedrijf mogelijk gemaakt, mits het oppervlak bedrijfsbebouwing niet wordt vergroot en het landelijk karakter van de omgeving niet onevenredig wordt aangetast. Als gevolg van deze voorwaarden, waarbij aanvullende eisen gesteld kunnen worden voor wat betreft de landschappelijke inpassing, zullen de nevenfuncties niet leiden tot effect op het landschap. Dit geldt ook voor het kamperen bij de boer. Hiervoor worden in het bestemmingsplan middels een omgevingsvergunning 15 stapplaatsen toegestaan, met de aanvullende eis de camping landschappelijk wordt ingepast. Dit leidt tot een **neutraal effect (0)** op de landschappelijke karakteristiek.

Effecten glastuinbouw

De glastuinbouwsector kenmerkt zich door een beperkt aantal (minder dan 10), relatief kleine kassencomplexen met een beperkte hoogte. Er is geen sprake van een aaneengesloten glastuinbouwgebied. De bedrijven liggen solitair in het landschap. Wel is het zo dat in de omgeving van Hoogwoud er sprake is van een zekere concentratie. Op dit moment is er in het plangebied ongeveer 8,5 ha in gebruik als glastuinderij. De uitbreidingsmogelijkheden, binnen het plangebied, omvatten ongeveer 2,5 ha.

Al met al kan het ontwerpbestemmingsplannen leiden tot een beperkte toename aan glas ten opzichte van de referentiesituatie op verschillende locaties verspreid door het plangebied. Er gelden enkele beperkende voorwaarden, zoals dat de kassen uitsluitend mogen worden gebouwd op gronden, die, hetzij direct, hetzij indirect -via tussenliggende, reeds met kassen bebouwde gronden- grenzen aan het betreffende bouwvlak. Er worden geen concrete landschappelijke eisen of randvoorwaarden aan de uitbreidingsmogelijkheid verbonden. Dit leidt tot een **licht negatief effect (0/-)** op de landschappelijke karakteristiek als gevolg van de verdere verdichting van de karakteristieke bebouwingslinten op de kreekruigen en de verdere egalisering van hoogteverschillen in het landschap.

Niet-agrarische bestemmingen in voormalig agrarisch bouwvlak

Het vestigen van wonen of niet agrarische functies (categorie 1 of 2 bedrijven) binnen een voormalig agrarisch bouwvlak is onder voorwaarden in het bestemmingsplan toegestaan. Hiervoor geldt het gemeentelijke VAB-beleid, waarbij in de planregels van het bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer is opgenomen dat functiewijziging alleen voor specifieke bedrijfstypen is toegestaan. Van belang voor het effect op landschap is de bepaling dat het totaal oppervlak, evenals de bouwhoogte, niet mag toenemen ten opzichte van de oorspronkelijke situatie. Aan de ruimtelijke inpassing van eventuele nieuwe activiteiten binnen het bouwvlak worden echter geen eisen gesteld. Daardoor is per saldo sprake van een **licht negatief effect (0/-)**.

Maatregel in ontwerp bestemmingsplan

Bij de realisatie van nieuwe bedrijfsgebouwen / bijgebouwen dient door middel van een inrichtingsplan aangetoond te worden dat sprake is van een goede landschappelijke inpassing en een toename van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied conform de richtlijnen uit de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie/ het Handboek Ontwikkelen met Ruimtelijke Kwaliteit (provincie Noord-Holland). Deze maatregel is positief voor het aspect landschap, waarmee het **effect neutraal (0)** wordt.

6.3.4 Conclusie effectbeschouwing landschap (en mitigerende maatregelen)

Het agrarisch gebruik van vrijwel het gehele plangebied is in eerste instantie toegespitst op bestendiging van of verbetering van productieomstandigheden van de bestaande bedrijven. Het plan dient daartoe de nodige ruimte te creëren ten aanzien van bebouwings- en gebruiksmogelijkheden van bouwpercelen en gronden' (bron: Ontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer). Deze keuze vertaalt zich, als het gaat om de mogelijkheden voor nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven, naar een overall **licht negatief effect (0/-)** op de landschappelijke karakteristiek van Opmeer. Deze negatieve effecten kunnen voor een deel gemitigeerd worden door (beeld)kwaliteitseisen te stellen aan de inrichting van het erf, onder andere bij nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bebouwing (zoals bij het realiseren van paardenbakken en kampeervoorzieningen), dan wel door de eis op te nemen dat de ontwikkeling geen onevenredige aantasting mag opleveren voor het landschap. Voor de functies wonen en niet-agrarische bedrijvigheid is dit al wel meegenomen in de bestemmingsplanregels. Door het verplicht stellen van een inrichtingsplan voor alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied kunnen negatieve effecten worden beperkt.

6.4 Cultuurhistorie en archeologie**6.4.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling cultuurhistorie**

Aan het verkavelingspatroon en het patroon van wegen, waterlopen, bebouwingslinten en beplantingen (beschreven in paragraaf 6.3 Landschap) kan de ontginningsgeschiedenis van het plangebied worden afgelezen. De huidige patronen dateren deels nog uit de ontginningsfase. Daardoor vertegenwoordigen deze patronen een grote historisch-geografische waarde. Het landelijk gebied van de gemeente Opmeer ligt in een waardevol en gaaf veenontginningslandschap van middeleeuwse oorsprong.

Het wordt gekenmerkt door de vele bebouwingslinten en de lange opstreckende verkaveling met een enigszins onregelmatig patroon van sloten en dwarssloten en is van zeer hoge waarde.

Een groot deel van de bebouwing in het landelijk gebied bestaat uit lintbebouwing. Dit type dorpen komt in Noord-Holland het meeste voor. Vanaf het lint zijn er doorzichten naar het open, kleinschalige landschap met zijn onregelmatige verkavelingsstructuur. De lintbebouwing van Opmeer, Hoogwoud, de Weere, Tropweere en Zandwerven is waarschijnlijk ontstaan in de 12^e of 13^e eeuw. Op veel plaatsen is de slagenverkaveling uit de tijd van de eerste ontginningen intact gebleven en zijn de oude kreekruigen nog aanwezig en zichtbaar. Door de aanwezigheid van deze kreekruigen is het gebied van oudsher bewoond. In de 13^e eeuw werd ook al begonnen met de aanleg van de Westfrieze Omringdijk om het gebied minder kwetsbaar te maken voor overstromingen.

In de eeuwen daarna bleef het droog houden van het gebied een belangrijke rol spelen. Vanaf de 15^e eeuw gebeurde dat met windpoldermolens. Een aantal daarvan is nog zichtbaar in het landschap, zoals De Lastdrager. Tot het begin van de 20ste eeuw waren visserij en veeteelt de belangrijkste economische sectoren in Opmeer. Na de Tweede Wereldoorlog werd de tuinbouw een steeds belangrijke sector.

Waardevolle cultuurhistorische elementen

De Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie (zie figuur 6.2) van de provincie Noord-Holland biedt inzicht in cultuurhistorische en archeologische waarden binnen het plangebied. In het plangebied zijn veel bouwhistorisch waardevolle objecten gelegen. Het gaat om circa 35 rijks- en provinciale monumenten en tientallen bouwhistorisch waardevolle stolpboerderijen en enkele molens.

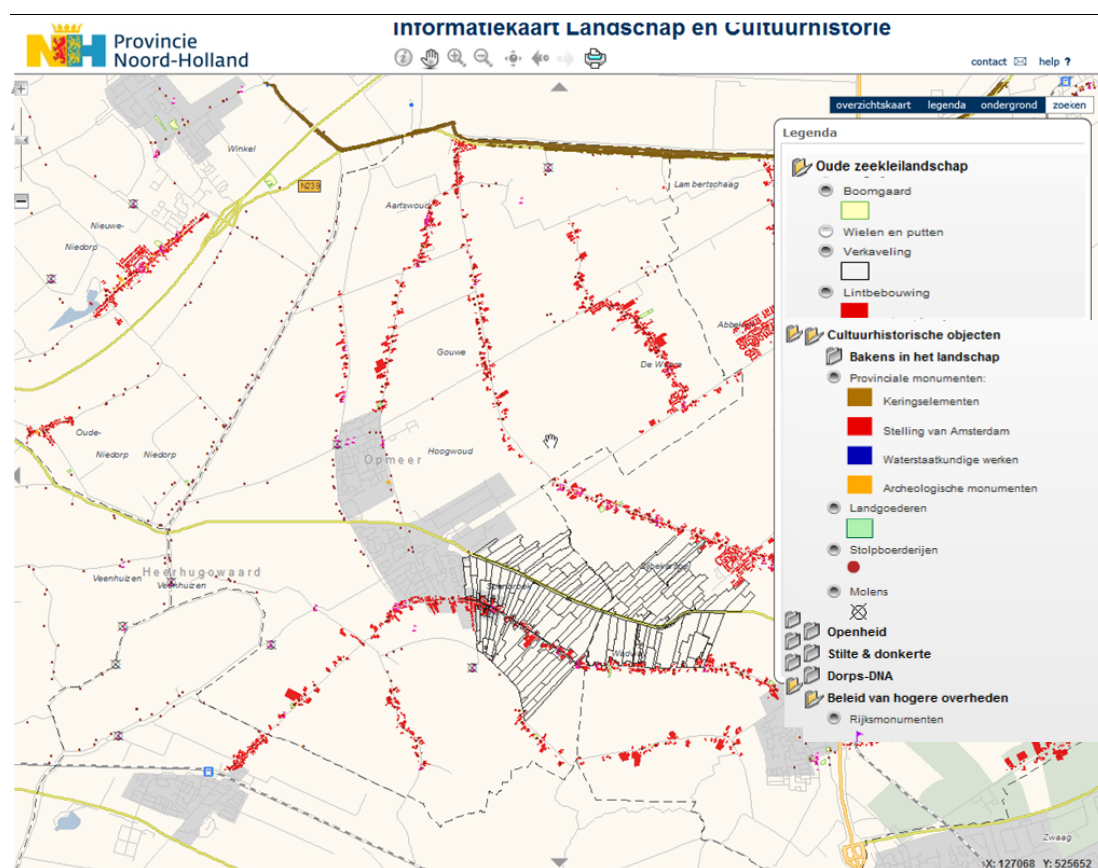
Verspreid over het plangebied zijn vele stolpboerderijen aanwezig met een grote cultuurhistorische waarde. Stolpboerderijen zijn vierkant boerderijen met een hoog piramidevormig dak. Dit type boerderijen komt vooral veel voor in Noord-Holland.

In het plangebied komt een vijftal molens voor. Deze zijn allen van cultuurhistorische waarde. Het betreft de volgende molens:

1. Koggemolen, Aartswoud
2. Molen van de polder Westerveer, Spanbroek
3. De molen van polder De Kaag, Opmeer
4. De molen van polder De Lage Hoek, Hoogwoud
5. Meelmolen De Lastdrager, Hoogwoud

In het plangebied is volgens de Informatiekaart Landschap en Cultuurhistorie van de provincie Noord-Holland maar een beperkt aantal historisch geografische waardevolle elementen aanwezig. Naast de zeer waardevolle kleiputten, gegraven voor het dijkherstel van de eveneens zeer waardevolle West-Friese Omringdijk, zijn nog enkele historische boomgaarden aanwezig op de hoger gelegen kreekruggen. Het waaiervormige verkavelingspatroon rond Wadway heeft eveneens een historisch geografische hoge waarde.

Ook zijn er verschillende dijken en kades in het plangebied gelegen met een hoge historisch geografische waarde. Een daarvan is de oudste dijk van Nederland; de Westfriese Omringdijk. De dijken leveren zowel in wetenschappelijk als cultuurlandschappelijk opzicht een bijdrage aan de bewonings- en ontginningsgeschiedenis van het gebied.

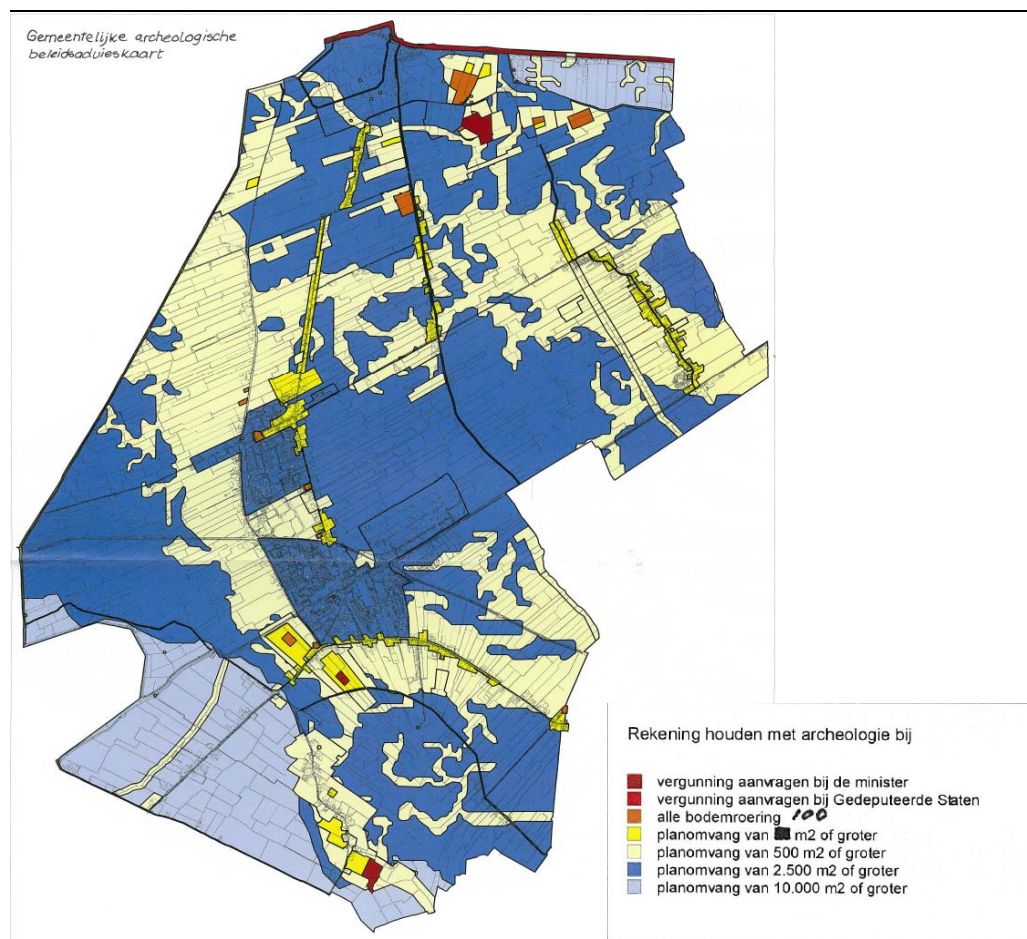
Figuur 6.2 Cultuurhistorische waardenkaart (Bron: provincie Noord-Holland)

6.4.2 Huidige situatie en autonome ontwikkeling archeologie

De archeologische waarden en verwachtingswaarden zijn opgenomen in de archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente Opmeer (zie figuur 6.3). Het overgrote deel van het plangebied kent daarbij een lage tot middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Binnen het plangebied liggen drie archeologische rijksmonumenten en één provinciaal monument. Daarnaast zijn er 14 AMK-terreinen binnen het plangebied gelegen. Deze terreinen kennen samen met de molenplaatsen en de bebouwingslinten een hoge tot zeer hoge archeologische waarde.

Met name de Groetpolder en De Gouw zijn van grote archeologische betekenis vanwege de goed geconserveerde prehistorische nederzettingen. De nederzettingen zijn kenmerkend voor het gebied. In het gebied van De Gouw ligt een waardevol en gaaf veenweidelandschap van middeleeuwse oorsprong. Het wordt gekenmerkt door de vele bebouwingslinten en de lange opstreckende verkaveling met een enigszins onregelmatig patroon van sloten en dwarssloten. De meeste vindplaatsen behoren hier tot de Enkelgrafcultuur (2600-2450 voor Chr.).

De West-Friese Omringdijk is een provinciaal archeologisch monument. Het deel van de West-Friese Omringdijk binnen de gemeente Opmeer is waarschijnlijk rond 1335 na Chr. (Late Middeleeuwen) aangelegd. Het monument is duidelijk zichtbaar in het landschap. De West-Friese Omringdijk is bij Aartswoud deels afgegraven. Direct ten zuiden van de West-Friese Omringdijk ligt een beschermd archeologische monument bestaande uit een aantal kleiputten.

Figuur 6.3 Gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart (Bron: gemeente Opmeer)

6.4.3 Effecten op cultuurhistorie en archeologie

Beoordelingscriteria

- Aantasting / kwaliteitsverbetering waardevolle cultuurhistorische elementen
- Aantasting / behoud van de archeologische waarden

Randvoorwaarden

De bestaande cultuurhistorische waarden zijn als volgt beschermd:

- De karakteristieke openheid wordt planologisch beschermd door de bestemming 'agrarisch met waarde-openheid'
- De cultuurhistorisch waardevolle elementen worden beschermd middels de bestemming Natuur- Cultuurhistorisch waardevol landschapselement

- De stolpboerderijen en overige bouwhistorisch waardevolle gebouwen worden beschermd voor onevenredige aantasting door de aanduiding 'karakteristiek'. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd nadere eisen te stellen aan de plaats en de afmetingen van bouwwerken, voor zover die worden gebouwd binnen een afstand van 30 m tot deze 'karakteristieke' bouwwerken
- De cultuurhistorisch waardevolle molens en omliggende gronden zijn bestemd als 'Molen' met als doel het behoud en herstel van deze molens en bijbehorende biotopen
- De archeologische waarde is vertaald naar een dubbelbestemming Waarde - Archeologie, waarbij de vijf onderzoeksregimes uit het gemeentelijk archeologiebeleid is vertaald naar het bestemmingsplan

Effectbeoordeling cultuurhistorie

De waardevolle cultuurhistorische elementen en structuren kunnen onder druk staan van (grootschalige) economische ontwikkelingen in het landelijk gebied, zoals nieuwe woonclusters of bedrijventerreinen. In het landelijk gebied van Opmeer vindt dit soort ontwikkelingen echter niet plaats. Nieuwvestiging en uitbreiding van (agrarische) bedrijven en functiewijziging van voormalig agrarische bouwvlakken is wel toegestaan. Hierbij dient in de gebieden bestemd als 'Agrarisch met waarde' (openheid dan wel reliëf) sprake te zijn van een inpassing waarbij geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de openheid dan wel het waardevolle reliëf van de inversieruggen. De waardevolle landschapselementen in het plangebied worden specifiek beschermd door de bestemming 'Natuur- Cultuurhistorisch waardevol landschapselement'.

De bouwhistorische waarden in het plangebied kennen voor een belangrijk deel een monumentale status. Dit geldt niet voor alle waardevolle stolpboerderijen en molens. In het bestemmingsplan zijn deze stolpboerderijen echter aangeduid als 'karakteristiek' of als 'stolp', waarbij specifieke eisen gesteld kunnen worden aan de bouw van gebouwen binnen 30 meter van deze karakteristieke bebouwing. De waardevolle molens in plangebied worden specifiek bestemd en zijn ook in het archeologisch beleid van de gemeente als waardevol (2^e categorie) aangegeven. Al met al wordt het effect op cultuurhistorie als gevolg van de ontwikkelingsmogelijkheden die in het bestemmingsplan worden geboden **neutraal (0)** beoordeeld. De specifiek historisch geografisch waardevolle elementen en structuren worden evenals de bouwhistorische waarden in het plangebied afdoende beschermd in het bestemmingsplan en de gemeentelijke erfgoedverordening.

Effectbeoordeling archeologie

Ten aanzien van nieuwvestiging en uitbreiding van bestaande bedrijven is er een kleine kans op aantasting van archeologische waarden. In het bestemmingsplan is een dubbelbestemming en aanlegvergunningstelsel opgenomen voor gebieden met een archeologische verwachtingswaarde, inclusief de verplichting tot archeologisch onderzoek. Daardoor is de kans op aantasting van archeologische waarden zoveel mogelijk beperkt binnen de mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Aantasting van archeologische waarden is aldus niet aannemelijk. De te beschermen waarden zijn opgenomen in de archeologische verwachtingswaardenkaart van de gemeente Opmeer en geregeld in dit bestemmingsplan.

Hiermee is behoud van archeologische gebieden en waarden voldoende geborgd in het voorliggende plan. Het effect wordt als **neutraal (0)** beschouwd.

6.4.4 Conclusie effectbeschouwing cultuurhistorie en archeologie

De effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied Landelijk Gebied concentreren zich op de bovengrondse cultuurhistorie. Het effect op de cultuurhistorie in het landelijk gebied is evenwel neutraal. Dit als gevolg van de borging en bescherming van de cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan en de eisen voor kwaliteitsverbetering die aan agrarische, recreatieve en nieuwbouwwontwikkelingen gesteld worden. De te beschermen archeologische waarden zijn opgenomen in de archeologische verwachtingswaardenkaart van de gemeente Opmeer en zijn geregeld in dit bestemmingsplan. Hiermee is behoud van archeologische gebieden en waarden voldoende geborgd in het voorliggende plan. Het effect op archeologie en cultuurhistorie is **neutraal (0)**.

6.5 Geomorfologie en bodem

6.5.1 Bodemopbouw

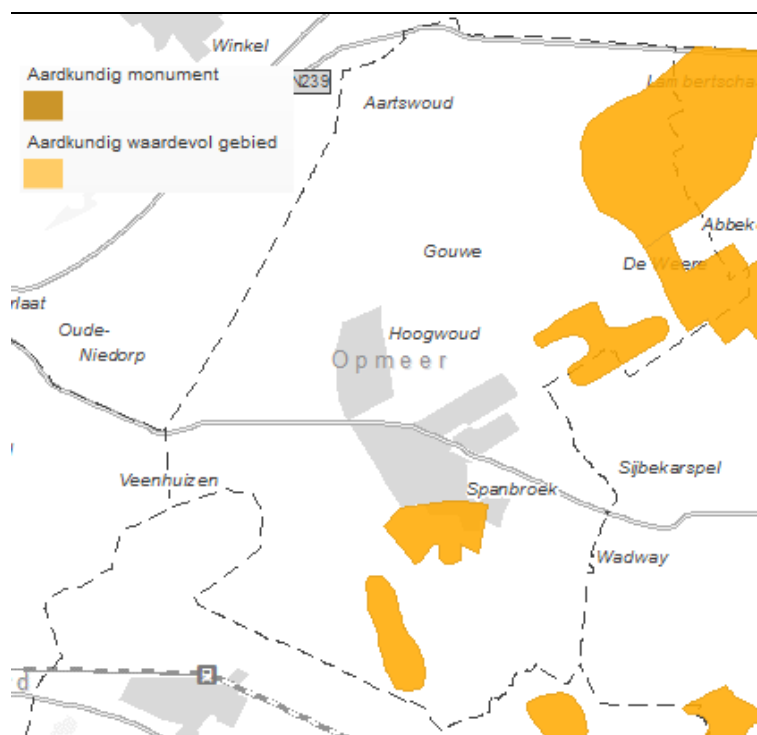
Bodembescherming

De Wet bodembescherming richt zich op de bescherming van de bodem tegen verontreiniging en andere vormen van aantasting. Op grond van de Wet bodembescherming is een ieder die op of in de bodem handelingen verricht en die weet of redelijkerwijs had kunnen vermoeden dat die handelingen de bodem verontreinigen of aantasten, verplicht alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om die verontreiniging of aantasting te voorkomen. Om dit te bereiken worden op grond van de Wet milieubeheer regels gesteld om verontreinigingen door bedrijven te voorkomen.

Bij het opstellen van bestemmingsplannen is de vraag of de aanwezige bodemkwaliteit past bij het huidige of toekomstige gebruik van die bodem en of deze optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd. Het uitgangspunt hierbij is dat aanwezige bodemverontreiniging geen onaanvaardbaar risico oplevert voor de gebruikers van de bodem en dat de bodemkwaliteit niet verslechtert door grondverzet (bijvoorbeeld grondwerkzaamheden).

Omdat het bestemmingsplan verder in hoofdzaak een conserverend plan is, waarin uitsluitend op perceelsniveau kleinschalige ontwikkelingen worden toegestaan, is in het kader van het plan geen nader onderzoek op het gebied van de bodemkwaliteit uitgevoerd.

In het plangebied zijn waardevolle aardkundige waarden aanwezig. Het provinciale beleid is erop gericht de aardkundige waarden in dit bestemmingsplan te behouden en te beschermen door in de regels een specifieke aanlegvergunningstelsel en gebruiksverbodsregeling op te nemen.

Figuur 6.4 Aardkundige waarden
(Bron: Provinciale Milieuverordening Noord-Holland, 2011)

6.5.2 Effecten / resultaten

Gezien de aard en omvang van de ontwikkeling is de impact van het bestemmingsplan op de bodemopbouw beperkt. Het verwijderen, uitbreiden of ontwikkelen van bebouwing heeft weinig invloed op de geomorfologie van het gebied. Het effect is daarom als neutraal (0) beoordeeld.

Het bestemmingsplan voorziet niet binnen alle bestemmingen in een bescherming van de aardkundige waarden, door bodemversturende activiteiten als afgraven, egaliseren en diepploegen enkel middels een omgevingsvergunning mogelijk te maken. Daarmee worden de mogelijk aanwezige waarden onvoldoende geborgd en is sprake van een licht negatief (0/-) effect.

Wat betreft bodemkwaliteit moet bij een nieuwe ontwikkeling conform de wetgeving de kwaliteit van de grond vastgesteld worden middels een bodemonderzoek, dan wel partijkeuring. Wanneer verontreiniging wordt geconstateerd zullen maatregelen worden genomen en indien nodig wordt de grond gesaneerd. De ontwikkelingen in bestemmingsplan zullen geen verder verslechtering van de bodemkwaliteit tot gevolg hebben. Het effect is neutraal (0).

Het overall effect op geomorfologie en bodem wordt als **licht negatief (0/-)** beoordeeld, vanwege een onvoldoende borging van de aardkundige waarden.

Maatregel in ontwerp bestemmingsplan

In het ontwerp bestemmingsplan hebben de aardkundig waardevolle gebied de dubbelbestemming 'Waarde - Aardkundig' gekregen. Dit is gedaan voor de bescherming en veiligstelling van het aardkundig waardevolle reliëf en de geologisch waardevolle opbouw van de bodem. Het overall effect op geomorfologie en bodem is **neutraal (0)**.

6.6 Hydrologie en water

6.6.1 Waterkwantiteit - oppervlaktewater en grondwater

Referentiesituatie

De gemeente Opmeer valt onder het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Het HHNK is in Noord Noord-Holland verantwoordelijk voor het beheer van dijken, water en wegen. Het HHNK heeft een waterbeheersplan. Volgens het waterbeheersplan van het Hoogheemraadschap ligt in het plangebied geen grondwaterbeschermingsgebied, geen waterwingebied en geen 100-jaars aandachtsgebied.

Het Waterplan van de provincie Noord-Holland heeft het motto 'Beschermen, benutten, beleven en beheren'. Provinciale Staten hebben het plan op 16 november 2009 vastgesteld. Het provinciaal Waterplan heeft voor de ruimtelijke aspecten de status van een structuurvisie op basis van de Wet ruimtelijke ordening, waardoor deze overgenomen dienen te worden in het bestemmingsplan Landelijk Gebied. Daarbij gaat het onder meer om het rekening houden met het reserveren van ruimte voor de toekomstige verbetering van primaire waterkeringen en het rekening houden met maatregelen die voortvloeien uit het oplossen van de watertekortopgave.

Grondwater

Met het van kracht worden van de Waterwet heeft het hoogheemraadschap het operationele grondwaterbeheer overgenomen van de provincie. Het hoogheemraadschap is verantwoordelijk voor de vergunningverlening en handhaving voor het rechtstreeks infiltreren in de grond en voor de grondwateronttrekkingen anders dan de onttrekkingen waarvoor de provincie het bevoegd gezag blijft (drinkwatervoorziening, koude- en warmteopslag, industriële onttrekkingen groter dan 150.000 m³ per jaar). Ter bescherming van de zoetwaterbel is het verboden diepe delfstoffen te winnen in het gehele plangebied.

Primaire watergangen

Kenmerkend voor het plangebied zijn de lange rechte sloten. Een deel van de sloten sluit aan op de Langereis. De inrichting, het beheer en onderhoud van watergangen wordt afgestemd op de ruimtelijke functies in het omliggende gebied.

Waterkwantiteit

Voor een toename van het verhard oppervlak hanteert het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier een pragmatische ondergrens van 800 m². Beneden de 800 m² hoeft geen rekening gehouden te worden met compenserende maatregelen. Voor verhardingstoename groter dan 800 m² is een watervergunning benodigd en schrijft het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier compenserende maatregelen voor. Dit is vastgelegd in de Keur. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier bepaalt het compensatiepercentage. Dit is afhankelijk van locatiespecifieke factoren als het polderpeil, toegestane peilstijgingen, drooglegging en bodemgesteldheid. In veel gevallen zal extra ruimte voor water moeten worden gecreëerd. Bij aanleg van nieuwe bebouwing dient ook kritisch te worden gekeken naar de toepassing van uitlogbare materialen.

Waterkeringen

De primaire waterkeringen bieden direct of indirect bescherming tegen overstromingen vanuit het buitenwater van Noordzee, IJsselmeer en het Markermeer. Langs het plangebied loopt één primaire waterkering. Dit is de Westfriesedijk, de Westfriesedijk is onderdeel van het dijkkringgebied Wieringen. Langs de westzijde van het plangebied loopt een regionale waterkering. Dit is een regionale boezemwaterkering. De boezemwaterkering loopt in zuidelijke richting de Berkmeerdijk die ook als waterkering functioneert. Een afsplitsing van de Berkmeerdijk is de Nieuweweg die overgaat in de Hogeweg langs deze wegen ligt de waterkering tot in de bebouwde kom van Opmeer.

Er moet rekening gehouden worden met een vrijwaringszone langs de waterkeringen. Bij primaire waterkeringen gaat om een vrijwaringszone tot 100 meter uit de teen van de waterkering. Bij regionale keringen gaat om een vrijwaringszone tot 50 meter uit de teen.

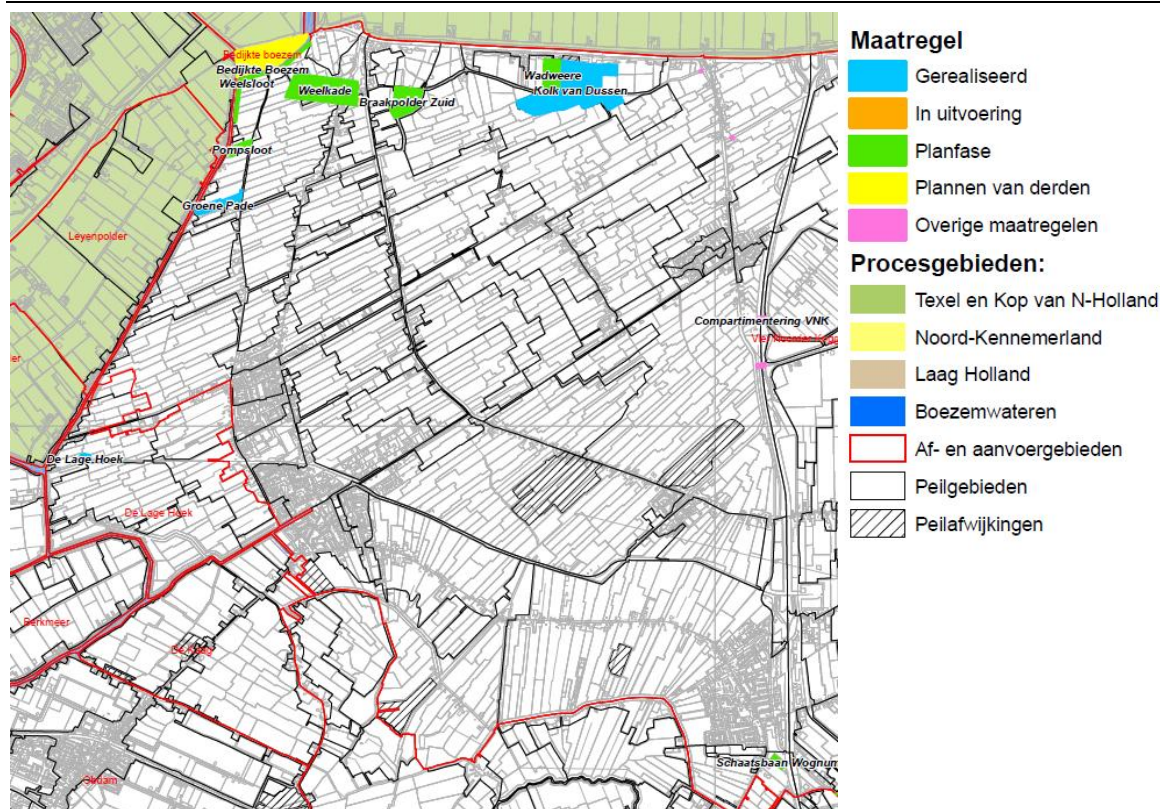
Het teveel aan water in de sloten wordt via gemalen omhoog gepompt naar de boezem. De boezem is een brede watergang. Vanuit de boezem gaat het water, via gemalen of sluizen naar het buitenwater. Via het boezemsysteem kan in droge tijden ook water het gebied worden ingepompt. De boezem is goed in het landschap te herkennen, omdat het iets hoger ligt dan de omringende polders.

Figuur 6.5 Primaire waterkering (donkerblauwe lijn) en regionale waterkering (lichtblauwe lijn) binnen het plangebied en directe omgeving
(Bron: Structuurvisie 2040 provincie Noord-Holland)

Maatregelen

Recentelijk zijn door het hoogheemraadschap verschillende maatregelen getroffen ten behoeve van de waterkwantiteit en -kwaliteit. Een voorbeeld is 'Braakpolder Zuid'. Braakpolder-Zuid ligt in de ecologische verbindingszone tussen het Zwanenwater en het IJsselmeer. Hier is circa 9 hectare van de polder ingericht als droge waterberging.

Figuur 6.6 Overzicht maatregelen in procesgebied West-Friesland (Bron: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier)

Waterberging

Een aantal terreinen in het landelijk gebied van Opmeer is aangewezen voor de berging van water. Dit zijn onder andere de Braakpolder Zuid (zie hierboven) en de Kolk van Dussen. De polder Kolk van Dussen is onderdeel van de EHS. Een deel van het gebied is natter gemaakt, zodat de natuur een impuls krijgt. In een ander deel van het gebied is 0,50 tot 0,70 meter afgegraven om in tijden van extreme regenval onder water te kunnen zetten.

Afvalwater

Het afvalwater binnen het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt gezuiverd in een twintigtal RWZI's (rioolwaterzuiveringsinstallaties). Binnen het plangebied is geen RWZI gelegen. De RWZI Ursem zuivert het rioolwater van de gemeente Opmeer. Door het plangebied loopt een rioolpersleiding. De rioolpersleiding loopt langs de oostkant van de bebouwde kom zuidwestwaarts.

Regenwater moet worden afgevoerd naar het oppervlaktewater. Er dient voorkomen te worden dat potentieel vervuild regenwater afstroomt op het oppervlaktewater. Aparte vermelding verdient de opvang van schoon regenwater, waarbij zoveel mogelijk moet worden afgekoppeld. Het gebruik van uitlogende materialen moet worden voorkomen.

Waterparel

In Noord-Holland hebben veel natuur- en recreatiegebieden een nat karakter. Daarom wordt er een koppeling gemaakt met waterkwaliteit, waterberging, wateroverlast en verdrogingsbestrijding. Als koppeling schade kan toebrengen aan bijzondere (aquatische) natuurwaarden, zal de provincie daarvoor alleen bij uitzondering toestemming geven. Waardevolle natuurgebieden zijn aangewezen als Natura2000-gebied of vallen onder de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Een aantal kleinere oppervlaktewateren zijn door de provincie aangewezen als 'waterparel'. In het landelijk gebied is een waterparel aangewezen. De waterparel 'Deel lange Reis' ligt in ondiep boezemwater.

Dit boezemwater is belangrijk voor de ruimtelijke kwaliteit van het landschap en de natuurwaarde. De oevers moeten ecologisch worden beheerd en ingericht. Bij (her)aanleg van de oeverconstructie moet altijd gekeken worden naar mogelijkheden voor natuurvriendelijke oevers.

Recreatie

De bestaande watergangen die nu reeds voor recreatief medegebruik zijn bestemd, blijven gehandhaafd. Daarnaast bestaat de wens om enkele vaarroutes toe te voegen aan het recreatieve vaarrouthenetwerk. Recreatief medegebruik wordt daarom mogelijk gemaakt op de aangewezen routes, conform de kaart Vaarrouthenetwerk van het recreatieschap West-Friesland. Om de doorvaarroutes te waarborgen wordt een minimale doorvaarhoogte en -breedte opgenomen.

6.6.2 Effecten / resultaten

In het bestemmingsplan Landelijk Gebied worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt, die grondwaterkwantiteit of -kwaliteit zullen aantasten.

De waterlichamen zijn afzonderlijk als water bestemd. Ook de hoofdwatgangen zijn in het bestemmingsplan vastgelegd. De wenselijk geachte bebouwingsvrije zones langs waterwegen en waterkeringen zijn in het plan verwerkt. Ondergeschiedte watergangen, zoals slootjes zijn niet apart bestemd, maar veelal opgenomen binnen de agrarische en natuurbestemming. In het bestemmingsplan hebben de waterbergingsgebieden een planologische verankering gekregen.

De aard en omvang van de beoogde ontwikkelingen in het bestemmingsplan en de impact daarmee op de waterkwantiteit zijn zeer beperkt. Waterneutraal ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt bij de uitbreidingen. Een voorbeeld hiervan is dat het hemelwater in principe wordt afgevoerd naar open water. De uitbreidingsmogelijkheden leiden tot meer vierkante meters verharding in het landelijk gebied in het maximale groeiscenario (i.c. het worstcase alternatief).

Deze verharding dient echter door de initiatiefnemers te worden opgevangen dan wel gecompenseerd. Dit laatste is het geval als het een oppervlak betreft van > 800 m². Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt dit getoetst middels de Watertoets. In het landelijk gebied zijn enkele terreinen aangewezen voor (tijdelijke) waterberging, om een overschot aan water te kunnen bergen. **Het effect op het thema water is neutraal (0).**

6.6.3 Waterkwaliteit - oppervlaktewater en grondwater

Referentiesituatie

Volgens het waterbeheersplan van het Hoogheemraadschap ligt in het plangebied geen grondwaterbeschermingsgebied, geen waterwingebied en geen 100-jaars aandachtsgebied.

Beleid

Binnen het plangebied ligt geen waterwingebied en/of grondwaterbeschermingsgebied.

6.6.4 Effecten / resultaten

In het plangebied wordt niet voorzien in maatregelen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de waterkwaliteit. Er vindt geen emissie plaats van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater mede door het gebruik van vloeistofdicte vloeren bij uitbreiding van bestaande bedrijven. Verder is aangetoond dat er in de reële scenario's op het planalternatief een afname is van de emissie (zie bijlage 5) in het gebied per saldo zal de (grond)waterkwaliteit dus niet verslechteren door toedoen van verzurende stoffen. **Het effect is neutraal (0).**

6.7 Verkeer

6.7.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

De belangrijkste verkeersroute door Opmeer is de A.C. de Graafweg (N241). Deze weg loopt tussen Schagen en de Rijksweg A7. De Rijksweg A7 is de snelste verbinding met de regio Hoorn, de regio Amsterdam en de rest van de randstad. Via de N241 en de N242/245 kan de agglomeratie rond Alkmaar bereikt worden. Aan de noordzijde van de gemeente biedt de N239 een verbinding voor inwoners van Aartswoud met de Rijksweg A7 enerzijds en de N242 richting Heerhugowaard - Alkmaar anderzijds.

De andere drukke oostwest-gerichte weg is de Spanbroekerweg in de richting van Wadway en van Obdam. In de huidige situatie wordt in oostwest-richting de A.C. de Graafweg als gebiedsontsluitingsweg aangemerkt. In noordzuid-richting zorgen de Koningspade - Pade en de Hertog Willemweg voor de gebiedsontsluiting.

De wegen binnen het plangebied zijn naar categorie bestemd conform het Gemeentelijk Verkeers en Vervoers Plan (GVVP), waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen 30 km/u-wegen, 50 km/u-wegen (gemeente), 60 km/u-wegen (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier) en 80 km/u-wegen (provincie).

De capaciteit van het wegennetwerk in het landelijk gebied in relatie tot de huidige verkeersstromen is voldoende. Al met al levert de afwikkeling van verkeer, bijvoorbeeld naar en van (agrarische) bedrijven in het landelijk gebied geen knelpunten op.

In de autonome situatie zal vrijwel geen sprake zijn van een toename van het verkeer ten opzichte van de huidige situatie. Op grond van trendmatige ontwikkelingen wordt bijvoorbeeld verwacht dat de veehouderijsector in de toekomst niet zal groeien. Er zal sprake zijn van stoppers, echter ook bedrijven die willen en door de stoppers kunnen groeien: met andere woorden, het aantal bedrijven zal afnemen, maar de productieomvang zal toenemen binnen de randvoorwaarden die het bestemmingsplan Landelijk Gebied stelt.

Van de productieruimte die bij de stoppende bedrijven vrijkomt, wordt aangenomen dat dit terecht komt bij andere veehouderijbedrijven binnen de gemeente; in dat geval blijft de hoeveelheid te vervoeren vracht ongeveer gelijk.

In de autonome ontwikkeling worden geen (ingrijpende) infrastructurele wijzigingen in het landelijk gebied voorzien die de verkeersintensiteiten of de verkeersveiligheid zouden kunnen doen wijzigen.

6.7.2 Effecten / resultaten

De effecten voor verkeer worden kwalitatief bepaald op basis van expert judgement. Op basis van de ruimte in het bestemmingsplan wordt gezien of er effecten zijn te verwachten voor verkeer. De groei van het agrarisch gerelateerde verkeer in het landelijk gebied is rechtevenredig met de groei van het aantal dieren dat wordt gehouden⁴⁴.

Omdat er in het plangebied geen uitbreiding van intensieve veehouderijen (aantal dierplaatsen) mogelijk is, zijn er geen echte piekmomenten te verwachten. De grondgebonden agrarische bedrijven (met name schapen en melkvee) kenmerken zich namelijk door een gelijkmatiger verkeersaanbod.

De toename van het aantal verkeersbewegingen als gevolg van de uitbreiding of nieuwvestiging van agrarische bedrijven is beperkt en zal voor de capaciteit van de lokale wegen niet tot problemen leiden. Dit geldt ook voor de ontwikkelingsmogelijkheden die worden geboden voor wat betreft nevenfuncties en bij functiewijziging, zoals het vestigen van wonen of niet agrarische functies (categorie 1 of 2 bedrijven) binnen een voormalig agrarisch bouwvlak.

Grootschalige ontwikkelingen worden niet toegestaan in het plangebied, de ontwikkelingsruimte die wordt geboden aan kleinschalige recreatieve voorzieningen kan (in de maximale groei die het voorontwerp biedt) leiden tot een beperkte toename van het aantal verkeersbewegingen.

⁴⁴ Waarbij de aanname wordt gedaan dat de capaciteit van de transportbewegingen minimaal gelijk blijft

De planregels schrijven voor dat in geval van nevenactiviteiten bij een functionerend agrarisch bedrijf of bij functiewijziging, in vergelijking met het agrarisch gebruik geen onevenredig grotere verkeersbelasting op aangrenzende wegen en paden mag ontstaan. Parkeren dient te geschieden op het eigen erf.

Aandachtspunt vormt de verkeersveiligheid op het lokale wegennet. Over het algemeen kan worden gesteld dat, mede gezien de huidige situatie, de verkeersveiligheid in elk van de onderzochte alternatieven adequaat blijft. Op specifieke locaties kunnen echter door plaatselijke schaalvergroting en de toename van het aantal vrachtverkeersbewegingen op de relatief smalle lokale wegen zonder vrijliggende fietspaden onveilige situaties ontstaan. Zowel de intensiteiten van recreatief verkeer als agrarisch verkeer zijn niet van dien aard dat knelpunten verwacht worden. Wel vormt het een aandachtspunt.

De mogelijkheden voor extra recreatieve functies zijn beperkt en het aantal toeristen zal naar verwachting stabiel blijven. De verkeersaantrekkende werking van deze mogelijkheden is daarom beperkt.

Gezien de referentiesituatie is het aannemelijk dat er geen verkeerskundige knelpunten ontstaan en dat de verkeersveiligheid adequaat blijft. **Het effect is neutraal (0).**

6.8 Geluid

Toetsingskader

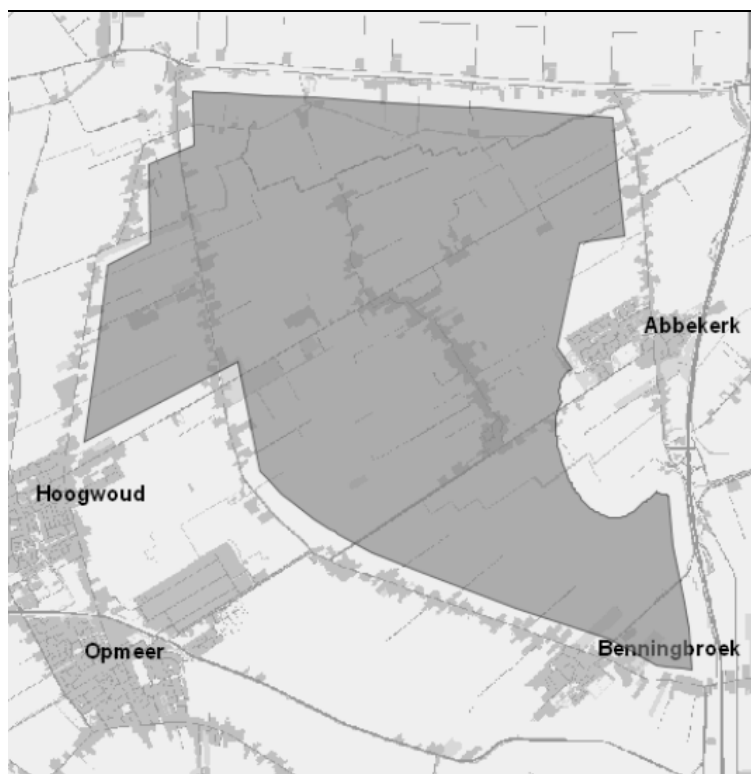
Voor geluid moet onderscheid gemaakt worden tussen het geluid dat afkomstig is van geluidbronnen binnen de inrichtingsgrenzen (vooral ventilatoren, laden en lossen) en geluid afkomstig van verkeer rijdend op de openbare weg (onder andere van en naar de agrarische bedrijven).

Geluid afkomstig van de bedrijven

Geluid direct afkomstig van de agrarische bedrijven is gereguleerd in de Wet milieubeheer (Wm) en valt onder de noemer industrielawaai. Door middel van geluidgrenswaarden afgestemd op de aard van de omgeving wordt voorkomen dat ondervonden hinder bij geluidgevoelige bestemmingen (zoals woningen en scholen) te hoog wordt. Een aantal bedrijven ligt in de huidige en autonome situatie op beperkte afstand van geluidgevoelige bestemmingen. Er is echter geen sprake van knelpunten. Omdat er geen bedrijfsverplaatsingen zijn voorzien zijn er dus geen effecten te verwachten voor het aspect geluid.

Voor eventuele bedrijfsuitbreidingen blijven in principe dezelfde geluidgrenswaarden (en daarmee het invloedsgebied van geluid) van toepassing. Daardoor kan het wel noodzakelijk zijn dat geluidreducerende voorzieningen aan de geluidbronnen getroffen worden om hieraan te kunnen voldoen. Bij nieuwvestiging zal getoetst worden aan de normen vanuit de Wet milieubeheer. Daarmee wordt geborgd dat geen knelpunten kunnen ontstaan. Dit is ook het geval bij functiewijziging van voormalige agrarische bouwvlakken naar bijvoorbeeld een bedrijf.

De provincie heeft 41 gebieden in de provincie aangewezen als milieubeschermingsgebied in de categorie stilte. Een van deze gebieden ligt binnen het plangebied van het bestemmingsplan. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie is vastgelegd dat bij uitbreidingen in het landelijk gebied rekening gehouden moet worden met stilte (art. 15, lid 1c). In het bestemmingsplan is voor het betreffende gebied de aanduiding 'Milieuzone - Stiltegebied' van toepassing. Op gronden ter plaatse van deze aanduiding of op minder dan 30 m van gronden met die aanduiding, mogen niet-bestaande bedrijfs- en andere activiteiten de geluidsbelasting in het stiltegebied niet wezenlijk nadelig beïnvloeden.

Figuur 6.7 Stilgebied in en om het plangebied
(Bron: Atlas leefomgeving, 2013)

Industrielawaai

De Wet milieubeheer regelt dat in een Algemene Maatregel van Bestuur categorieën van inrichtingen zijn aangewezen die in belangrijke mate geluidhinder kunnen veroorzaken. In het Besluit omgevingsrecht zijn deze benoemd. Binnen het plangebied zijn geen lawaaimakers (de zogenoemde voormalige A-inrichtingen) aangewezen.

Wegverkeerslawaaï

Geluid als gevolg van wegverkeer, waaronder het verkeer van en naar de agrarische bedrijven, valt onder het regiem van de Wet geluidhinder (Wgh). Uit de verkeersparagraaf (zie hierboven) blijkt dat de toename van het aantal verkeersbewegingen naar verwachting niet merkbaar zal zijn met betrekking tot de hinderbeleving vanuit het wegverkeerslawaaï.

Op grond van de wet hebben alle wegen een geluidzone met uitzondering van wegen gelegen in een als woonerf aangeduid gebied of wegen waarvoor een maximum snelheid van 30 km/uur geldt. De grootte van zone is afhankelijk van het aantal rijstroken. Zo heeft een weg bestaande uit één of twee rijstroken dat gelegen is in het buitenstedelijk gebied een zone die zich uitstrekt vanaf de as van de weg tot 250 meter aan weerszijden van de weg. De geluidzone is in wezen een onderzoekszone. Worden nieuwe woningen of andere geluidgevoelige gebouwen of terreinen geprojecteerd binnen de zone van een bestaande weg, of wordt een nieuwe weg (met zone) aangelegd, dan zijn burgemeester en wethouders gehouden een akoestisch onderzoek in te stellen naar de geluidbelasting op de gevels van deze geluidgevoelige objecten welke binnen de zone zijn gelegen.

De geluidbelasting op gevels van woningen en andere geluidgevoelige objecten mag niet hoger zijn dan de in de wet gestelde normen. Voor woningen binnen een zone is de ten hoogst toelaatbare geluidbelasting vanwege de weg op de gevel 48 dB. Deze waarde is een voorkeurswaarde. De wet kent een ontheffingsregeling op deze waarde. Deze kan door burgemeester en wethouders worden verleend bij lokale plannen en onder bepaalde voorwaarden.

Het bestemmingsplan biedt onder voorwaarden de mogelijkheid voor woningsplitsing. Woningssplitsing wordt in de Wet geluidhinder aangemerkt als zijnde de realisatie van een nieuwe woning. Dit betekent dat bij de toepassing van de betreffende wijzigingsbevoegdheden vooraf akoestisch onderzoek moet worden verricht om te kunnen beoordelen of aan de wettelijke normen kan worden voldaan. Gezien de huidige situatie is het niet de verwachting dat hiermee knelpunten ontstaan.

6.8.1 Effecten / resultaten

Binnen het plangebied worden geen nieuwe wegen, spoorwegen of bedrijventerreinen aangelegd. Uit de verkeersparagraaf blijkt dat de toename van het aantal verkeersbewegingen op lokale wegen door toedoen van het nieuwe bestemmingsplan naar verwachting niet merkbaar zal zijn met betrekking tot de hinderbeleving vanuit het wegverkeerslawaaï. Ook laat het bestemmingsplan slechts zeer beperkt nieuwe woningbouw of andere geluidsgevoelige functies toe.

Op grond van de Wet geluidhinder hoeft voor dit planstadium geen akoestisch onderzoek te worden uitgevoerd. De planregels schrijven voor dat in geval van nieuwe bouwvlakken of voornemen tot het realiseren van een tweede bedrijfswoning de geluidsbelasting getoetst moet worden.

In geval van vestiging van wonen of niet agrarische functies (categorie 1 of 2 bedrijven) binnen een voormalig agrarisch bouwvlak, dient geborgd te zijn dat de agrarische functie van aangrenzende, niet bij het bedrijf behorende gronden en bebouwing niet belemmerd wordt.

Bij ontwikkelingen binnen het gebied met de aanduiding 'Milieuzone - Stillegebied' dient aangetoond te worden dat de geluidsbelasting in het stillegebied niet wezenlijk nadelig wordt beïnvloedt.

Een overschrijding van de grenswaarden geluid wordt niet verwacht: de geluidsoverlast wordt voornamelijk veroorzaakt door het verkeer. Zoals in paragraaf 6.7 en in deze paragraaf beschreven, zal de toename van het verkeer als gevolg van het bestemmingsplan beperkt zijn. Ook de toename als gevolg van de nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven zal beperkt zijn. **Het effect voor geluid is neutraal (0).**

6.9 Geur

6.9.1 Toetsingskader

Voor de toetsing van mogelijke geurhindersituaties is de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) van toepassing. Deze wet is het toetsingskader voor de milieuvergunning bij geurhinder vanwege dierverblijven. De wet kent diercategorieën waarvoor een geuremissie factor is vastgesteld, zoals vleesvee, varkens, schapen en legkippen. Daarnaast kent de wet diercategorieën, zoals melkrundvee en paarden, waarvoor een vaste afstand geldt tussen het emissiepunt van de stal en een geurgevoelig object, zoals een woonhuis. Daarbij geldt binnen de bebouwde kom een minimale afstand van 50 meter en buiten de bebouwde kom een minimale afstand van 25 meter.

Op basis van de Wgv kunnen sommige veehouderijbedrijven, die niet voldoen aan de nu geldende afstanden tussen de dierenverblijven en geurgevoelige objecten hun veestapel niet uitbreiden. Hierdoor kan op korte of langere termijn het voortbestaan van het bedrijf in gevaar komen. Vaak kan door uitbreiding van de veestapel het bedrijf levensvatbaar worden gehouden.

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) maakt het voor gemeenten mogelijk om via een geurverordening binnen een aangegeven bandbreedte beargumenteerd af te wijken van de geurnormen en afstanden van het Wgv. Het afwijken van deze geurnormen en afstanden moet worden onderbouwd vanuit een ruimtelijke visie op de ontwikkeling van het gebied (geurgebiedsvisie).

In deze geurgebiedsvisie zal naar voren moeten komen dat veehouderijen voldoende uitbreidingsmogelijkheden wordt geboden en een acceptabel woon- en leefklimaat in de woonkernen en nog te ontwikkelen woningbouwlocaties wordt gehandhaafd respectievelijk gerealiseerd.

De gemeente Opmeer heeft een een geurgebiedsvisie (2012) opgesteld met een bijbehorende Verordening geurhinder en veehouderij (vastgesteld 20 december 2012), waar naar wordt verwezen.

Binnen de gemeente worden bij een aantal grondgebonden veehouderijen dieren zonder geurfactor (met een vaste geuraafstand) gehouden waarbij een knelpunt is geconstateerd met de normering zoals die in de Wgh is opgenomen. Voor veehouderijen met dieren met vaste geuraafstanden kan de minimale afstand tussen het emissiepunt van de stal en geurgevoelige objecten met een geurverordening worden teruggebracht van:

- 100 meter naar minimaal 50 meter tot woningen / geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom
- 50 meter naar minimaal 25 meter tot woningen / geurgevoelige objecten buiten de bebouwde kom

Voor een aantal deelgebieden binnen de gemeente zijn enkele voorwaarden gesteld waarbinnen er sprake blijft van een acceptabel leefklimaat voor de omgeving. Een van deze deelgebieden is het Landelijk gebied (buiten bebouwde kom). Daarvoor geldt:

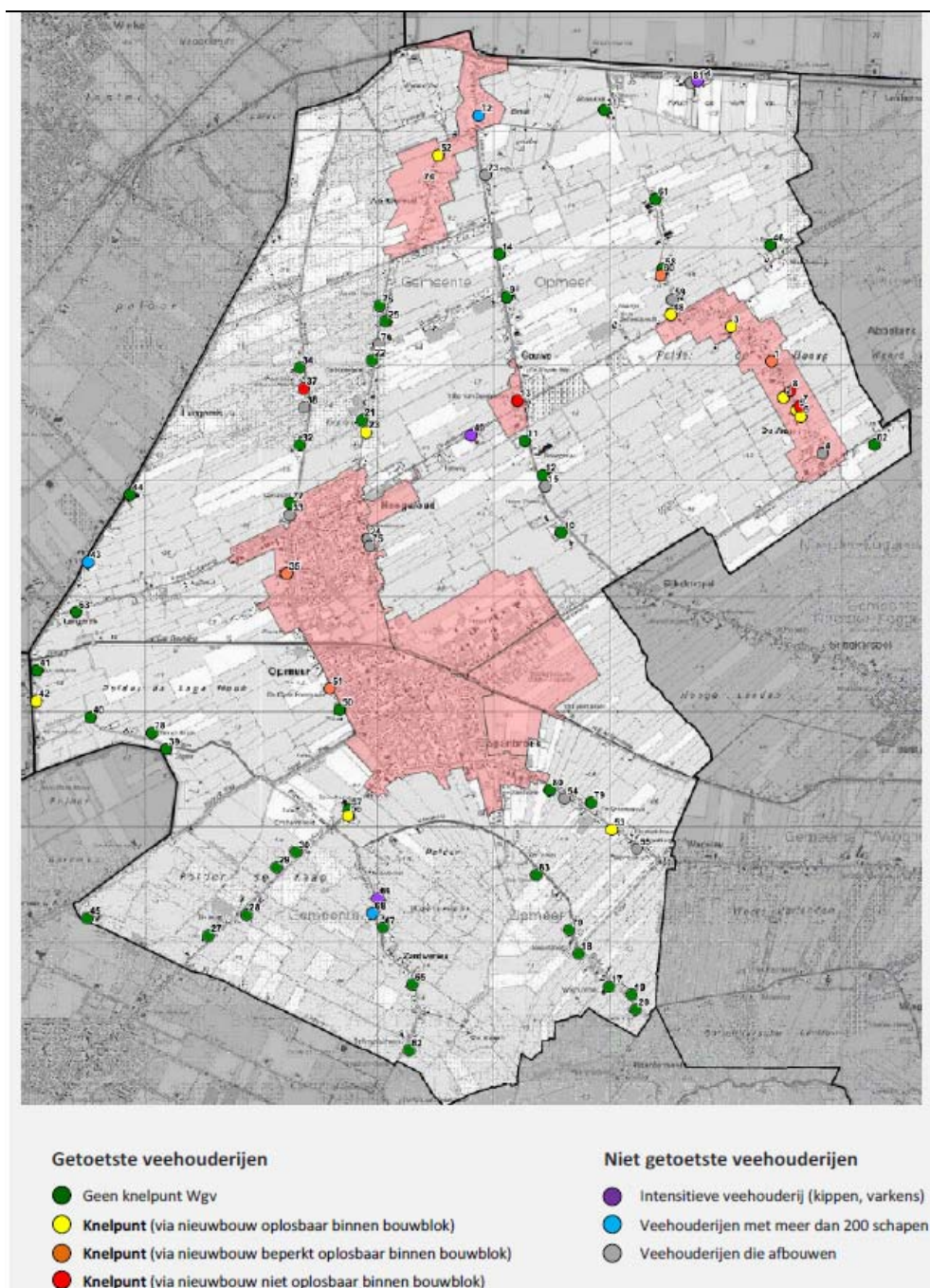
Tabel 6.1 Verkleinde vaste afstand met geurverordening

Locatie geurgevoelige objecten	Minimale afstand gevelstal - gevel GGO	Minimale afstand emissiepunt stal - gevel GGO	Maximaal aantal dieren waarvoor een vaste afstand geldt
Landelijk gebied	25	Van 50 meter verkleinen naar 25 meter ⁴⁵	200 stuks melkrundvee, exclusief vrouwelijk jongvee 340 stuks melkrundvee, inclusief vrouwelijk jongvee 50 paarden 50 landbouwhuisdieren anders dan hierboven vermeld ⁴⁶

⁴⁵ Hierbij wordt uitgegaan van het standstil beginsel. De afstand van het emissiepunt van de bestaande stallen tot de geurgevoelige objecten mag bij uitbreidingen/wijzigingen van de stallen niet verder worden verkleind. Bij de realisatie van nieuwe geurgevoelige objecten mag de afstand tot de dichtstbijzijnde stal niet kleiner zijn dan de afstand tussen de bestaande geurgevoelige objecten en deze stal

⁴⁶ Als de minimale afstand gevel stal -gevel GGO tussen de 25 en 50 meter is gelegen mag het aantal dieren groter zijn dan aangegeven in de tabel naarmate deze afstand groter is. Dit aantal dieren wordt als volgt berekend bij GGO buiten de bebouwde kom: $(\text{minimale afstand gevel stal} - \text{gevel GGO}) / 50 * 2 * (\text{max. aantal dieren in tabel})$. Voorbeeld: minimale afstand gevel dichtstbijzijnde stal - gevel GGO is 60 meter in de bebouwde kom (woongebied met landelijk karakter): er kunnen dan $60/100 * 2 * 200 = 240$ stuks melkrundvee worden gehouden

De situatie met de geurverordening is geografisch weergegeven middels figuur 6.8.

Figuur 6.8 Geografische weergave wel/geen knelpunt vaste afstanden, met geurverordening (Bron: Geurgebiedsvisie, 2012)

6.9.2 Effecten / resultaten

Op basis van de generieke normen uit de Wgv zou er sprake zijn van enkele knelpunten voor wat betreft geur rond grondgebonden agrarische bedrijven op geurgevoelige objecten. De door de gemeente opgestelde Geurgebiedsvisie (2012) komt met adequate voorstellen om een groot deel van de knelpunten weg te nemen.

Het bestemmingsplan biedt agrarische ontwikkelingsmogelijkheden. Bij uitbreiding of nieuwvestiging van agrarische bedrijven zal de daaraan ten grondslag liggende aanvraag worden getoetst aan de vigerende gemeentelijke geurverordening. Er mogen daarbij geen nieuwe knelpunten ontstaan. Bij kleinere stallen (zie dieraantallen in tabel 6.1) is de afstand tussen de stalgevel en het geur gevoelige object minimaal 25 meter, bij grotere stallen minimaal 50 meter. Als gevolg van de geurverordening en de Wgv kan er geen sprake zijn van een toename van het aantal knelpunten. Door de dynamiek in de sector zal de hinder rondom elk van de stoppende bedrijven verdwijnen.

De uitbreiding met nieuwe stallen, ook in de melkveehouderij, gaat veelal gepaard met (vergaande) emissie-reducerende technieken. Deze zijn weliswaar primair gericht op het verminderen van ammoniak, maar hebben ook een gunstig effect op de geuremissies. Daarom is het aannemelijk dat de inzet van techniek er toe zal leiden dat de bestaande geurhinder af zal nemen. Uiteindelijk zal dit er voor geur toe leiden dat in de gehele gemeente de achtergrondbelasting zal dalen. Lokaal kan mogelijk sprake zijn van een geringe toename van de geurbelasting in de buurt van een bedrijf dat verder tot ontwikkeling komt (zolang er wordt voldaan aan de geurverordening en de Wgv, er zal dus nergens een nieuw knelpunt optreden).

Het effect is per saldo neutraal (0).

6.10 Luchtkwaliteit

6.10.1 Toetsingskader voor fijn stof

De luchtkwaliteit wordt in Opmeer bepaald door de achtergrondconcentratie NO₂ en PM₁₀. In de achtergrondconcentraties zijn de bijdrages van de bestaande veehouderijen inbegrepen. In de huidige situatie worden de grenswaarden van fijn stof en stikstofdioxide niet overschreden. Het gaat om fijn stof emissies door met name wegverkeer en landbouw. Ruimtelijk gezien wordt het grootste aandeel veroorzaakt door het wegverkeer. Het aandeel vanuit de landbouw wordt veroorzaakt door fijn stof emissie vanuit de stallen.

In mei 2010 is de Handreiking fijn stof en veehouderijen vastgesteld. Bij de beoordeling van een aanvraag voor een vergunning voor een veehouderij wordt de emissie van fijn stof getoetst aan de grenswaarden uit de Wet milieubeheer. Dit staat in artikel 5.16 van de Wet milieubeheer. Een vergunning voor een oprichting of uitbreiding van een veehouderij kan in principe verleend worden indien er geen overschrijding van de grenswaarden plaatsvindt. Is er toch sprake van een overschrijding, dan kan de vergunning alleen verleend worden indien de luchtkwaliteit door het project niet of niet in betekenende mate verslechterd.

Voor kleinere, meldingsplichtige bedrijven geldt dat de ervaring heeft geleerd dat de fijn stof emissies (ver) beneden de grenswaardes blijven.

Voor fijn stof gelden de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie fijn stof van maximaal 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- Een daggemiddelde concentratie fijn stof van 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, die maximaal 35 dagen per jaar mag worden overschreden

De huidige achtergrondconcentratie fijn stof in het gebied bevindt zich tussen de 20 en 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ en is daarmee redelijk.

Tot 1 januari 2015 gelden voor stikstofdioxide de volgende normen:

- Een jaargemiddelde concentratie fijn stof van maximaal 60 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- Een uurgemiddelde concentratie fijn stof van 300 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, die maximaal 18 keer per jaar mag worden overschreden

De huidige achtergrondconcentratie stikstofdioxide in het gebied bevindt zich tussen de 0 en 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ en is daarmee voldoende, zelfs als in 2015 de norm wordt aangescherpt.

Via een apart traject (zogenaamde inzoomactie) in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) worden fijn stof knelpunten bij veehouderijen opgelost. De knelpunten liggen volledig bij (grotere) pluimveebedrijven. Het pluimvee heeft verhoudingsgewijs namelijk een grotere fijn stof emissie dan andere diersoorten. De bedoeling is dat er vanaf 2011 geen overschrijdingen meer van de grenswaarden bij veehouderijen voorkomen. De mogelijke ontwikkelingen in de gemeente worden getoetst aan de handreiking en het NSL.

In het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is twee jaar geleden een onderzoek gedaan naar fijn stof voor intensieve veehouderijen op landelijke schaal. Er is tijdens dit onderzoek gekeken naar mogelijke knelpunten binnen iedere gemeente. Binnen de gemeente Opmeer zijn destijds geen knelpunten aangetroffen.

6.10.2 Effecten / resultaten

De verwachting is dat per saldo sprake zal zijn van een afname van fijn stof vanuit agrarische bedrijven, mede door de verbeterde filtertechnieken. Het transport van en naar de agrarische bedrijven heeft geen relevant effect op de luchtkwaliteit. Zowel voor bestaande als voor nieuwe situaties (na uitbreidingen) geldt dat de normen voor luchtkwaliteit niet mogen overschrijden. Door het voortschrijden van nabehandelingstechnieken en huisvestingssystemen kunnen eventueel nieuwe knelpunten worden voorkomen. Voor de lokale effecten vanuit de stallen geldt dat deze, met de inzet van de techniek, per dossier mitigeerbaar zal zijn, en op basis van sectorale wet- en regelgeving zal worden gereguleerd.

Grondgebonden bedrijven emitteren in verhouding tot intensieve veehouderijen (waarvan er drie in het plangebied voorkomen) weinig fijn stof. Nieuwe grondgebonden bedrijven hebben een beperkte toename van de fijn stof emissies tot gevolg. De uitbreiding en nieuwvestiging van veehouderijbedrijven (vergroting van het bouwvlak) hangt samen met het aantal bedrijven wat zal stoppen in het gebied. De stikstofdepositie op omliggende gevoelige Natura2000-gebieden is dusdanig hoog dat uitbreiding en nieuwvestiging van bedrijven realistisch gezien alleen mogelijk is wanneer andere bedrijven stoppen (zie hoofdstuk 4). In het geval van functiewijziging zal een agrarische bron vervangen worden door een bedrijf van de categorie 1 of 2 of wonen. Zoals in paragraaf 4.9 is aangetoond is het niet de verwachting dat de luchtkwaliteit hiermee verslechterd ten opzichte van de vigerende situatie.

Gezien de geringe fijn stof toename door een relatief kleine verkeersbijdrage zijn er ook langs de wegen geen effecten te verwachten.

Bij de uitvoering van het nieuwe bestemmingsplan Landelijk Gebied worden geen knelpunt verwacht ten aanzien van de grenswaarden voor de luchtkwaliteit binnen het plangebied. **Het effect is neutraal (0).**

6.11 Lichthinder

In de definities van het Besluit glastuinbouw behorend bij assimilatiebelichting wordt gesproken over een tweetal periodes waar regels voor gelden.

Ten eerste wordt gesproken over de donkerteperiode. De donkerteperiode is de periode van 1 november tot 1 april van 18.00 - 24.00 uur, van 1 april tot 1 mei en van 1 september tot 1 november van 20.00 - 02.00 uur. Ten tweede kennen wij de zogenaamde nanacht. De nanacht is de periode van 1 november tot 1 april van 24.00 tot het tijdstip van zonsopgang en van 1 april tot 1 mei en van 1 september tot 1 november van 02.00 uur tot het tijdstip van zonsopgang.

Als eerste regel in het Besluit glastuinbouw wordt gesteld dat een glastuinbouwbedrijf waarin assimilatiebelichting wordt toegepast aan de bovenzijde een scherminstallatie moet hebben waarmee tenminste 98 % van de lichtuitstraling wordt gereduceerd. Een bedrijf dat alleen in de dagperiode assimilatiebelichting toepast, hoeft dit scherm niet aan te brengen.

Bedrijven die assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van meer dan 15.000 lux toepassen, moeten een scherminstallatie gebruiken en deze volledig gesloten houden in de donkerteperiode en de nanacht. De bedrijven die assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van minder dan 15.000 lux toepassen, moeten in de donkerteperiode hun scherm volledig gesloten houden. In de nanacht moet het scherm eveneens worden gebruikt, maar mag er een kier worden getrokken van 25 % tussen de individuele schermdoeken.

Het is verplicht om van zonsondergang tot zonsopgang lichtuitstraling op een afstand van ten hoogste 10 meter van die gevel tegen te gaan tot 95 %. De gebruikte lampen mogen buiten het bedrijf niet zichtbaar zijn.

6.11.1 Effecten / resultaten

Wanneer aan de bepalingen en de vereiste afstanden uit het Besluit Glastuinbouw wordt voldaan wordt er geen lichthinder verwacht. **Het effect is neutraal (0)**

6.12 Gezondheid

6.12.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Ontwikkelingen in de (intensieve) veehouderij, maar vooral de al lang lopende schaalvergroting en in het bijzonder de ontwikkeling in de richting van megastallen, hebben geleid tot discussies onder omwonenden over de gezondheidsrisico's van de intensieve veehouderij door de verspreiding van zoönosen. Zoönosen zijn infectieziekten veroorzaakt door micro-organismen die kunnen overgaan van dieren op mensen. Door de verschillende griepuitbraken, de recente Q-koortsuitbraak, die samenhangt met het intensief houden van melkgeiten, en de ontdekking van resistente MRSA-bacterie in de veehouderijketen enige jaren geleden, is deze discussie in een stroomversnelling gekomen.

De bedrijfsvoering van het merendeel van de (intensieve) veehouderijen is er in de huidige situatie nog niet op gericht om verspreiding van zoönosen te voorkomen. Ook bestaat er nog veel onduidelijkheid met betrekking tot de verspreidingsmechanismen en de kritische factoren die de kans op verspreiding succesvol kunnen beperken. Ondanks veel recent (literatuur) onderzoek⁴⁷ is er nog geen (landelijk) beleid ontwikkeld dat op het tegengaan van de verspreiding van zoönosen is gericht. Van een autonome ontwikkeling op dit vlak is dan ook geen sprake.

6.12.2 Effecten / resultaten

Zoals in paragraaf 4.6 is omschreven zal er gedurende de planperiode sprake zijn van een behoorlijke dynamiek in de agrarische sector. Veel van de kleinere bedrijven zullen stoppen. Dat betekent dan veel van de mogelijke bronnen van zoönosen zullen verdwijnen en de afstand tussen de bedrijven toe zal nemen.

Daarnaast zal er op de groeiende bedrijven sprake zijn van een toename van de schaalgrote. In potentie is dat een risicofactor: hoe meer dieren er op een korte afstand bij elkaar zijn, des te groter het risico op een uitbraak. Echter, de schaalvergroting gaat ook samen met een vermindering van het aantal dierbewegingen, vooral omdat er op een moderne (intensieve) veehouderij, steeds vaker sprake is van een zo lang mogelijke keten binnen hetzelfde bedrijf. Daardoor wordt het risico van de introductie van ziektekiemen uit andere bedrijven sterk terug gebracht.

⁴⁷ Voor deze paragraaf is gebruik gemaakt van de volgende drie bronnen: 1: het 2008 RIVM briefrapportnr. 215011002; 2: het onderzoek van IRAS Universiteit Utrecht, NIVEL en RIVM dd 7 juni 2011 naar de mogelijke effecten van intensieve-veehouderij op de gezondheid van omwonenden en 3: het GGD informatieblad Intensieve Veehouderij en Gezondheid Update 2011

Ook geldt dat er van een zich niet ontwikkelend bedrijf geen investeringen verwacht kunnen worden die zich richten op de preventie van het verspreiden van ziektekiemen. Bij het bouwen van nieuwe stallen is er ruimte voor procesgeïntegreerde maatregelen die de kans op verspreiding kunnen verkleinen. Vanwege het grote interne belang om uitbraken te voorkomen is het te verwachten dat, ook zonder regelgeving, moderne bedrijfssystemen de kans op een uitbraak zo ver als mogelijk zullen terugdringen.

Het is dus de verwachting dat door de dynamiek in de sector het aantal bronnen af zal nemen, er weliswaar sprake zal zijn van een zekere schaalvergroting op de groeiende bedrijven, maar dat de moderne bedrijfsvoering er zoveel mogelijk op gericht is om het risico van uitbraken te voorkomen.

De dynamiek in de beperkte glastuinbouwsector zoals beschreven in paragraaf 5.6.4 zal gepaard gaan met het realiseren van nieuwe kassen en het toepassen van nieuwe technieken, waardoor de uitstoot van stikstof minimaal gelijk blijft en waarschijnlijk afneemt. Dit laatste is gunstig voor het aspect gezondheid.

Als gevolg van de ontwikkeling van nevenactiviteiten bij agrarische bedrijven worden geen effecten op gezondheid verwacht. De functiewijziging van voormalig agrarische bedrijven in de functie wonen of niet agrarische functies (categorie 1 of 2 bedrijven) kan leiden tot een toename van de burgerbewoning in het landelijk gebied. Daarentegen wordt ook een mogelijke bestemmingsbron weggenomen. Aan de functiewijziging is in het bestemmingsplan de beperking gesteld dat het aantal woningen binnen elk bouwvlak niet mag toenemen. Enkel binnen de aaneengesloten bebouwing van een boerderij met ingebouwd woongedeelte of ter plaatse van de aanduiding 'specifieke bouwaanduiding - stulp' is een tweede woning toegestaan. Bij de functiewijziging geldt wel de beperking dat de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden en bouwwerken door de wijziging niet onevenredig mogen worden aangetast. Gezien deze beperking is het niet te verwachten dat de mogelijk gemaakte functiewijziging vanuit het oogpunt van gezondheid tot onwenselijke effecten leidt.

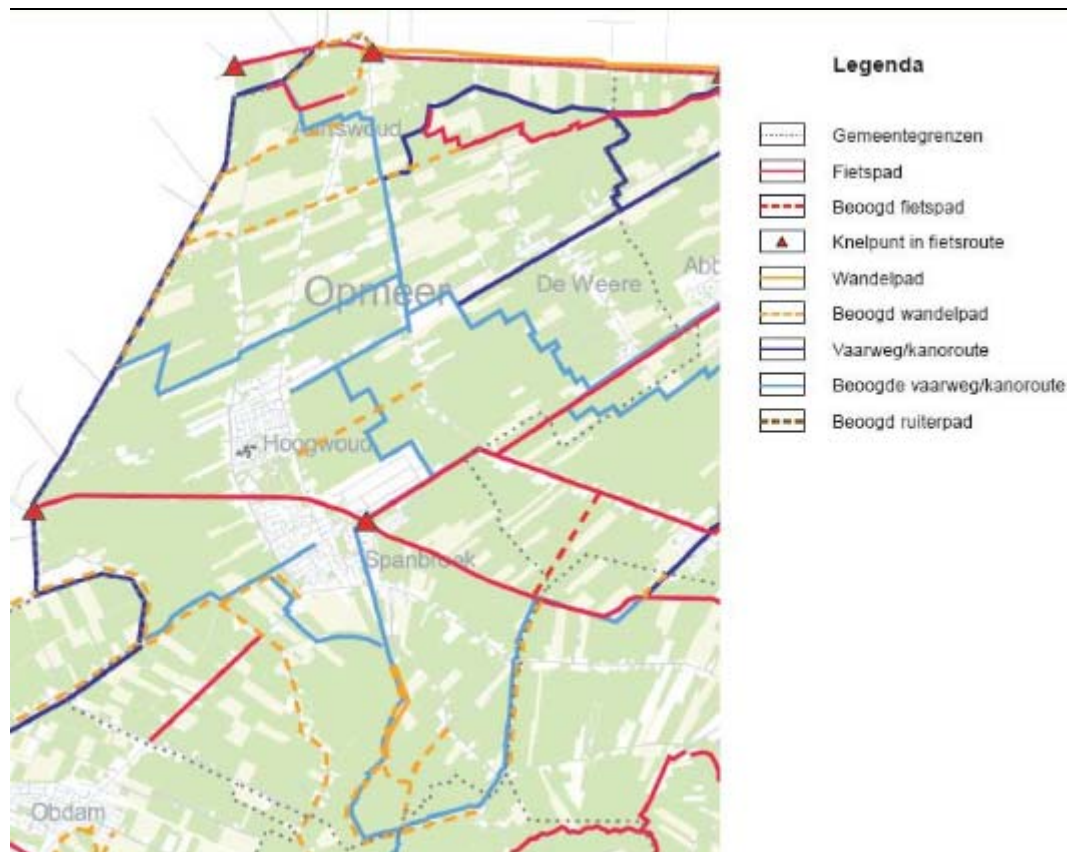
Per saldo wordt het effect netto als neutraal beoordeeld, met de kanttekening dat dit een voorzichtige beoordeling is. **Het effect is neutraal (0).**

6.13 Recreatieve ontwikkelingen

6.13.1 Huidige situatie en autonome ontwikkeling

Binnen de gemeente Opmeer vinden met name extensieve vormen van recreatie plaats.

De Langereis en vaarroute De Gouwe bieden mogelijkheden voor recreatievaart. Verder zijn er specifieke voorzieningen van betekenis voor recreatie in het gebied. De aard van het gebied verdraagt zich goed met vormen van recreatief medegebruik in de vorm van wandelen en fietsen. Opmeer is onderdeel van regionaal fietsroutenetwerk West-Friesland. Het gebied vervult in het opzicht van recreatie een bescheiden rol. Figuur 6.8 geeft de recreatieve routestructuren in het plangebied weer.

Figuur 6.8 Recreatiestructuren (Bron: Uitwerking Landschapsplan West-Friesland (2005))

Op het gebied van sport kunnen de maneges / pension aan de Koningspade en de Spanbroekerweg worden genoemd. Verder zijn er geen sportaccommodaties aanwezig. Daarnaast is aan de Oosterboekelweg 'camping en caravanstalling Halfweg' gevestigd. Aan de Gouwe zijn enkele kleine kampeerplaatsen gevestigd, zoals camping De Gouw (maximaal 30 plaatsen).

6.13.2 Effecten / resultaten

Het nieuwe bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe grootschalige recreatieve ontwikkelingen. Het plan is gericht op behoud en versterken van de bestaande recreatief-toeristische functie binnen de gemeente en het op beperkte schaal bieden van ontwikkelmogelijkheden. Daarbij gaat het onder andere om kamperen bij de boer met hoogstens 15 kampeermiddelen en verkoop van (ambachtelijke) producten als nevenactiviteit bij agrarische functies en niet agrarische functies (categorie 1 of 2 bedrijven). Deze ontwikkelingen zijn enkel mogelijk indien landschaps- en natuurwaarden niet aangetast worden of omliggende agrarische bedrijven in hun bedrijfsvoering belemmerd worden.

Gezien de aard, ligging en beperkte schaal van de mogelijke ontwikkelingen is niet te verwachten dat die in betekenende mate zullen bijdragen aan een verslechtering van de leefmilieu- en omgevingskwaliteit (lucht, geluid en visuele impact op het landschap). Ook zullen naar verwachting geen verkeerskundige knelpunten ontstaan. Omdat geen areaalverlies optreedt van bestaande natuur zal naar verwachting geen sprake zijn van een toenemende verstoring van dieren en planten in de bestaande natuurgebieden. Vanzelfsprekend zullen de genoemde aspecten bij specifieke gevallen en aanvragen (ontheffingen, wijzigingen) beschouwd moeten worden om specifieke effecten in beeld te krijgen. Aandachtspunt vormt de mogelijk lokale toename van het agrarische georiënteerde verkeer, in relatie tot de wegen in het landelijk gebied. Op een deel van de wegen is sprake van fietssuggestie stroken, maar vrijliggende fiets- en wandelpaden komen veelal niet voor. Zowel de intensiteiten van recreatief verkeer als agrarisch verkeer zijn echter niet van dien aard dat knelpunten verwacht worden. Wel vormt het een aandachtspunt. **Het effect is neutraal (0).**

7 De effecten op een rij

In hoofdstuk 5 en 6 zijn de effecten per milieuaspect beschreven. In dit hoofdstuk is per milieuaspect een beknopte weergave van de belangrijkste constatering opgenomen. Vanwege het conserverende karakter van het bestemmingsplan landelijk gebied zijn de effecten slechts gering. Per aspect wordt kort samengevat hoe tot de waardering gekomen is. Het hoofdstuk sluit af met een overzichtelijke tabel, waarin alle effectscores worden gepresenteerd.

7.1 Inleiding

In het nu voorliggende bestemmingsplan zijn er, ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan, aangepaste bouw- en gebruiksmogelijkheden en is de bescherming van waarden (in algemene zin) beter geregeld. Met name de uitbreidingsmogelijkheden van agrarische bouwvlakken is (beter) gereguleerd. Over het geheel genomen worden landschap en milieu door het nieuwe bestemmingsplan beter beschermd.

7.2 Natuur

Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten (stikstofbeoordeling)

De ontwikkelingsmogelijkheden die het bestemmingsplan biedt, leiden niet tot effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de voor verzuring gevoelige Natura2000-gebieden in de omgeving en/of Beschermde natuurmonumenten. Met inachtneming van de voorwaarden uit de verbale regeling die in het bestemmingsplan opgenomen zal worden, en die ervoor zorgen dat de stikstofemissie / depositie niet toeneemt, wordt het effect van de uitvoering van het bestemmingsplan als **neutraal (0)** beoordeeld.

Ecologische hoofdstructuur

Vanuit het bestemmingsplan worden geen ontwikkelingen mogelijk gemaakt die effect hebben op provinciaal beschermde natuurgebieden. Daarom zijn er vanuit dit punt geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. Het effect is **neutraal (0)**.

Soorten

Aangaande de Flora- en faunawet zijn er voor het bestemmingsplan geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid. Hierdoor is het bestemmingsplan op grond van de Flora- en faunawet redelijkerwijs uitvoerbaar. Het effect is **neutraal (0)**.

7.3 Landschap

Gezien de mogelijkheden voor nieuwvestiging en uitbreiding van agrarische bedrijven is overal sprake van een **licht negatief effect (0/-)** op de landschappelijke karakteristiek van het landelijk gebied van Opmeer. Hoewel aan enkele ruimtelijke uitbreidingen eisen worden gesteld aan de landschappelijke inpassing (middels een beplantingsplan), is dat niet voor alle ruimtelijke ontwikkelingen het geval.

7.4 Cultuurhistorie (historische geografie en bouwhistorie) en archeologie

De effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden in het plangebied Landelijk Gebied concentreren zich op de bovengrondse cultuurhistorie. Het effect op de cultuurhistorie in het landelijk gebied is evenwel neutraal. Dit als gevolg van de borging en bescherming van de cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan en de eisen voor kwaliteitsverbetering die aan agrarische, recreatieve en nieuwbouwonwikkelingen gesteld worden. De te beschermen archeologische waarden zijn opgenomen in de archeologische verwachtingswaardenkaart van de gemeente Opmeer en zijn geregeld in dit bestemmingsplan. Hiermee is behoud van archeologische gebieden en waarden voldoende geborgd in het voorliggende plan. Het effect op archeologie en cultuurhistorie wordt als **neutraal (0)** beschouwd.

7.5 Bodem

Gezien de aard en omvang van de ontwikkeling is de impact van het bestemmingsplan op de bodemopbouw zeer beperkt. Het verwijderen, uitbreiden of ontwikkelen van bebouwing heeft weinig invloed op de geomorfologie van het gebied.

Het bestemmingsplan beschermt de aardkundige waarden middels een dubbelbestemming. Dit is gedaan voor de bescherming en veiligstelling van het aardkundig waardevolle reliëf en de geologisch waardevolle opbouw van de bodem.

Bij het verlenen van de omgevingsvergunning voor het onderdeel bouwen dient aangetoond te worden dat de bodemkwaliteit voldoende is voor de functie die op het perceel uitgeoefend zal worden. Mogelijk dient aanvullend bodemonderzoek uitgevoerd te worden. Indien dat voor de toekomstige bestemming nodig is, zal sanering van de verontreiniging plaats vinden. De bodemkwaliteit in het plangebied zal daardoor verbeteren. De bodemkwaliteit zal tenminste gelijk blijven met de huidige situatie.

Het overall effect op bodem is **neutraal (0)**.

7.6 Water

De aard en omvang van de beoogde ontwikkelingen in het bestemmingsplan en de impact daarmee op de waterkwantiteit zijn zeer beperkt. Waterneutraal ontwikkelen is een belangrijk uitgangspunt bij de uitbreidingen. Een voorbeeld hiervan is dat het hemelwater in principe wordt geïnfiltreerd in de bodem. Extra verhard oppervlak hoeft indien het een oppervlak betreft van < 800 m² niet direct gecompenseerd te worden. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt dit getoetst middels de Watertoets. Het effect is daarmee **neutraal (0)**.

Gezien de aard en omvang van de beoogde ontwikkelingen is de impact van het bestemmingsplan op de bodemopbouw zeer beperkt. Bovendien vindt er geen emissie plaats van (mest-)stoffen naar het oppervlakte- en grondwater door het gebruik van vloeiستofdichte vloeren. Het effect op de waterkwaliteit is daarmee **neutraal(0)**.

7.7 Verkeer

In het kader van het bestemmingsplan nemen de verkeersintensiteiten in het plangebied mogelijk (zeer) beperkt toe maar gezien de (zeer) beperkte omvang van de toename zal de hinderbeleving naar verwachting nagenoeg gelijk blijven. De verkeersveiligheid blijft gelijk ten opzichte van de referentiesituatie. Het effect op verkeer is als neutraal (0) beoordeeld.

7.8 Geluid

De ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt leiden niet tot verandering in de gebiedseigenschappen wat betreft (industrie)lawaai in relatie tot de omgeving. Doordat de toename van het aantal verkeersbewegingen zeer gering is, zal ook het wegverkeerslawaai naar verwachting geen knelpunten opleveren. Het effect op geluid is als neutraal (0) beoordeeld.

7.9 Geur

Op basis van de generieke normen uit de Wet geurhinder veehouderij (Wgv) zou er sprake zijn van enkele knelpunten voor wat betreft geur rond grondgebonden agrarische bedrijven op geurgevoelige objecten. De door de gemeente opgestelde Geurgebiedsvisie (2012) komt met adequate voorstellen om een groot deel van de knelpunten weg te nemen.

De uitbreiding met nieuwe stallen, ook in de melkveehouderij, gaat veelal gepaard met (vergaande) emissie-reducerende technieken. Deze zijn weliswaar primair gericht op het verminderen van ammoniak, maar hebben ook een gunstig effect op de geuremissies. Daarom is het aannemelijk dat de inzet van techniek er toe zal leiden dat de bestaande geurhinder af zal nemen. Uiteindelijk zal dit er voor geur toe leiden dat in de gehele gemeente de achtergrondbelasting zal dalen. Lokaal kan mogelijk sprake zijn van een geringe toename van de geurbelasting in de buurt van een bedrijf dat verder tot ontwikkeling komt (zolang er wordt voldaan aan de geurverordening en de Wgv, er zal dus nergens een nieuw knelpunt optreden). Het effect is per saldo **neutraal (0)**.

7.10 Luchtkwaliteit

Overschrijdingen van grenswaarden voor de emissie van fijn stof door uitbreidingen van stallen kunnen in de toekomst niet plaatsvinden aangezien er geen vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) kan worden afgegeven als de norm voor fijn stof (of NO₂) wordt overschreden.

Gezien de geringe fijn stof toename door een relatief kleine verkeersbijdrage vanuit de agrarische sector zijn er ook langs de wegen geen effecten te verwachten. De voorgenomen activiteit (de mogelijkheden tot uitbreidingen en nieuwvestiging) draagt namelijk niet in betekende mate bij aan de luchtverontreiniging in het gebied. Het effect op luchtkwaliteit is als **neutraal (0)** beoordeeld.

7.11 Gezondheid

Het is de verwachting dat door de dynamiek in de sector het aantal bronnen af zal nemen, er weliswaar sprake zal zijn van een zekere schaalvergroting op de groeiende bedrijven, maar dat de moderne bedrijfsvoering er zoveel mogelijk op gericht is om het risico van uitbraken te voorkomen. Netto wordt het effect als **neutraal (0)** beoordeeld, met de kanttekening dat dit een voorzichtige beoordeling is.

7.12 Lichthinder

Wanneer aan de bepalingen en de vereiste afstanden uit het Besluit Glastuinbouw wordt voldaan wordt er geen lichthinder verwacht als gevolg van de geboden ontwikkelingsmogelijkheden. Het effect is **neutraal (0)**.

7.13 Recreatie

Het nieuwe bestemmingsplan voorziet niet in nieuwe grootschalige recreatieve ontwikkelingen. Het plan is gericht op behoud en versterken van de bestaande (extensieve) recreatief-toeristische functie binnen de gemeente en het op beperkte schaal bieden van ontwikkelmogelijkheden (zoals kamperen bij de boer met 15 kampeermiddelen).

Gezien de aard, ligging en beperkte schaal van de mogelijke ontwikkelingen is niet te verwachten dat die in betekende mate zullen bijdragen aan een verslechtering van de leefmilieu- en omgevingskwaliteit. Het effect is **neutraal (0)**.

7.14 Overzicht effectscores

In onderstaande tabel wordt per aspect de score van de effectbeschrijving per milieu thema samengevat. Ook is inzichtelijk gemaakt welk effect de aanpassingen tussen het voorontwerp en het ontwerpbestemmingsplan hebben op de effectscores.

Tabel 7.1 Score effectbeschrijving per milieuthema

Milieuaspecten	Criterium	Waardering ten opzichte van		
		Huidig gebruik	Autonome ontwikkeling (voorontwerp bestemmingsplan)	Autonome ontwikkeling (ontwerp bestemmingsplan) (indien afwijkend van voorontwerp bestemmingsplan)
Natuur	Natura2000-gebieden / Beschermd natuurgebieden	0	-	0
	EHS	0	0	
	Soorten	0	0	
Landschap	Landschappelijke kwaliteit		0/-	
Cultuurhistorie / archeologie	Archeologische verwachtingswaarden		0	
	Cultuurhistorie		0	
Water en Bodem	Bodem		0/-	0
	Water		0	
Verkeer	Knelpunten verkeersveiligheid		0	
	Geluid		0	
Milieukwaliteit	Geur		0	
	Fijn stof		0	
Recreatie	Recreatie kwaliteit		0	

8 Proces bestemmingsplan

8.1 Van voorontwerp- naar ontwerpbestemmingsplan

Het voorgenomen bestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer geeft uitwerking aan vastgesteld beleid voor het gebied. Het plan faciliteert met name agrarische ontwikkelingsmogelijkheden, met een wijzigingsbevoegdheid tot het uitbreiden van bouwvlakken tot een maximum van 1,5 hectare (met een vangnetregeling), het consolideren van de kleinschalige mogelijkheden voor glastuinbouw en kleinschalige recreatie in het gebied. Het beleid uit de PRVS is overgenomen in het bestemmingsplan.

Speciale aandacht in dit planMER is uitgegaan naar mogelijke effecten van de ontwikkelruimte die aan agrarische bedrijven geboden wordt. Voor het onderdeel ecologie is een passende beoordeling uitgevoerd.

Het planMER toont aan dat als gevolg van uitvoering van het bestemmingsplan geen knelpunten ontstaan op het gebied van wet- en regelgeving, omdat er in een vangnetregeling voorwaarden worden gesteld aan de uitbreidingsmogelijkheden van de agrarische bedrijven: om nieuwe dierenverblijven te kunnen bouwen, dan wel gebruik te kunnen nemen, moet aangetoond zijn dat de emissie / depositie niet toe neemt.

Ook zijn in het ontwerpbestemmingsplan aanvullende bepalingen opgenomen om (ten opzichte van het voorontwerpbestemmingsplan) aantasting van de landschappelijke- en aardkundige waarden te voorkomen.

Met dit planMER inclusief passende beoordeling is vastgesteld dat er ten aanzien van de Natuurbeschermingswet geen belemmeringen worden verwacht die het voorliggende plan onuitvoerbaar zouden kunnen laten zijn. Ook vanuit de andere sectorale kaders zijn de plannen inpasbaar.

8.2 Vervolgproces

Dit planMER wordt bij het ontwerpbestemmingsplan gevoegd. Op dat moment start de toetsingsfase. Het MER is een bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan en gaat gezamenlijk met het bestemmingsplan ter inzage. Het ontwerpbestemmingsplan is aangepast, ten opzichte van het voorontwerp om er zeker van te zijn dat ongewenste effecten niet op zullen treden. Vervolgens vindt de verplichte toetsing door de Commissie voor de m.e.r. plaats. Het toetsingsadvies van de Commissie voor de m.e.r. moet binnen de wettelijke inspraaktermijn plaatsvinden. Op het ontwerpbestemmingsplan kan eenieder zienswijzen inbrengen.

8.3 Aanbevelingen

1. In de planregels van het vast te stellen bestemmingsplan opnemen dat een nieuwe ontwikkeling (al dan niet voortkomend uit een nevenactiviteit of functiewijzing) beoordeeld moet worden op effecten op het leefmilieu (verkeer, luchtkwaliteit, geluid, geur en gezondheid)
2. Verplicht stellen van een inrichtingsplan / beplantingsplan voor alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied, om aantasting van de landschappelijke waarden te voorkomen en een goede inpassing te bevorderen

9 Leemten in kennis en evaluatie

In dit hoofdstuk wordt aangegeven op welke onderdelen kennis of informatie ontbreekt. Wanneer dit leidt tot niet volledig of beperkt onderbouwde beschrijvingen, zijn deze in dit hoofdstuk opgenomen.

De genoemde leemten in kennis vormen ook aandachtspunten voor het evaluatieprogramma, dat in het kader van een m.e.r. moet worden uitgevoerd tijdens en na realisatie van het voornemen. Hierbij worden de optredende milieugevolgen in het MER vergeleken met de voorspelde gevolgen; wanneer feitelijke gevolgen wezenlijk afwijken van de voorspelde gevolgen, kan de gemeente Opmeer (aanvullende) maatregelen nemen.

9.1 Leemten in kennis en informatie

Leemten in kennis en leemten in informatie

Bij het opstellen van dit rapport is veel informatie verzameld. Het kan voorkomen dat niet alle onderzoeksgegevens beschikbaar zijn of er kunnen onzekerheden zijn in de beschikbare onderzoeksgegevens. In dat geval wordt gesproken van *leemten in informatie*.

Het kan ook voorkomen dat er geen wetenschappelijk basis is om bepaalde effecten te kunnen beoordelen. Ook is er altijd een zekere mate van onzekerheid over het optreden van bepaalde ontwikkelingen in het studiegebied. In dat geval is er sprake van *leemte in kennis*.

- De belangrijkste leemte in kennis betreft inzicht in de toekomstige ontwikkeling van de veehouderijsector in Opmeer en de daarbij horende emissiereductie(s). Dat geldt voor de sector als geheel, maar ook voor de situatie in Opmeer. Hiervoor is een zo goed mogelijke inschatting gemaakt
- Modelberekeningen kennen een zekere mate van onnauwkeurigheid, dit is inherent aan de modellen
- Voor dit MER is gerekend met aannames om een inschatting te kunnen geven van de emissievracht uit het gebied op de Natura2000-gebieden. Deze aannames zijn gebaseerd op wet- en regelgeving
- Twee belangrijke beleidsontwikkeling die in het verschiet liggen betreft de normstelling ten aanzien van Natura2000-gebieden. Het betreft de provinciale verordening over N-saldering en de landelijke Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Op het moment dat dit MER verschijnt zijn deze beiden nog niet vastgesteld. Bij de beschouwingen over de effecten op verzuring en eutrofiering is hier daarom dan ook geen rekening mee gehouden
- Zowel de geluidnormen als de geurnormen dienen gerespecteerd te worden op bedrijfsniveau. Hiervoor zijn in concrete (project)situaties aanvullende berekeningen nodig

9.2 Kort voorstel voor te evalueren aspecten

De uitkomsten van dit MER kunnen worden geëvalueerd door aandacht te schenken aan de volgende aspecten:

- Beleidsontwikkelingen wat betreft emissies en depositie van de agrarische sector
- Regelmatige evaluatie van het lokale geurbeleid
- Evalueren en analyseren van de geur- en geluidssituatie in het landelijk gebied
- Monitoren van de ontwikkelingen van het recreatieve nevengebruik van het landelijk gebied
- Regelmatige verkeerstellingen op doorgaande wegen

Bijlage

1

Stappen in uitgebreide m.e.r.-procedure en koppeling
m.e.r.-procedure met besluit

Uitgebreide m.e.r.-procedure

De procedure

Op 1 juli 2010 is het nieuwe wettelijke stelsel voor m.e.r. in werking getreden. De herziening van de m.e.r.-wetgeving beoogt vereenvoudiging van en meer uniformiteit in de m.e.r.-procedures voor plannen en projecten. In deze paragraaf staan wij kort stil bij de stappen die in het kader van de Uitgebreide procedure moeten worden doorlopen en welke keuzes u hierin kunt maken. De m.e.r.-procedure is op te knippen in de volgende stappen:

- Voorfase
- Opstellen MER
- Toetsingsfase

Voorfase

Bekendmaking en participatie

De m.e.r.-procedure start met een openbare kennisgeving van de gemeente dat de m.e.r.-procedure doorlopen gaat worden voor het bestemmingsplan.

Het is verplicht in de voorfase van de m.e.r.-procedure een ieder in de gelegenheid te stellen tot het indienen van zienswijzen op het voornemen (lees: het bestemmingsplan). Aan deze stap zijn echter geen inhouds- en procedure-eisen verbonden. In onderstaande paragraaf geven wij u wat aandachtspunten ter overweging.

Met betrekking tot de te hanteren procedure adviseren wij in het kader van goed bestuur in elk geval de Algemene wet bestuursrecht (Awb⁴⁸) te volgen. Dit betekent dat er uitgegaan moet worden van een inspraaktermijn van zes weken, mits de gemeente dit in haar eigen inspraakverordening anders heeft geregeld.

Voor wat betreft de inhoudelijke randvoorwaarden zijn verschillende lijnen te bedenken oplopend in uitwerkingsniveau. Al naar gelang behoefte en maatschappelijke betrokkenheid moet de insteek van de kennisgeving bepaald worden. Daarbij kan gedacht worden aan de volgende opties:

1. Alleen een aankondiging van het voornemen (de feitelijke bekendmaking)
2. Korte toelichting op het voornemen
3. Uitgebreide onderzoeksopzet conform de voormalige startnotitie

De keuze van het uitwerkingsniveau is afhankelijk van diverse factoren, waaronder de planning en de beschikbare tijd, de maatschappelijke gevoeligheid van het project, de communicatiestrategie van de desbetreffende gemeente, detailniveau van de voorgenomen activiteit, de bandbreedte van oplossingsrichtingen, et cetera.

Het bevoegd gezag verantwoordt de wijze van participatie achteraf in het besluit (verplicht). Bij het besluit (vaststellen bestemmingsplan) over het project dient de gemeente aan te geven hoe de participatie heeft plaatsgevonden en wat de doorwerking hiervan is.

Commissie voor de m.e.r.

In de voorfase is de Commissie voor de m.e.r. (Commissie m.e.r.) niet meer wettelijk betrokken. Het staat gemeenten echter vrij in de voorfase de Commissie voor de m.e.r. wel te vragen advies uit te brengen over het voornemen (startdocument). Als gemeenten hiervoor kiezen dan wordt hier door het ministerie van VROM EUR 10.000,00 voor in rekening gebracht.

⁴⁸ Een Nederlandse wet die de algemene regels bevat voor de verhouding tussen de overheid en de individuele burgers, bedrijven en dergelijke

De vrijwillige advisering van de Commissie m.e.r. moet binnen de wettelijke inspraaktermijn plaatsvinden (zes weken) en loopt daarmee waarschijnlijk gelijk op aan de inspraaktermijn die een ieder wordt geboden. Indien de gemeente wil dat de Commissie voor de m.e.r. deze inspraakreacties betreft bij haar advies, dan wordt hier drie weken extra voor gevraagd (in totaal negen weken).

Opstellen MER

Nadat de participatie heeft plaatsgevonden en de Commissie voor de m.e.r. eventueel om een advies is gevraagd kan gestart worden met het feitelijk opstellen van het MER. Aan deze stap zijn geen verdere procedurestappen verbonden. De enige wijziging als gevolg van de nieuwe wetgeving is het vervallen van het verplichte Meest Milieuvriendelijk Alternatief.

Toetsingsfase

Als het definitieve MER is opgesteld, start de toetsingsfase. Het MER is een bijlage bij het ontwerpbestemmingsplan en gaat gezamenlijk met het bestemmingsplan ter inzage. In deze fase is de toetsing van het MER door de Commissie voor de m.e.r. wel een verplicht onderdeel. Ook hier geldt dat het toetsingsadvies van de Commissie binnen de wettelijke inspraaktermijn moet plaatsvinden. Voor het meenemen van de inspraakreacties in het advies wordt drie weken extra gevraagd.

Bijlage

2

Begrippen- en afkortingenlijst

Achtergronddepositie

Dit is de depositiewaarde die er is zonder de ontwikkelingen uit het plan. Het gaat hierbij om de hoeveelheid stikstof veroorzaakt door onder meer landbouw, industrie en autoverkeer.

Alternatief

Een samenhangend pakket van maatregelen die een mogelijke oplossing vormt voor het in de probleemstelling geformuleerde probleem.

Archeologie

Wetenschap van de oude historie op grond van bodemvondsten en opgravingen.

Aspect

Te onderzoeken thema dat relevant wordt geacht voor het beoordelen van alternatieven.

Autonome ontwikkelingen

Ontwikkelingen die zouden plaatsvinden als de voorgenomen activiteit niet wordt ondernomen.

Best beschikbare techniek

Technieken om de emissie te verlagen, bijvoorbeeld door de inzet van luchtwassers.

Bestemmingsplan

Gemeentelijk plan met voorschriften, betreffende de bestemming van een bepaald terrein.

Bevoegd gezag

Overheidsorgaan dat bevoegd is een besluit te nemen over de voorgenomen activiteit.

Commissie voor de m.e.r

Onafhankelijk adviesorgaan, in het leven geroepen door ministeries van VROM en LNV, die op vastgestelde momenten conform Wet milieubeheer advies uitbrengt met betrekking tot m.e.r.- procedures.

Cultuurhistorie

De geschiedenis van de beschaving. In drie wetenschappelijke velden; historische geografie, bouwhistorie en archeologie.

Decibel (dB(A))

Eenheid van geluidrukniveau. De toevoeging A duidt erop dat een frequentie-afhankelijke correctie is toegepast in verband met gevoeligheid van het menselijk gehoor.

Ecologie

Wetenschap die de relaties bestudeert van levensvormen en hun omgeving.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Samenhangend stelsel van natuurkerngebieden, ontwikkelingsgebieden en verbindingzones.

Emissie

Hoeveelheden stoffen of geluid die door bronnen in het milieu worden gebracht.

Fauna

Verzameling van diersoorten die in een gebied wordt aangetroffen.

Flora

Verzameling van plantensoorten die in een gebied wordt aangetroffen.

Gebiedszonering

In de Verordening Ruimte fase 2 is een drietal gebieden aangewezen voor intensieve veehouderijen. Er wordt onderscheid gemaakt in extensiveringsgebieden, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden.

Geluidcontour

Lijn getrokken door een aantal punten van gelijke geluidbelasting. Door contouren te berekenen is het mogelijk het gebied vast te stellen dat een bepaalde geluiddruk ondervindt.

Geohydrologie

Wetenschap die de directe relatie tussen hydrologie en geologische opbouw bestudeert.

Gevoelige bestemmingen

Bestemmingen waaraan getoetst wordt in het kader van zonering; bestemmingen waar hinder kan worden ervaren bij het oprichten van nieuwe inrichtingen en dergelijke.

Grondgebonden veehouderij

Een agrarische bedrijfsvoering die hoofdzakelijk niet in gebouwen plaats vindt, waarbij het gebruik van agrarische gronden noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf.

Initiatiefnemer

Rechtspersoon die de m.e.r.-plichtige activiteit wil ondernemen.

Intensieve veehouderijen (of niet grond gebonden veehouderij)

Het hebben van veehouderijen waar het voedsel niet direct van het land komt. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende beesten; pluimvee, runderen en varkens. Niet gebonden aan het land voor de voedselvoorziening (door bijvoorbeeld toedienen van aangevoerd veevoer).

Instandhoudingsdoelstellingen

Instandhoudingsdoelstellingen moeten vastgesteld worden in de aanwijzings-besluiten van de Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden. Deze doelen geven aan voor welke natuurwaarden het gebied belangrijk is en voor hoeveel natuurwaarden er geschikt habitat beschikbaar moet zijn in dat gebied.

Kritische depositiewaarde

Dit is de hoeveelheid ammoniakdepositie die een ecosysteem nog kan verdragen zonder schade te ondervinden.

Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Alternatief voor de voorgenomen activiteit, opgesteld vanuit de doelstelling zo min mogelijk schade aan het milieu toe te brengen, respectievelijk zoveel mogelijk verbetering te realiseren, uitgaande van de gegeven doelstelling.

MER

Milieueffectrapport (het fysieke rapport).

m.e.r.

Milieueffectrapportage (de procedure).

Mitigerende maatregelen

Verzachtende maatregelen, waardoor het effect positiever wordt.

Natura 2000

Een Europees beschermd netwerk van waardevolle natuurgebieden.

NO_x

Stikstofoxiden.

NO₂

Stikstofdioxide.

Plangebied

Het gebied waarin de voorgenomen activiteit wordt ondernomen.

PM₁₀

Fijnstof.

Richtlijnen

De richtlijnen zijn bedoeld om specifiek richting te geven aan de inhoud van een op te stellen milieueffectrapport.

Saldering

Interne saldering biedt een ondernemer de mogelijkheid om de emissie uit één of enkele van zijn stallen die nog niet voldoen aan de IPPC-norm, te compenseren met vergaande emissiebeperkende maatregelen in één of meerdere andere stallen.

Significant negatieve effecten

Negatieve effecten die als gevolg hebben dat instandhoudingsdoelstellingen van Natura2000-gebieden niet worden gehaald. Bij negatieve effecten kunnen de instandhoudingsdoelstellingen nog worden gehaald.

Startnotitie

Startdocument van de milieueffectrapportage waarin beschreven staat welke activiteit(en) een initiatiefnemer uit wil voeren.

Stikstofdepositie

Hoeveelheid emissie die terecht komt in de grond

Studiegebied

Het gebied tot waar de milieugevolgen ten gevolge van de aanleg van de voorgenomen activiteit reiken.

Toetsingsadvies

Advies van de Commissie voor de m.e.r. waarin deze het MER beoordeelt op de aanwezigheid van essentiële informatie. De vastgestelde richtlijnen vormen hierbij het toetsingskader.

 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

Microgram per kubieke meter.

Veehouderij

Een bedrijf dat gericht is op het voortbrengen van producten door middel van het houden van dieren.

Vegetatie

Samenhangend geheel van in een gebied voorkomende plantensoorten.

Verkeersafwikkeling

Doorstroming en verwerking van verkeersstromen.

Verkeersintensiteit

Aantal voertuigen dat per etmaal een bepaald punt op een wegverbinding passeert.

Vigerend beleid

Beleid dat door een overheid is vastgesteld en wordt uitgevoerd.

Voorgenomen activiteit

Ontwikkelingsplan / activiteit dat de initiatiefnemer uit wil voeren.

Voorkeursalternatief

De wijze waarop de initiatiefnemer de voorgenomen activiteit wenst uit te voeren.

Waterkwaliteit

Chemische samenstelling van water.

Waterkwantiteit

De hoeveelheid water betreffend.

Watersysteem

Waterkringloop inclusief opgenomen stoffen vanaf het moment dat neerslag valt tot op het moment dat water uit het gebied wordt afgevoerd.

Bijlage

3

Wettelijke kaders & beleidsdocumenten

Natuurbeschermingswet 1998

Natura2000-gebieden

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Hiermee is de gebiedsbescherming uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd. De wet biedt een beschermingskader voor natuurwaarden (leefgebieden en soorten) in Natura2000-gebieden en bepaalt dat projecten en andere handelingen in en nabij beschermde gebieden dienen te worden getoetst op (mogelijke) significant negatieve effecten op deze waarden. De externe werking van Natura2000-gebieden kan gevolgen hebben voor het landelijk gebied. De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden zijn de Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (binnen het plangebied) en De Langstraat (net over de gemeentegrens in gemeente Waalwijk). Dit heeft als consequentie dat een extra zorgvuldige afweging dient te worden gemaakt (voortoets).

Beschermde natuurmonument

Al onder de Natuurbeschermingswet 1967 werden natuurgebieden beschermd door het aanwijzen van Staats- en Beschermde natuurmonumenten. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt het onderscheid tussen Staats- en Beschermde natuurmonumenten. Beiden worden nu Beschermde natuurmonumenten genoemd.

In Nederland zijn zo'n 200 natuurgebieden aangewezen als Beschermde Natuurmonument. Indien een gebied is aangewezen als Beschermde Natuurmonument is het op grond van artikel 16 lid 1 Natuurbeschermingswet 1998 verboden om zonder vergunning handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen, die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied of voor dieren of planten in het gebied of die het gebied ontsieren. Ook is het verboden in strijd met de bij een vergunning gestelde voorschriften of beperkingen handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen. De Natuurbeschermingswet kent ook een externe werking, en kan dus ook van toepassing zijn buiten, maar dichtbij een aangewezen gebied. De belangrijkste onderwerpen in de externe werking zijn in de praktijk de bescherming van de waterhuishouding en de depositie van ammoniak door omringende veehouderijen. Lang niet alle natuurgebieden zijn daar gevoelig voor, en zo niet, dan gelden ook geen verboden.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

Natuurbeheerplan (2012)

In het Natuurbeheerplan staat aangegeven waar in de provincie Noord-Holland welk soort natuur, agrarische natuur en landschap aanwezig is of ontwikkeld kan worden en hoe deze beheerd moet worden. Daarnaast geeft het Natuurbeheerplan aan waar subsidiëring van beheer en waar kwaliteitsimpulsen voor natuur en landschap mogelijk zijn. Gedeputeerde Staten hebben het plan vastgesteld op 20 september 2011. Het natuurbeheerplan geeft het beleid van de provincie ten aanzien van onder andere de EHS, EVZ en weidevogelgebieden weer. Op kaarten wordt weergegeven waar de EHS gelokaliseerd is. Daarnaast stelt de provincie dat bij de aanleg van EVZ rekening moet worden gehouden met waterberging, cultuurhistorie, landschappelijke waarden en recreatie. De weidevogelgebieden zijn ook door de provincie aangewezen. Weidevogelbeheer wordt in deze gebieden gestimuleerd, onder andere door het subsidiëren van natuurbeheer dat gericht is op het aantrekken van weidevogels.

Cultuurhistorie

Verdrag van Malta en WaMZ

Volgens het Verdrag van Malta is een zorgvuldige omgang met archeologie gewenst. Ten aanzien van deze omgang moet bij ieder ruimtelijk initiatief rekening worden gehouden met archeologie. Door de ondertekening van het Verdrag van Malta oftewel 'het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed' in 1992 is de gang van zaken in de Nederlandse archeologie aanzienlijk veranderd. Het doel van het Verdrag van Malta is om beter zorg te dragen voor het archeologisch erfgoed dat zich in de bodem bevindt.

In het verleden is er veel archeologisch erfgoed verloren gegaan ten gevolge van ruimtelijke ontwikkelingen, omdat er vooraf niet werd onderzocht of er belangrijke archeologische waarden in de bodem aanwezig waren. Het uitgangspunt van het Verdrag van Malta is dat er in de ruimtelijke ordening rekening dient te worden gehouden met het belang van archeologie. Archeologische waarden moeten volwaardig worden meegewogen in de besluitvorming van de ruimtelijke inrichting.

In 2007 is het Verdrag van Malta in Nederlandse wetgeving geïmplementeerd, te weten in de Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz). De Wamz is ondermeer een wijziging van de Monumentenwet van 1988. Hierin is onder meer opgenomen dat de verantwoordelijkheid voor het bodemarchief wordt neergelegd bij de gemeenten, met het bestemmingsplan als centraal instrument. Daarnaast is een duidelijk rollenscheiding in het nieuwe bestel een belangrijke eis.⁴⁹

Modernisering Monumentenwet

De Monumentenwetgeving verandert per 1 januari 2010, de huidige wetgeving wordt aangepast. Drie peilers staan centraal in deze aanpassing; cultuurhistorie meewegen in de ruimtelijke ordening, krachtiger en eenvoudiger regelgeving voor monumenten en herbestemmen van historisch waardevolle bebouwing. Voor de eerste peiler betekent dit het Bro wordt aangepast, gemeente wordt verplicht geacht cultuurhistorische informatie te verzamelen en een zichtbare afweging te maken in het kader van het op te bestemmingsplan.

⁴⁹ Van Roode 2008

Geluid

Wet geluidhinder (ministerie van VROM, 2007)

De Wet geluidhinder (Wgh) bepaalt vereiste zoneringen voor geluid. Deze wet is onlangs herzien. De Wet geluidhinder bevat een uitgebreid stelsel van bepalingen ter voorkoming en bestrijding van geluidshinder door onder meer industrie, wegverkeer en spoorwegverkeer. De wet richt zich vooral op de bescherming van de burger in zijn woonomgeving en bevat bijvoorbeeld normen voor de maximale geluidsbelasting op de gevel van een huis.

Geur

Wet geurhinder en veehouderij (ministerie van VROM, 2007)

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt vanaf 1 januari 2007 het toetsingskader voor de milieuvergunning, als het gaat om geurhinder vanwege dierenverblijven van veehouderijen. De Wet geurhinder en veehouderij geeft normen voor de geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken op een geurgevoelig object (bijvoorbeeld een woning). De geurbelasting wordt berekend en getoetst met het verspreidingsmodel. Dit geldt alleen voor dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderij. Voor dieren zonder geuremissiefactor gelden minimaal aan te houden afstanden. Bij gemeentelijke verordening kunnen gemeenten afwijken van de wettelijke normen.

Fijn Stof

Wet milieubeheer (ministerie van VROM)

De Wet milieubeheer (Wm) richt zich op verschillende inrichtingen, met name voor bedrijven. De wet van 11 oktober 2007 tot wijziging van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) is op 15 november 2007 in werking getreden. Op het 'Besluit niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)' is de 'Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)' gebaseerd. Deze regeling geeft regels over de wijze waarop inhoud moet worden gegeven aan het begrip 'niet in betekenende mate bijdragen'. De hoofdregel is dat het initiatief 'niet in betekenende mate' bijdraagt indien door het initiatief de 3 % grens (van de grenswaarde van de jaargemiddelde concentratie van PM₁₀ of NO₂, 40 µg/m³, dus 0,4 µg/m³) niet wordt overschreden. In de regeling zijn voorts categorieën van gevallen genoemd die in elk geval als 'niet in betekenende mate' worden aangemerkt. Voor deze categorieën staat namelijk vast dat zij in 'niet in betekenende mate' bijdragen. Het gaat hierbij onder meer om meer grootschalige woningbouwontwikkelingen. Dit wordt in dit bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

Archeologie

Wet op de Archeologische Monumentenzorg

De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is de Nederlandse uitwerking van het Verdrag van Malta. De Wet op de Archeologische Monumentenzorg is een raamwet die regelt hoe het Rijk, de provincie en de gemeente bij hun ruimtelijk plannen rekening moeten houden met het erfgoed in de bodem. De wet beoogt het culturele erfgoed (en vooral het archeologische erfgoed) te beschermen. Onder archeologisch erfgoed wordt verstaan: alle fysieke overblijfselen, zowel in als boven de grond, die bijdragen aan het verkrijgen van inzicht in menselijke samenlevingen uit het verleden.

Uitgangspunten van de Wet op de Archeologische Monumentenzorg luiden als volgt:

- Archeologische waarden zoveel mogelijk in de bodem bewaren en alleen opgraven als behoud in de bodem (in situ) niet mogelijk is
- Vroeg in de ruimtelijke ordening al rekening houden met archeologie. Initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen moeten in een vroegtijdig stadium aangeven hoe met eventuele archeologische waarden bij bodemverstorende ingrepen zal worden omgegaan. Dit houdt dat er een verplichting is tot vooronderzoek bij werkzaamheden die de grond gaan verstoren. De invoering hiervan wordt geregeld via bestemmingsplannen en vrijstellingen, de m.e.r.-plichtige activiteiten en ontgrondingen

Bodemverstoorders betalen archeologisch onderzoek en mogelijke opgravingen (principe verstoorder betaalt). De kosten voor noodzakelijk archeologische werkzaamheden komen ten laste van de initiatiefnemer tot de bodemverstorende activiteit.

Archeologische beleidsadvieskaart (2010)

Het uitgangspunt van het gemeentelijk archeologiebeleid, die is vastgesteld in openbare raadsvergadering van 16 september 2010, is dat de zorg voor en omgang met het bodemarchief een regulier en volwaardig bestanddeel wordt van de ruimtelijke inrichting van de gemeente Opmeer. Het is daarbij van wezenlijk belang om een beeld te hebben van de archeologische waarden die in de bodem van de gemeente al zijn aangetoond en welke nog te verwachten zijn. De archeologische beleidsadvieskaart geeft de archeologiegebieden in Opmeer weer. Deze gebieden zijn opgedeeld in vijf categorieën van hoog naar laag.

Verkeer

Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan

In het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) is het verkeersbeleid van de gemeente Opmeer vastgelegd tot de periode 2017. In het GVVP wordt gestreefd naar bevordering van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de verkeersveiligheid. Hiervoor zijn een optimale inrichting van het wegen-, fietspaden- en voetpadennet en parkeerplaatsen nodig. Het beleid is gericht op de auto, openbaar vervoer, fiets, voetganger, parkeren en verkeersveiligheid.

Bodem en Water

Waterbeheersplan 2010-2015

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft het Waterbeheersplan met daarin de doelstellingen van de periode 2010- 2015 opgesteld. Naast de maatregelen die genomen moeten worden voor de gevolgen van klimaatverandering is de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) een van de onderdelen van het plan. De KRW heeft als doel het om watersystemen van hogere kwaliteit te realiseren door het aanleggen van natuur vriendelijke oevers en vispassages. Het plan gaat verder in op het beheer en onderhoud van dijken en watergangen, de afvalwaterzuiveringen, lozingen, uitvoeringsprogramma's en calamiteitenbestrijding.

Nationaal Waterplan 2009-2015

Het Nationaal Waterplan is het rijksplan voor het waterbeleid in Nederland en heeft de status van structuurvisie. Water krijgt een meer prominente rol bij de inrichting van Nederland. Het doel van het beleid is om te komen tot een duurzaam waterbeheer. Het Nationaal Waterplan bestaat uit verschillende aspecten. Het richt zich op bescherming tegen overstromingen, voldoende en schoon water en andere vormen van gebruik van water. Er is beleid in opgenomen voor het IJsselmeergebied, het Noordzeebeleid en de Stroomgebiedbeheerplannen op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water. Daarnaast bevat het Nationaal Waterplan, naar aanleiding van het advies van de Deltacommissie in 2008, beleid over de maatregelen die genomen moeten worden voor de verwachte klimaatsveranderingen.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De KRW is een Europese richtlijn met als doel het in stand houden en verbeteren van het aquatisch milieu. Met de uitvoering van de KRW realiseert Nederland een goede ecologische en chemische toestand van het watersysteem. De doelen van de KRW dienen in 2015 te zijn behaald. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft hiervoor het Innovatieprogramma KRW en de Stedelijke Synergie regeling KRW gelanceerd. Het Innovatieprogramma KRW richt zich vooral op het stimuleren van innovatieve projecten die vanwege hoge risico's en het ontbreken van een directe probleemeigenaar niet of onvoldoende door de markt worden opgepakt. Zowel kennisontwikkeling als praktijkgerichte projecten zijn mogelijk.

Het accent ligt op de praktijkgerichte innovatieprojecten. Daarbij richt het Innovatieprogramma Kaderrichtlijn Water zich vooral op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De kwaliteit van het grondwater kan alleen in een project aan de orde komen als het project een wezenlijke verbetering van het oppervlaktewater beoogt. Het moet in alle gevallen gaan om innovatieve projecten die uitstijgen boven de maatregelen die al genomen worden om de Kaderrichtlijn in te vullen.

Waterwet

Deze wet vervangt een achttal bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland, waaronder de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken, de Wet verontreiniging Oppervlaktewater, en de Wet op de Waterkeringen. Integraal waterbeheer staat daarbij centraal. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen, zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten.

Besluit bodemkwaliteit

Het Besluit Bodemkwaliteit (Bbk) stelt de milieuhygiënische randvoorwaarden voor de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen in bodem of oppervlaktewater. Het besluit vervangt onder meer het Bouwstoffenbesluit (1999), die middels een ruimte overgangsperiode mede van kracht blijft. Het besluit verandert het bodembeleid ingrijpend; het is gericht op een betere bescherming van de bodem en moet meer ruimte bieden voor nieuwe bouwprojecten, zoals woningen en wegen. Het besluit geeft gemeenten en provincies meer verantwoordelijkheid om de bodem te beheren.

Wet Bodembescherming

Bevat het wettelijk kader voor het bodembeleid. Op 1 januari 2006 is de Wbb gewijzigd (artikel 46, besluit financiële bepalingen bodemsanering). De grote hoeveelheid verontreinigde locaties maakte dit noodzakelijk. Met de voortzetting van het toenmalige beleid zou het nog zeker honderd jaar duren voordat de Nederlandse bodem 'schoon' is. De nieuwe regels moeten er voor zorgen dat de bodemverontreinigingproblematiek in circa 25 jaar wordt beheerst. Dit door bodemsaneringen beter aan te laten sluiten bij de maatschappelijke dynamiek. Het doel is zo te komen tot een effectiever bodembeleid.

Ruimte

Structuurvisie Opmeer 2025 (2012)

De Structuurvisie Opmeer 2025 is opgesteld voor het hele grondgebied van de gemeente en blikkt vooruit op de komende jaren. In de structuurvisie zijn de verschillende ambities en ontwikkelingen op elkaar afgestemd en ruimtelijk vertaald. Het biedt een kader voor op te stellen ruimtelijke plannen en voor ondersteunende beleidsnota's.

Het intergemeentelijke structuurplan OWO is voor het onderdeel gemeente Opmeer hiermee vervangen, om te zorgen voor een actuele visie.

De verschillende ambities uit de structuurvisie die van toepassing zijn op het Landelijk Gebied van Opmeer en daarmee op het plangebied zijn als volgt geformuleerd:

- De gemeente heeft de ambitie om de historisch-geografische, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten van de gemeente zo veel mogelijk te behouden en te versterken
- De gemeente heeft de ambitie om stolpen te behouden
- De gemeente streeft ernaar de voorwaarden te scheppen voor handhaving en waar mogelijk verbetering van het huidige voorzieningenniveau en de vestiging van kleinschalige dienstverlenende bedrijven op voormalige agrarische bedrijfspercelen. Vanuit dat gezichtspunt vindt nader overleg plaats met de Dorpsraden over de Leefbaarheidsplannen
- In de lintbebouwing in de gemeente worden geen nieuwe ontwikkelingen voorgestaan. Als uitzondering hierop gelden kleinschalige initiatieven in de bestaande bebouwing op basis van Ruimte voor Ruimte (provinciaal beleid) en het eigen beleid, die bijdragen aan kwaliteitsverbetering, door het saneren of het herinvullen van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen of door het saneren van landschappelijk storende en/of niet-passende bebouwing of functies
- De gemeente schept de voorwaarden voor handhaving van een economisch gezonde en gevarieerde landbouw in de gemeente (onder andere bouwvlakken van maximaal 2 ha), waarbij het behoud van de openheid, het kleinschalige en agrarische karakter van het gebied vooropstaat. De gemeente hanteert voor de toelaatbaarheid en bouwmogelijkheden van verschillende typen land- en tuinbouw de normen uit de provinciale Structuurvisie
- Op basis van Ruimte voor Ruimte (provinciaal beleid) en het gemeentelijk beleid (het beleid Vrijkomende Agrarische Bedrijfsgebouwen (VAB)), worden initiatieven die bijdragen aan kwaliteitsverbetering, door het saneren of het invullen van voormalige agrarische bedrijfsgebouwen met alternatieve passende bedrijfsfuncties of door het saneren van het landschappelijke storende en/of niet-passende bebouwing of functies, mogelijk gemaakt
- De gemeente wil de bestaande natuurwaarden van de natuurgebieden behouden en zet zich tevens in voor verbetering van de mogelijkheden van het recreatief medegebruik van deze gebieden

- De gemeente werkt niet mee aan de realisatie van grootschalige windturbines in de gemeente. In het kader van de bestemmingsplannen worden afwegingen gemaakt over de aanvaardbaarheid van vormen van duurzame energiewinning
- De gemeente zet het ingezette beleid wat betreft waterhuishouding, infrastructuur, openbaar vervoer, duurzaamheid en milieu voort
- Vergroting van het aantal recreatieparken met permanente recreatieverblijven en uitbreiding van deze parken, wordt niet voorzien. Het beleid is gericht op beheer en het in kwalitatieve zin verbeteren van deze terreinen
- De gemeente zet zich in voor handhaving en verbetering van de toeristische gebruiksmogelijkheden van de bestaande dagrecreatieve voorzieningen
- De gemeente wil de routerecreatie in regionaal verband bevorderen en werkt, waar mogelijk en haalbaar, mee aan het realiseren van nieuwe recreatieve en toeristische routestructuren

Structuurvisie 2040: Duurzaam met ruimte (2011)

De Structuurvisie 2040: Duurzaam met ruimte van de provincie Noord-Holland geeft de ambities over de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie weer. De provincie onderscheidt drie hoofdbelangen, te weten: ruimtelijke kwaliteit, duurzaam ruimtegebruik en klimaatbestendigheid. Deze drie hoofdbelangen vormen de ruimtelijke doelstelling van de provincie. Een belangrijk onderdeel van de ruimtelijke kwaliteit is het behoud en de ontwikkeling van Noord-Hollandse cultuurlandschappen. De veenweiden, de droogmakerijen, de West-Friese Omringdijk, de Stelling van Amsterdam en het Blauwe Hart (Markermeer-IJmeer) zijn karakteristieke landschappen in de provincie. Het plangebied valt onder de West-Friese Omringdijk. De provincie wil dit landschap optimaal gebruiken door de kenmerken te koesteren en te benutten bij nieuwe ontwikkelingen. De provincie zorgt dat ontwikkelingen die buiten bestaand bebouwd gebied tot stand komen, plaatsvinden op basis van de karakteristieke eigenschappen, het zogenaamde Landschaps-DNA, van de verschillende landschappen. Daarom moet bij nieuwe plannende ontwikkelingsgeschiedenis, de ordeningsprincipes en bebouwingskarakteristiek van het landschap en de inpassing in de bredere omgeving als uitgangspunt gebruikt worden. Mogelijke negatieve effecten moeten worden gecompenseerd.

De landbouw is belangrijk voor de Noord-Hollandse economie en voor de leefbaarheid in de landelijke gebieden. Er wordt een ontwikkelingsstrategie gehanteerd. Deze strategie heeft als doel dat de kwaliteit van het gebied toeneemt op plekken waar nieuwe economische activiteiten worden ontwikkeld. De glastuinbouw en de bollenteelt moeten voldoende ruimte krijgen om een goede internationale concurrentiepositie behouden. De overige agrarische bedrijven, zoals de melkveehouderijen in de weidegebieden en de reizende bollenkraam in West-Friesland hebben een landschapsbepalende functie die behouden moet blijven.

De provincie Noord-Holland vindt het belangrijk dat zoveel mogelijk natuur wordt behouden en gerealiseerd. Er wordt gezocht naar koppelingen met landbouw in het gebied voor gecombineerde landbouw, woningbouwontwikkeling en waterberging. Daarnaast is er een Ruimte voor Ruimte regeling, zodat ongewenste elementen uit het landschap kunnen worden verwijderd. De natuurdoelen en het landschap zijn hierbij leidend. De EHS is een onderdeel van het natuurbesluit in de provincie. De EHS wordt gerealiseerd in de door de provincie begrensde gebieden. Op het gebied van recreatie zet de provincie in op de realisering van recreatieve routestructuren. Het gaat om de ontwikkeling van een samenhangend netwerk voor wandelen, fietsen en varen met extra verbindingen tussen natuur- en recreatiegebieden.

Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (2010)

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) wordt weergegeven hoe provincies invulling kunnen geven aan het provinciale ruimtelijke beleid. De provincie Noord-Holland heeft in dat kader de Provinciale ruimtelijke verordening structuurvisie (Prvs) op 21 juni 2010 vastgesteld. Op 1 november 2010 is de verordening in werking getreden. Nadien is de PRVS enkele malen gewijzigd (voor het laatst op 19 maart 2013). De regels van de Prvs vloeien voort uit de Structuurvisie Noord-Holland 2040. De PRVS schrijft voor waaraan bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen moeten voldoen.

Aardkundige waarden

In de toelichting van een bestemmingsplan dient te worden aangegeven in hoeverre rekening is gehouden met de in het gebied voorkomende bijzondere aardkundige waarden. Aardkundige monumenten worden reeds in de Provinciale Milieuverordening geregeld.

Wonen en verstedelijking

Nieuwbouw van woningen is in principe uitgesloten (behoudens ontheffing van Gedeputeerde Staten). Buiten bestaand bebouwd gebied vindt de provincie het van belang om de open ruimtes zoveel mogelijk te behouden en te ontwikkelen. Dit gebied gaat echter niet op slot, maar bebouwingsplannen dienen te voldoen aan eisen van nut en noodzaak en ruimtelijke kwaliteit. Ruimte voor Ruimte dient wel mogelijk te worden gemaakt, bijvoorbeeld door een wijzigingsbevoegdheid en/of uitwerkingsverplichting. Daarbij dient sprake te zijn van een vermindering van het bebouwde oppervlak. Bij voorkeur dient ruimte voor ruimte plaats te vinden in of tegen bestaand bebouwd gebied.

Naast woningbouw is tevens nieuwe verstedelijking of uitbreiding van bestaande verstedelijking niet toegestaan. Dit heeft betrekking op bovengrondse en ondergrondse infrastructuur en openbare voorzieningen zoals sportvoorzieningen, recreatieterreinen als bungalowparken en golfterreinen waarbij (intense) bebouwing mogelijk is.

Verbrede landbouwfuncties of functiewijzigingen van agrarische bouwpercelen

Niet alleen vrijkomende (bestaande) bebouwing, maar ook nieuwbouw mag onder voorwaarden worden gebruikt voor niet-agrarische functies van onderschikte aard. Voor wat betreft de toegestane bijzondere huisvesting wordt met name gedacht aan afhankelijke woonruimten, zoals woonruimte ten behoeve van mantelzorg, een niet-zelfstandige woning voor de 'rustende boer' of andere specifieke doelgroepen. Het mag dus niet sluipenderwijs leiden tot nieuwe burgerwoningbouw.

Recreatiewoningen

Permanente bewoning van recreatiewoningen en stacaravans is niet toegestaan. Indien er recreatieparken aanwezig zijn met een zomer- en winterregeling, liggend in of tegen beschermde natuurgebieden, moet het bestemmingsplan deze regeling respecteren en handhaven.

Ecologische Hoofdstructuur

Bestemmingsplannen dienen het behoud en de ontwikkeling van de Ecologische hoofdstructuur en de ecologische verbindingzones te waarborgen.

Weidevogels

Om de beoogde leefgebieden van weidevogels te beschermen is het onwenselijk dat nieuwe bouwblokken worden toegekend in open gebieden. Uitbreiding op bestaande of uitbreiding van bestaande bouwpercelen is minder schadelijk voor weidevogels.

Landbouw

Het hele plangebied van de gemeente Opmeer is aangewezen als Gebied voor grootschalige landbouw. Agrarische bebouwing moet worden geconcentreerd binnen het bouwperceel. Agrarische bouwpercelen mogen hier worden vergroot tot maximaal 2 ha ten behoeve van een volwaardig agrarisch bedrijf (minimaal 1 fte), mits dit noodzakelijk en doelmatig is voor de bedrijfsvoering, alsmede voor het oprichten van een bio-massa inrichting ten behoeve van eigen gebruik. Gedeputeerde Staten kunnen een ontheffing verlenen voor grotere bouwpercelen.

Een volwaardig bedrijf mag slechts 1 bedrijfswoning bij recht hebben, een extra bedrijfswoning is mogelijk middels een afwijking in het bestemmingsplan.

Een nieuwe intensieve veehouderij en de uitbreiding van het aantal dierplaatsen voor intensieve veehouderij, al dan niet als neventak, is niet toegestaan.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012)

Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) in werking getreden. Een van de centrale uitgangspunten is de scheiding tussen beleid en normstelling. Het beleid wordt in eerste aanzet vormgegeven in een structuurvisie en is juridisch alleen nog bindend voor de rijksoverheid. Naast integraal planologisch beleid, kunnen bij Algemene Maatregel van Bestuur regels worden gesteld omtrent onder andere bestemmingsplannen. De algemene regels bewerkstelligen dat nationale ruimtelijke belangen doorwerken tot op lokaal niveau, in die zin dat respectievelijk provinciale inpassingsplannen en gemeentelijke bestemmingsplannen daarop moeten worden afgestemd.

De kaders van het nieuwe rijksbeleid zijn opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) die op 13 maart 2012 door de minister van I&M is vastgesteld. Deze structuurvisie vervangt de Nota Ruimte en heeft als credo "Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig". In de SVIR zijn 13 nationale belangen gedefinieerd, waaronder het versterken van de mainportfuncties en het verbeteren van de rijksinfrastructuur, het behoud van erfgoederen van uitzonderlijke universele waarde en ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora en fauna.

De belangrijkste nationale belangen die gevolgen hebben voor het plangebied zijn als volgt geformuleerd:

- Ruimte voor het hoofdnetwerk voor vervoer van (gevaarlijke) stoffen via buisleidingen. Het netwerk van buisleidingen voor het vervoer van (gevaarlijke) stoffen is van economisch belang voor Nederland op Europese schaal. Hieronder valt ook het gastransport en het verbinden van productielocaties. Het rijk wil de aanleg van deze buisleidingen op land en zee (inclusief de Caribische Exclusieve Economische Zone) ruimtelijk mogelijk maken, belemmeringen voorkomen en zorgen voor een goede aansluiting op het internationale netwerk. Buisleidingen op land die van nationaal belang zijn voor het transport van (gevaarlijke) stoffen, worden enkel toegestaan in de gereserveerde stroken

- Efficiënt gebruik van de ondergrond. In de ondergrond moet onder andere rekening gehouden worden met archeologie, ondergrondse rijksinfrastructuur (tunnels en buisleidingen) en de bescherming van de grondwaterkwaliteit en -kwantiteit
- Verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's. Het rijk en de waterschappen beschermen en verbeteren de waterkwaliteit door het treffen van fysieke maatregelen, het uitgeven van vergunningen en handhaving. Luchtkwaliteit, geluidsoverlast, wateroverlast, waterkwaliteit, bodemkwaliteit en het transport van gevaarlijke stoffen kennen een grote samenhang met de andere nationale belangen. Om toekomstige kosten en maatschappelijke schade te voorkomen, moeten bij ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen de milieueffecten worden afgewogen
- Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten. De natuur in de EHS blijft goed beschermd met een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. De flexibiliteit in begrenzing en de mogelijkheden om ontwikkelingen toe te staan, die in het beleidskader Spelregels EHS zijn uitgewerkt, blijven overeind
- Zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten. Het rijk is verantwoordelijk voor een goed systeem van ruimtelijke ordening inclusief zorgvuldige, transparante ruimtelijke en infrastructurele besluiten. Dat betekent dat het systeem zo ingericht moet zijn dat integrale planvorming en besluitvorming op elk schaalniveau mogelijk is en dat bestaande en toekomstige belangen goed kunnen worden afgewogen. Gebruikswaarde, toekomstwaarde en belevingswaarde zijn hier onderdeel van. Het gaat dan zowel om belangen die conflicteren als belangen die elkaar versterken. Bij nieuwe ontwikkelingen, aanleg en herstructurering moet in elk geval aandacht zijn voor de gevolgen voor de waterhuishouding, het milieu en het cultureel erfgoed

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (2011)

Kern van de nieuwe Wro is dat alle overheden hun ruimtelijke belangen vóóraf kenbaar maken en aangeven langs welke weg zij die belangen denken te realiseren. Het rijk en provincies bemoeien zich voortaan uitsluitend met wat daadwerkelijk van nationaal respectievelijk van provinciaal belang is. Ook moeten rijk en provincies duidelijk maken of de borging van een belang gevolgen heeft voor ruimtelijke besluitvorming door provincies en gemeenten.

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is op 22 augustus 2011 vastgesteld en heeft als doel om vanuit een concreet nationaal belang een goede ruimtelijke ordening te bevorderen. De AMvB is het inhoudelijke beleidskader van het Rijk waaraan bestemmingsplannen van gemeenten moeten voldoen. Dat betekent dat de AMvB regels geeft over bestemmingen en het gebruik van gronden en zich primair richt tot de gemeente. Daarnaast kan zij aan de gemeente opdragen in de toelichting bij een bestemmingsplan bepaalde zaken uitdrukkelijk te motiveren.

De algemene regels bewerkstelligen dat nationale ruimtelijke belangen doorwerken tot op lokaal niveau. Inhoudelijk gaat het om nationale belangen die samenhangen met het beschermen van ruimtelijke functies, zoals natuur in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), of met het vrijwaren van functies.

Niet alle nationale ruimtelijke belangen staan in het Barro. Het besluit bevat alleen die nationale ruimtelijke belangen, die via het stellen van regels aan de inhoud of toelichting van bestemmingsplannen (of daarmee vergelijkbare besluiten) beschermd kunnen worden.

Voor het bestemmingsplan is van belang dat de volgende onderwerpen concreet in het Barro worden geregeld:

- Bundeling van verstedelijking en economische activiteiten: regime voor nieuwbouw in het landelijk gebied
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS): basisbescherming van bruto begrensde gebieden, netto begrenzing van de beschermde gebieden en het 'nee, tenzij'-regime (inclusief mitigeren, compenseren, salderen en herbegrenzen)
- Ten aanzien van buisleidingen is slechts een passage gereserveerd voor buisleidingen van nationaal belang voor vervoer van gevaarlijke stoffen. Deze passage wordt in een later stadium ingevuld (als de Structuurvisie buisleidingen gereed is)

Landschap

Groenbeleidsplan gemeente Opmeer (2009)

Het Groenbeleidsplan is opgesteld ter verbetering van de kwaliteit en de structuur van het openbaar groen. Het geeft een beeld van de huidige groenstructuur en de kansen en de knelpunten daarbij. Daarnaast geeft het groenbeleid richting aan het beheer en onderhoud van de groenvoorzieningen. Het Groenbeleidsplan heeft twee uitgangspunten:

- Behoud van karakteristieke groene gemeente met haar open specifieke karakter
- Een kwalitatief goede woon- en leefomgeving met realisatie en behoud van een kwalitatief goed groenvoorziening

Uitwerking landschapsplan West-Friesland (2005)

Het landschapsplan geeft een visie op de gewenste ruimtelijke structuur van het West Friese landschap en richt zich op het ontwikkelen van ecologische verbindingen en groengebieden, recreatieverbindingen en toeristische ontwikkelingen in West-Friesland. De integrale planvorming, waarbij elementen als natuur, waterbeheer, cultuurhistorie, recreatie, agrarische en toeristische ontwikkelingen worden ingepast, staat hierbij centraal. In het landschapsplan komen de volgende thema's aan bod:

- Het uitbreiden en opwaarderen (onder andere realiseren van ontbrekende schakels) van het recreatieve routenetwerk
- Het stimuleren van toeristische mogelijkheden in het gebied
- Waterberging en Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS)

Bijlage

4

Literatuurlijst

Amer, 2013, ontwerpbestemmingsplan Landelijk Gebied Opmeer

Carter, P. & Churchfield, S., 2006, Distribution and habitat occurrence of water shrews in Great Britain. Science Report SCO10073/SR Environment Agency, Bristol

Dietz, D., Von Helversen, O., Nill, D., Lina, 2011, Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. TIRION natuur. ISBN 978-90-5210-739-4

Gemeente Opmeer, juni 2012, Geurgebiedsvisie

Gemeente Opmeer, oktober 2012, Verordening geurhinder en veehouderij gemeente Opmeer 2012

Gemeente Opmeer, september 2010, Gemeentelijke Archeologische Beleidsadvieskaart

Greenwood A., Churchfield C. & Hickey, C., 2002, Geographical distribution and habitat occurrence of the Water Shrew (*Neomys fodiens*) in the Weald in South-East England. Mammal Review, 2002, Volume 32, No. 1, 40-50

Haarsma, A.-J., 2011, De meervleermuis in Nederland. Rapport nr. 2011.40. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Herder J.E., A. van Diepenbeek en R.C.M. Creemers R, 2011, NEM Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2011. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2011-34

Kapteijn, K., 1995, Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997, Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

LNv, Dienst Regelingen, 2009, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

Ministerie van LNv, 2007, Ontwerpbesluiten verschillende Natura2000-gebieden Eerste Tranche

Ministerie van LNv, 2008, Ontwerpbesluiten verschillende Natura2000-gebieden Derde Tranche

Ministerie van LNv, 2009a, Ontwerpbesluit Natura2000-gebied IJsselmeer Kenmerk PDN/2009-72

Ministerie van LNv, 2009b, Ontwerpbesluit Natura2000-gebied Markermeer en IJmeer. Kenmerk PDN/2009-73

Ministerie van LNv, 2009c, Ontwerpbesluit Natura2000-gebied Schoorlse Duinen. Kenmerk PDN/2009-86

Ministerie van El&I, 2012a, Wijzigingsbesluit Natura2000-gebied IJsselmeer. Kenmerk PDN/2012-72

Ministerie van El&I, 2012b, Ontwerpwijzigingsbesluiten verschillende Natura2000-gebieden. Kenmerk PDN/2012-01

Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007, Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

Naturalis, 1999-2010, Serie Nederlandse Fauna. Boekenreeks soortinformatie en –verspreiding per soortgroep. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

PBL, 2012, Planbureau voor de Leefomgeving (2012),
Balans van de Leefomgeving 2012, Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving.

Provincie Noord-Holland, 1999, Groene wegen. Een leidraad voor inrichting en beheer van ecologische verbindingen in Noord-Holland.

Provincie Noord-Holland, 2012a Structuurvisie Noord-Holland 2040. Kwaliteit door veelzijdigheid. Vastgesteld door PS 23-05-2011

Provincie Noord-holland, 2012b, Provinciale ruimtelijke verordening structuurvisie Noord-Holland. Vastgesteld door PS 23-05-2011, nadien enkele malen gewijzigd (voor de laatste maal op 19 maart 2013)

Provincie Noord-Holland, 2012c, Natuurbeheerplan 2013

Ravon, 2012, www.ravon.nl. Themawebsite voor reptielen, amfibieën en vissen

Simon, M, Hüttenbügel, S en Smit-Viergutz, J., 2004], Ecology and conservation of bats in villages and towns. Bundesamt für Naturschutz. Bonn - Bad Godesberg 2004

SOVON, 2012,www.sovon.nl. Themawebsite voor vogels

Twisk, P., Diepenbeek, van A. en Bekker, J.P., 2010, Veldgids Europese zoogdieren. KNNV uitgeverij, Zeist

Veer, van 't, R, Raes, N & Scharringa, C.J.G., 2010, Weidevogels in Noord-Holland; ecologie, beleid en ontwikkelingen. In opdracht van provincie Noord-Holland.

Vliet, van der, R.E., van Dijk J. & Wassen M.J. 2010, How different landscape elements limit the breeding habitat of meadow bird species. Ardea 98: 203-209.

Zoogdiervereniging, 2012, www.zoogdiervereniging.nl Themawebsite voor zoogdieren

Bijlage

5

Beschrijving methodiek berekening ammoniakemissie

Deze bijlage bevat een generieke toelichting op de gevolgde werkwijze bij de gebiedsgerichte verspreidingsberekeningen, gevolgd door een eerste resultaat van het locatiespecifieke vooronderzoek. Op basis van de daaruit voortkomende gebiedsemissies is een eerste overzicht gegeven van de vele scenario's op het planalternatief. Deze bijlage start dus met een algemene beschrijving van de methode voor het gebiedsgericht berekenen van emissies en daaruit voortvloeiende depositie zoals die door Tauw wordt gehanteerd in alle milieueffectrapportages buitengebied. Vervolgens is specifiek voor het bestemmingsplan buitengebied in Opmeer een eerste resultaat opgenomen in het tweede deel van deze bijlage.

1. Generieke toelichting

De gebruikte methode doorloopt een aantal stappen. Begonnen wordt met een inventarisatie van de beschikbare gegevens, deze worden geverifieerd en in een model gevat. Op basis van een aantal scenario's, die ook worden toegelicht, kan het model worden gebruikt om de emissie, en de daaruit voortvloeiende depositie, te berekenen

1.1 Inleiding

Doel van de modelleringen

De uitgevoerde gebiedsgerichte modellering ter bepaling van de stikstofdepositie heeft tot doel om, voor een aantal scenario's, de emissies van landbouwbedrijven uit het plangebied te kwantificeren zodat de daaruit voortvloeiende depositie van verzurende en eutrofierende stoffen op de kwalificerende (dat wil zeggen stikstofgevoelige) habitattypen in de nabijgelegen Natura2000-gebieden inzichtelijk is.

Middelen

Door middel van een spreadsheet zijn eerst de gebiedskarakteristieke eigenschappen van het gebied geïnventariseerd. Deze gebiedskarakteristieken zijn gebruikt om, met behulp van het programma OPS-Pro versie 4.3.15 (ontwikkeld door PRL, RIVM en ARIS; versie van 9 december 2011), de depositie van stikstof afkomstig van specifieke bronnen (zoals in dit geval agrarische bedrijven) te berekenen. Het programma kan de depositie van zeer veel stoffen berekenen. Voor de berekeningen in dit onderzoek gaat het om de emissie van ammoniak (NH_3).

Te beschouwen variabelen voor vergunninggegevens

Bij een gebiedsinventarisatie zijn verschillende variabelen onderscheiden. Deze (vergunning)gegevens zijn verzameld en toegespitst op de vergunde situatie. Via een aantal correctiestappen is getracht om de huidige situatie zo goed mogelijk na te bootsen:

- Het uit het bestand verwijderen van de percelen waarvan de gemeente weet dat daar niet langer op bedrijfsmatige wijze dieren zijn gehouden
- Als er sprake is van een vergunning die overduidelijk nog niet in gebruik is genomen (omdat het oppervlak van het dierenverblijf veel kleiner is dan dat het volgens de vergunning zou moeten zijn) dan is de emissie van een dergelijk perceel handmatig terug gezet naar de te verwachten huidige situatie; voor melkvee is dan als richtlijn aangehouden dat een melkkoe ongeveer 10 m² stalruimte gebruikt
- Als de verschillen tussen de uitkomsten van onze eigen inventarisatie en de mei-tellingen⁵⁰ van het CBS groter zijn dan 10-25%, is nagegaan welke verklaring daarvoor kan bestaan, en indien daar aanleiding voor is, is het model aangepast

⁵⁰ Het betreft de jaarlijkse dierstand telling die agrariërs doorgeven aan het CBS. De gegevens worden geanonimiseerd en per gemeente gerapporteerd.

De volgende parameters zijn geïnventariseerd:

- Het soort dieren dat aanwezig is
- Het aantal dieren
- De omvang van het dierenverblijf (in m²)
- Het staltype volgens de codering van het Rav⁵¹, en de hierdoor verkregen emissie per dier
- De omvang van het bouwvlak in het vigerende bestemmingsplan
- Mogelijke restricties op het perceel

1.2 Twee referentiesituaties

Het doel van de gebiedsgerichte modelleringen is het effect vaststellen ten opzichte van de referentie situatie. Het gaat dus om het verschil van een ontwikkeling ten opzichte van een vastgestelde referentie. Dat betekent dat een toename, of afname, van de depositie los staat van de (ontwikkelingen in) de achtergronddepositie. Overigens heeft de achtergronddepositie in sommige gevallen wel invloed op de gevoeligheid van een habitatype voor een geringe toename van de depositie.

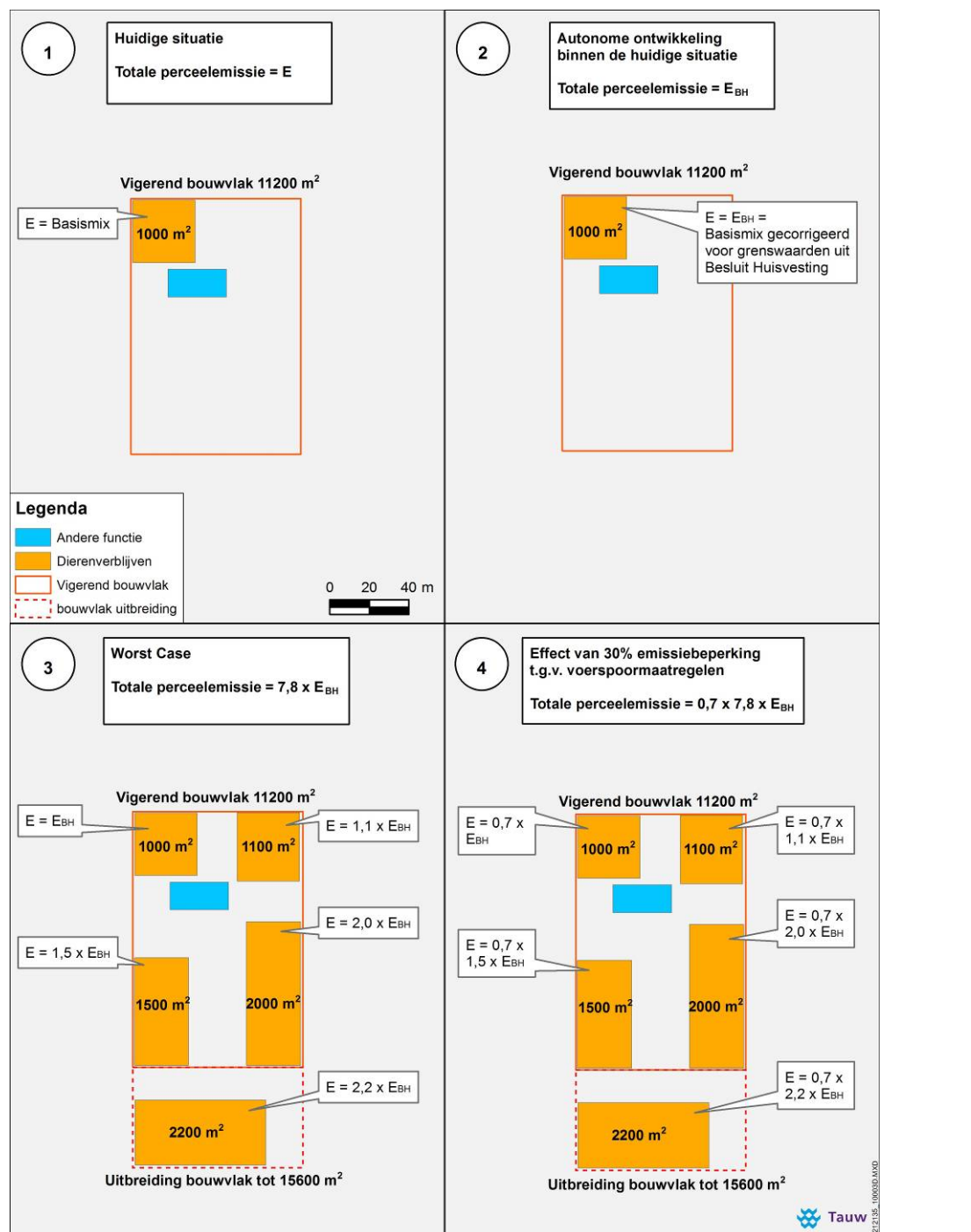
Vanuit de kaders gesteld in de Nbw 1998 is het verschil berekend ten opzichte van de zo goed mogelijk vastgestelde huidige situatie, op basis van de uitgegeven vergunningen, dus niet op basis van wat er op basis van het vigerende bestemmingsplan gebouwd zou mogen zijn. Daarbij is uitgegaan van de emissies zoals die in de beschikbare vergunningen inventarisaties staan opgenomen (geïllustreerd en nader toegelicht in kwadrant 1 van figuur 1 en de bijbehorende uitleg).

Vanuit de Wm is ook gevraagd om de emissies te vergelijken met de autonome ontwikkelingen (zie kwadrant 2 van figuur 1 en bijbehorende toelichting). Vooralsnog is als autonome ontwikkeling aangehouden de verscherpte handhaving van de emissiegrenswaarden van ammoniak zoals vastgelegd in het Besluit huisvesting. In de autonome ontwikkeling zal de depositie dus al iets afnemen ten opzichte van de huidige situatie.

1.3 Beschrijving van de methode in vier kwadranten

In de onderstaande illustratie zijn de vier kwadranten geschetst die in het model zijn te herkennen. In kwadrant 1 is de huidige situatie geschetst, gebaseerd op de geïnventariseerde gegevens. In kwadrant 2 wordt de autonome ontwikkeling weergegeven. Kwadrant 3 geeft aan wat maximaal mogelijk is, op basis van de ruimte die de planregels bieden: de worstcase situatie. In kwadrant 4 staat een voorbeeld toegelicht van een van de vele varianten die mogelijk is op de worstcase. Onderdeel van de toegepaste methodiek is namelijk de constatering dat het niet redelijk is te veronderstellen dat de mogelijkheden die er bestaan op de vele percelen in het plangebied ook allemaal zullen worden gebruikt, zonder de inzet van de technische maatregelen die de ondernemers beschikbaar is.

⁵¹ Regeling ammoniak en veehouderij

Figuur 1 De werking van het model in vier kwadranten

Kwadrant 1: de huidige situatie

Door een aantal stappen te doorlopen is, op basis van de geïnventariseerde gegevens, de gebiedsemissie vastgesteld voor het huidig gebruik.

Diersoort

Op basis van de vigerende vergunningen is vastgesteld welke dieren er zijn gehouden. In sommige gevallen is dit eenduidig omdat er sprake is van één diersoort. Daar waar er in de vergunning sprake is van meerdere diersoorten, bijvoorbeeld bij een melkveehouder die ook een kleine varkensstal heeft, is de dierenmix aan het perceel gekoppeld.

Aantal vergunde dieren

Ook het aantal vergunde dieren is, per diersoort, gekoppeld aan het perceel.

Emissie karakteristiek: de basismix

De totale emissie vanuit het perceel is vervolgens vastgesteld door per diersoort de in de Rav vastgestelde emissiefactoren te hanteren. Op deze manier is voor ieder perceel waarvan is vastgesteld dat er in de huidige situatie dieren zijn gehouden de emissie vastgesteld. In de eerste kwadrant van figuur 1 is dit geïllustreerd. De basismix is een maat voor de totale perceelsemissie (E) vanuit het dierverblijf zoals dat in gebruik is in de huidige situatie.

Kwadrant 2: de autonome ontwikkeling

In principe gelden de emissiegrenswaarden voor ammoniak uit het Besluit huisvesting voor alle bedrijven vanaf 1 januari 2013. Echter, gebleken is dat nog niet in alle gevallen de emissiegrenswaarden vanuit het Besluit huisvesting zijn gerealiseerd. Dit komt doordat de registratie wellicht achter loopt, maar vooral omdat de handhaving op het Besluit huisvesting enigszins achter loopt, en omdat er een gedoogsituatie bestaat voor een deel van de intensieve veehouderijen. Voor een passende beoordeling vanuit artikel 19j Nbw, mag de referentiesituatie niet de situatie zijn op basis van de vergunning, maar moet dat de situatie zijn op basis van wat er feitelijk plaats vindt. Daarom zou het één op één tot “referentie situatie” verklaren van de emissies conform het Besluit huisvesting onvoldoende recht doen aan de randvoorwaarden die eraan zijn gesteld. Dus...

Ten behoeve van het vaststellen van de autonome ontwikkeling zijn daarom de emissies uit de basismix gecorrigeerd voor de grenswaarden uit het besluit huisvesting. In de tweede kwadrant van figuur 1 is deze emissie aangeduid als E_{BH} . Opgemerkt is dat voor het modelleren van mogelijke uitbreidingen ook gebruik is gemaakt van deze emissiegrenswaarden, omdat alle nieuw te bouwen dierenverblijven hier allang aan moeten voldoen.

Kwadrant 3: Worstcase: het alternatief met daarin de maximale mogelijkheden

Het Worstcase alternatief is in het derde kwadrant van figuur 1 getoond. In de worstcase zijn alle planspecifieke uitgangspunten verwerkt in het model. Het resultaat van deze rekenexercitie laat zien wat er zou gebeuren als elk bouwvlak in de gemeente volledig gebruik zou maken van de maximaal aangeboden ontwikkelruimte.

In het voortraject van de planvorming heeft de gemeente een serie uitgangspunten vastgesteld met betrekking tot de ruimtelijke mogelijkheden die er aan de agrarische sector is geboden. Deze bepalen, afhankelijk van de plaats van een bouwvlak in het plan, tot welke omvang een bedrijf mag groeien zonder dat de ruimtelijke randvoorwaarden voor een evenwichtige groei in het gebied in gevaar komen.

Deze kunnen betrekking hebben op de volgende factoren:

- De ligging van een bouwvlak in een zone met mogelijk extra beperkingen dan wel ontwikkelruimte
- Vrijstellingsbevoegdheden tov de omvang van de huidige bouwvlakken
- Wijzigingsbevoegdheden tbv het vergroten van een bouwvlak

Bij het vaststellen van de worstcase geldt als aanname voor het dierenbestand op een perceel dat de verhouding tussen het aantal diersoorten gelijk blijft. Als er in de huidige situatie sprake is van 100% melkvee, dan gaan wij ervan uit dat de uitbreidingen op dat perceel 100% melkvee zullen betreffen. Als er sprake is van een mix van 50 % melkvee, 25 % vleesvee en 25% schapen, dan is er in de worstcase van uitgegaan dat deze mix daar ook geldt.

Vervolgens is in de worstcase uitgegaan van een maximaal mogelijke vulgraad van 50%. Dat betekent dat 50% van het oppervlak in gebruik genomen zal zijn door dierenverblijfplaatsen. Echter, met name voor melkveehouderij bedrijven, die vaak binnen het bouwvlak nog ruimte moeten vinden voor objecten als kuilvoerplaten en groenstroken voor de landschappelijke inpassing is 50% hoog, en alleen onder specifieke omstandigheden haalbaar.

Bij het vaststellen van de totale worstcase emissie neemt de voor het Besluit huisvesting gecorrigeerde basismix recht evenredig toe met de toename van het oppervlak dat in gebruik kan zijn als dierenverblijf. In het voorbeeld dat staat uitgewerkt in kwadrant 3 van figuur 1 neemt het bouwvlak toe tot ongeveer 1,5 ha. Het oppervlak van de dierenverblijven dat daarop zou kunnen passen neemt toe van 1000 m² in de huidige situatie tot 7.800 m² in de worstcase. Daarmee zijn de maximale planologische mogelijkheden tot uiting gebracht. Om de daaruit voortkomende emissie vast te stellen is voor dit perceel een correctiefactor van $7800/1000 = 7,8$ gebruikt.

Kwadrant 4: het planalternatief als basis voor een scenario-onderzoek

In het vierde kwadrant wordt het planalternatief geschetst. In figuur 1 staat een van de vele mogelijkheden van de invulling die daaraan gegeven kan worden. Een belangrijk onderdeel van de scenario's die in dit MER zijn onderzocht is de te verwachten, dan wel afgedwongen inzet van emissie beperkende maatregelen. Dat kunnen stalmaatregelen zijn die bestaan uit het bouwen van moderne, emissie arme stallen, al dan niet uitgerust met gaswassers die de afgezogen ventilatielucht behandelen voordat deze is geëmitteerd (uitgestoten). In het onderzoek is uitgegaan van de emissiefactoren die in de Rav zijn opgenomen voor de verschillende diersoorten.

Bedrijfsbrede maatregelen

In de melkveehouderij is het echter lastig om bestaande stallen emissie-arm te maken. Maar zonder ingrijpende verbouwingen is het toch ook mogelijk om met een aangepaste voersamenstelling emissies te verlagen. Dit is aangetoond. Aanpassingen in de bedrijfsvoering kunnen leiden tot een emissie-reductie van maximaal 30% (beter bekend als "het voerspoor"). In kwadrant 4 van figuur 1 staat geïllustreerd hoe de werking van het voerspoor, als één van de mogelijke varianten op de worstcase, in het model verwerkt zou zijn. Om een verlaging van 30% te bewerkstelligen wordt dan de stalemissie gecorrigeerd met een factor 0,7. Omdat voerspoor maatregelen betrekking hebben op de volledige bedrijfsvoering (koeien in nieuwe stallen krijgen hetzelfde voer als de koeien in de al eerder gebouwde stallen, wordt deze correctie toegepast op alle dierenverblijven).

Inzet van techniek

Als er sprake is van de inzet van technische maatregelen conform BBT⁵², dan is er in het model wel onderscheid gemaakt tussen nieuw te bouwen stallen en bestaande stallen. Als er sprake is van een scenario dat betrekking heeft op “externe saldering” dan is de emissie van de bestaande stal niet gecorrigeerd. In een scenario dat is gebaseerd op “interne saldering” is de emissie uit bestaande stallen wel gecorrigeerd. De inzet van techniek op de eigen stallen maakt het dan ontwikkelingen mogelijk zonder dat de emissie toe hoeft te nemen.

Salderen

Veel van de mogelijke scenario's binnen het planalternatief zijn gebaseerd op het principe van salderen. Bij salderen wordt de nieuwe emissie verdisconteerd (gesaldeerd) met het wegnemen van een emissie uit de huidige situatie. Bij “extern salderen” geldt dat uitbreiding op projectbasis (binnen de planregels) mogelijk wordt gemaakt door gebruik te maken van de emissies die vrijkomen vanuit een nabijgelegen perceel die de bedrijfsvoering beëindigd. Bij “interne saldering” wordt op het eigen perceel een bestaande stal gemoderniseerd waardoor er per dier (veel) minder emissie zal zijn. Dit effect wordt dan verdisconteerd (gesaldeerd) met de nieuwe dierverblijfplaatsen die bijgebouwd worden.

1.4 Onderbouwing van de vulgraad van 50% - een landelijk maximum

In de bovenstaande toelichting staat vermeld dat er bij het doorrekenen van het worstcase alternatief is uitgegaan van een vulgraad van 50 % van het bouwvlak. Dat betekent dat er bij het modelleren van de ontwikkelingen die het plan maximaal mogelijk maakt is uitgegaan van een eind situatie waarbij 50 % van het bouwvlak in beslag is genomen door dierverblijfplaatsen. Dat wil zeggen stallen met daarin dieren, de overige 50% is dus gebruikt voor overige opstallen. In het MER is geen onderscheid gemaakt tussen de vulgraad voor de verschillende diergroepen.

Uit de literatuur zijn geen duidelijke en eenduidige kentallen bekend die te gebruiken zijn voor de vulgraad van veehouderijen in Nederland. Daarom hebben wij ons gebaseerd op door Tauw verzamelde praktijkcijfers die voortkomen uit dossiers die wij in 2012 en begin 2013 hebben verzameld ten behoeve van 15-20 procedures die betrekking hebben op het opnieuw vaststellen van een gemeentelijk bestemmingsplan buitengebied. De dossiers komen uit de provincies Noord-Brabant, Gelderland, Limburg, Utrecht, Overijssel, Friesland, Utrecht en Noord Holland. In totaal zijn 321 bedrijven met intensieve veehouderij (i.c. kippen- en varkenshouderijen) en 1245 bedrijven met (melk)veehouderij meegenomen. Mede gezien de geografische spreiding, en omdat deze steekproef 5,8% van het totaal aantal hokdierbedrijven⁵³ en 3,4% van het totaal aantal graasdierbedrijven⁵⁴ omvat, lijkt er sprake van een redelijk representatieve populatie voor de sector in Nederland.

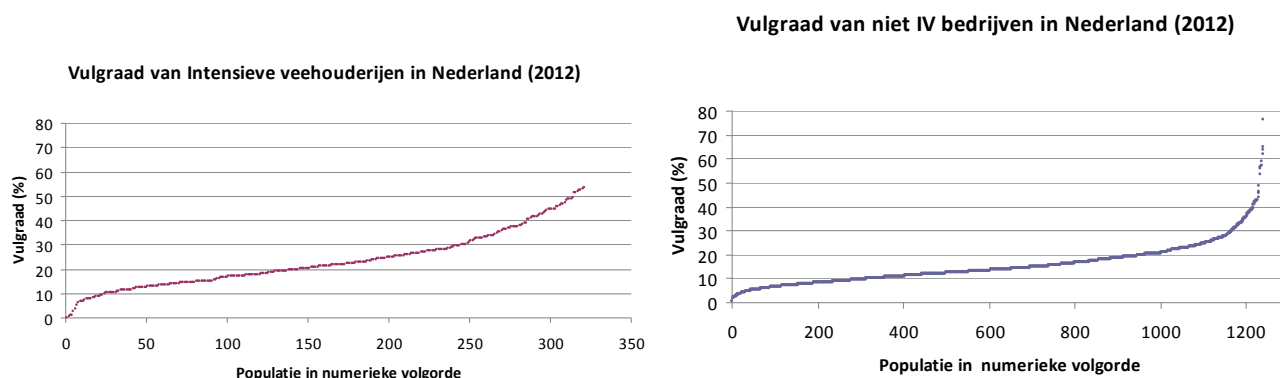
Van al deze bedrijven is voor de huidige situatie de vulgraad van het bouwvlak vastgesteld. Het oppervlak van de dierverblijven is daartoe uitgedrukt als percentage van de omvang van het vigerende bouwvlak. De onderstaande grafieken laten het verloop van de vulgraad zien binnen de populaties van beide steekproeven. Op de x-as van de grafieken zijn de bedrijven in numerieke volgorde gerangschikt: links staan de bedrijven met een lage vulgraad, naar rechts toe neemt de vulgraad steeds verder toe. Een vergelijking van beide curves laat zien dat er geen grote verschillen zijn tussen beide onderdelen van de veehouderij in Nederland. Wat opvalt is dat er bij de grote melkveehouderijen een aantal bedrijven lijken te zijn met een soms heel hoge vulgraad.

⁵² Best Beschikbare Techniek

⁵³ Het totaal aantal hokdierbedrijven in Nederland bedroeg volgens het CBS in 2012 ongeveer 5.500

⁵⁴ Het totaal aantal graasdierbedrijven in Nederland bedroeg volgens het CBS in 2012 ongeveer 36.500

Analyse van deze individuele gevallen leert dat er in de meeste van deze gevallen sprake is van illegale bebouwing die zich uitstrekt buiten het planologisch toegekende bouwvlak.

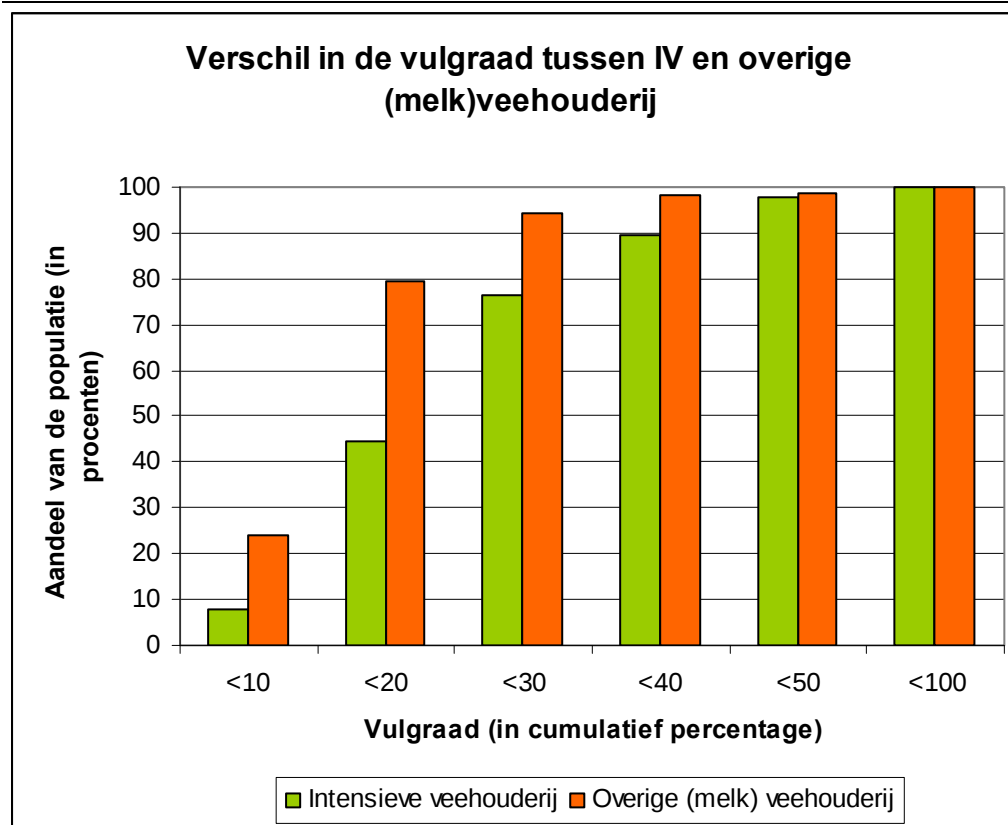

Figuur 2 Vulgraad van de Nederlandse veehouderij in 2012 (bron: verzameling gegevens van 15 Tauw projecten)

In een nadere analyse is ingegaan op het verschil in de vulgraad tussen intensieve veehouderij en de overige (melk)veehouderij. Onderstaande staafdiagram (figuur 3) geeft het resultaat weer van die analyse. Uit de staafdiagram is bijvoorbeeld af te lezen dat ongeveer 45 % van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 20 %. Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op ongeveer 80 % van de overige (melk) veehouderijen. Uit de staafdiagram is ook af te lezen dat meer dan 75 % van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 30 %. Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op ongeveer 95% van de overige (melk) veehouderijen. Dus voor de bedrijven met een relatief lage vulgraad geldt dat het aandeel overige melkveehouderijen beduidend groter is dan het aandeel intensieve veehouderijen.

Het doel van de analyse is echter om vast te stellen wat de maximaal haalbare vulgraad zou kunnen zijn. Uit de staafdiagram valt af te lezen dat ongeveer 98% van de IV-bedrijven in 2012 een vulgraad had van minder dan 50 %.

Een vergelijkbare vulgraad was bereikt op 99 % van de overige (melk) veehouderijen. Dus als is gekeken naar de maximaal haalbare vulgraad geldt dat dit (in 2012) ongeveer 50 % is geweest en dat er eigenlijk geen verschil is waar te nemen tussen de intensieve veehouderijen enerzijds en de overige (melk)veehouderijen anderzijds.

Figuur 3 Verschil in de vulgraad binnen twee sectoren van de Nederlandse veehouderij in 2012

Uit deze analyse blijkt dat, onder de huidige omstandigheden, 50% geldt als een maximaal haalbare vulgraad voor heel Nederland. Er is geen reden om aan te nemen dat deze omstandigheden zo snel zullen veranderen dat de sector er over 10 jaar heel anders uit zal zien. Over 10 jaar zal er namelijk nog steeds een belangrijk deel van het bouwvlak gebruikt moeten zijn voor andere functies dan het houden van dieren. Daarom is dit percentage gebruikt in de worstcase die wordt gepresenteerd in het MER.

Duidelijk is wel dat er lokale omstandigheden kunnen zijn op basis waarvan een (veel) lagere vulgraad de werkelijkheid ter plaatse beter benaderd, vooral bij de melkveehouderij.

1.5 Gebruikte uitgangspunten in de modellering

De totale depositie van stikstof is het gevolg van meerdere bronnen. Naast de lokale veehouderijen, zijn dat de industrie, het verkeer, en de achtergrondbelasting. Omdat het de gebiedsgerichte modellering zijn opgezet ten behoeve van een bestemmingsplan voor het buitengebied is enkel gekeken naar de effecten van de veranderingen in emissie bij de veehouderijen in het plangebied. Er is namelijk geen sprake van noemenswaardige industriële activiteiten.

Tenzij lokale omstandigheden zorgen voor een relatief grote toename van de (recreatieve) vervoersbewegingen geldt dat de verschillen in emissies die optreden ten gevolge van de vervoersbewegingen, uitgedrukt in kg emissie/jaar, slechts een heel klein deel (meestal tussen de 0,1 - 1%) uitmaken ten opzichte van de veranderingen in de emissies uit de veehouderij.

Een gebiedsgerichte modellering gaat uit van een zekere mate van standaardisering van de input. De onzekerheidsmarge die daar uit voortkomt is veel groter dan de boven omschreven bijdrage vanuit verkeersbronnen. Daarom blijft de modellering beperkt tot de agrarische bronnen. Een nauwkeuriger beeld van de te verwachten effecten is niet goed te genereren op een abstractieniveau dat past bij een gebiedsgericht plan, waarvoor een gebiedsgerichte modellering is opgezet. Voor individuele projecten, waarbij veel meer details beschikbaar zijn over de afzonderlijke bronnen qua omvang en ligging, kan wel een hogere nauwkeurigheid zijn gerealiseerd. Daar is hier echter geen sprake van.

De gebouwen zijn in het model ingevoerd met allemaal dezelfde hoogte en eenzelfde schoorsteen diameter (namelijk 1 m, kleiner kan niet worden ingevoerd). Variaties in deze parameters hebben hoofdzakelijk kleine lokale effecten. Aanpassen van deze uitgangspunten aan de lokale situatie is redelijkerwijs niet goed mogelijk vanuit de gebiedsgerichte aanpak, en levert alleen in de directe omgeving van de emissiepunten een toename op de nauwkeurigheid.

Met OPS-Pro is de depositie als gevolg van de emissie van één component afkomstig van meerdere bronnen te berekenen. In de berekening spelen de eigenschappen van de component zelf een belangrijke rol (mogelijke omzettingen, gewicht, uitregenbaarheid). Voor de emissie van NH_3 zijn al deze eigenschappen bekend binnen het programma. Daarnaast spelen de ruwheid en het meteoregime een zeer belangrijke rol. Het meteoregime bepaalt namelijk in welke richting de meeste depositie plaatsvindt. De ruwheid bepaald vooral hoever de depositie reikt, of anders gezegd: is de depositie dichtbij hoger, dan is die verder weg automatisch lager. Voor het meteoregime is gebruik gemaakt van de "Long term annual average 1998-2007" zoals dat is gemeten in het deel van Nederland waar de gemeente zich bevindt. Voor de ruwheid is gekozen voor een variabele waarde die binnen het programma OPS zelf is bepaald. Met name de ruwheidsverschillen boven land en boven water kunnen merkbaar invloed hebben op de rekenuitkomsten als het gaat om kleine toenames in de orde grote van 0,05 mol/ha/jaar.

1.6 Mogelijkheden binnen kwadrant 4: welke factoren bepalen welke scenario's er mogelijk zijn

Bij de zoektocht naar een representatief scenario (dat nog past binnen de gebiedseigenschappen van het plangebied) en de daarbinnen maximaal mogelijke planologische ruimte is rekening gehouden met een aantal bepalende factoren. Dit zijn de dynamiek in de agrarische populatie, veebezetting en best beschikbare technieken. Hieronder gaan wij nader in op deze factoren afzonderlijk.

1. Dynamiek in de agrarische populatie: stoppers - blijvers - groeiers

De agrarische gemeenschap in Nederland is onderhevig aan een groot aantal krachten. Een belangrijke daarin is de voortschrijdende schaalvergroting. Dat betekent dat er steeds minder boeren overblijven. Het CBS rapporteert dat er sinds de eeuwwisseling elk jaar ongeveer 5% van de varkensboeren hun bedrijfsactiviteiten beëindigen.

Dat deze dalende trend in de intensieve veehouderij zal doorzetten is bevestigd door een inventarisatie van Bedrijfs Ontwikkel Plannen (BOP). In 2012 is door Tauw, voor de gemeenten waar sprake was van veel intensieve veehouderij en waarvan het bestemmingsplan buitengebied werd herzien, de verwachtingen van de sector geanalyseerd. Dit bevestigde de verwachting dat, als gevolg van het verscherpen van de eisen aan de ammoniak emissies uit de stallen, er de komende paar jaren eerder meer dan minder bedrijven zullen stoppen.

Analyse van de ingediende Bedrijfs Ontwikkel Plannen (die meestal een optimistischer beeld schetsen van de toekomst dan de werkelijkheid) levert namelijk aanwijzingen op dat er sprake kan zijn van 6% stoppers per jaar in sommige delen van het land.

Het CBS rapporteert voor de melkveehouderij sector dat er sprake is van een relatief oude populatie doordat de laatste tien jaren de boeren ouder dan 65 jaar steeds langer zijn blijven doorwerken. Deze zullen de komende jaren noodgedwongen hun bedrijfsactiviteiten moeten beëindigen. Daarom zijn wij er voor de beoordeling van de dynamiek in de agrarische sector van uitgegaan dat er voor de grondgebonden veehouderijen het aantal stoppers in eenzelfde orde grote zal liggen als in de intensieve veehouderij. In de gebiedsgerichte modellering is op basis van de gebiedskennis die beschikbaar is bij de gemeente een inschatting gemaakt van een zo realistisch mogelijk stopperpercentage.

Van de niet-stoppende bedrijven zal een deel zich verder ontwikkelen en mogelijk uitbreiden binnen de planperiode. Met name voor wat betreft de grondgebonden veehouderijen zijn die daartoe in staat gesteld doordat er grond vrijkomt vanuit de stoppers. Voor de gehele sector geldt dat, vanuit de sectorale natuurwetgeving, een salderingsmechanisme bestaat met betrekking tot emissie en depositie van eutrofiërende en verzurende stoffen. Vanuit dit salderings mechanisme wordt er door de stoppende bedrijven in principe ruimte gecreëerd voor de groeiers om tot ontwikkeling te komen. De primaire borging van deze saldering vindt plaats binnen de individuele vergunningstrajecten (Nbw 19d). In de gebiedsgerichte modellering gaan wij er vanuit dat deze koppeling tussen stoppers en groeiers bestaat. De modellering is er met name op gericht om aan te tonen dat de verhouding tussen de stoppers en de groeiers dusdanig is dat het salderingsmechanisme ook daadwerkelijk kan gaan werken in de planperiode in het plangebied waar het model voor wordt gebouwd.

Bij het ruimtelijk verdelen van de groeiers over het plangebied gaan wij ervan uit dat de grootste bedrijven het meest vitaal zijn en het eerst gebruik zullen maken van de mogelijkheden die het plan hen biedt. Gedurende de planperiode zal een deel van de populatie niet investeren, dit deel van de populatie is aangeduid met de term "blijvers". In de gebiedsgerichte modellering blijven deze qua emissie gelijk aan de huidige situatie qua aantal dieren en bijbehorende stalomvang. Dit deel van de populatie zal geen gebruik maken van de salderingsmechanismen, geen stalmaatregelen nemen en in het model dus niet bijdragen aan een verandering in de gebiedsemissie

2. Veebezetting grond gebonden veehouderij

Een bestemmingsplan laat soms heel veel ruimte om op een bouwvlak tot verdere ontwikkeling te komen. Deze ruimte wordt, binnen daartoe aangewezen zones, geboden aan alle bouwvlakken. Bepalend daarbij zijn de ruimtelijke overwegingen: welke mate van bebouwing past er nog in een bepaalde zone. Ervaring leert dat, als alle bouwvlakken in een bepaald gebied gebruik maken van de ruimte die het bestemmingsplan hen vanuit planologische overwegingen biedt, daar een heel hoge veebezetting uit voort kan komen. Daarmee komt het grondgebonden karakter van de (melk)veehouderij onder druk te staan. Zonder gebruik te maken van krachtvoer kan in Nederland een gebied ongeveer een veebezetting aan van 2 melkkoeien per hectare. Omdat er al wel sprake is van het bijvoeren met krachtvoer is de veebezetting in de praktijk vaak hoger, ongeveer 3 melkkoeien per hectare. Het is gangbaar om in dergelijke gevallen nog steeds te spreken van grondgebonden landbouw.

Voor het plangebied is vastgesteld, op basis van het areaal beschikbare landbouwgrond zoals gerapporteerd door het CBS, in combinatie met de gebiedspopulatie, wat de veebezetting is in de huidige situatie. Voor elk van de scenario's is dan vastgesteld wat de daarbij behorende veebezetting zou zijn. Bij het beoordelen van de realiteitszin van de verschillende scenario's is ook de veebezetting betrokken.

3. *Best Beschikbare Technieken*

Gedurende de planperiode zal een aantal bedrijven investeren, dit zijn de groeiers. Bij de gebiedsgerichte modelleringen is ervan uitgegaan dat deze investeringen in meer of mindere mate gepaard zullen gaan met de inzet van techniek. In veel provincies is ondertussen een Stikstof verordening⁵⁵ vastgesteld waarin eisen zijn gesteld aan de te behalen reductie van de emissies. Deze reductie kan in de intensieve veehouderij zijn behaald door het bouwen van emissie arme stalsystemen dan wel door het inzetten van luchtbehandelingssystemen. In de grondgebonden (melk)veehouderij zijn er mogelijkheden om de emissies terug te brengen door de inzet van een ander bedrijfsmanagement systeem, dat uitgaat van een lager eiwit-gehalte in het voer (beter bekend als het *voerspoor*) dan wel door de bouw van nieuwe, emissie-arme stallen. Overigens kan in de intensieve veehouderij ook met voerspoor maatregelen de emissie zijn beperkt.

In de gebiedsgerichte modelleringen is voor de in te zetten technieken op stallen uitgegaan van de gecertificeerde systemen zoals die voor de belangrijkste diergroepen zijn opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav). Voor vleesvarkens en –kippen gaan die systemen uit van een reinigingsrendement van ten minste 70%. Systemen met een rendement van 85% procent komen ook voor. In de Rav staan ook systemen die uitgaan van een reinigingsrendement van 95%. Dergelijk vergaande maatregelen staan nu nog te ver af van de ontwikkelingen die plaatsvinden in de sector om meegenomen te zijn in een gebiedsgerichte modellering. Alleen in heel specifieke gevallen, voor individuele vergunningverlening, kan het voorkomen dat een ondernemer ervoor kiest dergelijke vergaande technische maatregelen toe te passen.

1.7 Het scenario-onderzoek binnen kwadrant 4: een generieke omschrijving

Het uiteindelijke doel van de gebiedsgerichte modellering is het vaststellen van effecten op de depositie. De depositie is echter in belangrijke mate afhankelijk van het emissieprofiel, de totale gebiedsemissie. Om de omvang van de hoeveelheid rekenwerk te beperken, en niet elk mogelijk scenario in OPS door te hoeven rekenen, is er in de methodiek een stap tussen gebouwd die de gevoeligheid van de gebiedseigenschappen bepaald voor de veranderingen in de emissievracht. Uitgangspunt daarbij is dat als de gebiedsemissie substantieel toeneemt dit ook zal zorgen voor een toename van de depositie. Voor dergelijke scenario's is het niet nodig iedere keer een depositieberekening uit te voeren. Alleen voor het Worstcase alternatief wordt deze wel uitgevoerd om de maximaal mogelijke effecten vast te kunnen stellen. Bij een aantal van de scenario's waar de gebiedsemissie afneemt is een depositieberekening noodzakelijk om vast te kunnen stellen of er mogelijk sprake kan zijn van lokaal verhoogde piek-emissies.

Om in een eerste vooronderzoek de mogelijk omvang van de emissies te kunnen bepalen wordt elk plangebied doorerekend voor de onderstaande globale scenario's. De meest relevante uitkomsten hiervan worden in het tweede deel van deze bijlage gerapporteerd en dienen als basis voor de resultaten die in het MER zelf gerapporteerd zijn.

⁵⁵ De verschillende Verordeningen hebben niet allemaal een rechtstreeks doorwerkend karakter.

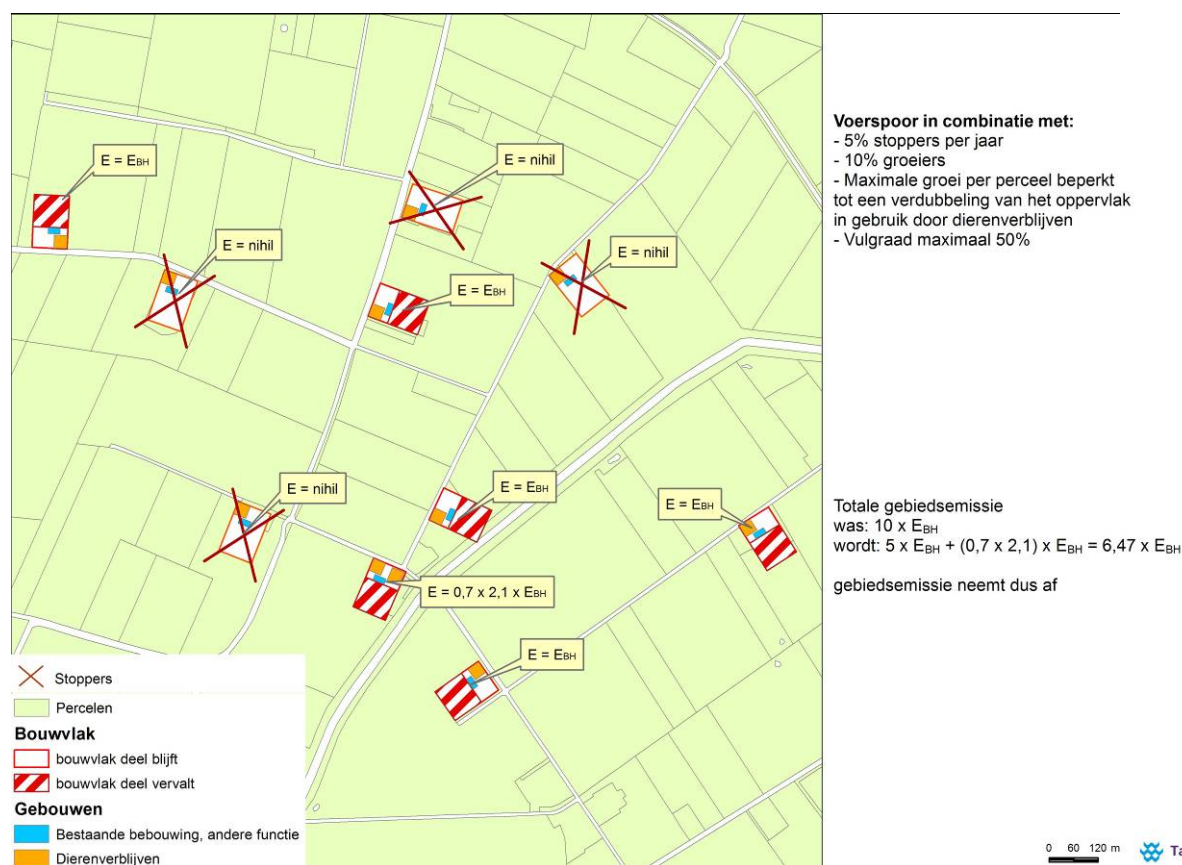
Scenario 1: zonder maatregelen, met dynamiek in de sector

Het eerste globale scenario gaat uit van een ontwikkeling in de sector waarbij er geen stal maatregelen zijn getroffen die verder gaan dan het besluit huisvesting. Binnen dit uitgangspunt is er gezocht naar een redelijk dynamiek profiel voor het gebied. Met het dynamiek-profiel is bedoeld de verhouding tussen het aantal stoppers, blijvers en groeiers. Vaak is de ontwikkeling van de veebezetting een belangrijke graadmeter aan de hand waarvan een dynamiek-profiel voor het gebied kan zijn vastgesteld: de veebezetting kan bepalen hoeveel groeiers er gebruik kunnen maken van de vanuit de stoppers vrijgevallen veestapel in het plangebied.

Scenario 2: Inzet van het voerspoor, met dynamiek in de sector

Het tweede globale scenario is bruikbaar in gebieden met overwegend grondgebonden melkveehouderij. Het laat namelijk het effect zien van de inzet van maatregelen die gericht zijn op het verminderen van de emissies door de bedrijfsvoering integraal aan te passen. Bij dit scenario geldt dat de emissie reductie is toe te rekenen aan de bestaande en aan de nieuw te bouwen stallen omdat aanpassingen aan een voerregime in praktische zin niet goed zijn door te voeren op slechts een deel van een bedrijf.

Figuur 4 illustreert een variant op dit scenario. In figuur 4 zijn de stoppers uit het model gehaald zodat er sprake is van een vermindering van de gebiedsemissie. Die is deels opgevuld door de groeiers.

Figuur 4 Illustratie van een variant op scenario 2

Scenario 3: Externe saldering obv nieuwe moderne melkveestallen, met dynamiek in de sector

De Rav is met enige regelmaat bijgewerkt, rekening houdend met de nieuwste ontwikkelingen met betrekking tot beschikbare stalsystemen. Recent is er een stalsysteem beschikbaar gekomen voor de melkveehouderij die qua emissies de oude grupstal evenaart, en minder dan de helft van een gangbare ligboxenstal emiteert. Het bouwen van dergelijke stallen, in combinatie met het gebruik maken van elders vrijkomende ammoniak-emissies (i.c. het principe van externe saldering) ligt ten grondslag aan dit scenario.

Scenario 4: Interne saldering obv nieuwe moderne melkveestallen, met dynamiek in de sector

In sommige gevallen biedt externe saldering geen soelaas en zal een beroep gedaan worden op interne saldering. Dit kan het geval zijn als een vooruitstrevende ondernemer sneller wil uitbreiden dan hij in staat wordt gesteld door het vrijkomen van ammoniak-emissies vanuit stoppende collega's. In dat geval kan de ondernemer besluiten de bestaande stallen af te breken en integraal te vervangen door emissie-arme stallen.

Scenario 5: Externe saldering obv stalmaatregelen in de intensieve veehouderij en de melkveehouderij

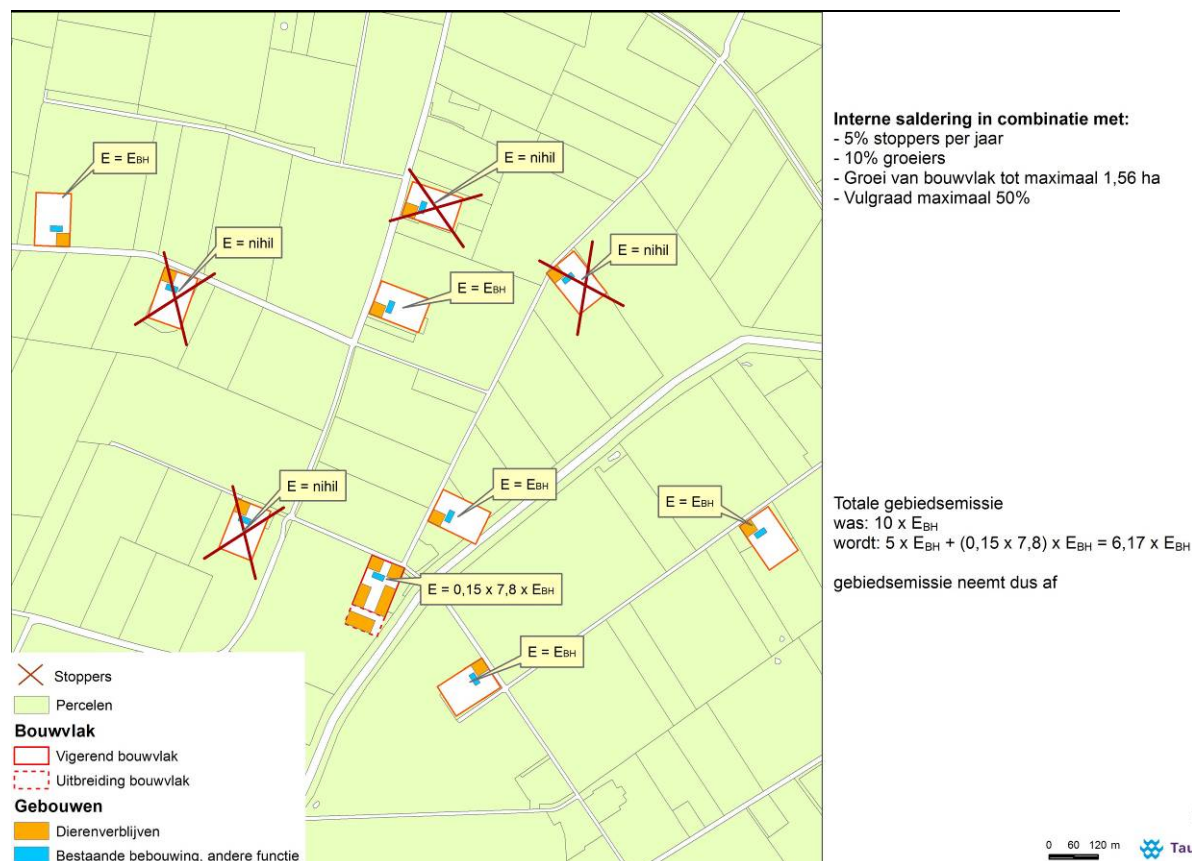
Dit scenario is in veel provincies uit het reconstructiegebied het meest voor de hand liggende omdat het aan de basis ligt van de stikstof verordeningen c..q. het vastgestelde provinciaal beleid. In elke provincie gelden andere randvoorwaarden met betrekking tot de in te zetten techniek, maar overal baseert men zich op de technieken zoals die vanuit de Rav mogelijk zijn gemaakt. In de gebiedsgerichte modelleringen richt dit scenario zich naar het beleid zoals dat geldt binnen de provincie waarin de gemeente is gelegen.

Vanwege de wijze waarop is omgegaan met het dynamiek-profiel binnen een gemeente, in combinatie met de externe salderings mechanismen en de inspanning tot emissie reductie die geleverd moet zijn om voor externe saldering in aanmerking te kunnen komen, verifieert dit scenario of de gangbare salderingsmechanismen zullen werken binnen het plangebied.

Scenario 6: Interne saldering obv stalmaatregelen in de intensieve veehouderij en de melkveehouderij

Mocht uit de globale analyse van scenario 5 blijken dat er te weinig stoppers zijn in een plangebied om op basis van externe saldering een redelijk aandeel groeiers de kans te geven tot ontwikkeling te komen kan dit laatste scenario soelaas bieden. Voor interne saldering in de intensieve veehouderij is er dan uitgegaan van het bijplaatsen op bestaande stallen van luchtbehandeling met de in de desbetreffende provincie voorgeschreven reinigingsrendementen. Voor melkveehouderijen in een gebied is dit scenario gelijk aan scenario 4.

Figuur 5 illustreert dit scenario. In figuur 5 is, naast het wegnemen van de stoppers uit het model, de gebiedsemissie namelijk bepaald door effect dat voortkomt uit het nemen van stalmaatregelen (gaswassers met een reinigingsrendement van 85%) op bestaande en nieuwe stallen zoals die gebouwd zijn door de groeiers in de populatie. Op de percelen van de blijvers vinden geen ontwikkelingen plaats omdat daar geen mogelijkheden toe zijn.

Figuur 5 Illustratie van hoe scenario 6 uit kan pakken in een gebied waarin sprake zou zijn van een populatie dynamiek zoals aangeven

2. Resultaten van het vooronderzoek naar een aantal varianten op twee voor Opmeer geselecteerde scenario's

De eerste stap in de gebiedsgerichte modellering voor Opmeer is het vaststellen van de huidige gebiedsemissie. Die is ongeveer 52.750 kg ammoniak per jaar. In de huidige situatie is sprake van veel melkveehouderij in combinatie met een kleine varkens sector. De veebezetting is beperkt, niet meer dan ruim 1 koe per hectare.

In de onderstaande matrix is een samenvatting gegeven van de uitgevoerde analyse van varianten op de hierboven beschreven scenario's 3 en 4. Gezien de aard van het emissie profiel, en het feit dat het plan geen ruimte biedt voor uitbreidingen van de intensieve veehouderij, dekken deze de ontwikkelingsmogelijkheden in Opmeer het beste af. Voor een groot aantal varianten op deze scenario's is weergegeven hoe de gebiedsemissie (uitgerekend in kg NH_3 /jaar) zich zou ontwikkelen in relatie tot een groei van de bestaande bebouwing. Daarbij is ervan uitgegaan dat de bedrijven kleiner dan 30 NGE niet langer op bedrijfsmatige wijze door zullen gaan met het houden van dieren, en dat de overige bedrijven zullen groeien. Daarbij is in eerste instantie nog uitgegaan van groei binnen de vigerende bouwvlakken tot een vulgraad van 50% (geldt als generiek landelijk maximum). Echter, gezien de aard van het gebied, en omdat deze scenario's tot een zeer hoge veebezetting aanleiding gaven (tot meer dan 5 koeien per hectares) is ook uitgerekend wat de emissies zouden zijn bij een vulgraad van 20%. Bij een vulgraad tot maximaal 20% blijft het aantal koeien beperkt tot ongeveer 1,5 per hectare. Een beweidingdichtheid die past bij het gebied.

Emissies (kg uit het gebied)	Uitgaande van 50% vulgraad			Uitgaande van 20% vulgraad		
	Tot huidig bouwvlak	Tot bouwvlak van 1,5 ha	Tot bouwvlak van 2,0 ha	Tot huidig bouwvlak	Tot bouwvlak van 1,5 ha	Tot bouwvlak van 2,0 ha
Worstcase; gebaseerd op de uitgangspunten van het voorontwerp bestemmingsplan (zonder nieuwvestiging)	116.000	162.000	208.000	60.000	81.500	103.500
Scenario 3: externe saldering MVH met de stalmaatregelen o.b.v. groen label stallen	89.000	116.500	143.000	56.000	69.000	82.000
Scenario 4: interne saldering MVH met de stalmaatregelen o.b.v. groen label stallen	64.000	91.000	119.000	30.000	43.000	55.500

De bovenstaande matrix toont aan dat er, ook bij een maximale vulgraad van 20%, in veel gevallen nog steeds sprake zal zijn van een toename van de emissie uit het gebied. De maatregelen die voortkomen uit scenario 3, in combinatie met de bedrijfsbeeindiging van de bedrijven kleiner dan 30 NGE zouden nog steeds voor een toename van de emissie zorgen van 3.250 kg ammoniak per jaar vanuit het plangebied. Dat zou een toename betekenen van meer dan 6%. Ook op de grote afstand tot de kwalificerende habitats kan op basis van een dergelijke toename een significant effect op de instandhoudingsdoelstellingen niet worden uitgesloten.

Echter, vanuit de filosofie van het planologisch slot-op-de-muur, is ook scenario 4 verder uitgewerkt. De emissie berekeningen tonen aan dat er bij dit scenario ruim voldoende emissie ruimte beschikbaar zal zijn als alle bouwvlakken groter dan 30 NGE zullen groeien tot 1,5 ha. In het MER wordt in meer detail in gegaan op de resultaten van de depositieberekeningen die zijn uitgevoerd.

Bijlage

6

Ecologie

Natuurwetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

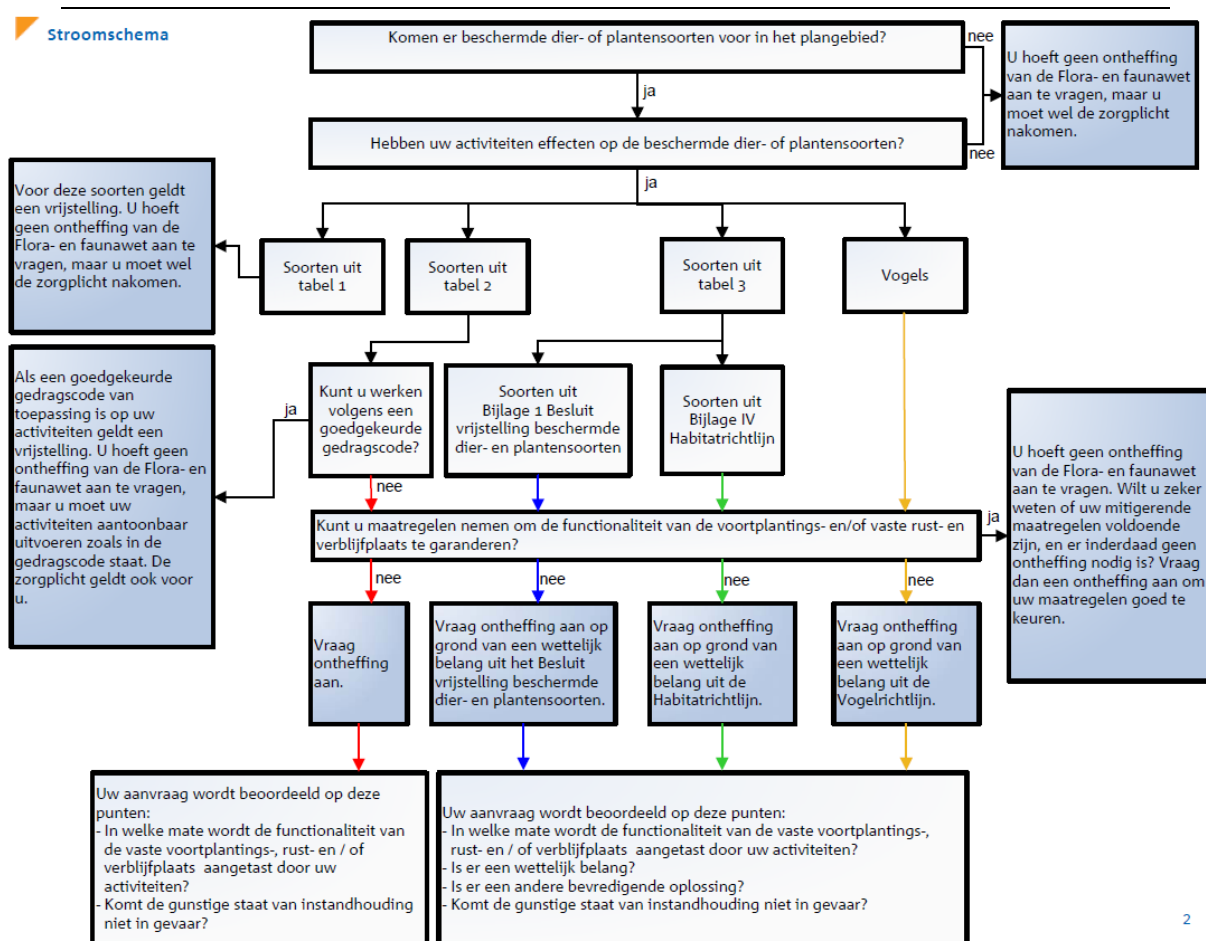
De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Recentelijke uitspraken van de Raad van State leren dat maatregelen alleen als 'mitigatie' bestempeld mogen worden wanneer deze gericht zijn op het (vooraf) voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen. In gevallen waar effecten verwacht worden, vormen de te treffen maatregelen echter vaak een compensatie van aanvankelijk wel optredende effecten. Alleen wanneer maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) kan de term 'mitigatie' gebruikt worden. Het verdient de aanbeveling een mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag).

Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect) en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt.

Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort⁵⁶

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgesondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*

⁵⁶ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen.

- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiswaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenvalk, Zearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
 - *Veiligheid van het luchtverkeer*
 - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
 - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving, artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken".

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 van 25 mei 1998 (in werking getreden op 1 oktober 2005) behelst de bescherming van natuur en landschap. De gebiedsbescherming staat centraal in deze wet: er zijn verschillende gebieden aangewezen die vanwege hun specifieke belang voor flora en/of fauna van groot belang zijn. De schaal en beschermde waarden van de gebieden varieert, evenals het bevoegd gezag (provincie, dan wel ministerie van E, L & I). De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt:

- Natura2000-gebieden (Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermde natuurmonumenten (inclusief voormalige / Staatsnatuurmonumenten)

Natura2000-gebieden

De bescherming van Natura2000-gebieden volgens de Natuurbeschermingswet 1998 is vergelijkbaar met de bescherming volgens artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Nederland past een vergunningstelsel toe. Hierdoor is in ons land een zorgvuldige afweging gewaarborgd rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura2000-gebieden. Vergunningen worden verleend door provincies of door de minister van E, L & I. Natura2000-gebieden mogen geen significante schade ondervinden. Dit houdt in dat bepaalde plannen en projecten, op zichzelf óf in combinatie met andere plannen en projecten, de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen niet significant negatief mogen beïnvloeden. Elke ontwikkeling in of nabij een Natura2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de gewenste werkzaamheden/ontwikkelingen een (significant) negatief effect hebben (op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten). Op dit moment worden voor alle Natura2000-gebieden beheerplannen opgesteld die duidelijk maken welke activiteiten wel en niet zonder vergunning mogelijk zijn in en nabij die gebieden.

Beschermde natuurmonumenten

In de sinds 1 oktober 2005 gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 vallen de Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten beide onder één noemer: Beschermde natuurmonumenten. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen Beschermde natuurmonumenten die binnen en buiten Natura2000-gebieden liggen: Het beschermingsregime van de gebieden die binnen definitief aangewezen Natura2000-gebieden liggen en die al onder de oude wet zijn aangewezen, is vervallen. Natuurwaarden en natuurschoon waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura2000-gebied. Voor gebieden die buiten de Natura2000-gebieden liggen, geldt dat handelingen in of rondom Beschermde natuurmonumenten die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, voor de natuurwetenschappelijke betekenis of voor dieren en planten in dat gebied, of die het Beschermde natuurmonument ontsieren, zijn verboden, tenzij de minister van E, L & I of de provincie een vergunning heeft verleend.

Wijze van toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of activiteiten moet altijd inzichtelijk worden gemaakt of (significant) negatieve effecten optreden. Deze effectbepaling wordt gedaan in een zogenaamde 'Voortoets'. De Voortoets heeft drie mogelijke uitkomsten:

1. Er is met zekerheid géén sprake van negatieve effecten: er is geen vergunning noodzakelijk
2. Er kan niet worden uitgesloten dat negatieve effecten optreden, maar deze effecten zijn niet significant negatief, hetgeen betekent dat de instandhoudingsdoelen niet worden geschaad. Wanneer de effecten voor het bevoegd gezag aanvaardbaar zijn, dan wordt een vergunning verleend met daarin mogelijk bepaalde voorschriften of beperkingen

3. Er is sprake van negatieve effecten én deze zijn significant: één of meer van de instandhoudingdoelstellingen worden mogelijk geschaad. Er is een zogenaamde 'passende beoordeling' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure

De 'passende beoordeling' kent vervolgens ook drie mogelijke uitkomsten:

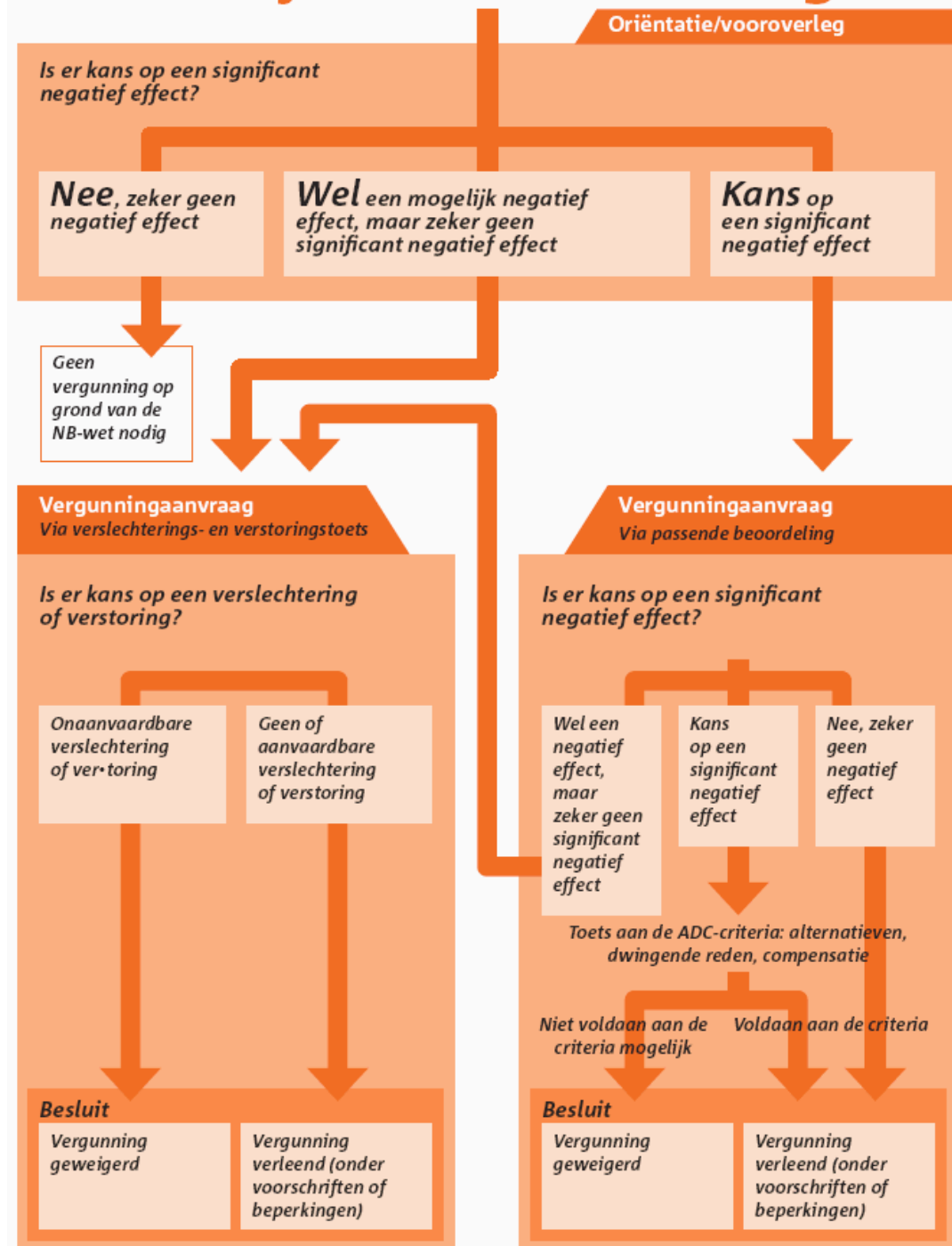
- 3.1. Bij nadere beschouwing blijkt er toch geen sprake te zijn van negatieve effecten (een enigszins theoretische optie). Deze uitkomst kan desgewenst door het Bevoegde Gezag worden bevestigd. Dat kan door een vergunning aan te vragen (die dan formeel niet nodig wordt bevonden) of door informele afstemming
- 3.2. Er is wel sprake van een negatief effect, maar de omvang van dit effect blijkt bij nadere beschouwing niet significant negatief te zijn. Daarbij is ook rekening gehouden met cumulatieve effecten van andere ontwikkelingen. Een vergunning dient te worden aangevraagd, die mogelijk voorschriften en/of beperkingen zal bevatten.
- 3.3. Er zijn significant negatieve effecten, effecten kunnen niet worden uitgesloten. Er zal gekeken moeten worden naar de belangen en argumenten om de ontwikkeling op de beoogde wijze en locatie uit te voeren. Deze criteria worden de 'ADC-criteria' genoemd (Alternatieven, Dwingende redenen voor groot openbaar belang, en Compensatie). Wanneer niet aan deze ADC-criteria kan worden voldaan wordt geen vergunning verleend. Wanneer er wel aan kan worden voldaan kan uiteindelijk door de provincie of de minister van E, L & I een vergunning worden verleend met mogelijk voorschriften en/of beperkingen.

De ADC-criteria zijn:

- Zijn er alternatieven (voor de locatie en/of voor de ontwikkeling zelf) mogelijk en overwogen die mogelijk tot minder schade aan beschermde natuurwaarden leiden?
- Is er sprake van een zogenaamde 'dwingende reden van groot openbaar belang'? Er worden verschillende wettelijke belangen onderscheiden. Wanneer sprake is van mogelijke effecten op door de EU als 'prioritair' aangemerkte soorten of habitats, is het aantal mogelijke redenen veel kleiner
- Op welke manier wordt getracht de schade zo klein mogelijk te laten zijn (mitigatie) of te compenseren? Zulke maatregelen dienen overigens te worden getroffen vóórdat de ontwikkeling kan worden gerealiseerd

Onderstaand stroomschema (figuur b1.1) geeft het vervolgtraject weer vanaf het moment van het gereedkomen van de Voortoets (eerste blok 'Oriëntatie/vooroverleg').

Project of handeling

Stroomschema Natuurbeschermingswet 1998 [LNV, Over beheerplannen en vergunningen]

Bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur

De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de basis voor de vaststelling van het ruimtelijke beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd in de Nota Ruimte (structuurvisie op rijksniveau) en Verordening Ruimte (provinciaal niveau) inclusief omgevingsplannen. De begrenzingen en indelingen bij de begrenzingen en bijbehorende doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in provinciale omgevingsplannen en -verordeningen. Deze zijn bindend voor het vaststellende bestuursorgaan: gemeenten dienen de bescherming vast te leggen in hun bestemmingsplannen.

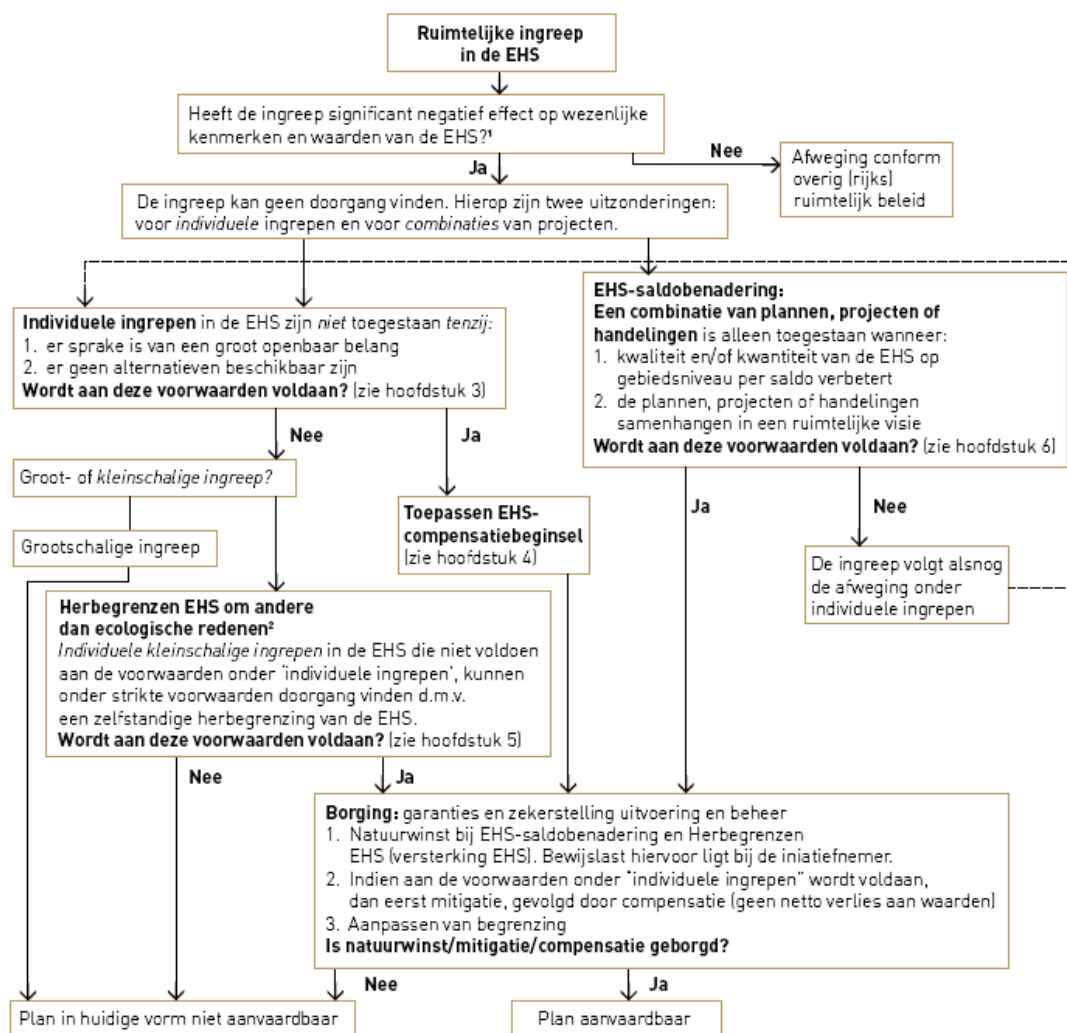
Het ruimtelijke beleid voor de EHS is altijd gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld.

Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Verordening Ruimte de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

Bij toetsing van de ingreep aan de EHS zijn de 'Spelregels EHS', een gezamenlijke uitwerking van Rijk en provincies, van toepassing. Het document heeft geen formele status maar vormt de basis voor het ruimtelijke beleid per provincie, zoals provinciale structuurvisies. In de spelregels wordt onder meer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden, er geen reële locatiealternatieven zijn én er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wel mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) toch een toetsing aan de doelen van de EHS uit te voeren en in overleg te treden met het bevoegd gezag, de gemeente.

In onderstaand stroomschema zijn deze en aanvullende stappen en benodigde onderbouwingen weergegeven [Ministerie van LNV, Spelregels EHS, 2007].

Stroomschema EHS [LNV, Spelregels EHS, 2007]

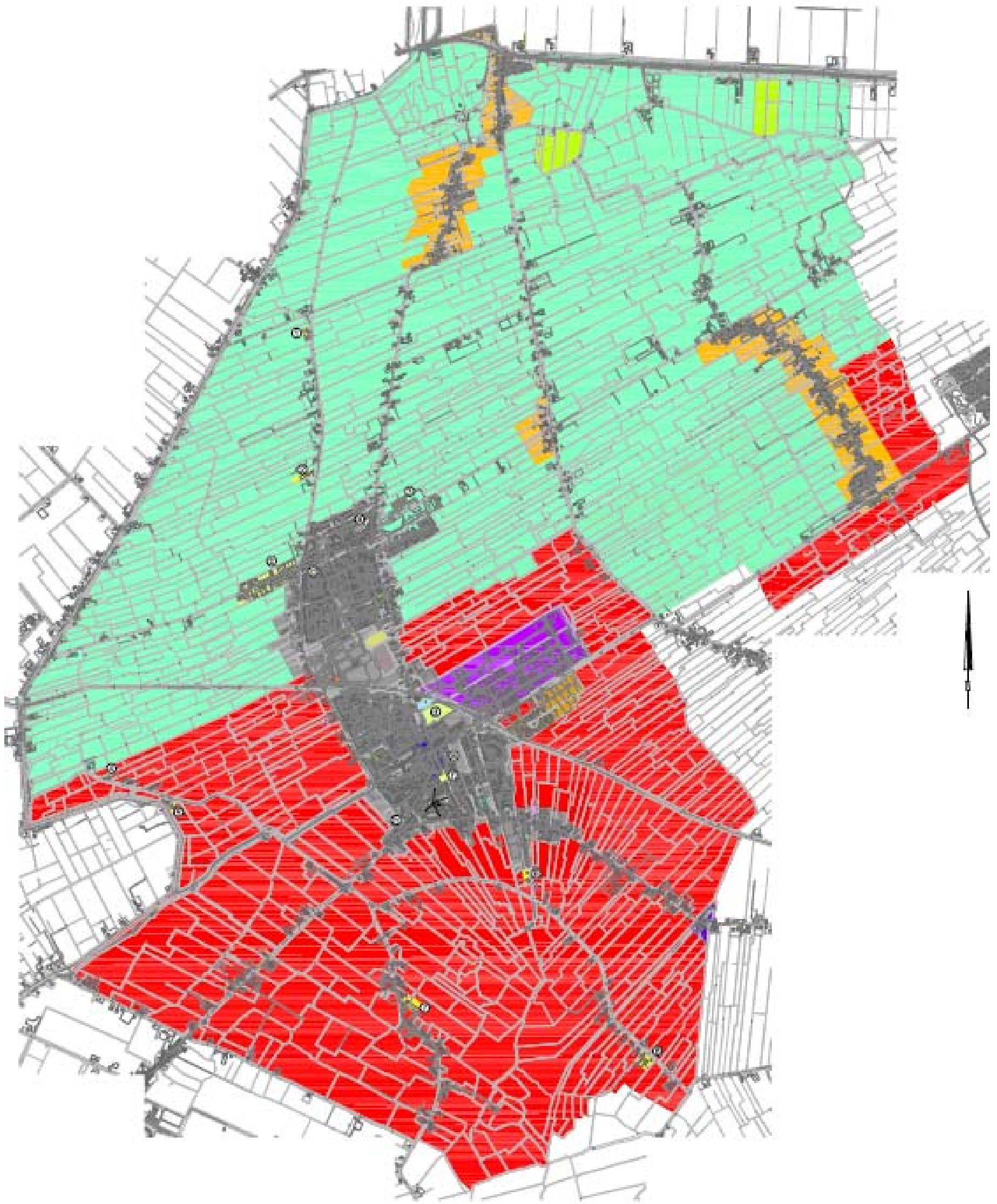
¹ Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaats vindt in een Natura2000-gebied gelden aanvullende regels

² Een andere mogelijkheid in de EHS is herbegrenzing om ecologische redenen. Deze mogelijkheid is echter niet weergegeven in dit schema omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt

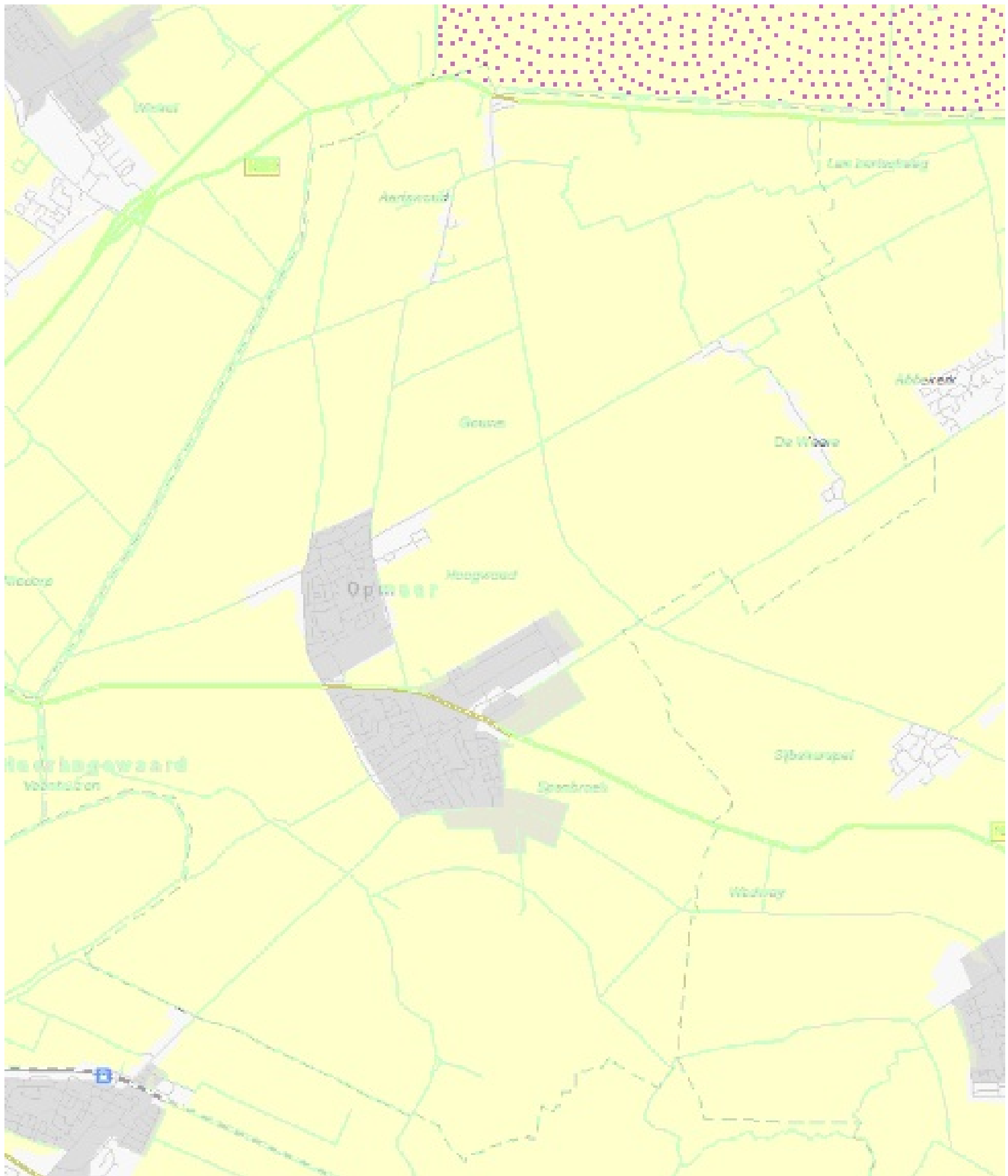
Bijlage

7

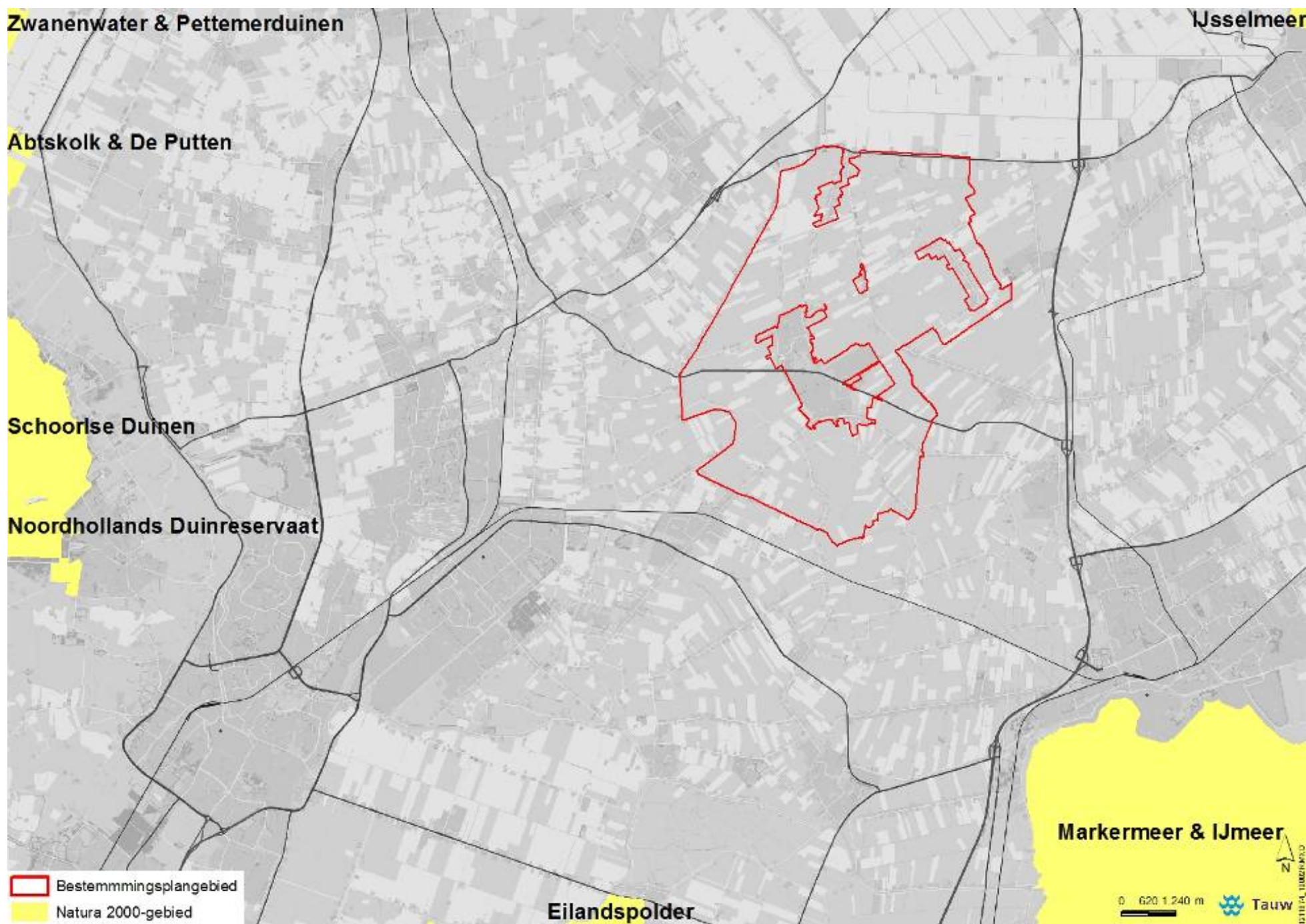
Kaarten in groot formaat (A3)

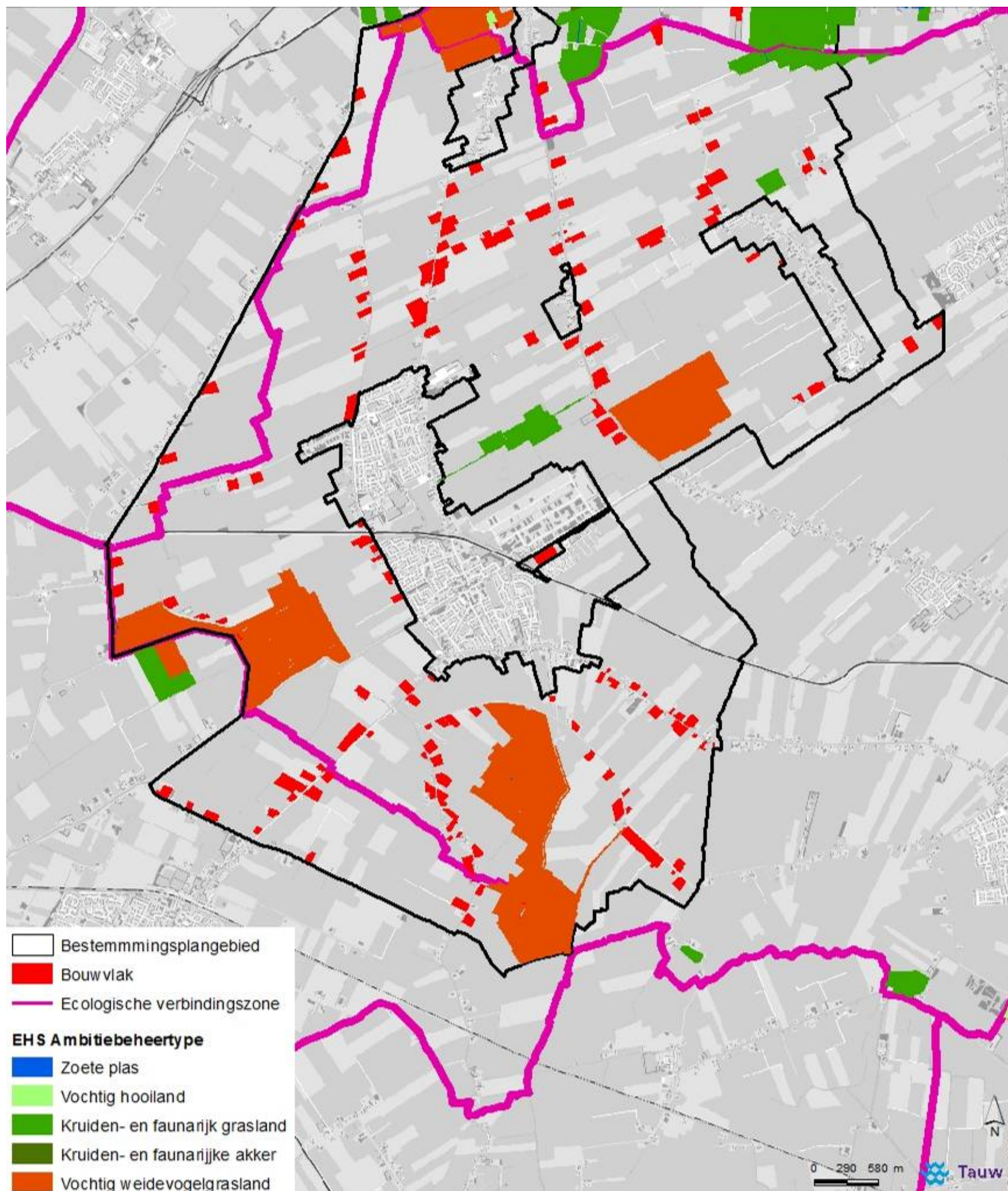
Bestemmingsplannen 'Wadweren en Braakpolder-Zuid' (licht groen), 'Buitengebied Hoogwoud' (groen) en 'Buitengebied Opmeer' (rood)

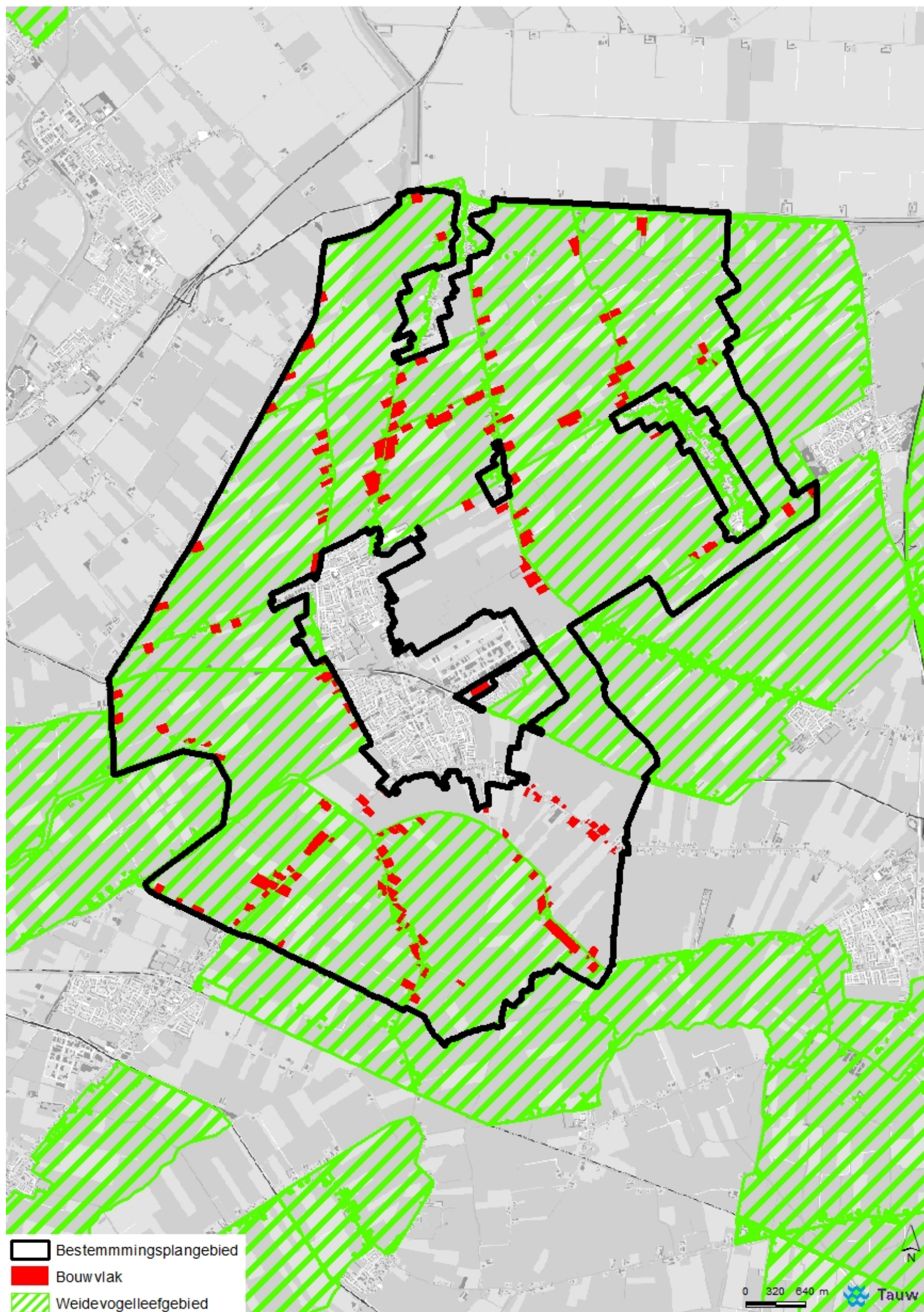
Gebied voor grootschalige landbouw (licht geel) binnen het plangebied en concentratiegebied intensieve veehouderij (geconcentreerde stippenwolk, enkel buiten het plangebied) (Bron: Structuurvisie 2040 provincie Noord-Holland)

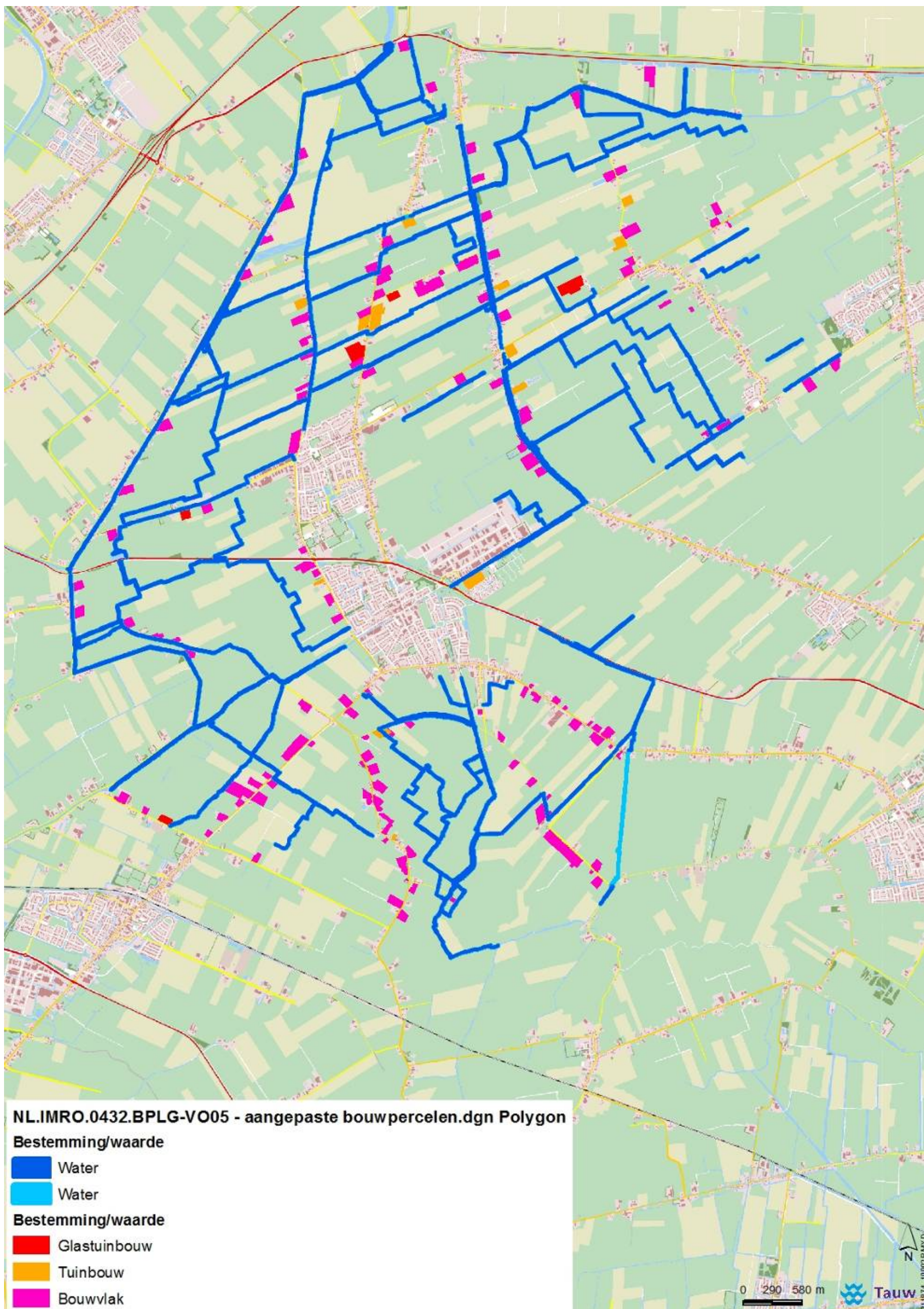
Natura2000-gebieden nabij het plangebied

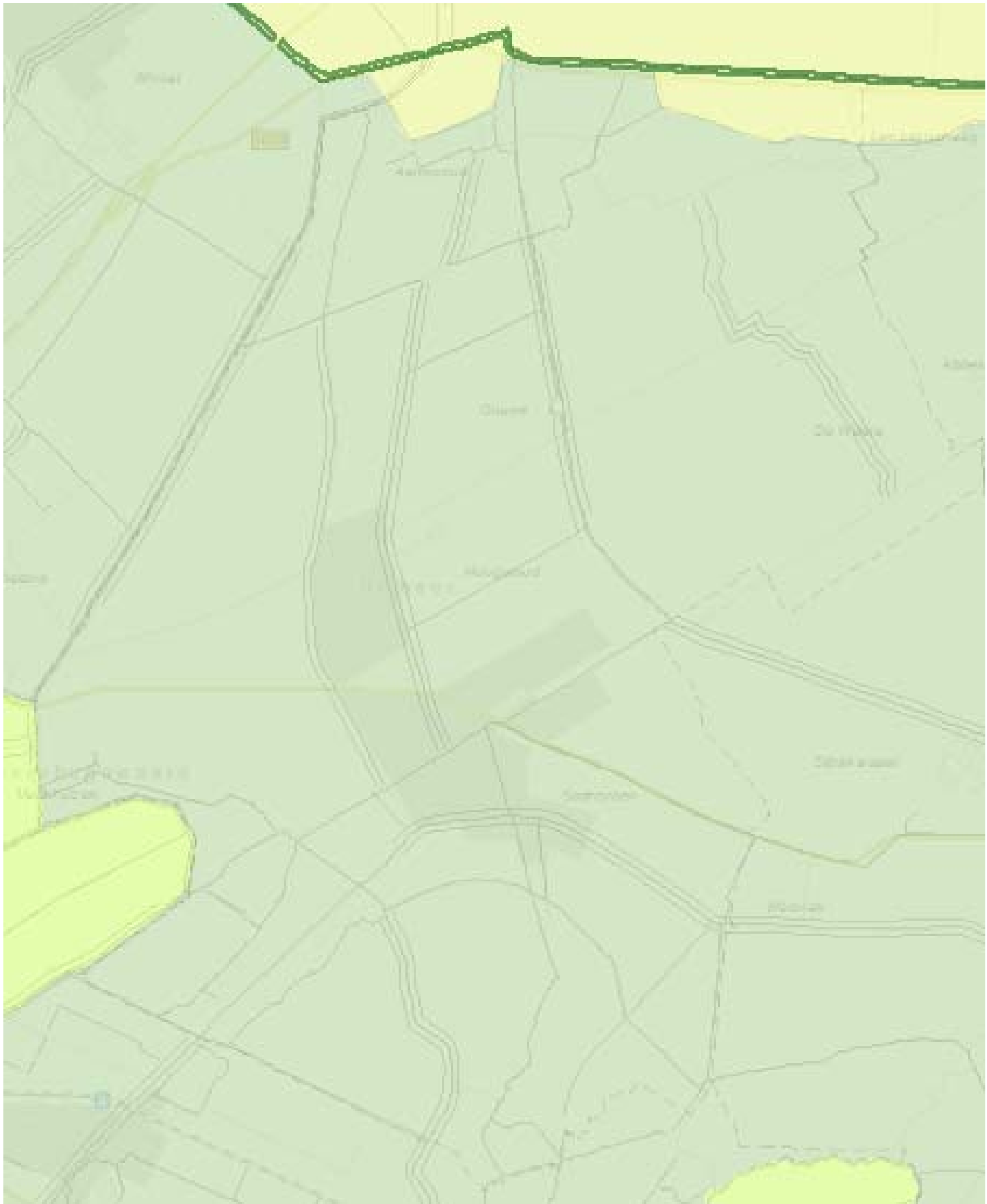
Ligging EHS in en nabij plangebied. Ambitiebeheertypen zijn overgenomen uit natuurbeheerplan

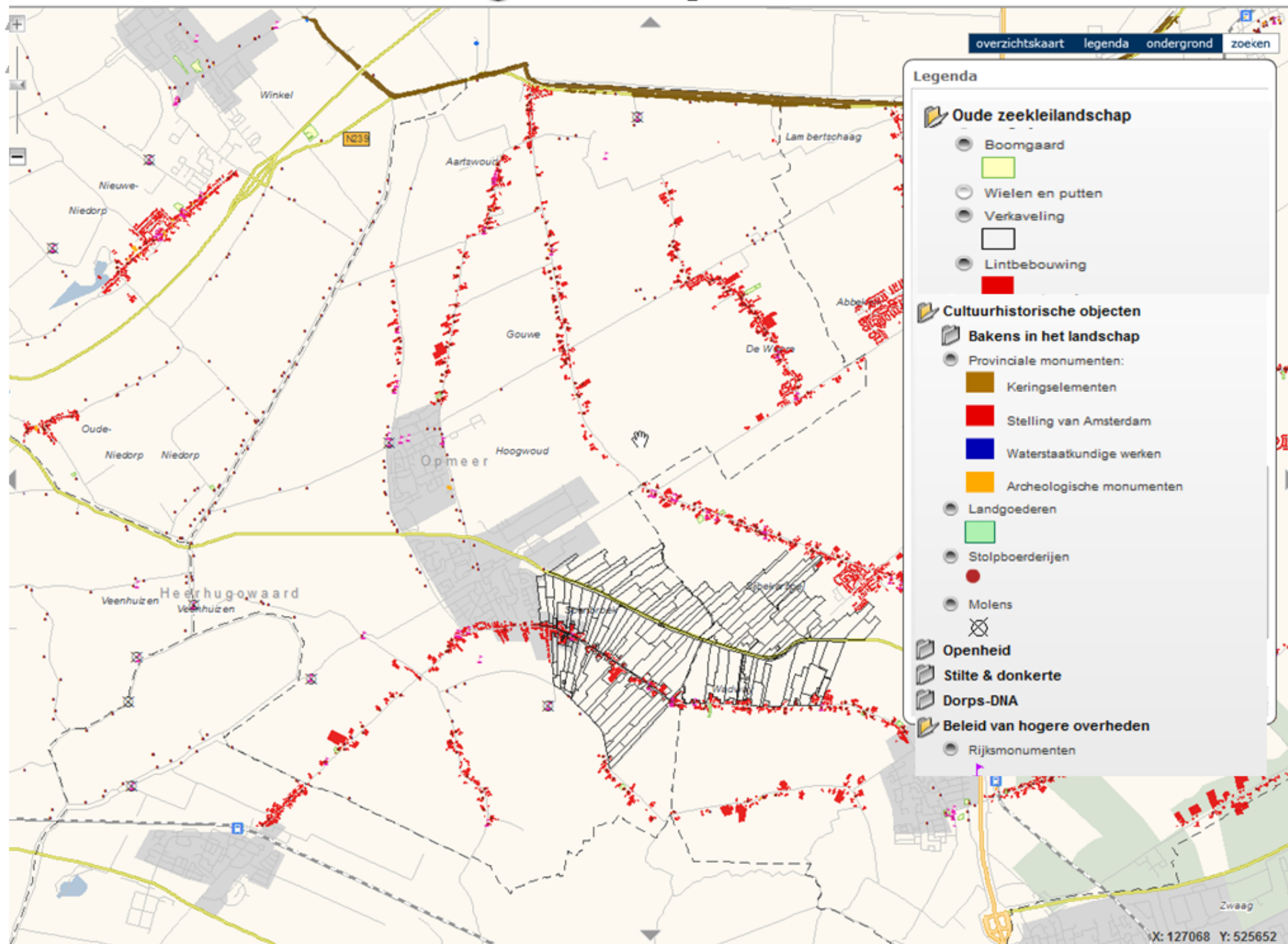
Weidevogelleefgebieden in en nabij het plangebied

Overzicht van de agrarische bouwvlakken, waaronder die met de bestemming (glas)tuinbouw

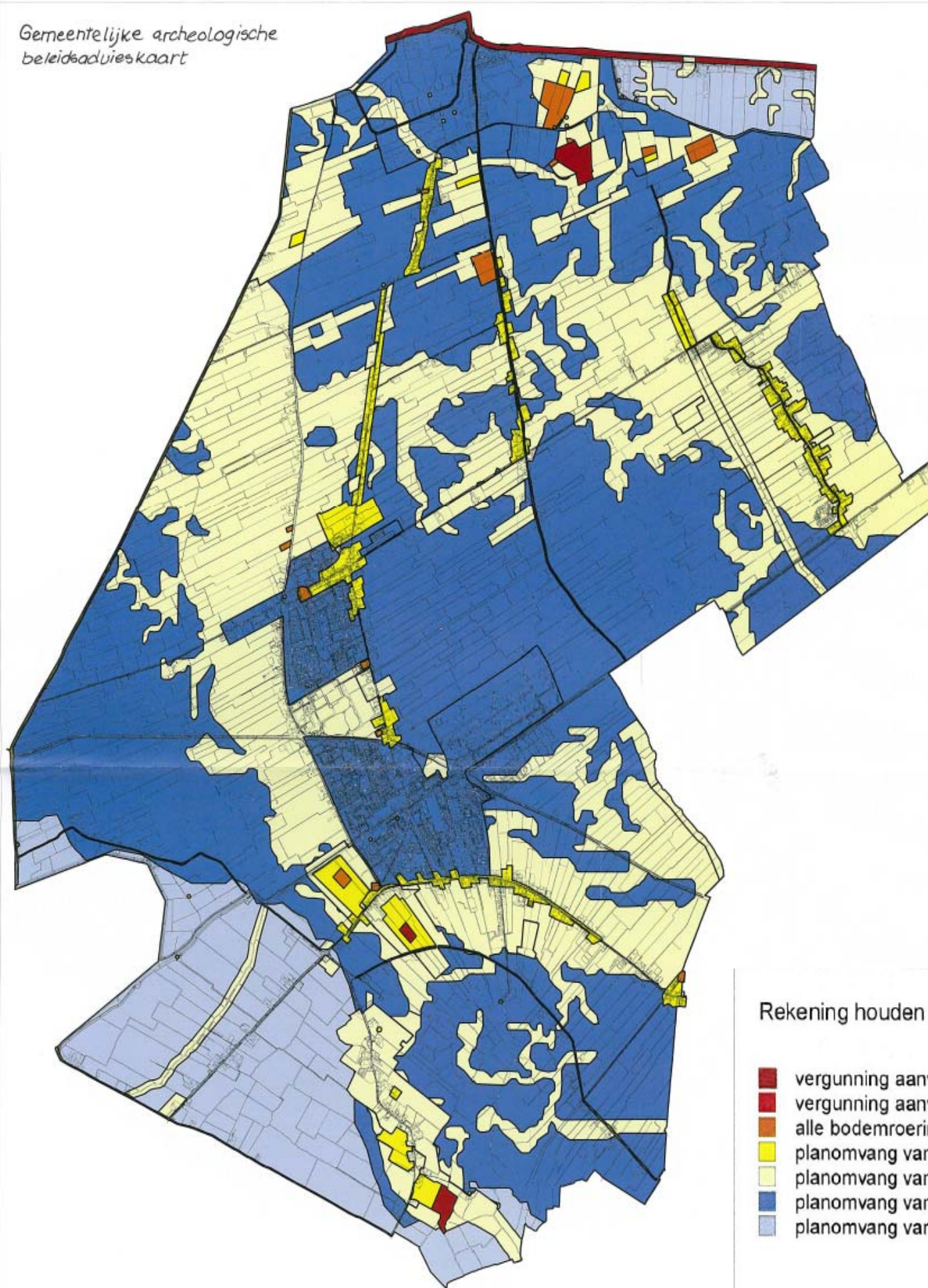

Oude zeekleilandschap (donker groen) en Westfriese Omringdijk (donkergroene lijn) binnen het plangebied en directe omgeving
(Bron: Structuurvisie 2040 provincie Noord-Holland)

Cultuurhistorische waardenkaart (Bron: provincie Noord-Holland)

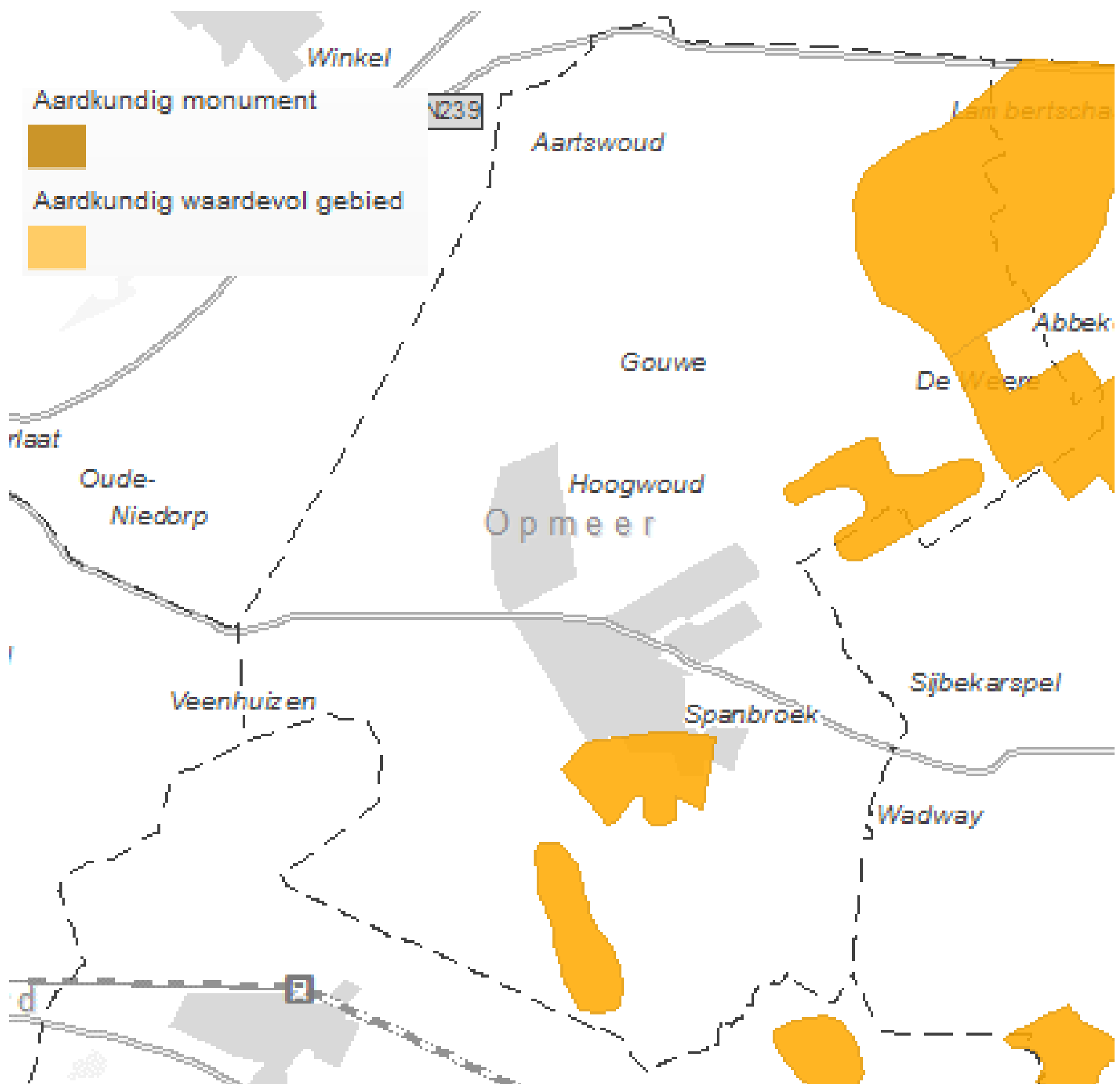
Gemeentelijke archeologische
beleidsadvieskaart

Rekening houden met archeologie bij

- vergunning aanvragen bij de minister
- vergunning aanvragen bij Gedeputeerde Staten
- alle bodemroering 100
- planomvang van 100 m² of groter
- planomvang van 500 m² of groter
- planomvang van 2.500 m² of groter
- planomvang van 10.000 m² of groter

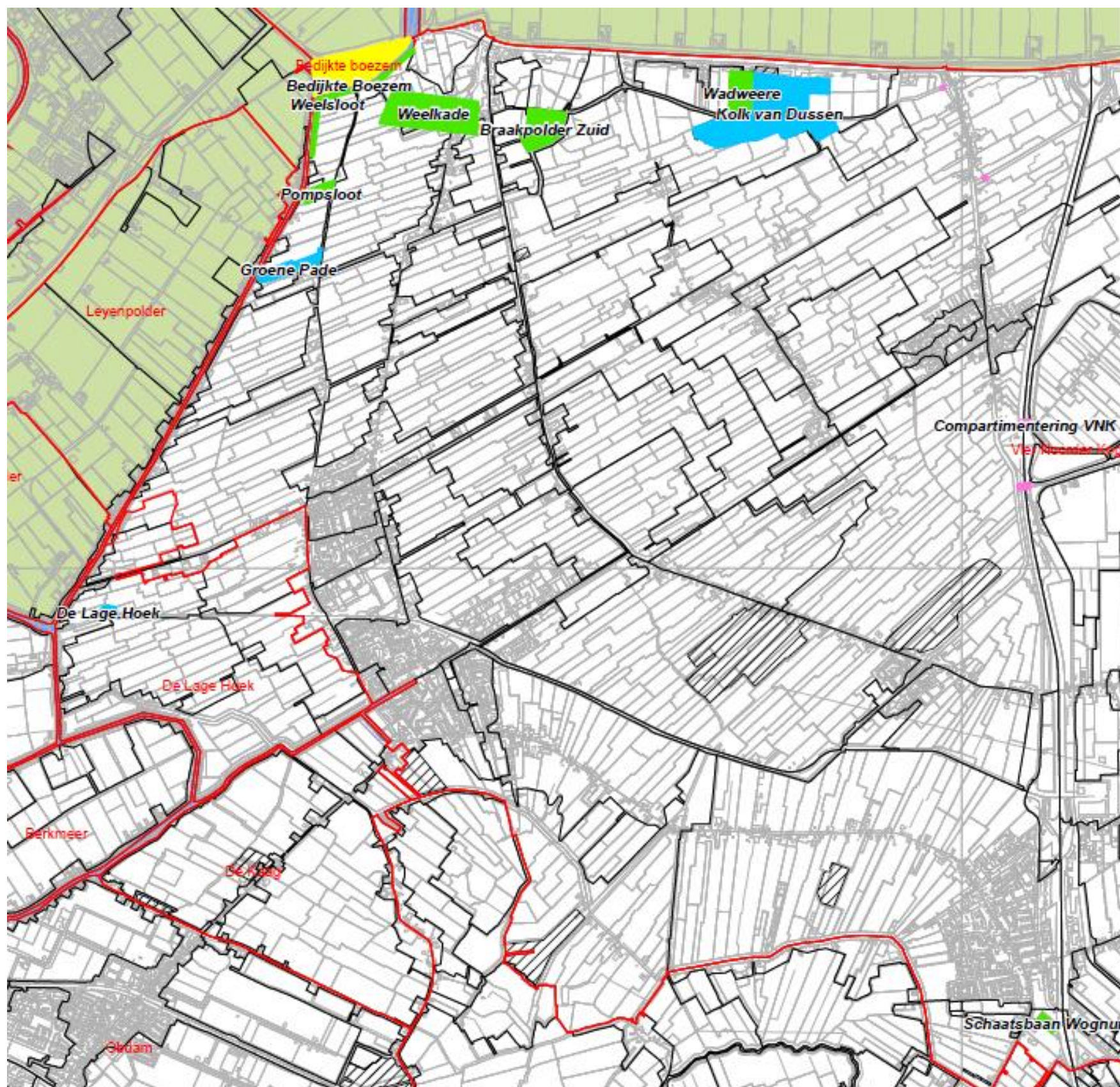
Gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart (Bron: gemeente Opmeer)

Aardkundige waarden (Bron: Provinciale Milieuverordening Noord-Holland, 2011)

Primaire waterkering (donker blauwe lijn) en regionale waterkering (lichtblauwe lijn) binnen het plangebied en directe omgeving
(Bron: Structuurvisie 2040 provincie Noord-Holland)

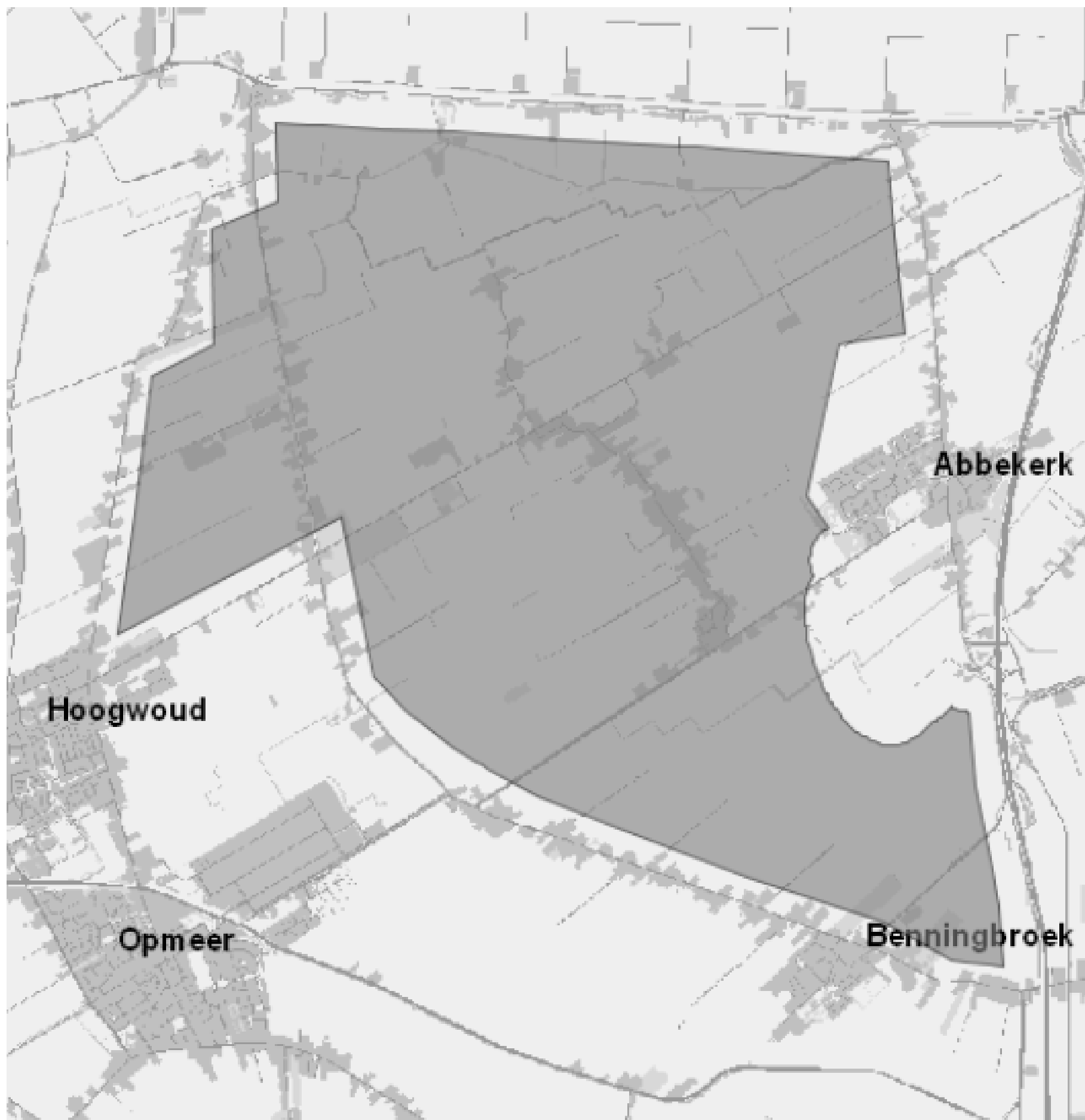
Maatregel

- Gerealiseerd
- In uitvoering
- Planfase
- Plannen van derden
- Overige maatregelen

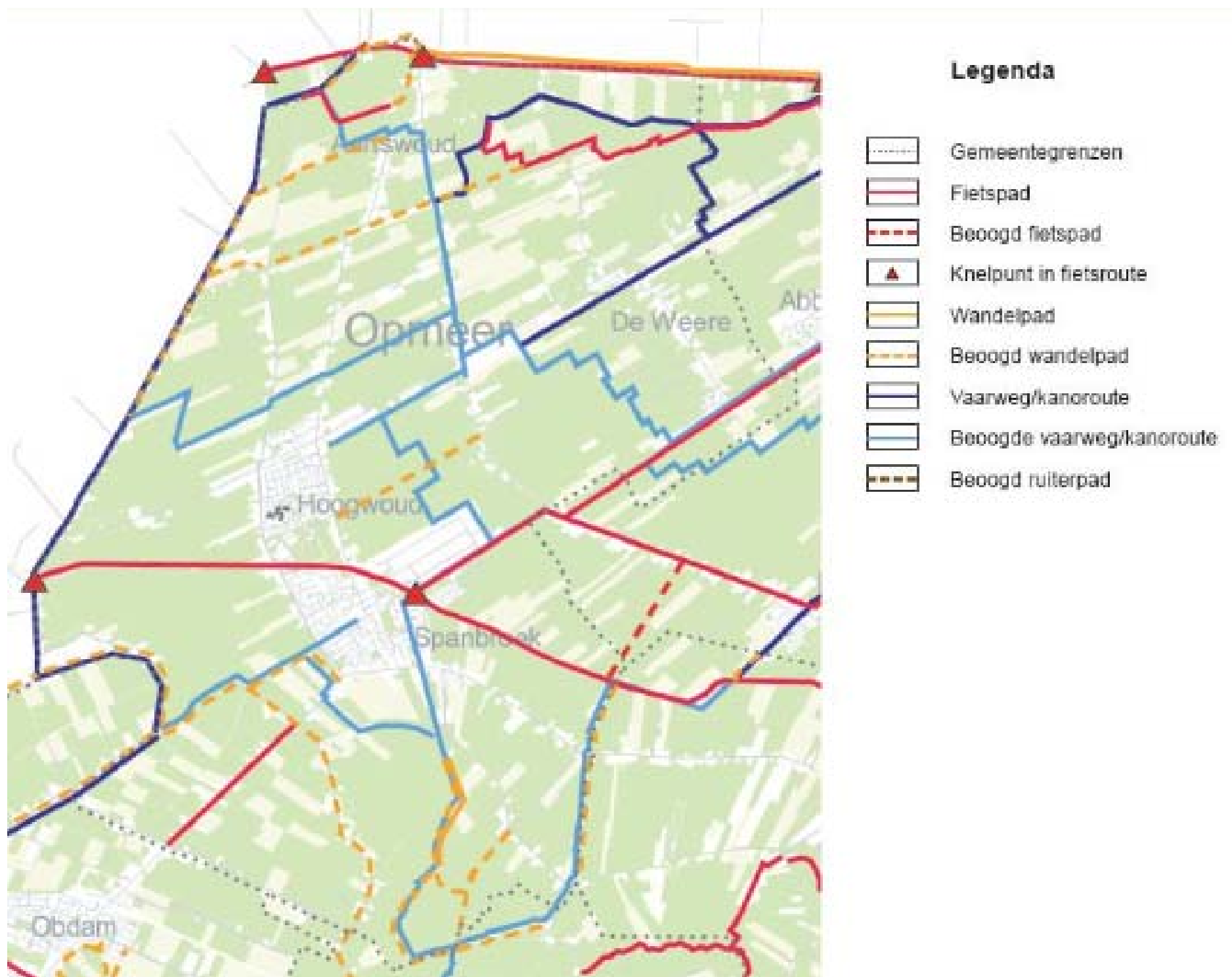
Procesgebieden:

- Texel en Kop van N-Holland
- Noord-Kennemerland
- Laag Holland
- Boezemwateren
- Af- en aanvoergebieden
- Peilgebieden
- Peilafwijkingen

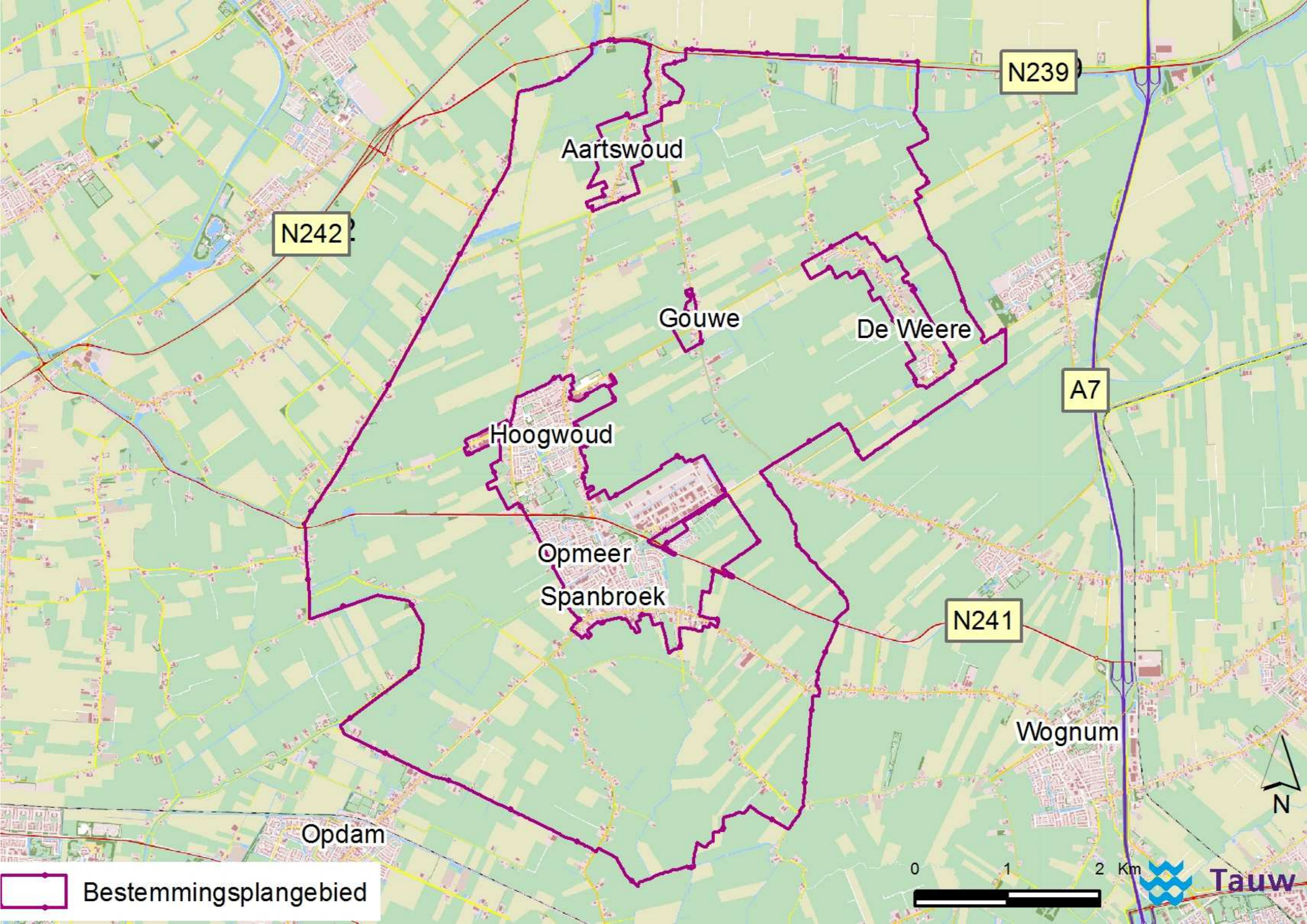
Overzicht maatregelen in procesgebied West-Friesland (Bron: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier)

Stilgebied in en om het plangebied. (Bron: Atlas leefomgeving, 2013)

Recreatiestructuren. Bron: Uitwerking Landschapsplan West-Friesland (2005)

N239

N242

Aartswoud

Gouwe

De Weere

A7

Hoogwoud

Opmeer
Spanbroek

N241

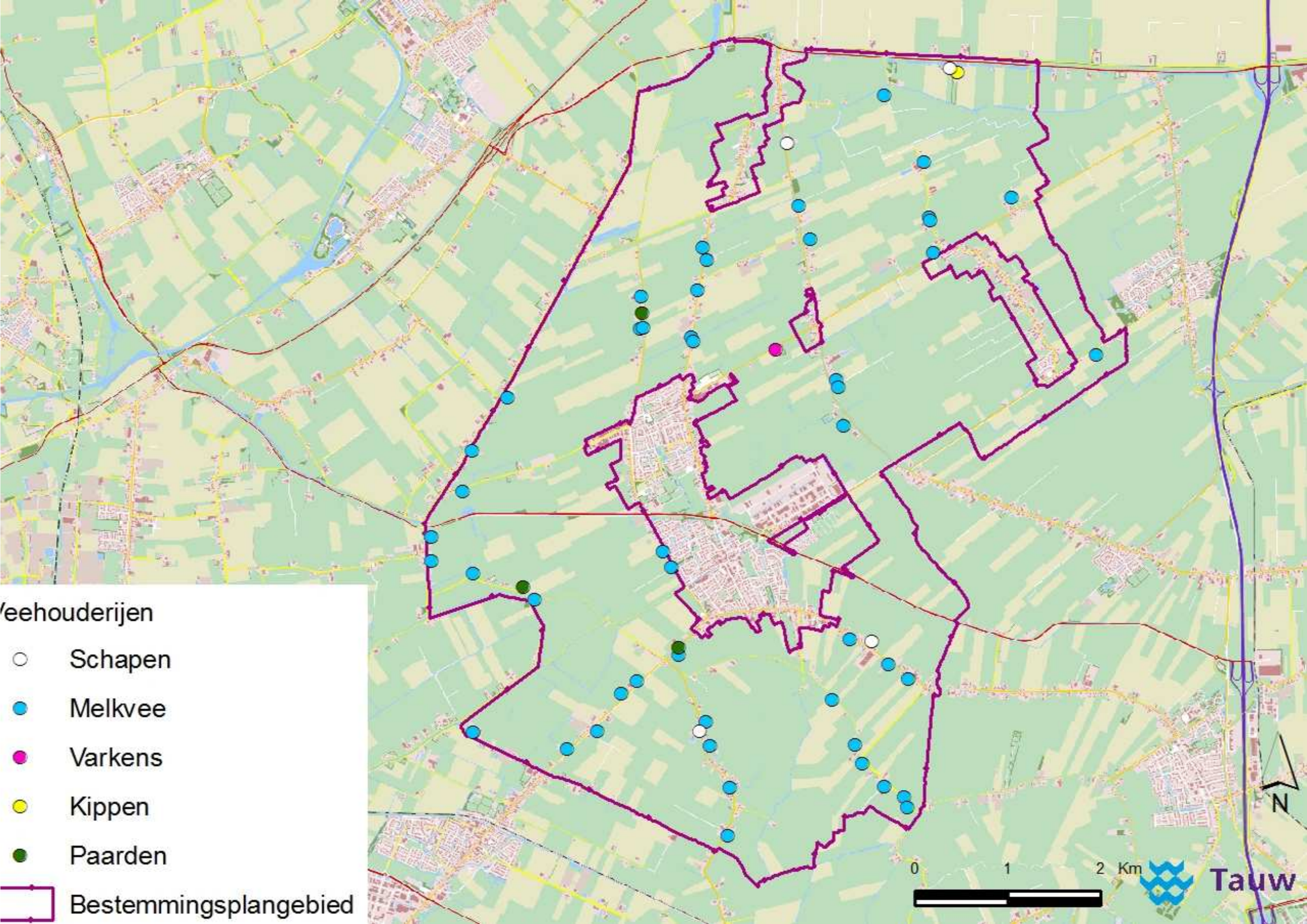
Wognum

Opdam

 Bestemmingsplangebied

0 1 2 Km

 Tauw

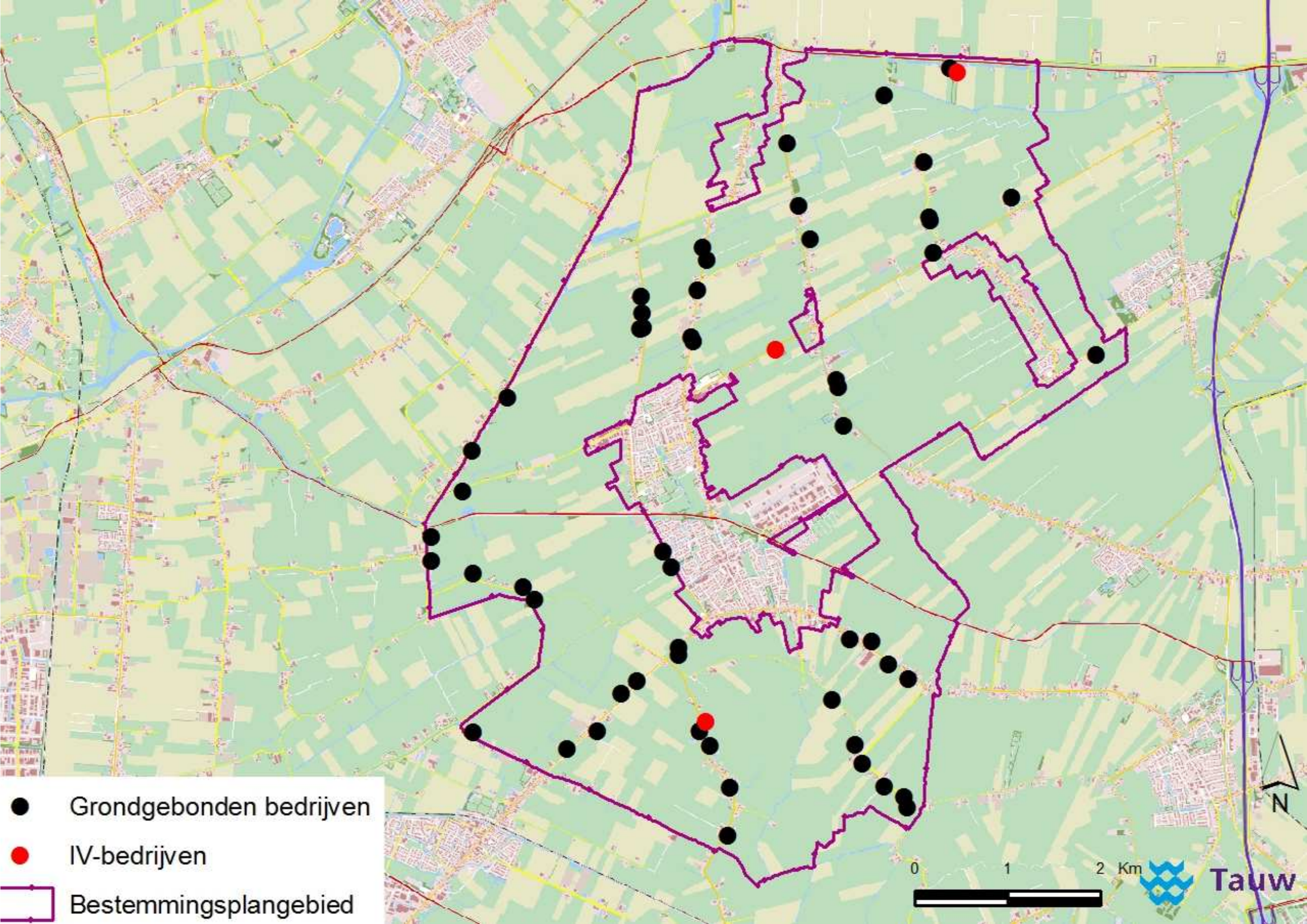
Veehouderijen

- Schapen
- Melkvee
- Varkens
- Kippen
- Paarden
- Bestemmingsplangebied

0 1 2 Km

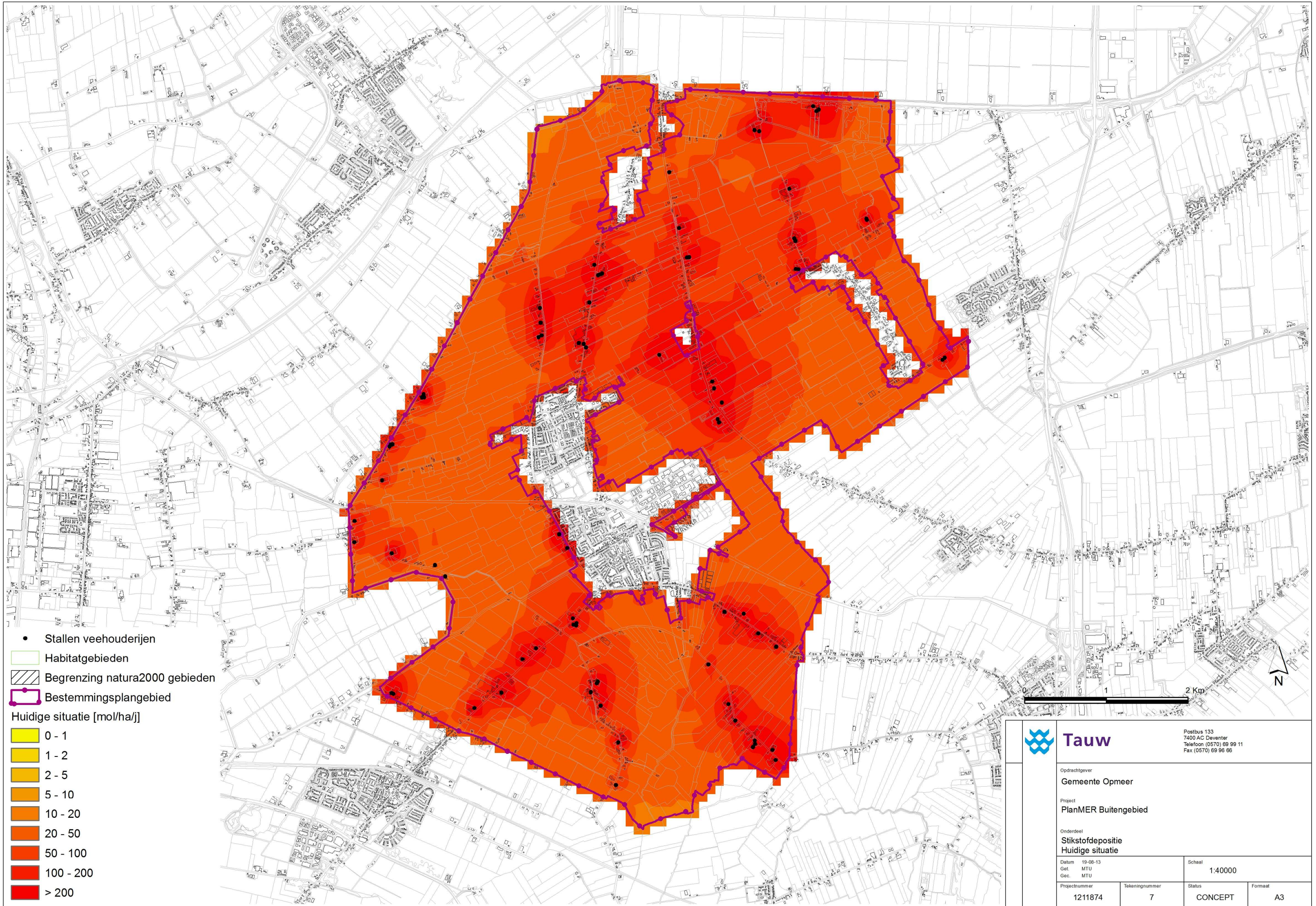

Tauw

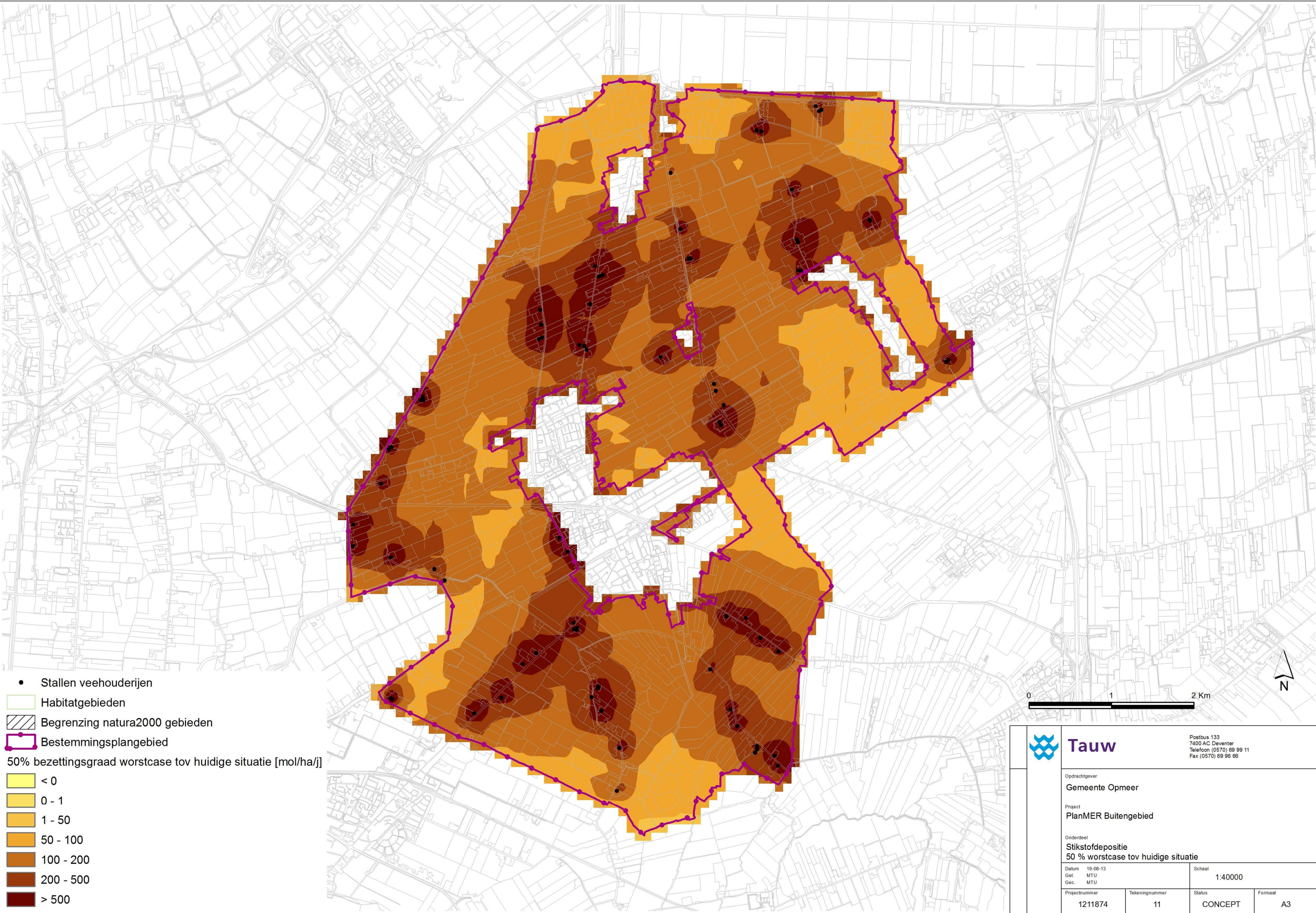

- Grondgebonden bedrijven
- IV-bedrijven
- Bestemmingsplangebied

 Tauw				Postbus 133 7400 AC Deventer Telefoon (0570) 69 99 11 Fax (0570) 69 96 66			
Opdrachtgever Gemeente Opmeer							
Project PlanMER Buitengebied							
Onderdeel Stikstofdepositie Huidige situatie							
Datum 19-06-13 Get. MTU Gec. MTU				Schaal 1:40000			
Projectnummer 1211874		Tekeningnummer 7		Status CONCEPT		Formaat A3	

• Stallen veehouderijen

 Habitatgebieden

 Begrenzing natura2000 gebieden

 Bestemmingsplangebied

50% bezettingsgraad worstcase tov huidige situatie [mol/ha/j]

 < 0

 0 - 1

 1 - 50

 50 - 100

 100 - 200

 200 - 500

 > 500

Tauw

Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Opdrachtgever
Gemeente Opmeer

Project
PlanMER Buitengebied

Onderdeel
**Stikstofdepositie
50 % worstcase tov huidige situatie**

Datum 19-06-13
Get. MTU
Gec. MTU

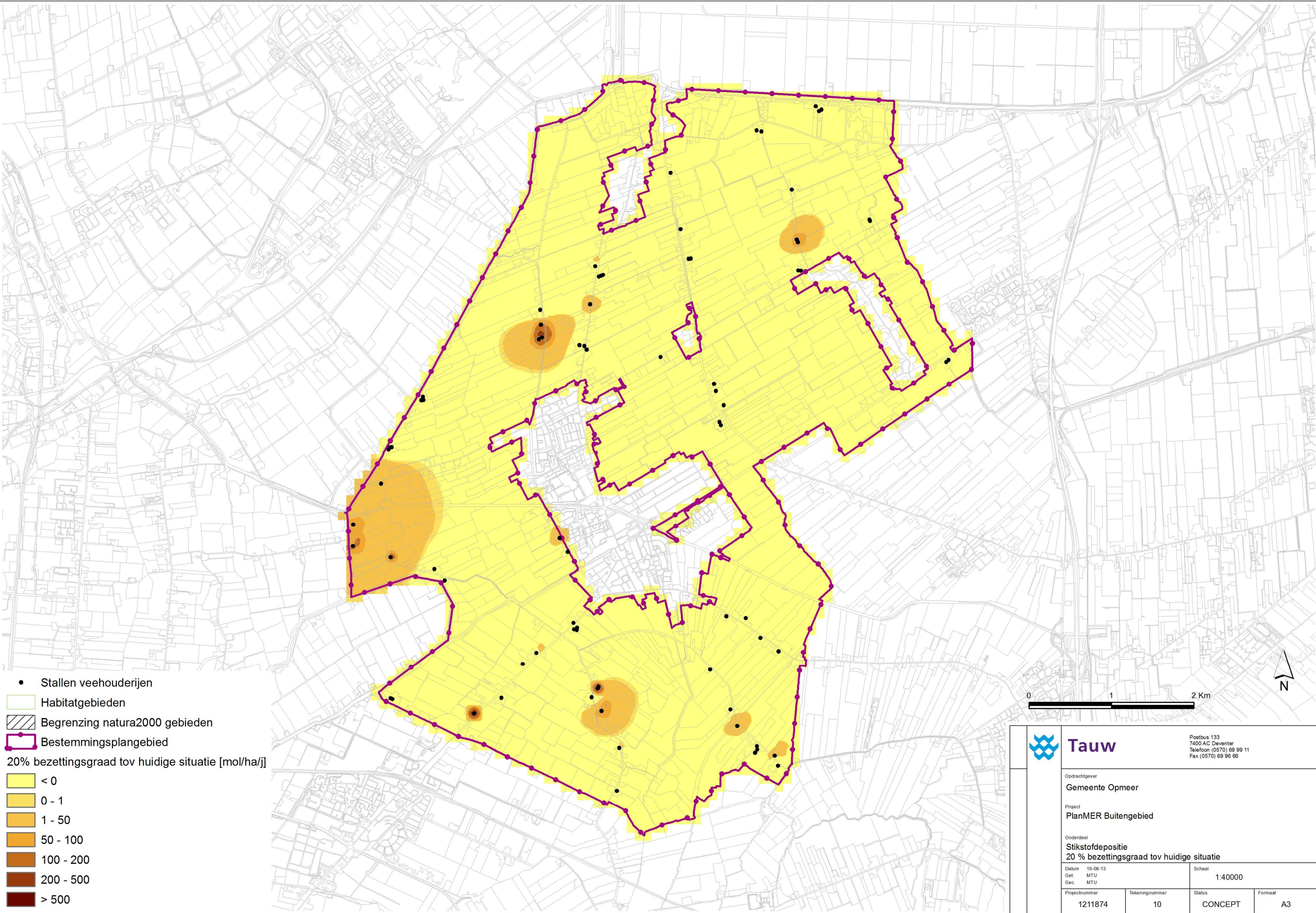
Schaal
1:40000

Projectnummer
1211874

Tekeningnummer
11

Status
CONCEPT

Formaat
A3

• Stallen veehouderijen

Habitatgebieden

Begrenzing natura2000 gebieden

Bestemmingsplangebied

20% bezettingsgraad tov huidige situatie [mol/ha/j]

< 0

0 - 1

1 - 50

50 - 100

100 - 200

200 - 500

> 500

Tauw

Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon (0570) 69 99 11
Fax (0570) 69 96 66

Opdrachtgever
Gemeente Opmeer

Project
PlanMER Buitengebied

Onderdeel
Stikstofdepositie
20 % bezettingsgraad tov huidige situatie

Datum 19-06-13
Get. MTU
Gec. MTU

Schaal
1:40000

Projectnummer
1211874

Tekeningnummer
10

Status
CONCEPT

Formaat
A3

1211874_10010D.MXD

